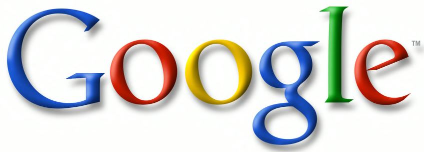
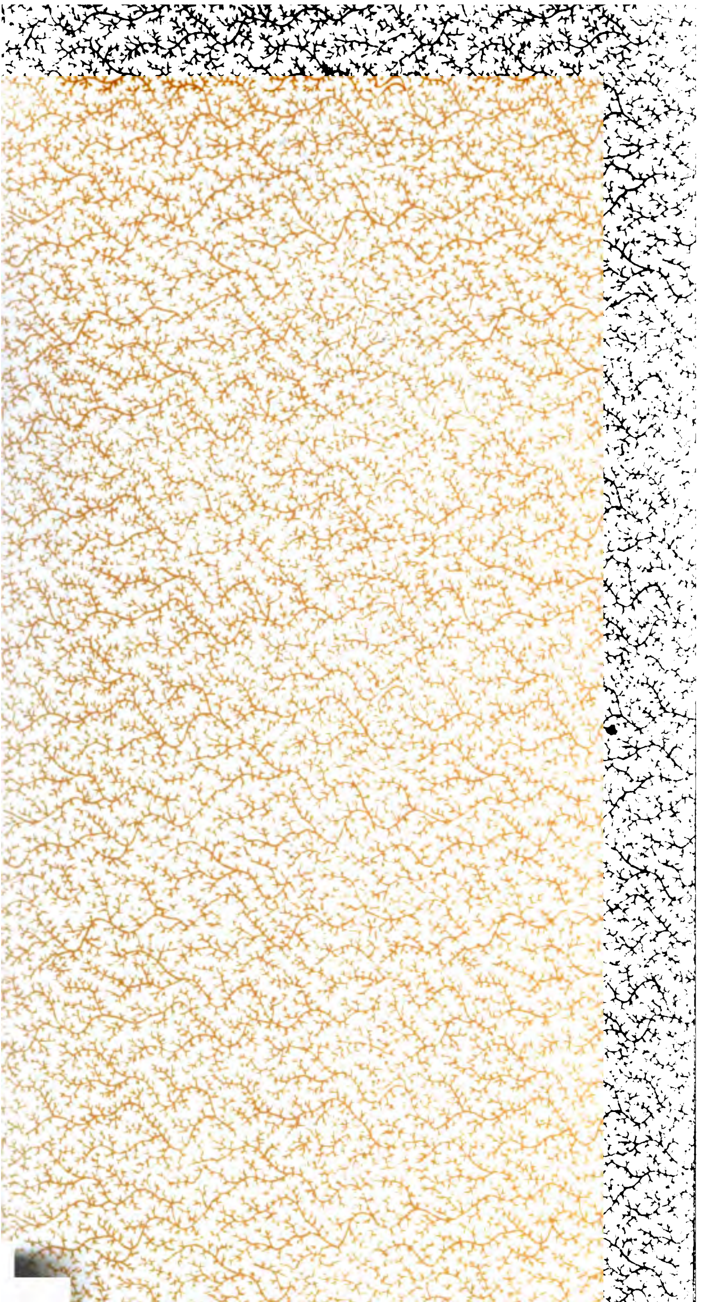
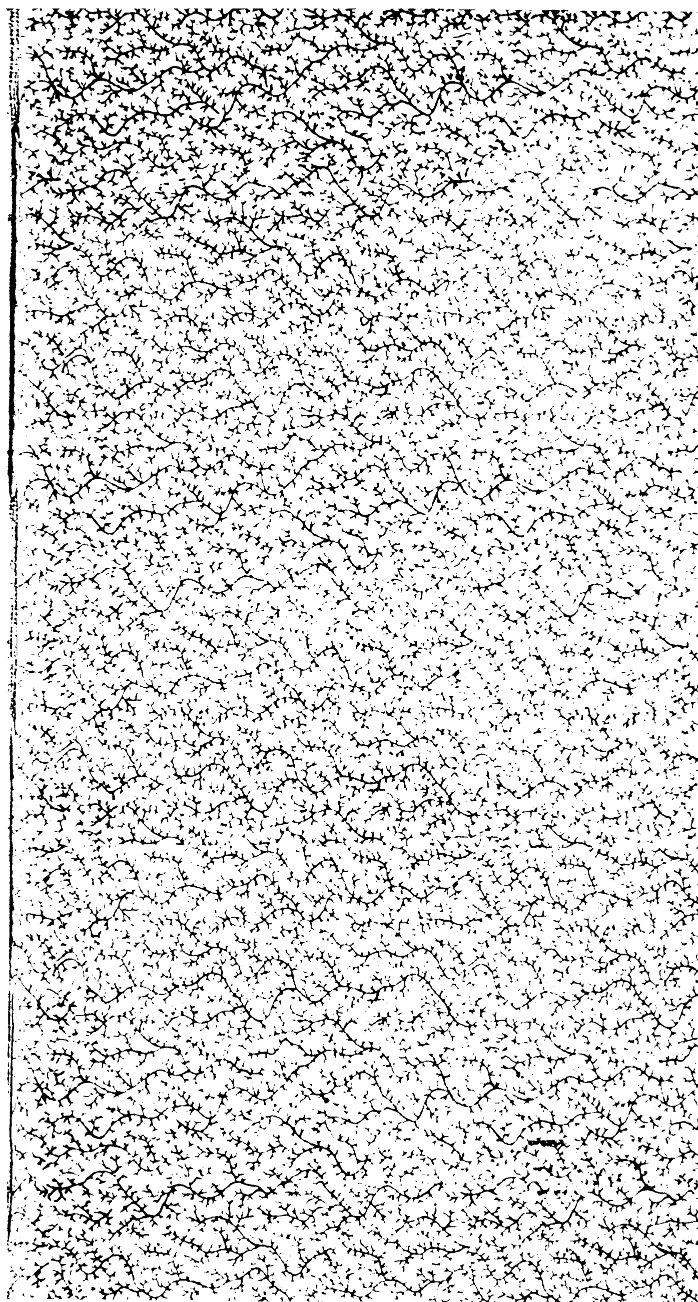
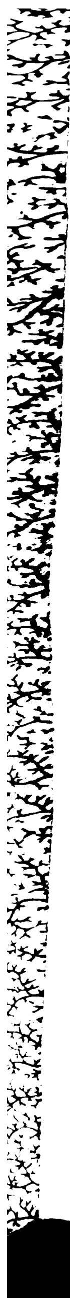

Johannes Ewalds samtlige Skrifter.

Fjerde Bind.

Med 4 Kobbere.

Andet Oplag.

Kjøbenhavn 1816.

Trykt hos og forlagt af Directeur Joh. Fr. Schultz,
Kongl. og Universitets-Bogtrykker.

Til Læseren.

Her er omsider den fjerde Deel af sal. Ewalds Værker; og da, uagtet den tidt gjentagne Begjæring, intet Mere af hans Arbeider er indkommet, saa er dette den sidste; og man bør troe, at intet Mere findes, og at alt det Øvrige, saasom især de tre Fragmenter af Skuespil, der i Fortalen til tredie Deel og i de berlingske Efterretninger for 1790 navngives, ere ganske forlorne.

Det bør haabes, at de fire Kobbere af Hr. Chodowiecki vil finde det fortjente Bifald. At han har viist Harlekin Patriot i det sædvanlige Harlekins-Costume, uagtet Stykket spilles i Kjøbenhavn, og Hovedpersonen forestiller en kjø-

ben-

benhavns Borger, vil af Dem, der kjende Theatre italien, ikke findes sært. Man kjender der en Harlequin Financier, Harlequin sauvage, endog Harlequin Amadis, og vil da letteligt begribe, hvorfor Kunstneren holdt sig ligefremt til Ordet, da nemlig Digteren gav sin Hovedperson det fremmede Navn, Harlekin, og tillige en Characteer, som svarer til den, man er vant at tænke sig hos en Person af dette Navn: Enfoldigdighed, Uvidenhed, forenet med et Slags Vittighed og Lune.

Hvad, i Henseende til de Stykker, der udgjøre dette Bind, kunde behøves at siges til Læserens Efterretning, er ved hvert Stykke især anført i Noterne, og er da her intet Videre derom at mælde.

Ind.

Indhold.

Harlekin Patriot . . . . Side 1
Pebersvendene . . . . — 145
De brutale Klappere . . . . — 261

Mindre Poesier.

Ønsket . . . . — 305
Aftenen . . . . — 306
Til min M** . . . . — 307
Haab og Erindring . . . . — 311
Til A*** . . . . — 318
Til Fru Walter . . . . — 321
Til Thalias Caroline . . . . — 323
Under Fr. Walters Billed . . . . — 327
Paaskrift paa en Caffeekande . . . . . — 327
Æselet og Bonden . . . . — 328
Klagesang over Skjødehunden Maske . . . — 331
Versemageren . . . . — 339
Den fornuftige Datter . . . . — 340
Klaus Rimers Gravskrift . . . . — 341
Impromptu . . . . — 342

Leiligheds-Vers.

Til C*** og H*** 1765 . . . . Side 345
Til P*** og L** 1768 . . . . — 348

Til

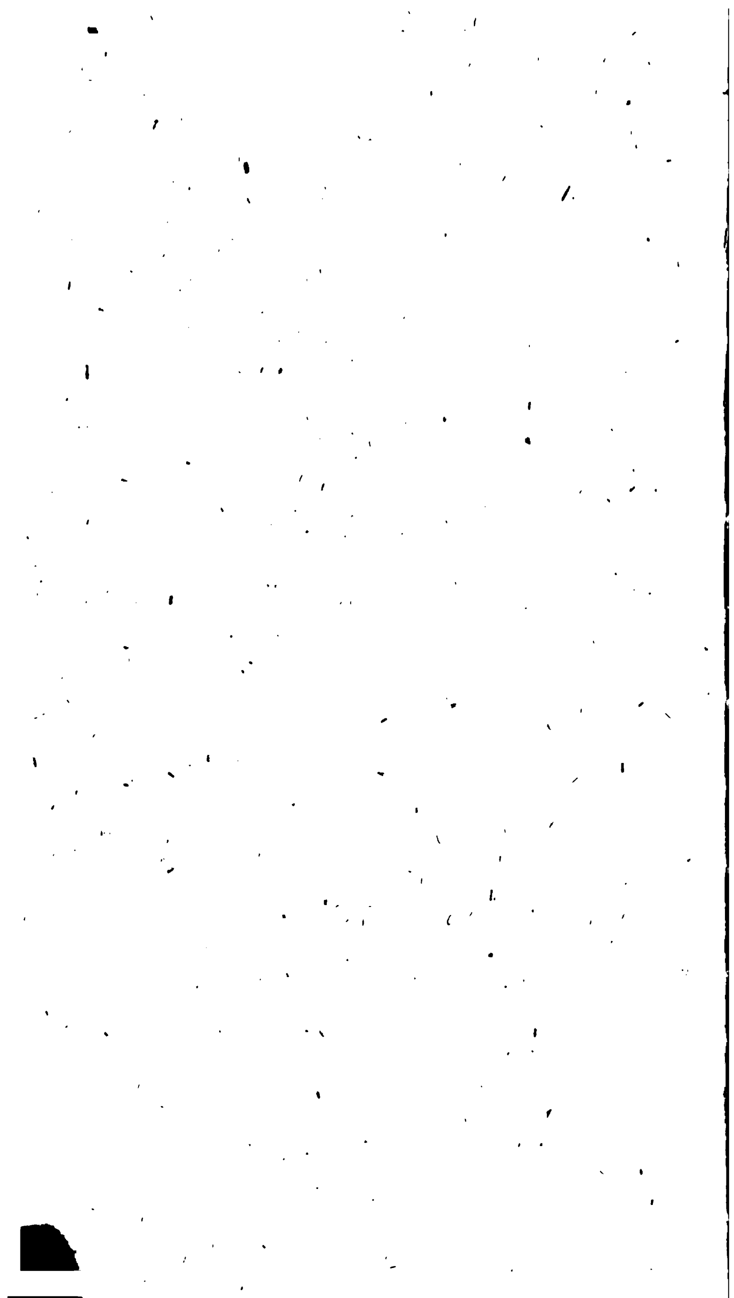
Til v. d. D** og v. Sch* 1770 . . . . . — 351
Til B*** og E*** 1772 . . . . — 356
Til B** og G*** 1772 . . . . — 360
Til F* og L* 1773 . . . . — 363
Til Fr. v. M** 1775 . . . . — 366
Til B*** og Sch* 1776 . . . . — 369

Tillæg til anden Udgave.

Brudstykke, eller første Act af Sørgespillet Frode . . . . — 379
Ved Fru Rahbeks Død . . . . — 418
Paa Kongens Fødselsdag 1778 . . . . . . — 421
Til en Veninde paa hendes Fødselsdag, sendt som Envoi med Sangen til Jomfru Cecelia Wormstrup . . . . — 424
Vinteren, Brudstykke . . . . — 426
Nyaarshilsen fra en Datter til hendes Fader . — 428
Fra Datter til Fader paa Nyaarsdag . . . — 430
Ved en elsket Religionslærers Død . . . — 432
Til en Moders Fødselsdag fra hendes Datter . — 437
Lyksalighed . . . . — 441
Aftenen, Brudstykke . . . . — 446

Anhang.

Til Fr. v. M** 1775 . . . . — 451
Sang efter Gellerts Hyrdestykke: Das Band . — 453

Harleqvin Patriot

eller

Den uægte Patriotisme.

Comoedie

i

tre Handlinger.

Personerne:

Harleqvin.

Lisette, hans Kone.

Agnete, hans Datter.

Jost, en rig Borger.

Leander, hans Søn.

Skriver.

Hans Pliff.

Geert.

Jørgen.

To Rettens Betiente, hvoraf den ene er en stum Person.

Skuepladsen er i Harleqvins Huus.

Pag. 3 Ie DEEL.

Første Handling.

Første Optrin.

(Lisette filerer. Agnete syer ved en Ramme. Harleqvin sidder lige over for dem i en Lænestol, med Armene over Kors, og efter Anseelse i dybe Tanker.)

Harleqvin.

Ja — Squenz, hvis Siæl er tyk af Tankesprog
og Gloser,
Den lærde Squenz i Laug med sværmende Matroser..
Kort, hvem jeg tænker paa, en laplandsk Advocat,
En sukkende Bigot hos en forædt Prælat,
En grønlandsk Haarfriseur, en Moralist til Hove
Kan Noget . . . gabe dog, og strække sig, og sove;
En Munk fordøier dog og sladdrer. Selv en Død
Formelder os med Stank sin Ret til Kirkens Skiød.
En Aand . . . Ja een med Horn, med Kiæder og
med Flammer
Kan kyse Sands og Liv af Herremænd og Ammer;
En dum trebenet Skurk har jaget mangen Helt
Fra Punschebollens Ild til sin Fru Moders Telt;

Men selv en pudret Tand kan fløite, slaae sin Næste
Og spille sin Fallit saa zirligt, som den Bedste.
En giennemsigtig Nar, en luftig Springere
Kan hoppe, sye Merlin og tumle Præsterne.
En Orm, en Fidibus, det Mindste, man kan nævne,
Kan dog en Ting, det er: og har en Art af Evne;
Og, hvor jeg seer et Dyr, i Jord, Luft, Ild og
Søe,
Saa kan det, om ei meer, dog leve, eller døe.
Men en . . . ak en . . . hihi! Ak, gid jeg flød i
Taare!
Selv græde kan jeg ei... En from, godhiertet Daare,
En stakkels Borgerven, en patriotisk Siæl,
Som har — ak! — den Fortred, at Landet lider vel,
At Staten uden ham giør Alt og efter Snorer,
At ei en usel Krig — ei selv en Krig med H****,
At ikke Skyggen af et Gran politisk Feil —
En lille Griffenfeld, som Enden af min Negl,
Et Oprør — kun et Knur, som det i tomme Maver,
At Intet hielpet ham at yttre sine Gaver,
At ei et lumpent Tab opmuntrer ham til Flid,
At Dyrtid, eller Sligt fordriver ei hans Tid,
Aha! . . . Ja, han er meer, end levende begravet;
Da først, da føler han, hvor høit han var begavet,
Sin Lunges Værd, og da — hvad kan han? —
Himmel! Nei! —
Hvad skal han tale om? . . . Og tie kan han ei! —

Lisette.

Jo vist, min gode Mand! vist kan den Kloge Meget,
Som ønsker Andres Vel og tænker paa' sit eget.
En Nar kan drømme, naar hans Velfærd staaer
paa Spil —
Om Jost nu kræver strængt, hvor skal det saa gaae
til?

Harleqvin,
(som ikke har hørt, hvad hun har sagt.)

Nei, Intet! —

Lisette.

Intet! hvad? O, det skal hielpe længe!
Herr Jost har hvidt paa sort og Pant for sine
Penge.
Dit Skarn! . . .
(Hun græder.)

Harleqvin,
(endnu i sine egne Betænkninger og saaledes hele Veien igiennem.)

Jeg finder ei . . .

Lisette.

Nei ret! — hvor Intet er,
Uendelige Nar! hvad vil du finde der?
Og Dosmer! — Himlen veed: hvor kiær du er mit
Hierte,
Det Fæ du er! — Jeg seer dit Raferi med Smerte.
Du sladdrer for en Stat og tier, naar det gialdt
At faae din Datter gift og al din Gield betalt.

Det

Det koster kun eet Ord; den brave Jost tilbyder
Sit Svogerskab — vist ei af Agt for dine Dyder;
Det veed du vel, min Slut! — Hans Søn er ung og rig;
Din Datter elsker ham, og du betænker dig!
Der skal en Verspandur — Een, som maaskee kun lyver
For fattigt Haandværksfolk — Tre Blade for en Styver —
Herr Skriver — han mit Barn! — men, kiender du mig ret,
Saa sandt jeg elsker dig, ifald du vover det! ...

Harleqvin.

Aha! —

Lisette.

Min Skat! jeg skal saa ringe for dit Øre,
At ...

Harleqvin.

Stakkels Patriot! hvad skal, hvad kan du giøre?

Lisette.

Betal Herr Jost! hvis ei, giv Herr Leander Ja!

Agnete.

Min Bedste! mon det kun er rigtigt med Papa?

Lisette.

Den narriske Contract, som du har underskrevet,
Er Sladder, Hiernespind, saa godt som sønderrevet,
Det mærk! Naar har man hørt om først Prioritet

I Døt=

I Døttre? — Skiønne Pant! — Ret skabt for en
Poet!
Og det, du drømmer om, den Fordeel af hans
Værker
Er Vind! hans høie Mod er faldet, som jeg mærker;
Men Jost — og han forsmaaet! — Han skulde vide
sligt!
Din Dosmer! var ei da mit Barn ulykkeligt?

Agnete.

Han . . . ak, han svimler!

Lisette,

(høit til Harleqvin.)

Snak! — forstaaer du, hvad jeg siger?

Harleqvin,

(i en ganske anden Betragtning.)

Nei! —

Lisette.

Ikke? — du skal see mit Ord, og om det sviger!

Harleqvin.

Hvortil skal Een, som jeg, anvende sin Forstand?

Lisette.

Du? dit?

Harleqvin.

Hvad er han da?

Lisette.

En Nar, min lille Mand! —

Harleqvin.

Og er det mod hans Pligt, mod hans Natur at sove?
Forsøgte han et Blund, hvad turde Staten vove?
Alt kunde være tabt. En lille Kastevind
Slog Skibet tidt omkuld, naar Skipperen sov ind.
Selv sukke kan han ei — det gaaer mig meest til Hierte —
Hvor rørende, hvor sød er patriotisk Smerte!
Hvor ædel er den Graad, som flyder for vort Land!
Og græde kan han ei! . . . og ei en Draabe Vand!
Vel kan han snige sig i Løndom til at græde
Og bande paa til Nød, hans Øie randt af Glæde —
Han er vel nødt dertil; men, ak! den Graad, som flød
Saaledes, for os selv, fy! den er ikke sød!
Alt dette vil endnu forkorte mine Dage!
Ei, Himmelen skee Tak! som om vi kunde klage!
Vor gyldne Tid er ei endnu saa reent forbi,
At jo en Patriot har nok at røre i —
Men ak! — hvad er vort Liv, saasnart det ret betragtes? —
Nu, da den vilde Storm fordeler sig og sagtes . . .
Vel nok! . . . det er mit Kald, at det bør glæde mig —
Men hvad er Staten tient med Glæden — af et Liig?
Hvad kan jeg meer end lee, som en chinesisk Dukke
Paa Hylden? Nei, det er mit Element at sukke!

Jeg

Jeg føler det: jeg har en pædagogisk Siæl,
Der glædes, naar et Barn har ikke teet sig vel,
Naar han kan vise sig! Jo meer hans Pensler snærte,
Desbedre kan man see hans faderlige Hierte,
Desbedre skildrer han sin rene Kierlighed,
Paa ... Ja ... just ikke paa et reputeerligt Sted —
Men med en Patriot, o, det er ganske andet!
Eet er at revse Børn, og Eet at tugte Landet.
Fy! — hvem vil vise sig saa lidet delicat
Og — I forstaaer mig vel? — paa en gienstridig
Stat?
Men ak! ... hvad sværmer jeg? den hele Bygning
falder,
Naar ... ja! naar Drengen først har naaet den
modne Alder,
Saa sætter han som helst sin kiære Pædagog
Høit paa Reolen hos sin Moders Spendebog.
Naar Staten først er stærk og selv kan gaae —
o Himmel!
Alt er mit Hierte tomt — blot Tanken giør mig
svimmel —
Ha, Pressen sagtnes alt! Skal dette vare ved ...
Selv Skriver, synes mig, er i Forlegenhed ...
Den Helt! ... men nu de smaae? — Ja, de maae
suge Poter
Som Biørne! ... Himmel, hielp os usle Patrioter!
Forsteen os dog ei reent! Betænk os! — mig især!

I Ti-

I Tide!... mig, som har min Nation saa kiær!...
Kun en Forandring! — een! — Ak, om du ikke
røres...

Andet Optrin.

Jost og de Forrige, undtagen Agnete, (som gaaer bort, saasnart hun har hilset Jost meget ærbødigt og med en frygtsom Venlighed.)

Jost.

Matrosen giør sig gal —

Harlequin,

(springer op og slaaer Hænderne sammen.)

Ha, Himmel! Jeg bønhøres!

Jost.

Hvorledes? —

Harlequin.

Nu, fortæl!

Jost.

En gammel Patriot?...

Harlequin.

O... men fortæl mig snart! Er det et stort Complot?

Jost.

Den Jammer kildrer dig? Hver ærlig Mand bør græde —

Har-

Harleqvin.

Ja tude, som en Ulv; det er min største Glæde!

Jost.

Den Ynk —

Harleqvin.

Uhu —

Jost.

At see —

Harleqvin, (meget hastig.)

Al Holmens Magt?

Jost.

En Mand —

Harleqvin.

Kun Een? —

Jost.

Een, som har Børn, og ei har sund Forstand!

Harleqvin.

Hvem mener han? Herr Jost!

Jost.

Dig, Nabo!

Harleqvin.

Det var ærligt!

Jost.

Meer, end du troer. Maaskee jeg dømmer alt for kiærligt.

Harleqvin.

Ak!

Jost.

Jost.

Men jeg haaber dog, at det er Raserie ...

Harleqvin.

Ei!

Jost.

Thi, er Hiertet det, som Feilen stikker i ...

Harleqvin.

Hvorledes? —

Jost.

Det er vel, at jeg har seet dit Hierte
Saa tidt oprigtigt rørt, saa ømt ved Andres Smerte.
Jeg kiender dig; jeg veed, du est ei Den, som seer
En brav Medborgeres, mindst Alles Graad og leer?

Harleqvin.

Leer? — Himmel! — troer du da? — Jeg, som saa smaalig søger
I Kroer, i Klipper, og i alle vore Bøger ...

Jost.

Din Daase! —

(De tage sig, Hver en Priis.)

Harleqvin.

Nu betænk! — som søger Stof til Graad
Og Smerter, blot af Lyst at lindre med mit Raad —

Jost.

Saa, Ven! Markskrigeren, som gierne, sig til Bedste,
Af christen Kierlighed, stak Stæren paa sin Næste,
Og

Og, for at finde Stær, omflakker By fra By,
Er just den Mand, hvis Raad Kortsynede bør skye.
Den Tillid til sig selv, den Frekhed i at møde
Al Fare, ubeseet, hos Levende og Døde,
At spøge med en Tvivl, som Andre svede ved,
O, det er ægte Tegn paa tyk Uvidenhed!
Tro mig! Den raader bedst, som zittrer for at raade.
Hvor høi, hvor stærk en Siæl, hvor, om en Tænkemaade
Tiltroer et Folk sin Ven, ham, som det har betroet
Sin Velfærd! — Er det let at være Patriot?
Hvad Indsigt! hvilken Flid! hvor ægte Heltedyder!
Hvad Ansvar selv for Feil! — Ha! Den, som selv tilbyder,
Som kiek paanøder sig — den Mand er aabenbar
Sin Alders største Helt, Bedrager, eller Nar!

Harleqvin.

Hojah! —

(Han giver ved adskillige Lazzi Utaalmodighed og Kiedsommelighed tilkiende og tilsidst kaster sig med Armene over Kors i sin Lænestol.)

Jost.

At kunstle paa et Uhr er altid farligt
Og, uden vigtig Trang, barnagtigt, uforsvarligt
Endog af Mesteren; kan Den da kaldes viis,
Som giver Fuskere og Børn sit Uhr til Priis?
Beskadiges kun een, strax lider alle Dele.

Men

Men Statens mindste Hiul, hvor vigtigt for det
Hele!
Selv det, hvis Hovedbrug er lettest at forstaae,
Har Hager skiult i ti, som Ingen tænker paa.
Hvor gierne see vi kun vort Anslags gyldne Side!
Hvor gierne Dem, som vandt! hvor sieldent Dem,
som lide!
Og altid os! — Hvad, om vor Handel var betroet,
Om Søe og Storm adlød en anholtsk Patriot?

Harleqvin.

Hohojahah! —

Jost.

Hvert Trin af Staten efterlader
Ufyldelige Spor. Hvert gielder Myriader.
Selv den ufødte Slægt — Ak, et letsindigt Raad
Har ofte tvunget Børn og Børnebørn til Graad!
O Ansvar!

Harleqvin.

Men, Herr Jost! hvor kan han uden Naade
Slaae Laas for Landets Mund? Er det en Synd
at raade?
Maa Ingen vise Feil og sige, hvad han veed?

Jost.

Jo, men ei meer! og det med yderst Varsomhed!
Med Frygt, saa zittrende som Den, hvis Raad
blev givet
En Ven, en elsket Brud til Døden eller Livet!

Med

Med meer Forsigtighed, end ved vort eget Vel,
Og dog med mindre Tvivl om Bifald af vor Siæl!
En ægte Patriot er vist sin Alders Ære!
Men ægte, viis, og øm, og ærlig bør han være;
For alting Mester af den Ting, han dømmer om;
Oplært, opdragen til at fælde denne Dom.
Naar blev det Børneværk, at lære Nationer
Der' Vel? Groe Statsmænd da, som vilde Cham-
pignoner?
Hvad? Til at sye en Søm skal Kunst, skal Flid,
Forstand,
Og Aar?... og hver en Nar kan flikke paa sit Land?
Hver stræbe i sit Fag og agte det en Lykke,
Om Landet vinder ved hans sidste Mesterstykke!
Han troe sit Pund ei stort, ei vigtigt for en Stat,
Fordi han i sit Sogn blev kaldt en snild Krabat!
Og hvad forTrang? VortLand har ordineerte Læger,
Erfarne Mænd til Raad. Hvad Kald, hvad Drift
bevæger,
Hvad Indsigt qvæler dig? Hvori bestaaer dit Pund?

Harleqvin,
(søvnig og klynkende.)

Jeg tør dog tale?

Jost.

Nei!

Harleqvin, (græbefærdig.)

Hvad? — med min egen Mund!

Jost.

Jost.

Nei!

Harleqvin.

Kan jeg bare mig for Graad?

Jost.

Skiul dine Taarer!

Harleqvin.

Aha! —

(Efterat han paa hundrede forskiellige Maader har søgt at udtrykke deels sin tiltagende Uvirksomhed, deels sin fortrædne og beklagelige Situation, falder han omsider virkeligen i Søvn.)

Jost.

Kald Den kun frit Forræder, eller Daare,
Som, skiøndt han ingen Hielp formoder eller veed,
Dog gierne taler om sit Lands Elendighed!
Velsignet være Sem og Japhet af det Høie,
Forbi de rødmende, men taus, med fravendt Øie
Og strax tildækkede der' gamle Faders Skam!
Men Vee hver mundkaad, frek, og dum, og nedrig
Cham!
Men det er Feilen, det, at Nationers Smerte
Er alt for stor til dig og til dit lille Hierte.
Du hører ei der' Skrig, som Faldet af et Huus,
Der dræber Mennesket, ei mærkes af en Muus.
Det, som er udenfor vor alt for snevre Sphære,
Kan ikke synes stort og ikke tungt at bære;

Og

Og naar vort svage Syn tog Maanen for en Ost,
Strax dømme vi om den, som om vor Vesperkost.
Saa gaaer det — Den, som vist begræd sin Naboes
Jammer,
Ifald hans Pindehuus gik op i Røg og Flammer,
Den taler rolig om og kildres ved at spaae
En Ild, hvori hans Bye, og Land, og Folk forgaae.
Den, som beklager sin og selv sin Naboes Daler,
Udøser Tønder Guld, naar Staten kun betaler.
Og du!... En bister Karl — en Tyv kan skræmme
dig —
Dog drømmer du med Lyst om Oprør og om Krig!
Du ...

Lisette.

(lister sig paa Tæerne hen til Jost og rusker ham i Kiolen.)
St! Herr Jost!

Jost.

Madam!... du veedst ei, hvad du vover,
Du ...

Lisette.

Hys! min lille Mand, han —

Jost.

hvad?

Lisette.

han —

Jost.

Hæ?

Lisette.

Han sover!

Jost.

Nu! paa min Ære! ja! —

(Han kaster sin Hat saa stærkt han kan mod Stuedøren, og gaaer et Par Gange med stærke Skridt op og ned ad Gulvet.)

Der ligger vor Moral! —

O skiønt!... er Den da klog, som præker for en Gal?

Lisette.

Desverre!

Jost.

Kom jeg her i Forsæt at omvende

En . . .

Lisette.

Alt for sandt!

Jost.

Madam! Terminen er til Ende,

Og Hun begriber vel — thi, som jeg kan forstaae,

Saa er vort Svogerskab dog ei at tænke paa.

Lisette.

Og hvorfor ei? Herr Jost! . . . Dog, De har Ret,

jeg Daare!

Thi hvad udretter man? Hvad frugter mine Taare?

De Selv og Alle veed, hvor kiær jeg har min Mand;

Men større Mammeluk er ei i Kongens Land.

Jost.

Jost.

Og dog formaaer Hun alt —

Lisette.

Hvad kan en stakkels Kone?

Jost.

Ha, jeg vil tale selv og i en anden Tone!

(i Øret paa Harleqvin.)

Hehei! —

Harleqvin.

(springer i Forskrækkelse midt ud paa Gulvet og sætter sig i en Stilling, som Een, der vil baxes.)

Hei, Kammerat! —

Jost.

Hvordan? —

Harleqvin.

Er det Manson,

At skose Kongens Folk?

Jost.

Herr Rabo!

Harleqvin.

Herr Patron!

Jost.

Jeg troer, han . . .

Harleqvin.

Ah, Herr Jost!

Jost.

Hvor var Han?

Harleqvin.

Sandt at sige,

Paa Holmen . . .

Jost.

Fik Han Kat?

Harleqvin.

Hvad? — Jeg, og mine Lige?

Jeg! Kat? det troer jeg ei —

Jost.

Tro du kun lige frem:

At, om du ingen fikst, du dog fortiente dem!

Harleqvin.

En Patriot?

Jost.

En Nar!

Harleqvin.

Tak!

Jost.

Jeg er plat!

Harleqvin.

Jeg roser

Den jævne Stiil!

Jost.

En Giæk, som Skrig af ti Matroser,

Som en forvildet Sværm indtager meer, end Alt,

Hvad jeg saa møisomt og med slig en Fynd har talt!

En

En Rasende, som Søvn, selv Søvn ei holdt i
Tømme,
Som glat forvirrer Folk, og Stat, og Alt i Drømme,
Og glemmer vaagende sig selv! —

Harleqvin.

Men siig, hvori
Det Opløb da bestaaer! saa er den Drøm forbi.

Jost.

Nu vel! — Jeg veed jo dog, før faaer det aldrig
Ende. —
De render om og veed ei selv, hvorom de rende;
De vil maaskee, fordi de tænke, at de kan —

Harleqvin.

Ha! jeg forstaaer — de vil — Ei ei! hvad siger Han?

Jost.

Hvad har jeg sagt?

Harleqvin.

Ja saa! Ja, det seer ud for Landet!

Jost.

Du veedst da meer, end jeg — Men vel! — og nu
om Andet!
Om Ting, som gielde dig, hvorpaa, saavidt jeg troer,
Dit eget og maaskee dit hele Vel beroer!
Hør derfor og giv Agt! Du est i Gield —

Lisette.

Desverre!

Jost.

Jost.

Du sbed', hvad du fikst af din retskafne Herre;
Han gav dig Huus, og Gaard, og Alt — kun ei
Forstand.

Lisette.

Ak! havde han dog det, den gode Saligmand!

Jost.

Nu! — det er ei Enhver, som kan omgaaes med
Penge.
Men nok, du har ei meer; det kan ei vare længe.
Dog er jeg, som du veedst, din største Creditor;
Alt kommer an paa mig — Det har jeg sørget for.

Harleqvin.

Ei, ei!

Jost.

Hvad?

Harleqvin.

Om der kun ei stikker Andet under —

Jost.

Hvordan?

Harleqvin.

Hvem kan man troe, Herr Nabo! nu omstunder?

Jost.

Hvad? mig? mit rene Pant? mit . . .

Harleqvin.

Alting et forbi —

Jost.

Jost.

Nu?

Harlequin.

Om en vis Monark har Fingrene deri.

Jost.

Forbandet! rasende!

Harlequin.

Om visse Fok maae raade;

Matrosen . . .

Jost,

(holder med begge Hænderne Munden til paa Harlequin.)

Hei, fordømt! Er ingen, ingen Maade?

Ei een, at blive hørt?

Harlequin,

(imellem Tænderne.)

Mat = =

Jost.

Jeg skal qvæle dig!

Harlequin.

Hol = =

Jost.

Atter? —

Harlequin,

(som sliber sig løs.)

Holmens Magt skal snart forstærke sig.

Jost.

Saa gaa da! sværm da! ras! . . . Og jeg, som veed, som kiender

Dit

Dit Selskab; jeg, som har mit Pant og Magt i
Hænder,
Magt nok, at jage dig i Dag fra Huus og Hiem,
Jeg staaer godvillig her og holder Lyset frem!

Harleqvin.

Herr Jost! —

Jost.

Mon Medynk da — hvad driver? hvad bevæger?
Men det er min Herr Søn med sine Narrestreger —

Lisette.

Han? — Nei! — Men dette Fæ, som hele Verden veed,
Hvor høit jeg ...

Harleqvin.

Men, Herr Jost! mig synes, han er vred.

Jost.

Dig synes? — ret! bliv ved! Giør Alting paa det
Bedste —

Harleqvin.

Men siig! —

Jost.

Det har man af at hielpe paa sin Næste!

Harleqvin.

Men siig, for Himlens Skyld! Hr. Jost! hvad har
jeg giort?

Jost.

Nei! — kun at drille mig; kan det vel skade stort?

Har-

Harleqvin.

Jeg? drille!

Jost.

Himmel! Nei! Kun drømme, naar jeg taler,
Det være, hvad det vil, de herligste Moraler,
Den rene Mynt, Dyd, Pligt og Pantforskrivelser,
Alt eet —

Lisette.

Hør nu, min Glut! hvad for et Dyr du er!

Harleqvin.

Men har . . .

Jost.

Betal din Gield! saa sørg, saa drøm for Landet!

Harleqvin.

Men har jeg hørt et Ord, saa . . .

Jost.

Ha! Hvem siger Andet?
Du høre mig? Men vel! maaskee du hører bedst
En velbeskreven Dom, lovmæssigt forelæst?

Harleqvin.

Jeg haaber dog, Herr Jost . . .

Jost.

Jeg? kunde jeg formode
Den Omgang? — Jeg? af dig?

Harleqvin.

Jeg har ei glemt det Gode,

Det

Det Venskab, Han har viist — den Gield, jeg stikker i —

Jost.

Og agter ei . . .

Harleqvin.

Men tal! hvorefter vente vi?

Jost.

Og tør jeg haabe da den Gunst, engang at høre?

Harleqvin.

Ei, tag Forsikkring, Pant —

Jost.

Hvor? Hvad?

Harleqvin.

Mit høire Øre!

Jost.

Vel! — Jeg skal prøve det! — Giv Agt! — Eengang endnu! —

Men et politisk Ord . . . en Lyd . . . men mukser du . . .

Harleqvin.

Hum!

Jost.

Hør da, mærk og svar! — Du har den voxne Pige —

Harleqvin.

Ja!

Jost.

Medgift faaer hun ei — Men det vil Intet sige — Nok,

Nok, hun er flink og, som Leander siger, skiøn;
Og Penge, Gud skee Lov! behøver ei min Søn.
Den Knøs! — Han glæder mig paa mine gamle
Dage —
Dog, undertiden har vi Fædre og vor Plage.
Der har jeg ingen Ro, det koste hvad det vil,
Saa hans Agnetes Ja —

Harleqvin.

Ei! — hvor skal det gaae til?

Jost.

Hvad?

Harleqvin.

Nu! jeg hører Alt — Det var om hans Agneter —

Jost.

Hæ?

Harleqvin.

Nu?

Jost.

Den Dom jeg har, de to Prioriteter
Og Renter, Alt kan staae. Meer, Nabo! jeg er rig,
Jeg er en ærlig Mand, og jeg skal hielpe dig!
Men, mærk dig, at jeg ei tiltrygler mig din Datter!
Ved Himlen! vover du at giøre Jost til Latter ...
Du har tilsvoret mig, at din og hendes Haand
Var fri; jeg hader Tvang. Og, er der Skin af
Baand —

Li-

Lisette.

Hvad? Baand?

Jost.

Nu! svar da Selv!

Harleqvin:

Ja . . . der kan svares Meget,

Om Hol - -

Jost.

Hei! —

Harleqvin.

O, jeg er saa inderlig bevæget . . .

Jeg kan ei meer! jeg døer! Lisette! svar!

(Han løber hastig bort.)

Jost.

Hvorhen?

Harleqvin, (i Døren.)

Kun til Hans Puff og Geert — Jeg er her strax igien —

Tredie Optrin.

Jost og Lisette.

Jost.

Nu, Himmel!

(Her er en lille stum Scene, i hvilken Jost foretager sig adskillige Ting, som: at knappe sin Vest op og knappe den Kiævt til igien, at støde Syerammen over-

en-

ende, at sætte sig, at springe op, at snoe sin Paryk et Par Gange, o. s. v. Det forstaaer sig. Altsammen i muligste Hast.)

Lisette.

Men, Herr Jost! hvor kan Han undres over,
At Den ei hører ham, som drømmer, eller sover?
Har Han da glemt mit Kors, og at min hierteMand,
Som hele Verden veed, er ei ved sund Forstand?

Jost,

(efter nogen Betænkning.)

Reent gal! Naar har han tabt . . .

Lisette.

Nu! der var stort at tabe!
Hvad var han Andet, end den salig Herres Abe,
Da jeg af Kiærlighed . . . O Himmel, at jeg dog
Var saa fornarret i det liderlige Drog!
Nu veed Enhver, at jeg var Fruens Kammerpige,
Og Herren . . . Men det var ei det, jeg vilde sige —
Nok, at den brave Mand stafferede mig ud;
Og, som De let kan troe, jeg var en knøver Brud.
Et Mantov — ak, Herr Jost! — hvidt Moor med Guldboketter,
Og Hængler, som De veed — o Himmel! — og Manskjetter!
Alt brydselskt —

Jost, (fortræden.)

Tal om Ting, som Andre kan forstaae!

Li=

Lisette.

Nu, sandt — Det er min Mand, jeg ikke tænker paa —
Han var da, som det er for vel bekiendt, desverre!
Imellem os, Herr Jost! Nar hos den salig Herre.
Ret som han er endnu, dum, doven, liderlig!
Men, hvor det gik og ei, han ret fortrylled' mig —
Og stak det mangen knipsk Pimperlimpimp i Øiet;
Men jeg, som det saa gaaer, var ligevel fornøiet.
Der var Sybille Kniks og Slipslap, som De veed —

Jost,
(tramper i Gulvet.)

ForFanden! mig forgaaer hvert Gran Taalmodighed!

Lisette.

Nu, sandt, det var min Mand — Jeg siger det med Smerte —
Thi Himlen veed det bedst, hvor kiær han er mit Hierte —
Han var og blev et Fæ —

Jost, (vrængende.)
Jaja — det veed Enhver —

Lisette.

Og dog en Engel i Forstand, mod hvad han er.
En narrisk Capriol, en dum, en fornem Mine —

Jost,
(sætter sig i Lænestolen.)

Nu?

Lisette.

Høit, at drille Folk, at fiase og at grine,
Det var omtrent hans Orm; og i de første Aar
Blev han endnu saasaa — et godt uskyldigt Faar —
For Resten søvnig, plump, beskiænket undertiden,
En Ødeland — Dog kort! — Den Jammer var kun
liden —
Og nu til Meningen! De veed det strænge Bud,
Som — om jeg husker ret — för to Aars Tid kom
ud.

Jost.

Og hvilket?

Lisette.

Ih, den Lov, at Alle skulde skrive,
Hver ærlig Undersaat, hvis Hænder ei var stive,
Saasnart han kun forstod at kradse ABC —

Jost.

Ei, ei, Madam! det var kun en Tilladelse.

Lisette.

Det være, hvad det vil! Før var han kun en Daare;
Men ak . . . jeg kan . . . jeg kan ei bare mig for
Taare!
Fra dette Øieblik foer — som jeg fast har troet —
Foer Fanden i ham, og — — — han blev en Patriot!

Jost.

Jaja, det hændtes Fleer!

Li-

Lisette.

Vi har et Pulterkammer
Høit oppe i en Qvist — Nu! tænk engang min
Jammer!

Jost.

Ak!

Lisette.

Maa jeg vise Dem?

Jost.

Nei!

Lisette.

Nu! der giemme vi,
Som De saa veed, snart eet, snart andet Skramleri.
Blandt Andet staaer der og to gamle Gueridoner,
Som, boned' — ikke som man nuomstunder boner —
Forstaa mig vel, Herr Jost — men boned' som de
bør —

Jost, (springer op.)

Men . . .

Lisette.

Nu! det var min Mand, hvorom vi talde før —
Saa staaer der og et Skriin, som har tilhørt min
Frue,
Smukt indlagt —

Jost.

Ei! —

Lisette.

Det stod i hendes bedste Stue —

Jost.

For Pokker!

Lisette.

Nu! min Mand — Saa maa De vide det;
Jeg seer ei Aar og Dag til Pulterkammeret.
Nu! — Morgenen derpaa, som dette Bud blev givet —
Det er et Underværk, at man beholder Livet;
Thi man har altid sagt for mig, det var et Bud —
Nu! — Morgenen derpaa, saa sneeg min Mand sig ud —

Jost.

Ei! ei!

Lisette.

Nu! tænk min Skræk! — Jeg søgte, hvor jeg vilde;
Alt intet — Tiden gik; vi spiste; det blev silde;
Og ingen Mand endnu; thi De begribet let,
Hvor langt min Tanke var fra Pulterkammeret.
Halv Otte fandt vi ham — Jeg glemmer ei den Jammer —
Siet, hvor!

Jost.

Ei! ei, Madam! i Hendes Pulterkammer.

Lisette.

Saa har De hørt det. Nu! der stod han paa et Fad

Og, Gud forlad min Synd! og skrev et Ugeblad.
Han svor — Nu veed De selv, om han har skrevet
Andet,
End Kiøkkensedler før — Han svor, det var for
Landet,
Og meer — Det var om Flid og Sparsomhed, han
skrev,
Den liderlige Fugl! — nu døm, hvor varm jeg blev!
Dog, det var lidt endnu — Han skrev og skrev —
kun Skade
For Blæk, og Pen, og for de skiønne rene Blade! —
Saa tænkte jeg og taug — Thi det, han viste mig,
Var Snak, hvorfor det ei var værdt at ærgre sig.
Dog, som De let kan troe, derefter tog jeg vare
Paa Vinduer og Dør. Jeg fandt den fulde Fare,
Og daglig voxte den —

Jost.

Men, er det saa, Madam!
Da bør man ynke og om muligt hielpe ham.
Hans Uheld rører mig — Alt Andet vil jeg glem-
me —

Lisette.

Men, Himmel! —

Jost.

Veed Hun hvad? — Nu, mens han ei er
hiemme . . .

Li-

Lisette.

Saa kom den syttende, forleden, Januar,
Den store Dag — og den har giort ham reent til Nar.

Jost.

Det hændtes Fleer... Men nu — Jeg falder paa de Tanker,
For dog at hielpe paa min Søn...

Lisette.

Den Giæk! den Dranker!...

Jost.

Hvad?

Lisette.

Vil indbilde sig, at styre Folk og Land!

Jost.

Haha! — Men om...

Lisette.

O vee! — min gode, stakkels Mand!

Jost.

Men, om vi fandt et Raad —

Lisette.

Nu blev det Stats-Aspecter —
Bordeller, Vægtersnak, Pasqviller og Projecter...
Beretninger om Ting, som ingen Siel har seet —
Digt, Sladder, meer end af den bedste Hofpoet.

Jost.

Om...

Lisette.

Dog bør Sandhed staae — han har i denne Time
Endnu, saa gal han er, ei budt sig til at rime.

Jost.

Men, om ...

Lisette.

Og, er der nu en Maaned gaaet forbi,
At han har sluppet det fordømte Smørerie....

Jost.

Vel, vel! — ret vel, Madam! Men, siig mig nu
sin Mening!
Maaskee vi uden ham kan slutte den Forening,
Om vi ...

Lisette,

(falder ham meget hastigt i Ordet.)

Hvad hielper det? Nu veed De, om han er
En Mand at tale med, som andre Mennesker.

Jost.

Derfor ...

Lisette, (som forhen.)

Om man kan faae et Svar paa det, man siger;

Jost.

Fordømt! —

Lisette.

Man præker nu, man synger, eller skriger.

Jost.

Ha! hvor jeg havde Lyst ...

Li-

Lisette.

Den Dosmer!

Jost.

Ak!

Lisette.

Den Nar!

Jost.

O vee!

Lisette.

Er det af ham, at man bør vente Svar?

Jost.

Nei, Himmel! det er meer, end Mennesket kan taale!

Lisette.

Nu? — Er det ei?

Jost.

Madam! —

Lisette.

Men ak! — Jeg staaer paa Naale.
Hvor kan han blive af? Forlad! — i et Minut —
Jeg har ei Ro, saasnart jeg ikke seer min Snut!

(Hun gaaer hastigt bort.)

Fierde Optrin.

Jost,

(efterat han nogen Tid har betragtet Døren med saa høit opspilede Øine og Mund, som vel muligt.)

Nu, Jost! — her staaer du da . . . Ha! Den, som venter Andet
Af . . . Hun har ingen Ro? — Hvor kiærligt! — Ei, forbandet!
Bagtalersken! — Jaja — Hun ham, som han sit Land! —
Ham skeer hans Ret — Men jeg? — en brav og ærlig Mand! —
Jeg, som en Nar? — og her? — og hvi jeg gamle Taabe? —
At jeg — Nei, det er meer, min Søn! end du tør haabe. —
Fordømt! — Jeg trygle om . . . jeg her . . . ha! vi vil see
Om lovlig Dom . . . om Folk, som giør mig rasende! —

Femte Optrin.

Agnete og Jost.

Agnete.

Herr Jost! — allene her?

Jost.

Jost.

Ja, Jomfru Pimpernille!

Agnete.

For Himlens Skyld! —

Jost.

Om Folk, som ret forsætlig drille . . .

Som, ha! —

Agnete.

Retskafne Mand!

Jost.

Jeg brister —

Agnete,

(tager ham frygtsomt ved Haanden.)

Hvi saa vred?

Jost, (river den bort.)

Slip!

Agnete, (veemodigt.)

Nu! det fattedes til min Elendighed!

Jost.

For Pokker! — mon de troe, at jeg har tabt Forstanden?

Agnete, (som før.)

Herr Jost!

Jost.

Hun, Jomfru Sip! kan see sig om en Anden.
Og, var hun Dyden selv og meer end engleskiøn,
Saa skal hun ikke faae saa Meget af min Søn!

Agnete.

O Himmel! — men, Herr Jost! — det faaer — det faaer da være! —

Jost.

Ei! — faaer det dog? — Hvor fromt! — taalmodigt, paa min Ære! —

Agnete.

De veed det selv, at min ... ak! at han er mig kiær;
Og at det uden Tvivl maa gaae mig meget nær —
Men, at en værdig Mand, der elskte mig som Fader,
Saa bittert, saa med Eet forkynder — at han hader! —
Nu, da mit Haab var størst! — Men, siig mig da, hvori
Bestaaer min Feil?

Jost.

I det, at Haabet er forbi!

Agnete.

Har min Papa ...

Jost.

Den Giæk! —

Agnete.

Ret! skield! forøg min Smerte!

Jost.

Den Nar!

Agnete.

De kiender ei hans redelige Hierte!

Og

Og veed jeg, at han har naturlig sund Forstand —

Jost.

Ei! ei! fortræffeligt! En Engel af en Mand!
Hvor dyb!

Agnete.

Og har De talt min Moder?

Jost.

Ja, desverre! —
Den Sladderske! Den Hex!

Agnete.

Det gaaer for vidt, min Herre!

Jost.

Au vee! —

Agnete, (græder.)

At tie reent til Sligt anstaaer mig ei —

Jost.

Nu! saa hun vilde vel, jeg skulde gaae min Vei?

Agnete.

O Himmel! . . . men, Herr Jost! . . . naar faaer min Jammer Ende?

Jost.

Hun taler, som hun bør — Jeg er ei vred paa hende . . . .
Men slige . . . har de tænkt, at kunde drive Spas
Med Jost . . . . Hei, Junker Slens! — han kommer ret tilpas!

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Leander.

Hvorledes?

Jost.

Ei! for Alt nu skal her giøres rede! —

Leander.

Min Brud i Graad? — og De? min Fader! —
hvilken Vrede! —

Jost.

Jeg tør dog være vred, Herr Søn! saasnart jeg
vil? —

Leander.

Forklar mig, Deiligste! hvor dette kan gaae til?

Jost.

Ja, deilig før og sidst! Men nu vil jeg forklare:
Hans Giftenykker kan han sikkert lade fare!
Herr Fiantes Svogerskab er ei at tænke paa!
Nu suk, og klynk, og græd! — Hvad Jost har sagt,
skal staae! —

(Han gaaer.)

Syvende Optrin.

Leander og Agnete.

Leander.

Min Fader! — men, han gaaer! — og Hvem —
Hvad har opirret
Den bedste Mand? — Er det en Drøm? — Er jeg forvirret? —
Saa kierlig, som han er — og var! — Han haster ud,
For snart, det var hans Ord, at bringe mig min Brud!
Og nu? —

Agnete.

Leander! ak, — jeg frygter, at min Fader...

Leander.

Ei, vist! — De Griller, som han heller ei forlader!
Hvem kan ei ærgre sig?

Agnete.

Og Hvem kan tale med?
Hvem kan udstaae Herr Jost med hans Iilsindighed?

Leander.

Herr Jost er Fromhed selv, men Drømmeren kan drille!

Agnete.

Og Fusentasten bør undskylde hver en Grille!

Lean-

Leander.

Min Fader, som jeg troer, er en fornuftig Mand.

Agnete.

Jeg er forsikkret om, at min har sund Forstand.

Leander.

Hvor sund! — Aa! Viisdom selv! — maaskee, fordi han giver
Sin kiære Datter til den klygtige Herr Skriver?

Agnete.

Nei, men til Dem? ei sandt? til sin retskafne Ven!

Leander.

Den kløgtige Contract! — Hun bør samtykke den!

Agnete,

Jeg bør? Leander! Vek!

Leander.

Sligt skulde Jost kun vide!

Agnete.

Uæble! skynd dig! Gaa! Forkynd ham det i Tide!

Leander.

Ha! — mig mistyder hun! — men Skrivers rene Stil —

Agnete.

Fortryller mig —

Leander.

Farvel!

Agnete, (spottende.)

Ak!

Lean=

Leander,

(gaaer hen imod Døren, men kommer strax tilbage.)

Trods dit stolte Smiil!

Agnete, (som før.)

Ei! —

Leander.

Mon da Tabet af en Troløs koster Smerte?

Agnete.

Og mon Bagtaleren var vigtig for mit Hierte?

Leander.

Ha, Falske! —

Agnete.

Skieldsord? — ret! — nu er jeg vant dertil!

Leander.

Forlader du saa let din Elsker, naar du vil?

Agnete.

Min Elsker! —

Leander.

Himmel! nei, — Jeg veed mit Fald, desverre!
Herr Smører, som jeg troer . . .

Agnete.

Tro, hvad De vil, min Herre!

Leander.

Ha! ham! — at blive her var meer end Raserie!

(Han gaaer bort i Furie.)

Agnete.

Vel! gaa! tag denne med! Saa er den Drøm forbi.

(Hun river en Ring af Fingeren og løber efter ham.)

Anden

Anden Handling.

Første Optrin.

Agnete, og strax derefter Jørgen.

Agnete,

(sidder og stirrer paa sin Syeramme, med Haanden under Kinden.)

Aha! — Saasnart . . . med Eet . . . for evigt . . .
reent til Ende!

Jørgen,

(som stikker Hovedet ind af Døren.)

Hem!

Agnete.

Hvor beklemt jeg er!

Jørgen.

Hem!

Agnete.

Jørgen!

Jørgen

(kommer indenfor.)

Er det Hende?

Ag-

Agnete.

Tomhændet? . . . Gavst du ham . . . Han fik da Brev og Ring?

Jørgen.

Ei! troer Hun, at jeg tør forvandske slige Ting?

Agnete.

Og tog den?

Jørgen.

Ei!

Agnete.

Hvordan?

Jørgen.

Som man er vant at tage.

Agnete.

Og han beholdt . . .

Jørgen.

Men hør! —

Agnete.

Og gav den ei tilbage?

Jørgen.

En Guldring? — Har man hørt? — at give Sligt igien?

Agnete.

Saa at han ordentlig . . .

Jørgen.

Ret smukt forvarte den.

Agnete.

Barbar!

Jørgen.

For Himlens Skyld! —

Agnete.

Og det, jeg havde skrevet —
Du saae ham læse det?

Jørgen.

Ja, Jomfru!

Agnete.

Brød han Brevet?

Jørgen.

Ei, det forstaaer sig dog, han maatte —

Agnete.

Ti og svar!
Ei sandt? han studsed', da han saae, hvis Haand
det var?

Jørgen.

Nei!

Agnete.

Ha, troløse Siel!

Jørgen.

For —

Agnete.

Svar mig, naar jeg taler!

Jørgen.

Men ...

Ag-

Agnete.

Var han vred?

Jørgen.

Nu ja ... saa vred ... som Hun befaler.

Agnete.

Det er dog sært — Man kan paa ingen Maade faae
Et ærligt Svar — ei et, som er at lide paa —

Jørgen.

Men er det ikke bedst, ifald Hun vil tillade,
At jeg fortæller selv min hele Ambassade?

Agnete.

Hvorefter venter du?

Jørgen.

Thi, Jomfru! overalt
Kan Ingen svare klogt, naar Een vil spørge galt.

Agnete.

Brav! fleer Anmærkninger!

Jørgen.

Dog som Hun let kan tænke,
Det Ord skal være tal't til Stole, Bord og Bænke;
Jeg tjener for mit Brød —

Agnete.

O Himmel!

Jørgen.

Og jeg veed
Min Pligt — og at det var imod min Skyldighed.

Agnete.

Kun meer! —

Jørgen.

Ifald jeg frit, og plump, og frek begierte,
At sige Hende, hvad jeg tænker i mit Hierte.

Agnete.

Og hør nu mit Ifald! — Ifald du ærgrer mig
Og ei besvarer det, hvorom jeg spørger dig —
Ifald du ikke strax giør Rigtighed og Rede
For Alt —

Jørgen.

Mig kan Hun let forvilde med sin Vrede.
Hvem veed nu hvad og hvor jeg skal begynde fra?

Agnete.

Dit Ærende! —

Jørgen.

Jasaa! — I Gaar —

Agnete.

Skiærts?

Jørgen.

Hør mig da!
Thi Orden, siger man, er god. Saa maa Hun vide,
Jeg fik igaar et Sting, her, i min venstre Side —
Af Trækvind, som jeg troer —

Agnete.

Ha, Jørgen! raser du?

Jør-

Jørgen.

Men hør mig ud! — Jeg har det samme Sting endnu —

Agnete.

Ret! — prøv mig kun! —

Jørgen.

Nu! for at komme snart til Ende —
Det Sting — og det, at Hun befaled' mig at rende —
Læg saa min Ligtorn til, og mine skiæve Been,
Og saa en heslig, dyb, forbandet Rendesteen —

Agnete.

Ha, hvi jeg . . .

Jørgen.

Dette Alt blev samlet paa en Maade,
At mine, som hun veed, med Tugt blev giennemvaade —
Og, før jeg fik dem tørt, saa godt det kunde skee,
Var Herr Leander ei at høre, eller see —

Agnete.

Men Dosmer! siig mig da! — hvor kunde du formode
At naae ham? — Kryber han? Du vidste, hvor han boede.

Jørgen.

Som om jeg først og sidst ei havde søgt ham der.

Agnete.

Og? . . .

Jørgen.

Ei! som sagt —

Agnete.

Hvordan? — Hvad? —

Jørgen.

Altid lige nær!

Agnete.

Leander? —

Jørgen.

Paa min Troe, var ingensteds at finde!

Agnete.

Nei, min Taalmodighed — Hver Draabe maa forsvinde!

Saaledes drille mig? — Og brød han ei mit Brev?

Og tog imod min Ring? Og læste hvad jeg skrev?

Jørgen.

Nu ja —

Agnete.

Dog siger du . . .

Jørgen.

Gid Den faae Skam, der driller!

Saaledes brød han det — saaledes sad hans Briller—

Agnete.

Hvis Briller? — Hvem? —

Jørgen.

Herr Jost —

Agnete.

Ham gavst du? — Han har seet? —

Jør-

Jørgen.

Til Fader, eller Søn, det, troer jeg, var vel Eet.

Agnete.

O Himmel! — at jeg og .... ha! hvi jeg skulde sende
En ....

Jørgen.

Min Beretning er endnu ei halv til Ende —

Agnete.

Hvad meer? Tal! —

Jørgen.

Nu! Herr Jost lod søge om sin Søn —

Agnete.

Bort af mit Øiesyn!

Jørgen.

Men —

Agnete.

Bort!

Jørgen,

(i det han gaaer.)

Er det min Løn?

Andet Optrin.

Agnete, (alene.)

Saa! ... vel! — nu veed han Alt. Ulykkelige Pige! —

Hvi

Hvi vilde du? — men vel! . . . Og han? — hvad vil han sige? —
Han sig tilsidesat — for hvem? — Det staaer deri —
Brav! — Før var heller ei det sidste Haab forbi! —
Han see sin Søn forsmaaet, af . . . Himmel! — om jeg bliver
Et Offer for hans Had og for den usle Skriver! . . .
Og det er lidt for ham, at hævne slig Foragt
Paa mig — for ham, som har vor Velfærd i sin Magt! —
Ulykkelige Mand! — min Fader! — Dog, du vilde . . .
Men Jost er Fromhed selv . . . hvi dømmer jeg saa ilde? —
Men hastig, som en Ild — Og — brave Mand! tilgiv
Min Dristighed! — lidt stolt — og meer, end alt for stiv —
Saa egensindig, som den Dydige kan være —
Vel punctlig — næsten sær i dit Begreb om Ære . . .
Ha! jeg begriber let, hvor rasende du blev,
Da du . . . Den dumme Karl! at flye den Mand mit Brev! —
Og jeg! — o Harm! hvortil kan ikke du forlede! —
Leanders bittre Spot! . . . Hvorover kom hans Vrede?
Og min? . . . Jeg kiender ham — Og troer jeg, at han kan

For

For Alvor spotte mig? — Og dog begyndte han! —
Dog var han Skyld i Alt! —

Tredie Optrin.

Skriver og Agnete.

Agnete.

(i det hun seer Skriver, som har sneget sig bag paa hende.)

Ak! —

Skriver.

Lykkelige Vinde
Har blæst mig hid i Dag, o himmelske Gudinde!
Ved alle Muserne! —

Agnete.

Forsværg dem ei! —

Skriver.

Min Eed
Er klippefast — dog kun i Prosa, som De veed —

Agnete.

Der' Sprog . . .

Skriver,

(falder hende i Talen.)

De smigrer mig — Dog, at De var tilstæde,
O, tro mig! det har lagt Biergdynger til min Glæde!
Dog, Bierge selv er Støv! —

Agnete.

Nu er De alt for slem —

Skriver,
(falder hende i Ordet.)
Den kan undskyldes; thi De mærker
Dog let, hvor langt mit Værk gaaer over alle
Værker.
Nok, at fra Seths Tractat, som dog kun Faa har
seet,
Har ikke sligt et Lys bestraalet vor Planet —
Her . . .
(Han trækker et Bundt Papirer op af Lommen.)

Agnete, (forskrækket.)
Ak! — jeg beder . . .

Skriver.
Nei! — At De dog selv maa dømme! —

Agnete.
Mig synes —

Skriver.
Om . . .

Agnete.
Jeg troer —

Skriver.
Om det er gyldne Drømme —

Agnete.
Jaja —

Skriver.
Hvormed . . .

Ag-

Agnete.

Det et —

Skriver.

Hvormed jeg smigrer mig —

Agnete.

Det er min Moders Røst —

Skriver.

Da vær saa lykkelig —

Agnete.

Forlad! — et Øieblik . . .

(Hun undløber.)

Fierde Optrin.

Skriver, (alene.)

At . . . Kun de fire Blade! —
Kun Titelen! . . . Ei! ei! — Hun gaaer. Det var
dog Skade —
Den Stakkel! — hvilken Ynk! — I Havnen af sin
Lyst
Forslaaes hun, som jeg troer, paa Fru Lisettes Kyst!
Hahahaha! — Det Træk! — Det var vel værdt at
tegne —
(Han seer sig rundt omkring om et Bord; men der er Intet.)
Hvad? . . . O, vi lærde Folk kan skrive allevegne! —
Og . . . da Herr Trykpapiir opmuntrer mig til Flid —
Og Verden regner paa hvert Solgran af min Tid —
Mit

Mit Pund — og nu min Vert! — min Skræder! —
Penge, Penge! —
Jaja — De største Mænd blev store ved at trænge!
Saa var det, at Homer sang sig berømt og mæt —
Og jeg . . . nunu — jeg troer — Det tegner ei saa
flet —

(Han trækker et Blækhorn og en Pen op af Lommen.)

Blæk har jeg her, og Pen — Nu! faae Den Skam,
der bytter
Haand med en Amtsbarbeer og Poder med en Ryt-
ter! —
Saa, veed jeg dog, jeg maa, for Fanden! hvor det
gaaer,
Faae skrevet ti til tolv Tractater i eet Aar! —
Her er jeg Svigersøn — Min Penforpagter giver
En Daler for et Ark — Hei! — frisk til Værket,
Skriver!
Stor har du længe vær't, snart vil du blive rig;
Saa kan Journalerne gaae hiem og hænge sig!
Men hvor? — Er intet Sted, hvorved man kan be-
gynde? —
Ei skrev Diogenes sin Logik i en Tønde;
Og Tønde, Bord og Stol er Alle giort af Træ;
Og . . . Slige Skrifter bør forfærdiges paa Knæ!

(Han krammer sine Sager ud, saa godt han kan, paa en Stol, der staaer bag ved Syerammen, og falder paa Knæ ved den, for at skrive saaledes, men sprin-
ger

ger strax op igien, leder i alle sine Lommer, og finder endelig den Bog, han søger om.)

Ei! ei! — min Navnebog! ... nu dog — det var
en Lykke!
Det gyldne Skrift! — jeg troer — Herr Junkers
Mesterstykke!
(Han blader om i Bogen, snakker og læser imellem hinanden.)
En Statsmand bruger jeg ... Den Autor er ei klog,
Som ei anskaffer sig den gyldne Navnebog! —
Stat — Stater — General — Ha, Statsmænd ...
Jeg gad vide,
Hvordan man uden den fik fyldt en ærlig Side?
Ja fyldt! — Ak! mangen Een maa fylde, som han
kan —
Men for studerte Mænd gaaer Sligt ei altid an.
Ha, Navne maae dertil! — Med to til tre og flere
Maa hvert et Blad bestrøes. Vi Lærde maae citere.
Hvor skal det komme fra? — Her er min Bog til
Gavn —
Thi altid kan man dog ei digte selv et Navn! —
Abas, Achitophel ... den Jøde kan jeg bruge
Til Skrifteprækenen i Vartov, næste Uge.
Og Aristid, August ... Statsmændene paa A
Er Intet værd; nei Z maa man begynde fra;
Ei heller har det Art, naar hver en Flynderjyde
Strax veed, Hvis Navnet er, og hvad det skal betyde.
Som, hvad er Salomon og slige Navne værd?

Jeg

Jeg veed bekiendte Ting kan ikke klinge lærd.
Zaleucus, Xenophon, Ulyss — det lod sig høre;
Men Franske klinge dog langt bedre i vort Øre! —
Og Seneca, Sejan — Der siges meget om
Hans lange Klammerie med Paverne i Rom.
St. John! . . . En Helgen her? — Ha, Richelieu!
— kun Skade,
At han er brugt saa tidt i lumpne Ugeblade —
Philippus, Peter Zar . . . og Prior, Polignac —
En Trykfeil! ventelig: Herr Prior, den Polak —
Machiavel — Jeg troer, jeg under ham den Ære —
Nei, Mazarin! — Ja ham — ved Styx! — ham skal
det være!
Det klinger lidt bekiendt, men meget smukt . . .
Enfin! —

(Han sætter sig igien i forrige Stilling og begynder at skrive saaledes, at han tillige dicterer sig høit.)

Saa skrev den dydige, den fromme Mazarin —
Hvad skrev han? — Ja, det kan jeg hastigt faae at
vide —

(Han blader om i sine Concepter.)

Her skal det staae omtrent — her paa den første
Side —

Femte Optrin.

Harleqvin og Skriver.

Harleqvin.

(forfulgt og aandeløs, falder meer, end løber, ind paa Skuepladsen; men, saasnart har han ikke slaaet Døren i og veed sig i Sikkerhed, førend han vender sig om imod den og sætter sig i en pukkende Stilling.)

Av vee! — av! — uff! — Gevalt! —

Skriver,

(som dicterer sig høit.)

At Den, som var betroet
Statsroret —

Harleqvin.

Vil I slaae en ærlig Patriot?

Skriver,

(der stikker Hovedet ud under Syerammen.)

Haha! — den Nar!

Harleqvin,

(der ikke veed andet, end at Røsten kommer udenfra.)

Selv Nar!

Skriver.

Statsroret, bør betænke —

Harleqvin.

Gid Fanden tog dit Roer!

Skriver.

Sig længe paa at skiænke

Harleqvin.

Ja, du har skiænket mig!

Skriver.

En grov Forbrydere . . .

Harleqvin.

Jeg? — det er Løgn, din Skurk! — Kom, om du tør; —

(Harleqvin, der vil sætte sig i Positur, giør et stærkt Spring tilbage, kaster Syerammen, Skriver, hans Bord og alle hans Concepter overende og kommer selv til at ligge paa Ryggen midt i dette Chaos.)

O vee! —

Harleqvin.

Hei! jeg er myrdt!

Skriver.

Mit Skrift!

Harleqvin.

Vær naadig!

Skriver.

Ha, forbandet! —

Harleqvin.

Qvarteer for Een, som døer af Kierlighed for Landet!

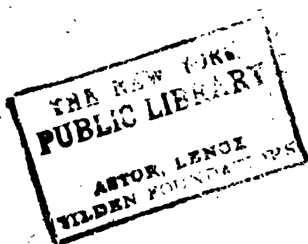
Skriver.

Bort! —

(Han giør en Vending med Armen, for at skyde Harleqvin fra sig, som tildeels ligger ovenpaa ham. Ved denne Leilighed rører han ham i Ansigtet med sin Pen, som han endnu har i Haanden. Harleqvin veed ikke andet, end at det er en Kniv.)

Har=

Harleqvin.

Skyd mig før ihiel!—jeg væmmes ved en Dolk!—

Skriver.

Bort!

Harleqvin.

Jeg skal aldrig gaae i Laug med Kongens Folk!

Skriver.

Herr Harleqvin!

Harleqvin.

Aha!

Skriver.

Tør jeg ærbødigst bede?

Harleqvin.

For Himlens Skyld!

Skriver.

Og hvad? —

Harleqvin.

Stik Kniven i sin Skede!

Skriver.

Og kiender Han da ei den vidtberømte Pen?—

Harleqvin.

(som endelig kommer til sig selv, kiender Skrivers Røst og seer, at det kun er en Pen, som han har frygtet sig for, springer op.)

Jeg troer . . . Hei! mener du, jeg løber langt for den?

Skriver.

Herr Svigerfader!

Harleqvin.

Ei! — mig synes — ja, Herr Skriver!

Skriver.

Jeg selv.

Harleqvin.

Hvem kiender Folk i patriotisk Iver?

Skriver.

Da har jeg dog en Air; foruden Egenros —

Harleqvin.

Jaja, mig kom han for, som en forrykt Matros!

(De tale næsten paa eengang og altid høiere og høiere, indtil de tilsidst skrige af alle Kræfter.)

Skriver.

Eheu! . . . Hvad gielder det, ifald De fik at vide, —

Harleqvin.

Jeg troer, jeg finder det et Aar i Ryg og Side; —

Skriver.

Hvad for et Værk der laa paa denne Skriverpult —

Harleqvin.

At jeg stak Næsen i en dum fordømt Tumult —

Skriver, (af fuld Hals.)

Herr Harleqvin! —

Harleqvin, (iligemaade.)

Hvad Nyt? —

(Som før, næsten paa eengang.)

Skri-

Skriver.

Ifald De kunde giette —

Harleqvin.

Jeg, som en Patriot, vil styre Folk tilrette —

Skriver.

Ifald De drømte om . . .

Harleqvin.

Og lære dem der' Pligt —

Skriver.

Men hvad, ifald De saae mit ypperlige Digt? —

Harleqvin.

Og Næsestyver! — Prygl!

Skriver.

De skulde døe af Latter! —

Harleqvin.

For Pokker? —

Skriver.

Og, kom an! jeg faaer jo dog Der' Datter —

Harleqvin.

Jeg lee? — Om Kongens Folk fik ham engang i Tvet?

Skriver.

Velan! — hvad vover jeg, ved at betroe ham det? —

Harleqvin.

Nei! — Det er sikkert nok! —

Skriver.

Nu maa Han mærke nøie! —

Harleqvin.

Men kom blandt Holmens Magt og faa en banket
Trøie! —

Skriver.

Silentium! — mit Værk er intet Børnespil! —

Harleqvin.

Men mit var Spøg — Nei hør, hvor lystigt det gik
til!

(næsten paa eengang.)

Skriver.

Først Titelen — En Sol —

Harleqvin.

De første Complimenter —

(Paa eengang og saa høit de kan raabe.)

Skriver.

En Sol —

Harleqvin.

Et Snudedrag —

Skriver.

For jordiske Regenter! —

Harleqvin.

For Fanden, overdøv mig ikke med sit Skrig!

Skriver.

Ved alle Muserne! nu skal Han høre mig!

Harleqvin.

Ved hele Bremerholm! jeg vil, at Han skal høre!

Skriver.

En Sol! —

Har=

Harleqvin.

Et Rumpestød! —

Skriver.

Ha! —

(Han holder Harleqvin fast ved Øret.)

Harleqvin.

Mord! — Gevalt! — mit Øre!

Skriver.

En Sol! —

Harleqvin.

En Lussing! — Hei! —

(De slaaes.)

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Leander.

Hvorlebes staaer det her? —

(Til Skriver, i det han støder ham bort.)

Saa slet belønner I Jer Vens Velgierninger?

Harleqvin.

Uff!

Skriver.

Hvi forsmaaer han da, hvi vil han ikke skiønne
Paa det, hvormed jeg vil saa rigelig belønne?

Leander.

I? rigelig?

Skriver.

Ja, jeg!

Harleqvin.

Men, maa en stakkels Mand
Da ei fortælle, hvad han lider for sit Land?

Leander.

Uværdige! jeg veed det Gode, som I nyder!

Skriver.

Hvi kaster han da Vrag paa det, som jeg tilbyder?

Harleqvin.

Har jeg forsmaaet —

Skriver.

Mit Guld —

Harleqvin.

Ak! —

Skriver.

Mit Klenodie!

Harleqvin.

Men glem for Himlens Skyld min Overilelse!

Skriver.

Min Perle, min Juveel!

Harleqvin.

Velbaarneste Herr Skriver!
Jeg usle Martyr af en patriotisk Iver —

Skriver.

Min Sol! —

Har-

Harleqvin.

Jeg kiender jo min Feil — hvor grov jeg var —

Leander.

Ei, vær dog klog! De giør for meget ad en Nar!

Skriver.

Vel! — lad ham tabe!

Leander.

Hvad?

Skriver.

Ei! — kun den ringe Lykke,
At torde høre paa et useelt Mesterstykke!

Leander.

Og, tænkte jeg det ei?

Skriver.

Som London og Paris
Har — eller vil dog vist udmærke ved en Priis!

Harleqvin.

Ei, ei! — Paris!

Skriver.

Og Een, som, troer jeg, er lidt andet,
End hvad en Practicus fortiener her i Landet!

Harleqvin.

Herr Svigersøn!

Leander.

Fordømt!

Skri-

Skriver.

Et Værk, hvis blotte Navn
Vil skrække Jorden og . . . opbygge Kiøbenhavn!

Leander.

Eet Ord, Herr Harleqvin!

Skriver.

De seer det dog omsider —
Kort — en Historie om Verdens sidste Tider,
Hvori blandt andet er fortælt med rene Ord,
Hvorledes vi fik Krig . . .

Harleqvin.

Ei! —

Skriver.

Med den hele Jord.

Harleqvin.

Paa mine Knæ . . .
(Han vil falde paa Knæ, men Leander hindrer ham deri.)

Leander.

Fy! dog — jeg har et Ord, som haster —

Skriver.

Da Tunis og Algier, til Straf for vore Laster . . .

Harleqvin.

Ei! ei! naar hændtes det?

Skriver.

Nu — De kan mærke Dem
Det Aar Totusinde, Trehundtede og Fem!

Har-

Harleqvin.

Au! — neppe lever jeg . . .

Leander, (til Harleqvin.)

Tillad mig dog, at tale!

Skriver.

Jeg kunde vise Dem den fineste Cabale,
Som visse Statsmænd . . .

Harleqvin.

Ei!

Skriver.

Har spilt det samme Aar,
Da, til vort store Held, vor Jord og Alt forgaaer—
Jeg kunde nævne Dem den Prinds, som da regierer,
Hans Generaler og hans Underofficierer,
Hans Hofport — kort Alt—

Harleqvin.

Ei! Ei! —

Skriver.

Men Somme lee,
Og ingen Idiot faaer Skrivers Værk at see!

Harleqvin.

Jeg dog?

Leander.

Kom! — Det er Ting, som Narre kun kan vide.

Harleqvin.

Jeg dog? Herr Skriver!

Skriver.

Nei!

Har-

Harleqvin.

Eet Hæfte!

Skriver.

Nei!

Harleqvin.

Een Side!

Skriver.

Kun Narre vide det? — Hvor veed vi Lærde da,
Om jeg tør spørge Dem, saa meget andet fra?
Hvorledes see vi klart i mørke Cabinetter?

Leander.

Gaa, Ven! — Det er ei ham, hvormed den Kloge
tretter!

Harleqvin.

Herr Svigersøn!

Leander.

Ei, Snak! — Bed dog den Fiante gaae!
Det, jeg vil sige Dem, beroer Der' Velfærd paa!

Skriver, (vil gaae.)

Vel! —

Harleqvin.

For min Datters Skyld!

Leander.

Herr Harleqvin! De spaser!
Der' Datter og en Mand, som øiensynlig raser!

Skriver.

Nu godt!

Harleqvin.

Medlidenhed!

Skriver, (til Leander.)

De skal selv faae at see

Paa god forsvarlig Prent, om jeg er rasende!

(Han gaaer.)

Syvende Optrin.

Harleqvin og Leander.

Harleqvin.

Ha, — jeg er ødelagt!

Leander.

Nei! men i største Fare

For snart at blive det! . . . Jeg iilte at advare.
Det er en Dom . . . Jeg troer, en Obligation . . .
Kort, jeg vil raade Dem, at skiule Der' Person!
Jeg har forgieves søgt Der' Datter og Der' Kone.

Harleqvin.

Ak!

Leander.

Jeg begik en Feil, som Intet kan forsone —

Harleqvin.

Nei, Intet!

Leander,

(trækker paa Skuldrene.)

Hidsighed!

Har-

Harleqvin.

Kan De forsvare det?

Leander, (som før.)

Mistanke —

Harleqvin.

Og til Hvem?

Leander.

Ha, De har alt for Ret!

Harleqvin.

Om Verden nu forgaaer —

Leander.

Hvor —

Harleqvin.

Førend jeg har fundet —

Leander.

Hvad?

Harleqvin.

Ei! Cabalerne, hvorpaa der bliver spundet.

Leander.

For Himlens Skyld, min Ven! nu maa De glemme Sligt!
Det, jeg har sagt, er meer, desverre! meer end Digt!
Min Brud, Der' Tilstand, Alt giør mig tilsidst forvirret . . .
Min . . . jeg er Skyld . . . men Jost er skrækkelig opirret!
Et ulyksaligt Brev! . . . Jeg har ei spart min Bøn!

Et

Et Knæfald selv — men ak! — han hører ei sin Søn!
Jeg frygter, at han strax — Alt, hvad jeg kunde
gjøre,
Var at advare Dem —

Harleqvin.

Nu ja — det lod sig høre!

Leander.

Spøg ei! —

Harleqvin.

Nei! det er Tid, at bruge sin Forstand!

Leander.

De er i eet Qvarteer en arresteret Mand!

Harleqvin.

Saasnart? i eet Qvarteer? Jeg veed, hvor lidt man
lider
Statsundersøgelser i vanskelige Tider;
Men, naar man holder sig saa nær til Dommedag,
Saa tænkte jeg, min Ven! det var en anden Sag!

Leander.

Ha! hvem har drømt om Sligt?

Harleqvin.

Ei! — det jeg og vil haabe!

Leander,

(vil trække ham bort med Magt.)

Kom! hurtig!

Harleqvin.

Hei! hvorhen?

Lean-

Leander, (slipper ham.)

Dog, ak! — hvad vil jeg Taabe?
Alt er forgieves — hvor? — Nei! . . . Alt forvirrer
mig! —
Ak, giør en Daarlighed saa reent ulykkelig?

Harleqvin, (meget kiærlig.)

Hvad fattes dig? min Ven! Du synes, at beklage —

Leander.

Ak, bedste Mand! der er kun eet Minut tilbage!

Harleqvin.

Om jeg kan hielpe Dig, saa siig kun frit, hvori!

Ottende Optrin.

Puff, Geert og de Forrige.

Puff.

Nu, Nabo! —

Harleqvin.

(omfavner den Ene efter den Anden.)

Ei! Herr Puff — Herr Geert! —

Puff.

Her komme vi!

Leander

Fordømt! —

Puff.

Nu veed jeg da, hvorledes vi betaler
Vor Gield.

Lean-

Leander.

Ak, lær ham det!

Puff.

Ti Millioner Daler —

Leander.

For Fanden! — hvad jeg vil blandt lutter — Jeg maa see,
Om jeg kun finder eet af Fruentimrene —
(Han gaaer.)

Puff.

Den Ven var vred —

Harleqvin.

Ak, nei! den Stakkel, som jeg hører,
Er ilde faren nok. Jeg nægter ei, det rører;
Hans Vanheld smerter mig. Det er en ærlig Ven.

Puff.

Jaja! — Hver har sit Kors! Nu! til vor Gield igien!
Du veedst vor gamle Ret tilvisse —

Harleqvin.

Paa min Ære —

Puff.

Reent ud: til Ørkenøer! Den kunde vi undvære.
Ethien! Den sælge vi — Og for en Pokkers Færd —
Den er dog, hvor det gaaer, to Millioner værd!

Harleqvin.

Ei! —

Puff.

Det er lidt — nu hør! Vort Grønland!

Harleqvin,

(som falder ham om Halsen.)

Ak! — Herr Broder!

Puff.

Det giør vel Sagen af, saavidt Hans Puff formoder.
Et Land, som Frankerig — forstaa: i Størrelse!
Dog ei saa godt for os, som for de Fremmede! —
Du veedst: en Republik, som man ei saa kan nævne,
Den kunde bruge det, og den har Raad og Evne —

Harleqvin.

Imellem os, Herr Puff! — vel Schweitz? —

Puff.

Nei, Holland da!
Hvor Pokker tager Schweitz saa mange Penge fra?

Harleqvin.

Ja, du har Ret! — O snart! Slaa til!

Puff.

Nu — hele Landet
Just ei — Hvad, om vi og beholder eet og andet?
Der er dog nok igien. Den østre Kant er størst,
Og dog — jeg veed min Grund — den vil vi sælge
først —

Harleqvin, (i Tanker.)

Jaja —

Puff.

Puff.

Hvad mener I? Jeg haaber, at man sanker
Det meste — Harleqvin! — Hvorfra de dybe Tanker?

Harleqvin.

Hvor længe har vi vel, om jeg tør spørge Dem,
Til Aar totusinde, trehundrede og fem?

Puff.

Hvad? — og hvorfor?

Harleqvin.

Nu ja — det var kun for at vide,
Om alt det Lapperi kan blive solgt i Tide.

Puff.

Hvorfor det Aarstal just?

Harleqvin.

Nu — i Fortroelighed! —
Det har jeg, Naboe Puff! saa min Betænkning ved.

Puff.

Ei! der er længe til. — Men hør! — Nu vil man svare:
Ja! sælge kan Enhver; dog bedre var at spare.
Og det har Puff betænkt — Thi, Nabo'r! overalt
Er det ei heller nok, at faae vor Gield betalt.
Mit mindste — thi man veed: hvor høit jeg elsker
Landet,
Og om jeg Dag og Nat bekymrer mig om Andet —
Mit mindste Forsæt er, for evig at befrie
Mit Land, især den Stad, som jeg er Borger i,
Men frem for alle Dem, som kummerlig og længe

Maae trygle Renterne af deres egne Penge,
Og faae dem kun med Knur, og trues med Rabat,
Dem vil jeg først befrie for Skyggen selv af Skat.

Harleqvin.

De Stakler først! — og saa?

Puff.

Det er dog alfor meget,
At svare Skat, og Pant, og Renter af sit eget,

Harleqvin.

Og saa?

Puff.

Ei, Skyldnere!

Harleqvin.

Dem vil Du? —

Puff.

Om jeg vil?
De pantes ud for Skat, før Folk kan komme til.

Harleqvin,

Haha!

Geert.

Og denn, med Gunst? —

Puff.

Vist Naboe Geert! Barberer
Skal fri's for Lugten selv af slig en Exeqverer!

Geert.

Ich dakker Dem.

Puff.

Puff.

Hvortil forleder ikke Trang?
Betroe vi dem vor Hals dog ugentlig engang.

Geert.

Ei! Huuten skuddrer Een!

Puff.

Kun kort! med min Bèvilling
Skal Staten ei faae Gavn af Landet for een Skilling!

Harleqvin.

Herr Patriot!

Puff.

Nu? ja!

Harleqvin.

Men skal da, for at frie
Vort Land, den stakkels Stat døe i et Slutteri?

Puff.

Den gamle Snak!

Harleqvin.

Af Luft kan Loven dog ei leve!

Puff.

Men skal den gaae paa Sviir og stadse, som en Greve?
Tro mig! det er kun Lidt, hvorved den kan bestaae!
Meer end Trefierdedeel er altid spildt derpaa!
Lidt maa det koste! — Vel! — Men, naar de først opdages,
Har vi Guldminer nok, hvoraf det Lidt kan tages!

Harleqvin.

Hei friſk! — omfavn mig! —

Puff.

Au!... Og hvorfor det? min Ven!

Harleqvin.

Fordi Du ei endnu har ſolgt Veſtindien!

Puff.

Nu ja! — men førſt og ſidſt den ſtore Kunſt at ſpare!

Harleqvin.

Ei, Naboe! — viſt! paa den er ei eet Ord at ſvare.
Men hold! — Der faldt mig ind — Sæt, at vi fik en Krig!

Puff.

Tro mig, at Mangel bedſt kan raade til Forlig!

Harleqvin.

For Pokker! — Du har Ret!

Puff.

O Ødſelhed! — betænker!
Blot for Exempels Skyld! Hvad kaſtes bort til Enker?
Hvi gifte de ſig ei, ſaavelſom andre Mø'r?

Harleqvin.

En ſtakkels tandløs Hex! —

Puff.

Giør vel, ifald hun døer!

Harleqvin.

Nei, Puff! — jeg veed, Du er en Hund i at regiere
En Stat. Den Sag er klar. Jeg kan ei diſputere.

Men

Men det, som kryber her — ved Milten — her omtrent —
Det drog dit Ord i Tvivl, selv om det stod paa Prent.
Hvad siger Du? min Geert! — Hei! — Hvad har
kunnet lime
De raske Læber til? — Tre Stavelser een Time!

Geert.

Aha! —

Harleqvin.

Den bedste Mund paa Amtet! Er Du da
Forstummet?

Geert.

Nei!

Harleqvin.

Nu vel! — Og kan Du snakke?

Geert.

Ja!

Harleqvin.

Ja! Nei! — og en Barbeer! — en Patriot! —

Puff.

Det kommer —
Han lærer vel vort Sprog! — Og leve vi til Sommer —

Geert.

Den vil ei sliben mig — Som jeg Dem sige schal —
Min Hoved, eller og den danske Sprog er gal!

Harleqvin.

Til Sommer? — han vort Sprog? — For Pokker! —
vil I qvæle

En

En Christen? Lever han til Morgen uden Mæle?
Ei! sprekken Sie kun væk! Der Sprog ist Ære værd;
Da ich kun var so høi, hab' ich schon Tydsk gelært!

Puff.

Nei! er Herr Geert min Ven — og om han ellers venter
Taalmodighed af mig med hans forfaldne Renter —
Saa Danskt med danske Folk! —

Geert.

Jaja — Jeg selv empfant,
Wie vigtigt! —

Harleqvin.

Stakkels Geert! — saa staaer Din Mund
i Pant? —

Puff.

En stolt og dum Foragt, for Sproget og for Landet
Er væmmelig —

Harleqvin.

Ei Pfui! — Hvor stinker den forbandet!
Men Hiertet bløder mig for en betrængt Barbeer,
Som dog er frisk, og sund, og ei kan snakke meer!
Ja — Een, som kommer med sit: Das ist Quark! men draussen
Da solltet Ihr kun sehn! — Bey mir, in Sachsenhausen! —
Da dreyt man Halsen um aufs lumpne danske Kram!
Ja, den Landstrygere! — fy Munden til paa ham!
Den deutske Patriot, som lod sig gut betalen,

For

For at forvirren Folk, at fressen und at pralen,
Og dog af Dovenskab ei gider lært vort Sprog —
Ja — Du har Ret — Slaa Laas for Munden af det
Drog!
Men Geert! — Ein guter Ven von allen Potentaten,
Et stakkels godt Vestfriis, som kun barberer Staten! —

Geert.

Ei Herr! — um Himlens Skild! — Jeg er en Patriot!
Og Statens Vol, so gut, als Deres Skiæg betro't —

Harleqvin.

Ja saa! Det glemte jeg — Men godt! — Og kan
man være
En Patriot og stum tillige?

Puff.

Man maa lære!

Harleqvin.

For Pokker! Lære Folk, at snakke uden Mund?
Betænk! — og i vor Snak bestaaer dog alt vort Pund!
Nu at nedgrave det! — hvorfor saa grum? — hvad
nøder
Dertil? Du kan dog Tydsk saa godt, som andre Jøder!

Puff.

Ei, ei!

Harleqvin.

Vi have Tvang; hvorfor da tvinge ham?

Puff.

At tale Tydsk og selv at høre Tydsk er Skam!

Harleqvin.

Men her? imellem os?

Puff.

Tydsk er en Gift for Landet!

Al vor Fortræd er Tydsk!

Harleqvin.

Ei! —

Puff.

Tydsk er reent forbandet!

Harleqvin.

Und Holstein? — Hadersleb? — Neumünster? —

Puff.

Drømmer Du?

Er Holsteen Dannemark?

Harleqvin.

Nei! — Du har Ret endnu!

Puff.

Betænk nu, hvad vi vandt! — kun blot, hvor stærkt forøger

Vor Handel sig, Den, med saa mange skiønne Bøger,

Naar Folk først lære Dansk? . . .

Harleqvin.

Ei, paa min Tro! — hvor blind!

Hvor tosset jeg dog er, at det ei faldt mig ind!

Lær Dansk, min stakkels Geert!

Geert.

Ja — Men de høie Tonen,

Hvori

Hvori Herr Puff so schön betalt ti Millionen —
Befrie sin Land und giør sin Sprog almindeligt
Er patriotisch nok — Nur ich versteh' sie nicht!

Puff.

Geert! — atter Tydsk? Han veed . . .

Geert.

Herr! — hold mig det tilgode!

Niende Optrin.

To af Rettens Betiente og de Forrige.

Den første Betient.

Han er her dog — Det Held var neppe at formode.
Herr Harleqvin! — vi har . . .

Harleqvin

(falder ham i Ordet.)

Hvem vil De tale med?

Den første B.

Vi har . . .

Harleqvin

(som før, og saaledes bestandigt.)

Velkommen, Ven! Behag at sidde ned!

Den første B.

Vi staae som helst — Vi har . . .

Harleqvin.

Ja, vanskelige Tider —

Den

Den første Betient.

Men —

Harleqvin.

Men Taalmodighed! Det klarer op omsider.

Den første B.

Vi . . .

Puff.

Harleqvin! den Ting seer ei saa rigtig ud.
De godt Folk pleie ei at være Lykkebud.

Den første B.

Nei, alfor sandt —

Harleqvin.

Maaskee Matrosen — Det er troligt —
Ei ei! — Jaja! det Folk er ei saa hastigt roligt.

Den første B.

Vi har —

Harleqvin.

Ei! —

Den første B.

En Arrest —

Harleqvin.

Hvor mange? —

Den første B.

Denne Dom
Skal vise det!

Harleqvin.

Alt dømt? — Kom, Naboe! — hurtigt! kom!
(Han vil løbe bort, men Betientene holde paa ham.)

Den første Betient.

Hvorhen? Herr Harlequin!

Harlequin.

Ei de kan exeqveres,

Før vi —

Den første B.

Nei, det er Dem, min Ven! som arresteres.

Herr Jost, Der Creditor —

Puff.

Ha! jeg har længe vidst,

Hvordan det vilde gaae den Drømmere tilsidst.

Harlequin.

Hvem skal det gielde?

Puff.

Dig — Nu, Dosmer! sørg for Landet!

Dagdriver! Sladderhank! ha! Hvem har ventet Andet?

En doven Ødeland!

Den første B.

Herr Puff! det er vel bedst,

At Dommen bliver ham lovmæssigt forelæst?

Puff.

Fordømt!

Harlequin.

Hvad fattes Dig?

Puff.

Godt Haandtag i Dit Øre!

Den

Den første Betient
(trækker et Document op af Lommen og vil begynde at forelæse det.)

Hof- og Stads- —

Harleqvin.

Hvad har jeg med Hoffets Stads at gjøre?

Den første B.

Nu — for at være kort —

Puff.

Du est min Debitor!
Det veedst Du — Det er Tid, at Andre see sig for!

(Han gaaer.)

Geert.

Aha! —

Harleqvin.

Hvad? — raser Folk?

Geert.

Der Pulmo wär beynahe
Zerplatz — So ging es einst dem grossen dicken Brahe —

Den første B.

Saasom Herr Jost . . .

Geert.

Dog sandt! — Vesica war es nur —

Den første B.

Saasom . . .

Geert.

Ich wünschte mir den salig Mand i Cur —

Den

Den første Betient.

Herr Jost —

Harleqvin.

Hvad vil I Jost? — Siig frem! — Jeg
kiender Manden —

Den første B.

Saasom Herr Jost —

Harleqvin.

Jeg troer, den Karl har tabt Forstanden!

Geert.

Ein Kataplasma nur — Ich setze ti mod eet; —
Verstehn sie mich? mein Freund! den Uheld var ei skeet!

Den første B.

Nei! — Al Vidtløftighed er, som jeg seer, utidig —
Kom, Ven! — Herr Harleqvin antegnes som gienstridig,
Og vi forsikkre os —

Harleqvin.

Hvad? hvilket?

Den første B.

Hans Person —

(De gribe Harleqvin og slæbe ham bort, uagtet alle hans pudseerlige Modstræbelser.)

Harleqvin.

Gevalt! — er det honet? — Hei! To mod Een, Cujon!...
En Patriot? — Gevalt! — Geert! — Naboe!...

Geert (naar de ere borte.)

Ja, ich komme —
Nur frisch! Jeg har Bestick und Pflaster i min Komme —

Nur keinen Heller nicht! doch Staats-Projecte gnug—
Puff, der verdamte Kerl! der ist mir auch zu klug!
Ei, Freund, Du kömst mir recht!—Betal ti Millionen!
Denn plagt der Knicker mich für zehn verfluchte Kronen.
Hvor sturt! — Ven! obenfra curirt man nicht den
Stat —

(Han trækker et Papiir op af Lommen.)

Hier hab' ich ein Clystier, das sich gewaschen hat! —
Ei! bist Du, wie Du sagst, ein Freund von Deinem
Lande,
So kom und bringe mir mein Lazareth zu Stande!
Sæt min Stats-Hospital i Stand und siig mig da:
Ob Geert nicht weis, hvad Kant man schal begindefra.

(Han gaaer.)

Tre-

Tredie Handling.

Første Optrin.

Lisette, Agnete, siddende hver i sit Hiørne, og Jørgen.

Jørgen.

Ja — nu er' min Person og Burmans kun tilbage —
Os gjør de, som jeg troer, sig Skrupler ved at tage —
Endskiøndt det muelig er en blot Forglemmelse,
Thi Ænder selv og Høns er' arresterede.
Fra Hosbond af — hihi — mit Hierte maatte bløde —
Ham tog Herr Jost — men Puff, den ublu christne
Jøde —
Han lugter paa en Miil Personer af Værdi —
Han trak min Blis, Hvem veed, i hvilket Slutteri.
Ak! tænkte Du paa Sligt i Morges? — Du fortærte
Dit Foer saa snildt, saa trygt, saa roligt i Dit Hierte!
Du . . .

Agnete.

Godt!

Jør-

Jørgen.

Hvorledes? — Godt?

Lisette.

Det er den Frugt, jeg har
Af al min Kierlighed til den forgiorte Nar!

Jørgen.

Madammens Kierlighed i al Respect og Ære,
Men Nar var aldrig Bliß, og skal han ikke være!
Han var saa klog som jeg, en Engel i Forstand —

Lisette.

Gaa, Dosmer! med Din Snak! Jeg taler om min
Mand.

Agnete.

Ja, saa —

Agnete (springer op.)

Gaa, Jørgen! — spring! — Pedanten! —
Bed ham komme! —

Lisette.

Hvad skal den Giæk?

Agnete.

Nu godt! — det vil dog ærgre Somme —
Ha! den Troeløse skal . . . jaja . . . Du skal dog see,
Om . . . Nu! hvi gaaer Du ei? —

Jørgen.

Hvad? —

Agnete.

Om Meenedere —

Jørgen.

Hvorledes?

Agnete.

Skynd Dig dog!

Jørgen.

Men, Jomfru!

Agnete.

Om Uhyrer —
Hyæner —

Jørgen.

Mon hun da fortæller Eventyrer?

Agnete.

Nu, snart?

Jørgen.

Hvorhen?

Agnete.

Om — ha! — mit Hierte splittes ad!

Jørgen.

O vee! —

Agnete.

Barbar! Du er for nedrig til mit Had!

Jørgen.

Men, Jomfru! — med Forlov! — Det er dog Synd at skiælde
Et christent Menneske for, fy! med Tugt at mælde!

Agnete.

Men, Jørgen! siig mig da! hvorefter venter Du?

Jørgen.

Og veed jeg da, hvorhen?

Agnete.

Det veedst Du ei endnu?

Nu vel! den fierde Gang! Gaa, Jørgen! hent Herr Skriver!

Jørgen.

Men den Omstændighed fortaug Hun i sin Iver.
Pedeller, Murmeldyr, Rhabarber — faae Den Skam,
Der strax forstaaer af Sligt, at jeg skal hente ham!

Agnete.

Og nu —

Jørgen.

Endskiøndt jeg troer, hans Viser og hans Griller
Kan virke nok saa godt, med Tugt, som andre Piller —
Thi . . .

Agnete.

Jørgen! —

Jørgen.

Om jeg skal tilstaae den hele Sag,
Nu veed Hun den Colik, jeg fandt forleden Dag —

Agnete.

Nu, Himmel! —

Jørgen.

Kort og godt, han —

Agnete.

Skal det vare længe?

Jørgen.

Han havde givet mig en Bog i Drikkepenge —

Agnete.

Endnu? —

Jørgen.

Jeg læste den, og det var Skyld deri —

Agnete.

Skal det betyde Spot? — er det et Raseri?

Jørgen.

Men, Jomfru! Bogen selv kan bedst oplyse Sagen —

Agnete.

Du vil —

Jørgen.

Jeg troer, Hun skal fornæmme det paa Smagen —

Agnete.

Du vil ei gaae?

Jørgen.

Nu ja — jeg springer —

Agnete.

Hils fra mig! —

Og, om han har mig kier, at han da skynder sig! —

(Jørgen gaaer til Døren, hvor han vender sig og bliver staaende.)

Agnete.

Leander skal dog see, om Grusomhed — om Smerte —
Om Nød — om Tab af Alt fornedrer dette Hierte! —

 Det —

Agnete.

Kom! — Det tilhører Dig —

Jørgen.

Men De behøver det —

(Han gaaer.)

Agnete.

Ha! — see Dit Værk, Tyrgn! — kom! nyd dets
første Prøver!
Leander, det er mig, som Du saa haardt bedrøver?
Saa grusomt straffer Du min rene Kierlighed?
Dog!... muligt det er den, som Du vil skilles ved!
Maaskee Foragt!... Ha, nei! — Han mig? — Det
kan ei være!
Foragt! — nei det er meer, end jeg formaaer at bære!
Ak! — thi jeg haaber dog, at han kun hader mig!
Den, man foragter — giør man Den ulykkelig?
Stolt, som han er, og vred! — Ei sandt, Mama! han
hader?

Lisette.

Du drømmer med Dit Had! beskyld Din galne Fader!
Han har opirret Jost —

Agnete.

Saa burde dog en Ven,
Een, i hvis Magt det stod, formilde den igien!
Jost kan ei see sin Søns Bekymring ubevæget;
Eet Ord var nok — dog nei! — Eet Ord var alfor
meget!

Og

Og Forbøn? — turde jeg vel haabe den af ham,
Hvis Stolthed selv har søgt vort Uheld og vor Skam?
Den skriverske Contract fornærmede hans Ære!
Hævn og Mistanke var hans ædle Drivefiere!
Han selv tilstod dem før — Og derfor viser han
Min stakkels Fader nu, hvad Magt og Grumhed kan! —
Leander har kun Lyst at vinde mig ved Trætte! —
Han ... hvem? — min Fader!

Andet Optrin.

Harlequin, Lisette og Agnete.

Harlequin

(omfavner den Ene efter den Anden.)

Ak, min Datter! — min Lisette! —

Lisette.

Hvorledes? —

Harlequin (til Agnete.)

Skynd Dig! — siig til alle Mennesker —
Band paa til Nød, at jeg er ei at finde her!

Lisette

(stikker i at græde.)

O Mand! hvad koster Du mit alfor ømme Hierte!
Din Frihed, som jeg seer, ak! den forny'r min Smerte!
At see sin halve Siel slæbt i et Slutteri!
Hvor haardt! — dog, slig en Nar — Du burde døe deri!

Har-

Harleqvin.

Stil dog Din Graad!

Lisette.

Ha, jeg vil smelte bort i Taare!

Hvorledes har de glemt at binde slig en Daare?

Harleqvin.

Fortvivl ei reent, min Skat!

Lisette.

Min lille søde Mand!

Harleqvin.

Min Snut!

Lisette.

Naar vil Du dog faae Menneskeforstand?

Harleqvin.

Ei! ei! Du rører ved min Byld — Gid Himlen tage
Mit alfor store Pund kun snart igien tilbage!
Jeg, som en dyb Forstand har giort ulykkelig,
Jeg skulde ...

Lisette.

Kom Du hiem, for at opirre mig?

Harleqvin.

Koldsindig!

Lisette.

Jeg? endnu? — Vor Velfærd blev forødet;
Det, veedst Du, saae jeg paa med Hænderne i Skiødet.
Men Du! at prale her? — Du med Forstand — Din Nar!
Troer Du, jeg er et Dyr, som ingen Galde har?

Har=

Harleqvin.

Vel nok! — men veed Hun da, hvorfor man lod mig sætte —
Hvad Stats-Raison? —

Lisette,

Fordømt! — nei! det er tungt at giette! —
Stats-Sladder, Stats-Hansvurst, og evig Stat og Stat!
Hvorfor indslutter man en liderlig Krabat?
Saa! spørg Herr Jost!

Harleqvin.

Hvad han?

Lisette.

Hvem ellers?

Harleqvin.

Den, som grunder
Dybt i en Sag, seer let, hvis Aand der stikker under,
Og, at en vis Unævnt har Fingrene deri —

Lisette.

Og Hvem?

Harleqvin.

Et! —

Lisette.

Svar mig først! hvorledes blevst Du fri?

Harleqvin.

Man taler ei saa høit om Statsbegivenheder.

Lisette.

Lisette.

Forbandet!

Harleqvin.

Nu! jeg tør vel hvidske det til Eder ...

Agnete,

(som hører Nogen komme.)

Skiul Sig, min Fader! Snart!

Harleqvin.

Ak, om I røbe det! —

Lisette.

Hvad?

Harleqvin.

Det, jeg nu har sagt —

Agnete.

O snart! i Kammeret!

(Hun skyder ham ind i et Sidekammer.)

Lisette.

Hvad har han sagt? den Nar!

(Da hun seer, at det er Skriver, som kommer, gaaer hun hastigt bort.)

Agnete.

Ak, alt! —

Tredie Optrin.

Skriver og Agnete.

Skriver.

Saaledes iler
Natravnen til sit Hiem, naar Morgenrøden smiler,
Og Schmaussen, naar han har en Vexel at fornye,
Og onde Rygter, og det morderiske Blye.
Saa fly'r det svangre Seil for raske Hvirvelvinde,
Som jeg, da jeg fornam en Luft fra min Gudinde.

Agnete (fortræden.)

Herr Skriver! — meer end nok! — Der Jil forbinder mig.

Skriver.

O Dag! med hvilken Steen skal jeg betegne Dig?
O gyldne Leilighed! — Fortryllende Camoene!
Eet Ord — Forklar, hvori — hvormed Din Træl kan tiene!
Endskiøndt min Pythia har sagt mig, hvad det er —

Agnete.

Nød er som Ild, der snart opdages af Enhver!

Skriver.

Nød? — Ja, ved Jupiter! Nød nok! men snart opdage?
Der exciperer jeg — Tillad mig, at undtage!

Thi, ved Calliope! kun Tre til Fire veed
Den Krig, som forestaaer den hele Christenhed.

(Harleqvin stikker Hovedet udaf et Vindue, som er over Kammerdøren, hvilket han giør af og til i dette Optrin.)

Agnete.

Hvad? — Hvem?

Skriver.

Den liden Hob Orester, eller Venner,
Den, som har Fri-Billet til Hiertet af Din Tiener,
Den, som gaaer ind og ud i Din Tilbeders Bryst
Og dristigt roder i hans hemmeligste Lyst!

Agnete.

De drømmer, eller jeg!

Skriver.

Ved Himlens Elementer!
Kun Fire saae min Sol for jordiske Regenter!
Mit gyldne Manuscript! tro mig! Jeg veed det bedst.
At otte Øren kun har hørt det forelæst!

(Han trækker sine Papirer op af Lommen.)

Agnete.

O Himmel!

Skriver.

Fire kun! — men Du, som Zeus bestemte
Til den ei ringe Lod, at glimre som den Femte,
Endskiøndt Dit gyldne Navn staaer øverst i min Siel —
Dit Vink bestemme nu min Muses Vee og Vel!
Hem! —

Agnete.

Agnete.

O forskaan! —

Skriver (begynder at læse.)

En Sol . . .

Agnete

(falder ham i Ordet.)

Er det, jeg mindst kan taale!

Skriver.

Forstaa mig ret! — En Sol —

Agnete (som før.)

Ei selv dens mindste Straale!

Skriver.

Men Hun forstaaer mig ei — en Sol —

Agnete.

Bort! — sluk den ud!

Skriver.

En Stierne da —

Agnete.

Og ei det mindste Stierne-Skud!

Skriver.

De skiertser —

Agnete.

Vee mig! — Skierts? Kan Solskin da fornøie

Et Bryst med aabne Saar? et taare[illegible]

Skriver.

Min Sols moralske Glands er som [illegible]

Skiøndt visse Statsmænd ei vil finde[illegible]

Den, hvis opblæste Siel Satyrens Straale rammer,
Ja! Den fortæres snart af Pflegetonske Flammer!
Men Du, hvis fromme Siel, den stille Maane lig,
Er glad ved Solens Glands, hvormed den pryder sig —

Agnete.

O vee!

Skriver.

Du kan, som den ved Hundebieffet, ... smile
Ved Satyrs skarpeste Svovl-Flamme-svangre Pile!

Agnete.

O Vitzliputzli!

Skriver.

Hem! — En Sol —

Agnete.

O Legio!

Skriver.

Hvorledes?

Agnete.

Lad dog en uskyldig Siel i Roe!

Skriver.

Hvad?

Agnete.

Ved Forglemmelsens brand-guul-sort-sprængte
Vande —
Ved Lethe-Flod, hvori Dit Manuscript skal strande —

Ved

Ved Taushedsd Throne — Ved den Nord-Iis-mørke
Pol;
Besværger jeg Dig, Aand! — forsvind, med samt Din
Sol!

Skriver.

Ohime! — hvilken Gud besvangrer Dine Læber
Med Barders Ild? med Spøg, som kildrer, naar
den dræber?

Agnete.

Min Spøg? — Nei, siig min Angst! — her ... see den
kolde Sved!
Er det at martre mig i min Elendighed?

Skriver.

Hvad? — hvilken?

Agnete.

Plage-Aand! spørg! dril ... Ovee!
mit Hierte!
(Hun holder Haanden for Øinene, som Een, der har ondt.)

Skriver.

Men Hvad er Aarsag i saa kiæmpestor en Smerte?

Agnete.

Ak, der ...
(Hun peger paa Papirene og vil betyde ham, at han
skal giemme dem.)

Skriver,

(som ikke forstaaer Andet, end at han skal læse.)
Ja, strax! — En Sol —

Agnete.

Agnete.

Hvad? — Raseri! — endnu!

Skriver.

Nu vel! Et Lys! — Et Skin —

Agnete.

Forræder! spotter Du?

(Hun snapper hans Sol fra ham, river den i saa mange Stykker, som hun vel kan, og kaster dem hen i en Krog.)

Skriver.

I Guder! — Furie! — mit Manuscript! — Megære!
Holdt! — min Forlægger! — O min Middagsmad! —
min Ære!
Min Skræder! — O min Sol! —

Fierde Optrin.

Harleqvin (der ved denne Larm glemmer den Aarsag, han har til at skiule sig) og de Forrige.

Harleqvin,

(efter endeel latterlige Ophævelser.)

Der ligger nu den Skat,
Du nægtede mig før!

Skriver.

Hyæne! — Tigerkat! —

Harleqvin.

Er Manden klog?

Skri-

Skriver.

En Biørn var udentvivl Din Amme!

Harleqvin.

Nei! Mette var en Gied —

Skriver.

Fra Ulve maa Du stamme!

Harleqvin.

Fordømt! — En ublu Digt!

Agnete.

O! gaa, min Fader, gaa!
Hans Høfligheder er ei værd at agte paa.

Harleqvin.

Fra Ulve? — Hvilken Gift! — Ved Himlen, blot Satire!
Min Grandpapa bed Faar? min Mo'rmo'r gik paa Fire?
Men, mærker Du den Brod, som ligger skiult deri?

Agnete

(med en Urolighed, som hun lader see dette hele Optrin igiennem, ved at gaae frem og tilbage, og ved af og til at lægge Øret til Døren.)

Mig synes... kom! — o kom!

(Hun vil trække Harleqvin bort.)

Skriver,

(der beseer sin Sols Rubera.)

O Styx! — o Raseri!

Harleqvin (til Agnete.)

Ulv Jarl var fordom en berygtet Statsforbryder —
Forstaaer Du? seer Du, hvad min Ulveslægt betyder?

Skriver (som før.)

Vi var' Troianer!

Harleqvin.

Hvad?

Skriver.

Vor Ros var fordom stor!

Harleqvin (til Agnete.)

Mærk vel! Traianus var en Statsmand, som jeg troer!

Skriver (til Agnete.)

Harpie, som jeg ei aflader at tilbede!
Hvormed optændte jeg Din lynildsvangre Vrede?

Harleqvin.

Hvad? svanger? Dog, det er jo klart, han mener mig;
Thi Lynild, som man veed, er Oprør eller Krig!

Skriver (til Agnete.)

Svar! hvi forgik min Sol ved Straalen af Din Iver?

Agnete.

Nu vel! — Det gik for vidt! — tilgiv mig det, Herr
Skriver!
Dog tro mig, at i Angst, som den, hvori jeg er,
Opirrer Intet meer, end Forlæsninger!

Skriver.

I Angst?

Agnete.

Agnete.

Ja — helst naar Raad og Hielp er det, vi vente!

Skriver.

De Raad og Hielp?

Agnete.

Det var derfor, jeg lod Dem hente.

Skriver.

Hvori? Hvad fattes Dem?

Harleqvin.

O Underværk! — og veed
Herr Skriver ei endnu den Statsbegivenhed?

Skriver.

Og hvilken?

Harleqvin.

At Herr Jost for nylig lod mig sætte,
Dog per Commission, som De da selv kan giætte.
Kort — at jeg under Skind af Gield blev arresteert.

Skriver.

Og undløb?

Harleqvin.

Ja, men alt mit Gods er confiskeert!

Skriver.

Der Gods?

Harleqvin.

Den sidste Skiærv!

Skriver.

For Gield?

Lisette.

Forbandet!

Harleqvin.

Nu! jeg tør vel hvidske det til Eder ...

Agnete,

(som hører Nogen komme.)

Skiul Sig, min Fader! Snart!

Harleqvin.

Ak, om I røbe det! —

Lisette.

Hvad?

Harleqvin.

Det, jeg nu har sagt —

Agnete.

O snart! i Kammeret!

(Hun skyder ham ind i et Sidekammer.)

Lisette.

Hvad har han sagt? den Nar!

(Da hun seer, at det er Skriver, som kommer, gaaer hun hastigt bort.)

Agnete.

Ak, alt! —

Tredie Optrin.

Skriver og Agnete.

Skriver.

Saaledes iler
Natravnen til sit Hiem, naar Morgenrøden smiler,
Og Schmaussen, naar han har en Vexel at fornye,
Og onde Rygter, og det morderiske Blye.
Saa fly'r det svangre Seil for raske Hvirvelvinde,
Som jeg, da jeg fornam en Luft fra min Gudinde.

Agnete (fortræden.)

Herr Skriver! — meer end nok! — Der Jil for-
binder mig.

Skriver.

O Dag! med hvilken Steen skal jeg betegne Dig?
O gyldne Leilighed! — Fortryllende Camoene!
Eet Ord — Forklar, hvori — hvormed Din Træl kan
tiene!
Endskiøndt min Pythia har sagt mig, hvad det er —

Agnete.

Nød er som Ild, der snart opdages af Enhver!

Skriver.

Nød? — Ja, ved Jupiter! Nød nok! men snart
opdage?
Der exciperer jeg — Tillad mig, at undtage!

Thi

Skriver.

See her min Haand! Du bliver,
Du døer den Giæk, Du er.

Harleqvin.

Hei lystig, Broder Skriver!
Hvad koster Flasken?

Skriver.

Bort med slig Fortrolighed,
Hvis mindste Skin en Mand, som jeg, maa rødme ved!
Hvad maatte Verden og vort lærde Selskab dømme?
Man kunde troe tilsidst, at jeg fandt Smag i Drømme,
Om jeg endnu blev ved at taale dem af Dig,
Da her er Intet meer, som kan undskylde mig.
Til Daarekisten gaa! der skierts med Dine Lige,
Du Ødeland, som vil bestyre Land og Rige!
Du Gienfærd af en Nar! Fordrukne Østrogot!
Giør Dig en Stat af Straa, Du Pesthuus-Patriot!

Harleqvin.

Spyflue! Giedehams! Hugorm! hold op at stikke!
Bort af mit Huus!

Skriver.

Bort? — Nar! jeg er der ikke!
Det er ei Dit; dog vel! — Herr Jost, min gode Ven —

Harleqvin.

Forræder!

Skri-

Skriver.

Skiul Dig kun! vi samles vel igien!

(Han gaaer.)

Femte Optrin.

Harleqvin og Agnete.

Harleqvin.

O Corsitz! o Tartüff!

Agnete.

Tak Himmelen, min Fader!

Harleqvin.

Gift! Edder!

Agnete.

Det er Gift, som gavner meer end skader!

Harleqvin.

O!....

Agnete.

Agt det Edder høit, som skiærper Oinene!
Ja, ømme, bedste Mand! — nu først — nu kan De see!

Harleqvin.

Hvad! først? — til Bloksbierg med Din Kierlinge-
Morale!
Hat jeg ei længe seet den Helvedes Cabale,
Den, som et vist Parti har spil't mod min Person?

Men

Men at Forræderen! — at han var der Spion;
Han! — min Fortroligste!

Agnete.

O snart! en Anden! værre! —
En — O! —

(Hun vil trække Harleqvin ind i Kammeret; men, da hun ikke kan faae ham affted, løber hun hen og giver sig Noget at bestille med sin Syeramme.)

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Harleqvin.

Min bedste Ven!

(Han omfavner Leander meer end eengang paa det venligste og søger ved allehaande latterlige Caprioler at udtrykke sin Glæde over at see ham.)

Leander

Er det Der Ord? min Herre!
Er det at skiule sig? De vover at gaae hiem?
Er da Der Huus et Sted, som kan fordølge Dem?

Agnete.

Hvorledes?

Harleqvin.

Nu, min Ven! — mig længtes —

Leander.

Ak, mit Hierte
Undskylder Dem! Min Siel er øm og bløb af Smerte!
Og dog er Længsel sød, dens Ild er himmelsk Lyst!
Dens Nag er Salighed, som kryber i vort Bryst!

Harleqvin.

Hei! sværmer Mennesket?

Leander
(seer frygtsomt og kiælent til Agnete.)

Men, Himmel! Frygt for Vrede,
For Had, maaskee Foragt af Den, som vi tilbede?

Agnete.

Leander! — var det vel?

Harleqvin.

Hvad? Hvilket? Synes Dig,
At det var ilde giort, at han befri'de mig?

Agnete.

Befri'de?

Harleqvin.

Veedst Du, Hvad det koster at bestikke
To Stats Gripomener?

Leander.

O! det fortiener ikke —

Harleqvin.

Sandt nok! de lod' mig gaae af Ynk; men, som man veed,
De godt Folk har en Taxt paa der Medlidenhed.

Lean-

Leander.

Ven! De forvirrer mig! Sligt vil vi ei erindre!
Der Ømheds Priis maaskee har aldrig været mindre!
Smaating!

Harleqvin.

Hvad! Smaating? — Hvad? Statsfangers Rantion!
Saa har de Slyngler ei vurderet min Person!

Leander.

Nu, godt! Jeg kiendte Dem! Ak, var det værd at nævne,
Saa var det kun, fordi Meer' overgik min Evne!
Hvi kom det dog saa vidt? hvi kom det? Hvilken Skam!
Dog, Himlén veed, om Graad da kunde røre ham!
Saa haard var aldrig Joſt. Men, da jeg saae Der Fare,
Jeg fløi herhen, jeg bad — De lod Sig ei advare!

Harleqvin.

Hvem tænker da paa Sligt?

Agnete

(gaaer hen imod Leander.)

O, redelige Ven!
Kom, min Leander! kom! Jeg lever op igien!
Kan Du tilgive mig? kan Du? min blinde Vrede?
Min ... af min — vidste Du Alt, hvad jeg bør afbede!

Lean-

Leander.

Jeg selv var Aarsag i, at min Agnete skrev
Det . . .

Agnete.

Ja! Du mener det ulykkelige Brev.
O, men det var kun lidt! Jeg...

Leander.

Hvilken Smerte blander
Dit Sprog?

Agnete.

Ak! jeg ...

Leander.

Og Hvad?

Agnete.

Mistænkte min Leander!

Leander (kiælent)

Var det da billigt?

Agnete.

Nei! — min Taare —

Leander.

O, min Brud!
Hvor saligt sletter den hvert Spor af Kummer ud!

Harleqvin.

O, mine Børn! og jeg faaer Appetit at græde!
Jeg veed ei — men det er halv patriotisk Glæde!
Sid Skriver — den Pedant med al sin Statsforstand,
Den Hykler, den Spion, var ... i Slaraffenland!

Agnete.

Agnete.

De under ham saa vel?

Harleqvin.

Det skal Du ikke sige!

Der veed man Intet af Forandringer og Krige;
Og, naar han ikke meer kan aagre med sit Pund,
Saa er det klart, han maa crepere, som en Hund!
Der, hvor de stegte Sviin, med Kniv i Ryggen, svømme
I Gadekiær af Miød og store Fløbestrømme,
Og dumme Fraadsere fortære dem i Fred,
Der skal han hen! Det er det værste Sted, jeg veed!

Agnete (til Leander.)

Men vi? min Ven!

Leander.

Fat Mod! Min Faders første Hede
Forgik, han sukker — kort! han angrer alt sin Vrede!
Tidt seer han til sin Søn, og mildt... dog, at vor Ven
Undløb ... Om det kun ei opirrer ham igien!
Min Dristighed især; og, faaer han den at vide
Nu, da Betænksomhed, og Tvang, og Omhed stride...

Agnete (til Harleqvin.)

O, skiul Sig dog!

Harleqvin (i Tanker.)

Jaja — det var hans rette Løn!

Leander.

Og saa, min bedste Ven, endnu en lille Bøn!

Harleqvin
(falder ham om Halsen.)
O, min Stats Anekdot! i Hvad — hvor kan jeg
tiene?

Leander.
De har Forstand —

Harleqvin.
Vist nok! — meer, end jeg bruger ene!

Leander.
Det Eneste, hvormed De kan forbinde mig,
Er: at De bruger den —

Harleqvin.
Ha! nu forstaaer jeg Dig!
Du har et Stats-Project —

Leander.
O Himmel! Intet mindre!
Men, seer De? Alt Forlig kan sligt et Ord forhindre!
Stat, Patriot, Project, Cabale, Krig! — O, glem
Dog til en Tid de Ord, som dræbe os og Dem!

Harleqvin.
Hvorledes?

Leander.
Nu! tilgiv Der gode Ven, min Fader,
Den Svaghed! Skaan ham for en Mundart, som
han hader!
Al Stats-Raisonnement er ham som Gift og Pest
Og kan fordærve ham, naar han er allerbedst.

Skield

Skiæld ham, ifald De vil! det, veed jeg, han tilgiver;
Men, naar De samles nu — Ja, De har følt hans
Iver —
Et Stats-Ord, kun en Lyd, saa er det lige nær —

Agnete.

Min Fader! om De har Der tro' Agnete kiær —

Harleqvin.

Ei man bør føie ham — Hvor er han at beklage!
Den Mand! en Skrue løs! paa sine gamle Dage!

Leander.

Ved Himlen, nei!

Harleqvin.

Men siig, hvad min Forstand skal til!
Jeg veed, at hver en Nar kan tie, naar han vil!

Leander.

Desbedre!

Agnete (til Harleqvin.)

Skiul Sig dog! — Hør Døren! kan De høre?

Harleqvin.

Men først en Ting, som er mig meget om at giøre! —

Agnete.

O snart, min Fader! — snart!

Harleqvin

(trækker Leander afsides.)

Min Søn!

Leander.

Velkomne Navn!

Har-

Harleqvin (hemmelighedsfuld.)

Om nu Matroserne beleire Kiøbenhavn?

Leander.

Ak nei!

Agnete.

Der ... kom min Ven! — kom!

(Hun støder Harleqvin ind i Cabinettet og springer selv tilligemed Leander ind i en Dør, som er lige over for, hvor de blive staaende.)

Leander.

Det er ei min Fader —

(Puff lader sig see.)

Agnete.

Den Jøde, Puff!

Leander.

Man seer hans Haandværk i hans Lader.

Agnete.

Bliv her! —

(Hun gaaer, og Leander bliver staaende.)

Syvende Optrin.

Puff og Leander.

Puff

(som troer, at han er ene.)

Man siger, at han undløb — Er det sandt,
Desbedre! — Saa maaskee beholder jeg mit Pant.

Lean-

Leander (halv sagte.)

Ei! ei!

Puff (som før.)

Er det en Digt — dm Jost og han forliges —
Maaskee besvogre sig — som det da og vil siges;
Ja! saa godNat, mitPant! For Pokker! det varSkam!
Det er tre Gange værdt, hvad jeg betro'de ham.
Den Tosse! den...

Leander (som kommer frem.)

Nei, hold! —

Puff.

Ei! — Er det Dem? min Herre!

Leander.

Mig selv!

Puff.

Jeg taled' om Der' kiære Herr Papa,
Den eiegode Mand —

Leander.

Ak! —

Puff.

Men, hvor kom De fra?

Leander.

Fra? og hvorfor? — fra Rom!

Puff.

Den kiære Ungdom spøger.
Men, er her ei en vis Veninde, som De søger?

Leander.

Hvem søger De?

Puff.

Ei nu! — Jeg nysler lidt omkring.
En Fattig, som De veed, maa søge mange Ting.

Leander.

En Fattig?

Puff.

De har godt! Tak Himlen! — Ja! de Rige
Veed ei, hvad Armod og besværlig Tid vil sige.
Men vi! — Ja, Himlen veed, hvor tidt jeg stakkels Mand
Har glemt mit eget Kors af Medynk med mit Land!
Udsuget, som det er! i disse dyre Tider!
Ja, spænd kun Buen høit! men Strængen brast omsider.
En fattig Mand, som jeg, der stræber Dag og Nat,
Mig vil de skrive for to Mark i Extraskat!

Leander.

To Mark?

Puff.

To rene Mark!

Leander

(forvirret og som Een, der hører efter noget Andet.)

Jaja — Jeg overlader
Imidlertid den Sags Betragtning til min Fader.
Det er hans Røst — Farvel!

(Han gader pludseligt bort.)

Puff.

Ei! — hvi saa hastigt da?
Mon Frieriet ei anstaaer hans Herr Papa?
Han sky'r ham? . . . Er det saa, velan! — saa tør
jeg haabe!
Nu — det maa lokkes ud. Der er den gamle Taabe!
En ærlig Mine, Puff! stolt! og til Nød lidt grov!
Det er den Characteer, som Du nu har behov!

Ottende Optrin.

Jost og Puff.

Jost

(uden at bekymre sig om Puff, eller at svare paa hans absillige Hilsener, uagtet at disse blive dybere og dybere.)

Den Skurk! Den Nedrige! Den Utaknemmelige!
En herlig Svigersøn! Hvad vil den Nar da sige?
Han undløb? — Jeg maa lee — Fra Hvem? Og,
om saa var,
Skal Du forraade ham? Din Ven? Din Svigerfa'r?
See mig den vakkre Mand! Ei, Herr Tartüff! Herr
Skriver!
Herr Jomfruetyv! Fordømt! — Vershøker! Smag-
fordriver!
Du min Agnete, Du! Ei vist! Det var en Brud
For Dig! — Du stikker og min Søn Leander ud!

Puff

Puff (afstides.)

Au vee!

Jost,

(dog uden at hilse ham.)

Ja, Herr Hans Puff!

Puff.

Tak! — Som jeg seer, saa skiønner
Herr Skriver slet —

Jost.

Fordømt med slige Svigersønner!
Grib ham! hæng ham! han løb! hvorhen? — en
ublu Digt!
Hvor løb han hen? Fra Hvem? Og tør han vove Sligt!

Puff.

Nei, neppe! — men, min Ven! — og troer De, man
kan lide
Paa Rygtet?

Jost.

Hvad jeg troer, er ei Din Sag at vide.

Puff

Nunu! — Jeg mener kun, om Skriver virkelig
Faaer Datteren?

Jost.

Og Hvad kan det bekymre Dig?

Puff.

Ei! — Jeg tog altid Deel i Husets Sager.

 Jost.

Jost.

For Pokker! — Ja, det er en artig Deel, Du tager!
Kun Huden tog han ei! Han vover ei at slaae.
Ei dog! — Hvem faaer den Hud, som Puff kan ikke faae?
Det gad han vidst! Den Tyrk! Først plyndrer han en Pige!

Puff.

Men Hvem begriber da, hvad al den Snak vil sige?
Enhver vil have Sit.

Jost.

Du vidste, hvor jeg boer!
Og jeg fortiente vel en Hilsen, som jeg troer!
Naar hørte Du, at Jost lod sine Venner stikke
I Nød? Naar?

Puff.

Er De da hans Ven?

Jost.

Din er jeg ikke.

Puff.

Ei, ei, Herr Jost, hvorfor? Saa sig mig da, hvormed
Jeg har fortørnet Dem i min Uskyldighed!

Jost.

Uskyldig?

Puff

(med antaget Kiekhed.)

Ja, min Ven! det haaber jeg at være,
Fordi jeg kræver Mit.

Jost.

Jost.

Uskyldig! — paa minÆre! —
En Aagerkarl!

Puff,

(meer sagtmælende.)

Ei fy! Det klæder Dem kun slet!

Jost.

Hvad klæder? Skielm! Ja, snys! Jeg kan bevise det!

Puff.

De dømmer alfor haardt. Man slæber, og man slider
Saa kummerligt for Sit i disse dyre Tider.
Ja, var det fordom — da! men nu? Hvad vinder
man?
Vi maae vel hielpe os saaledes, som vi kan!

Jost.

Saa! ønsk Dig ikke den forløbne Tid tilbage!
En Aagerskielm, som Du, blev hængt i gamle Dage.
Ei, fordom! — kommer man med Ærlighed og Flid
Ei nok saa langt endnu, som i Kong Oles Tid?

Puff

(trækker paa Skulbrene.)

Om Skatten ikke var. Beholdt Enhver sit Eget —
Men ak! —

Jost.

Og det er Dig, der troer Du gavst for Meget?
Dog Den, som fandt sit Brød paa en retfærdig Vei,
Selskabets Ven, og den Retskafne knurrer ei.

Han

Han glemmer ei den Skat, det Levevæld, som flyder
Fra Staten i hans Skiød; den Sikkerhed, han nyder,
Saasnart det gielder om at understøtte den.

Puff.

Til Understøttelse, men ikke til at øde,
Giv Klogskab Statens Ror —

Jost.

Respect, fordømte Jøde!
Troer Du, Din usle Skiærv berettiger Dig til
At sprutte Gift og fræk at skryde, naar Du vil?
Peg paa den Ting, Du troer at kunne være bedre!
Viis Feil, men tal med Agt, med Frygt om Landets
Fædre!
Dog, kun en ærlig Mand bør tale! Følg Du mig!
Flaa, ran og ti! Vær glad, at Staten glemmer
Dig!

Puff.

Nu, jeg tiltales her!

Niende Optrin.

Geert og de Forrige.

Geert

(giver Puff Penge.)

Da hat Er Sine Penger!
Verflucht! Da! da! geschwind! Der Teufel schweige
länger!

(Til

(Til Jost.)
Weil ich kan ikke Danſk, mein Herr! verſtehen Sie!
So will der Kerl, ich ſoll crepiren als ein Vieh.

Puff.

Godt! Tak, Herr Geert! Farvel!
(Han vil gaae.)

Jost.

Hør! ſtrax hans Tøi tilbage!
Her — ſtrax — den mindſte Pialt, Du fandt for godt
at tage!
Hvis ei —

Puff.

Jeg faaer ja vel — Dog, ſom jeg haaber —

Jost.

Gaa!
Det, ſom tilkommer Dig med Rette, ſkal Du faae!
(Puff gaaer.)

Geert
(raaber efter ham.)

Jud! eingemachter Jud! verfluchter Ertz-Hebræer!
Blutigel! ſchwartzer Krebs! — Du Mundzuſammen-
Näher!
Du Seelen-Schinder, Du! Verſtehn Sie mich?
mein Herr!
Der Gotbehütuns iſt ein besrer Chriſt, als er.
Da kan, wie Jeder weis, ein Practicus im Scheeren
Die Seife leichter als den lieben Mund entbehren!

Ur

Und, ist man noch dazu ein Patriot, wie ich,
Und stum, beym Himmel! stum, mein Herr! verstehn Sie mich?

Jost,

(som har staaet i dybe Tanker, fortrædeн.)

Nei, til min Lykke!

Geert.

Hæ? Was?

Jost.

Ei eet Ord, min Herre!

Geert.

Verfluchter Casus!

Jost.

Hvad?

Geert.

Ich — sage — desto verre.

Jost,

Slemt nok for Dem maaskee. Jeg taber ei derved.

Geert.

Schon gut! nun, kurtz zu seyn! Puff tog min Mund i Eed!

Jost.

For Pokker! og den Skielm forseglede den ikke?

Geert.

Schon gut! Das ist vorbey! til min und Landets Likke.

(Han trækker et Papiir op af Lommen.)

Hier

Hier! Schade, daß Sie nicht forstaaen den tidske
Sprog!
Mein schönes Lazareth! Sehn Sie?

Jost.

Mand! er Du klog?

Geert.

Schon gut! ein andermal! Saa Meget vil jeg sige,
Es ist ein Staats-Project, som ikke har sin Lige!

Jost.

Ha, plag mig ei!

Geert.

Mein Seel! Jeg viser der so klar,
Als Gottes lieben Tag, at Staten er en Nar.

Jost.

Hvad? Hvem?

Geert.

En bindeghal, som man schal aarelade!

Jost.

Skurk!

Geert.

Gut! De kan ei Tidsk, und das ist würcklich
Schade!
Men, was ich sagen thu, det var derfor jeg kom.
Veed De den Nyighed, som jeg vil talen om?

Jost.

Fortræk?

(Han driver Geert forved sig, indtil denne af en Hændelse bliver staaende med Ryggen imod Døren til det Kammer, hvor Harleqvin er skiult.)

Ge(ert)

Geert.

Nein, meiner Seel! mein Herr! det maa De høren.
Det er uns Weh' und Wol von Dännemark at giøren.
Der ryster, zwischen uns, to tidske Firster sig
Und wil, mit Teufels Macht, betrekken uns mit Krig.

Jost.

Forbandet! ...

Geert.

Auf mein Wort! Sie werben schon Solbaten!
Jeg kiender dem. Ich bin gereist in ihren Staaten.
Da ist der Fürst von Schweitz, ein ganzer Potentat!
Der frist mir Dännemark, mein Seel! som en Salat!

Harleqvin,

(der besuden ligesaa libet i dette, som i det tredie Optrin, har kunnet bare sig for, af og til, dog naar Jost har vendt Ryggen og med stor Forsigtighed, at stikke Hovedet ud af det Vindue, som er over Døren, glemmer nu i sin Henrykkelse over denne vigtige Statsnyhed baade Jost og sig selv. Han rækker Armene udaf Vinduet og tager Geert paa det Kiærligste om Hovedet.)

Ei, ei! hvad siger Du?

Geert (forskrækket.)

Verzeih' mir meine Sünde!
In tiefsten Nöthen!

Harleqvin.

Ven! Naar skal den Krig begynde?

Geert.

Geert.

Beelzebub! Qvartier! Ich schal ei lyven meer!
Gewalt! . . .

(Han slipper og undløber.)

Jost,

(der har seet paa denne Scene med store Øine og uden at kunne frembringe eet eneste Ord.)

Men, er det ei Herr Harleqvin, jeg seer?

Harleqvin

(besinder sig og forskrækket i en Hast dukker ned i sit Kammer.)

Ha, nei!

Jost

(støder Døren op og trækker Harleqvin ud.)

Mig synes dog —

Harleqvin (endnu indenfor.)

Det kan umueligt være!

Jost.

Hæ?

Harleqvin.

Jeg er arresteert!

Jost.

Det seer jeg, paa min Ære!

Sidste Optrin.

Agnete, Leander og Lisette (som have været i Nærværelsen og hørt det Foregaaende), Jost og Harleqvin.

Agnete (til Leander.)

Vor Lykke staaer paa Spil. Kom, Ven! nu gielder det.

Lisette.

O, Dosmer af en Mand!

Jost.

Saa Skriver havde Ret?

Harleqvin.

Nei, Naboe! tro ham ei, den nedrigste Bedrager!
Maaskee han gad kun vidst, hvordan Der' Flaske smager.

Jost.

Nu — saa Du kiender dog Din kiære Svigersøn?

Harleqvin.

Han min? Han? den Spion! Alt Andet maa jeg lide!
Jeg er en fængslet Mand, som De da bedst kan vide;
Min Datter kun er min; men, før hun faaer en Mand,
Som den Forræder, før forraader jeg mit Land!
Der staaer min Søn.

Jost.

Hæ? hvem?

Harleqvin.

Der Søn, om De tillader.

Jost.

Joſt.

Ei! Herr Leander ſelv!

Leander

(falder paa Knæ for Joſt.)

Min ømme, fromme Fader!

Agnete

(rører ham frygtſomt ved Haanden.)

Herr Joſt!

Liſette.

Herr Naboe! glem den Toſſes Narreri!

Joſt.

Madam! vil Hun Sin Mand, Sin Datter vel, ſaa ti!

Agnete (ſom før.)

Herr Joſt!

Leander.

Kan Bøn, kan Graad, vor Graad! kan Intet røre?

Harleqvin

(knæler paa en burleſk Maade.)

Det er ums Weh' und Wol von Dånnemark at giøre!

Joſt.

Hæ? . . . ſtaa kun op, min Søn! du veedſt, jeg elſker Dig,

Og, Datter!

Agnete.

O, det Navn! det giør mig lykkelig!

Joſt.

Jost.

Min Datter!... nu jeg veed, jeg saarede Dit Hierte,
Jeg... nu tør Taaren af! Jeg lider ved Din Smerte.
Min Harm — det er forbi; jeg hastede derhen,
For... Ja! min Hensigt var, at trøste Dig igien.

Agnete.

O, bedste, bedste Mand!

Leander.

Nu seer Du Selv, Veninde!
Hvad for en Mand han er. Lad nu Din Frygt forsvinde!

Jost.

Vel nok! men svar mig først! hvorledes blev han fri,
Vor Ven? Det er en Sag, jeg vil oplyses i.

Harleqvin.

Ei! det kan Der Herr Søn og jeg vel bedst forklare.

Leander.

Min Fader! ja, jeg saae —

Harleqvin (falder ham i Ordet.)

Nu ja, han saae min Fare.
Vi spilled' Fiendens Magt en fiin politisk Streg.
Han blended' dem med Gud, og — Resten giorde jeg.

Leander.

Jeg saae i Haabet alt den Lykke, som vi nyde.
Der Godhed — "Dette Skridt — det vil han snart fortryde —
Ugiort er bedst — Han kan ei længe blive vred" —
Saa sagde jeg —

Jost.

Jost.

Din Snak var daarlig Dristighed.

Leander.

Mit Haab —

Jost.

Afbed Din Feil! Undskylding gjør den værre.

Lisette.

Den Nar, jeg har af Mand, var Skyld i Alt, min Herre!

Jost.

Endnu engang, Madam! Den røber slet Forstand,
Den er foragtelig, som agter ei sin Mand!

Leander.

Tilgiv!

Agnete.

Ak! alt igjen — saa snart ulykkelige?

Jost.

Hør, Harleqvin!

Harleqvin

(farer op som af Søvne.)

Hei! — hvor?

Jost.

Mærk vel, hvad jeg vil sige!
Puff er en nedrig Siel; og Den, som var her nu,
Er nok saa stor, men ei saa god en Nar, som Du.

Harleqvin.

Ei!

Jost.

Jost.

Hør Betingelsen, paa hvilken jeg tilgiver!
Den Pøbel skal Du skye! bort med en nedrig Skriver!
Sky ham som Pest!... Kun det vil jeg paalægge Dig!
For Resten sværm! Din Feil er uforbedrelig!
Dog tænk — ifald Du kan — at Du kan tiene Landet
Med Orden, Ærlighed og Flid, og ei med Andet!
Elsk Alle? Knæl for Dem, som Roret er betro't!
Stræb i Din egen Kreds! saa er Du Patriot!
Og nu vær lykkelig min Søn! min kiære Datter!

Agnete.

O, kiære Navn! mit Liv fornyes! Jeg fødes atter!

Leander.

Min Brud!

Harleqvin,

(som af Glæde falder Lisette om Halsen.)

Omfavn mig, min politiske Journal!

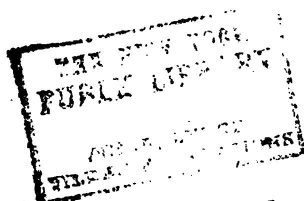
Lisette.

Tilstaa mig dog, min Glut! at Du er bindegal!

Peder-

D. Chodowiecki del. et f.

Pebersvendene,

et Lystspil

i

fem Handlinger.

Personerne:

Orontes.

Araminte, Orontesses Kone.

Leonore, deres Fosterdatter.

Orgon, Orontesses Broder.	Pebersvenda.
Argantes, Leonores Fætter.	
Magister Træknub.	

Leander, Leonores Elsker, Brodersøn til Orontes og Orgon.

Henrik, Leanders Tiener.

Lucie, Leonores Kammerpige.

Marie, Tienestepige hos Orgons.

Skuepladsen er i Orontesses Huus.

Første Handling.

Første Optrin.

Leander og Henrik.

Leander.

Dæk Bordet! Hurtigt! Hvad der er ved Haanden! Hvad nøler Du efter?

Henrik.

Men Herren kommer, tænkte jeg, lige fra et Giæstebud.

Leander.

Hos min Farbroder.

Henrik.

Ja! saa er det Tid, at jeg løber. Jeg veed meget vel, hvad Appetit det giver, at spise til Middag hos Herr Orgon.

(Han gaaer.)

Leander.

Fortvivlede Her! — Ulykkelige Farbroder! — Men, han vil ikke have det bedre. — Ha! — Hans

Frihed! — Den arme Mand! Han maa være glad, om han faaer Tilladelse at sidde i sin Lænestol og sukke med Fred — Og det er den Frihed, han beraaber sig saa meget paa? — Herlige Levnet! — Jeg kan ikke blive koldsindig derved! — Henrik!

Henrik,
(endnu bag ved Scenen.)

Herre!

Leander.

Jeg maa giftes, og det uden Ophold!

Henrik.

Vil Herren ikke spise først?

Leander.

Thi elendigere Creatur er dog ikke til, end en gammel Ungkarl. Hvilken Uorden hos min Onkel! Hvilken Plage og Ydmygelse! Er Du færdig?

Henrik.

Paa Øieblikket.

(Han gaaer.)

Leander.

Men hendes Ære har hun opofret ham! — Og det er derfor, at han maa være hende meget forbunden, at hun ikke kradser hans Øine ud. Ja! — Pernilles Ære! Haha! Pernilles Ære! Jeg vil ikke sige uopdragen, af den nedrigste Pøbel; neppe født til at sælge Citroner; derfor kunde hun være ærlig nok, men — ak, min gode Farbroder! — Dersom jeg

maatte

maatte overtyde Dig! Du skulde vist, vist faae at see, at De ikke altid ere troe, som ere arrige, herskesyge Furier. Men han kan ikke, han vil ikke see. Men det, som jeg meest fortryder paa, er det evige, det skaldede Paaskud, at han ikke gifter sig, fordi han under mig sine Midler; ligesom han ikke kiendte mig; som om jeg ikke selv havde mit Udkomme, eller som om jeg var gierrig. Og, jeg arve ham? — Ja, hans Huusholderske! Hendes gode Ven, den føre, den bredskuldrede Jens! En Snees af hendes Søstre, eller Fættersker! Af Rendekiærlinger — Koblersker! — de, de vil arve ham.

Henrik.

Alting er færdigt.

Leander.

Hør, Henrik! Jeg har længe tiltænkt Dig en Belønning for Din troe Tieneste, og jeg kan ikke give Dig noget Bedre, end en Kone.

Henrik.

Ja — — med sit Tilbehør.

Leander.

Hvad synes Dig om min Leonores Kammerpige? Jeg troer, at Du kan lide hende.

Henrik.

Ak, Herre! Dersom jeg havde den store Molochs Pengekister, saa gav jeg dem for min Lucie. Men, det er sandt — Hun sagde mig før, at hendes Jom-

fru syntes meget urolig, og at der udentvivl var forefaldet noget Vigtigt.

Leander.

Hvad maa der nu vel være paafærde? — Elskværdigste Leonore! Dine Bekymringer ere mine egne! Men jeg skal snart giøre Ende paa vor tvivlagtige Tilstand! Snart! Dog, jeg vil spise først, og siden vil jeg — Jeg veed nok, hvad jeg vil — Bliv Du imidlertid her, ifald noget Bud skulde komme fra hende! Gustav kan blive hos mig, om jeg vil Noget.

(Han gaaer.)

Andet Optrin.

Henrik, alene.

Saa er hans Sind. Han er i Stand til, at frie og gifte sig inden Solen gaaer ned, og at fortryde det inden Ugen er omme. Sandt nok, at disse Pebersvende ere usle Stakler, og at disse Perniller burde druknes; men jeg veed dog, for en Ulykke! at man ikke kan fare til at gifte sig, som man drikker et Glas Viin. Nei, nei, min gode Herr Leander! forsigtig, meget forsigtig maa man være. Men Deres Leonore er en Engel, men hun eier Intet, undtagen en rig Fætter; og en rig Fætter som Argantes,

tes, der ikke vil skille sig ved sine Penge og ikke har Lyst at døe, er ligesaa meget som Intet. Men, havde Deres anden Farbroder, Herr Orontes, ikke selv Børn med sin Frue, saa fik De vist nok al Deres Rigdom med Leonore, saa meget er hun afholden af dem begge. Ja, havde de ikke selv Børn! Nu da! En Kone uden Medgift — — Men, der er jo Herr Orgons, eller rettere Jomfru Pernilles Marie. Hvad mon hendes Ærinde være?

Tredie Optrin.

Marie og Henrik.

Marie.

Tienerinde, Monsieur Henrik! Hvor er Hans Herre? Han var lykkelig, at han undflyede Stormen.

Henrik.

Helst, da han maatte seile uden Baglast.

Marie.

Hvor er han nu?

Henrik.

Han har lagt sig for Anker og indtager hvad han fattedes, nogle gode Skiver af en Flæskeskinke. Men, Skierts til Side, hvad er det for Historier med Hendes Jomfru?

Ma-

Marie.

Hvad Andet, end de gamle? Har Hans Herre ikke fortælt Ham det? Som sædvanligt, Banden og Skiælden. Een Dør op, en anden i, Dugen reven af Bordet, Glassene paa Gulvet, Kokkepigen blaa og blodig, og Deres Tienerinde paa Hovedet ned af Trapperne.

Henrik.

Saa at den Ene blev læk i Stormen, og den Anden kuldseilede. Men, hvoraf kom al denne Støi?

Marie (grædende.)

Men bi kun! — Du skal betale mig det, saa sandt jeg hedder Marie! Du skal betale mig det! At slaae en ærlig Pige! Du! Du! Som om hun var mere end en Anden, fordi hun er opsminket! Jeg veed nok Den, som seer ligesaa godt ud, som hun, naar man fik Klæder paa Kroppen. Men jeg elsker min Ære; det er min Ulykke. Men Du skal dog ikke have giort mig det Puds for Intet. Jeg veed nok, hvad jeg veed. Men det er sandt — Jeg skulde hilse Herr Leander fra Jomfruen og sige ham, at ——

Henrik.

At hun i det mindste maa lade ham have Ro at spise i sit eget Huus.

Marie.

Jeg kan bie.

Henrik.

Imidlertid, fortæl mig, hvad der gav Anledning!

Marie.

Hvad veed jeg det? Maaskee fordi Herr Orgon bragte sin Brodersøn hiem med sig, uden at have sagt hende det i Forveien, saa at han til Uheld traf hende upyntet og, som hun sagde, ikke belavet paa Noget, endskiøndt hun og Jens veed det bedre, og jeg veed og Noget deraf; men Herren og hans gode Venner komme altid enten for tidligt, eller for silde.

Henrik.

Arme Herr Orgon!

Marie.

Jeg kunde græde for ham! Og det siger Lisette og — og Martin, og Kudsken.

Henrik.

Men Jens?

Marie.

Han bliver fed og leer. Han seer os Alle over Skuldrene. Det er ret en Ynk at see, hvorledes de spille Giæk med den gode Herre. Og med Alt det kan han ikke have den kiære Huusfred. Som i Dag med Vinen —

Henrik.

Hvorledes?

Ma-

Marie.

Det var derover, at Herr Leander blev stødt. Rev hun ikke for deres Øine Pengene af Haanden paa Martin, som Herren flyede ham til Viin! og paastod, med Skrigen og Banden, at Vinen, hun havde foresat dem, var saa god, som Nogen kunde forlange at drikke den; uagtet den var suur, tyk, kun sammenplumpede Levninger af Bouteiller, tømmede i Smug med Jens!

Henrik.

Ha, Du arrige Trold! Dersom jeg var Herr Orgon —

Marie.

Han blev og noget vred. Martin siger i det mindste, at han har aldrig seet ham vredere. Han stod op fra Bordet og sagde, at hun i det mindste burde undsee sig noget for Fremmede. Men da var først Ulykken løs.

Henrik.

Hvad blev deraf?

Marie.

Han sukkede, tog sin Hat og gik ud.

Henrik.

Og dertil fik han dog Tilladelse?

Marie.

Han faaer den ikke altid. Men i Dag har hun venteligt sine gode Aarsager, hvorfor hun vil være alene.

alene, og i det Fald maa han afsted, om han og havde Feberen.

Henrik.

Han giorde dog meget bedre i at gifte sig med en brav og dydig Kone, som elskede ham.

Marie.

Han tør ikke. Dog, om han saae, hvorledes det gik til, hvad der blev slæbt ud, hvorledes han bliver bestiaalen, og naar han kiendte Jens, saa troer jeg, at han giorde det. Og, imellem os, jeg troer, at hun frygter for Noget. Hun giør i nogle Dage intet Andet, end at bande de pæne, stadselige, unge Tøse, som, siger hun, som vil lokke de gamle Narre. Iblandt Andet er der et artigt Fruentimmer i Nabolauget —

Henrik.

Som hedder Leonore?

Marie.

Ret saa! Just Jomfruen i Evers Huus. Hende maa hun ikke kunde lide for sin Død. Hun nævnede hende et Par Gange i sin største Hede; og det er venteligt hende, som jeg skal advare Herr Leander for.

Henrik.

Du Leander?

Marie.

Dersom hun kunde skrive, eller dersom hun havde

de nogen Anden, eller om hun turde haabe, at Herr Leander efter det, som er skeet, vilde snakke med hende selv, saa havde hun vel ikke betroet mig dette Ærinde. Men nu maa hun betroe mig saa meget —

Henrik.

Og, kan Hun ikke betroe mig det igien? det om Leonore?

Marie.

Nu! hun har just ikke sagt, at det var hende. Men imidlertid har hun bedet mig advare ham for et Fruentimmer, der omgaaes ham hver Dag som en Veninde og, uagtet al sin Smiger, lægger Snarer ud, for at skille ham ved en Arv, som tilkommer ham medrette; at hun har sikkre Beviis paa alt dette; og at hun af blot Høiagtelse for Herr Leander skulde giøre det, som hun kunde, til at forebygge det; men at hun nødvendigt maatte snakke nærmere med ham selv.

Henrik.

Han kommer ganske vist.

Marie.

Han kan vel tænke, at jeg har først og sidst hundrede Undskyldninger at giøre for den Uorden i Dag; og at jeg skal skyde al Skylden paa hendes mange Fortrædeligheder, og især paa den underlige Marvurne Farbroder.

Henrik.

Den Uforskammede! Veed Hun intet Mere om Leonore?

Marie.

Men jeg maa forrette mit Ærinde selv. Ei! Herren!

(Orgon kommer ganske dybsindigt ind, uden at see Nogen af dem.)

Henrik.

Herr Orgon i egen Person! Hvor tankefuld og melancholsk! Det sees paa ham, at han tabte Slaget og maatte rømme Pladsen.

Fierde Optrin.

Orgon, Marie og Henrik.

Orgon.

(I det han bliver Marie vaer, studser han og seer uroligt rundt omkring.)

Marie! Er Din Jomfrue her? Hvor er hun?

Marie.

Vær kun ikke bange, Herre! Jomfruen er hiemme.

Orgon.

Hvad vil Du sige med Dit bange? Næsviis! Og hvad giør Du da her?

Marie.

Jeg er i Ærinde for Jomfruen.

Or-

Orgon.

Og i hvilket, om jeg maa spørge?

Marie.

Jeg tør ikke sige Herren det. Jomfruen har udtrykkeligt forbudet mig.

Orgon.

Og jeg befaler Dig, at Du skal sige det!

Marie.

Jeg vilde gierne, Herr Orgon! men jeg tør ikke. Jeg var ulykkelig. Jeg veed ikke, om De kan tie, og jeg veed ganske vist, at De ikke kan tage mig i Forsvar. Jeg kommer igien, Monsieur Henrik!

(Hun gaaer.)

Orgon

(seer forbittret efter hende og stamper i Jorden.)

Hum, hum! Er Din Herre hiemme? Henrik!

Henrik.

Ja, Herr Orgon!

Orgon.

Siig ham, at jeg er her! (Henrik gaaer, og Orgon kaster sig i en Lænestol.) Dersom hun ikke var mig saa hengiven; men hun giør mig dog kied af mit Liv! Hvilken Uorden! hvilken Foragt! hvilken Ærgrelse! O Frihed, Du er en ædel Ting! Men Du koster mig meget! Men jeg kan dog skille mig ved hende, naar jeg vil. Og hvorledes? O Leonore! Leonore! Dersom jeg vidste, Du ikke foragtede mig;

der=

dersom jeg kunde rive mig løs — Men jeg tør ikke tænke derpaa.

Femte Optrin.

Leander og Orgon.

Leander.

Velkommen, min Onkel! De kommer ret beleiligt. Tør jeg byde Dem det, jeg har ved Haanden? De har ikke spiist?

Orgon.

Og jeg har heller ingen Lyst dertil. Men jeg maa vel undskylde mig.

Leander.

O, jeg beder for Alting!

Orgon.

Og den stakkels Pernille med.

Leander.

Nei, min kiære Onkel! Det er meer end overflødigt. Hun er over alle Undskyldninger.

Orgon.

Hun har vist nok forløbet sig, det gode Barn! Men hun har opofret Alting for mig. Hun har mange Besværligheder, mange Fortrædeligheder. Hun —

Lean-

Leander (bittert.)

Fortiener ikke Deres Godhed.

Orgon.

Jeg veed det, at hun er forhadt af Alle; men det er mig een Aarsag mere, hvorfor jeg bør tage hende i Beskyttelse.

Leander.

Ak, min kiære, min saa inderligt elskte Onkel! forlad mig! — Det er mig ikke anstændigt — ikke tilladt, at giøre Dem Erindringer. Men, skulde jeg og vove at fortørne Dem — Jeg maa tale — Vilde De dog lade Dem overtyde! — Hvorfor vil den retskafne Borger, den ædle Menneskeven, den ellers saa vise Orgon ikke see det Eneste, som kan giøre ham lykkelig?

Orgon.

Og hvad er det for et Eneste?

Leander.

Et varigt, et helligt Baand, som er knyttet under Himmelens Velsignelse, under Dydens Varetægt, under Lovenes Bifald og under alle gode Medborgeres Lykønskninger!

Orgon.

Men, det er altid et Baand.

Leander.

Fælleds Høiagtelse og selv, i Mangel af den, fælleds Forbeel giør det let, og behageligt, og ær-

vær-

værdigt; da derimod — De maa forlade mig det, min Onkel! — den Lænke, som De sukker under, er tung og haanlig. Skulde De og være ulykkelig nok til at faae en slet Kone, og slettere end Pernille kan dog Ingen være —

Orgon.

Hum! Hum!

Leander.

Forlad mig det! saa vil hun dog ikke plyndre Dem; thi hun veed, at hun bestieler sig selv. Hun vil ikke let vanære Dem; hun vil i det mindste tage den udvortes Anstændighed i Agt, thi hun har en Ære at miste. Hun vil være øm over Deres gode Navn; thi det er hendes Prydelse og hendes Børns Arvegods. Hun vil være høflig, omhyggelig, ja! lydig, for at undgaae Skam. Deres Brødre er hendes Brødre, og Deres Venner hendes Venner. Et Fruentimmer derimod, som ingen Love giøre sikkert for deres Ubestandighed, eller for Mangel efter deres Død — en Pernille vil ansee sin Fordeel for reent adskilt fra Deres. Hun vil, for at sætte sig i Sikkerhed, uden Indskrænkning betiene sig af den Tid, da hun har Roret i Hænderne. Hun vil bedrage, bestiæle, ødelægge Dem, for at berige sig og sine Venner. De derimod, som elske Dem, vil være hende til en Afskye, thi hun veed, at de hade hende. Deres Ære vil være hende ligegyldig, thi hun vil

 ikke

ikke, at De skal være meer agtet, end hun er selv. Erindrer hun sig, opvakt af den almindelige Foragt, sit første Feiltrin, og hvad hun kunde have været, da vil hun lade Dem føle sin tabte Dyd, og det, som hun har opofret for Dem, og Vægten af sin Fortvivlelse. Hun vil bebreide Dem sin Ulykke, hun vil bande, hun vil hade, hun vil afskye Dem. Og snart vil Virkningen af hendes Fortvivlelse vise sig i al hendes Adfærd. Hun vil foragte en Ære, som hun troer at have tabt for evigt; hun vil blive tøileløs, liderlig. Troer De ikke, at det andet Skridt til Laster er lettere, end det første? Eller troer De, at De er den Mand alene, som hun kunde opofre sin Dyd for? Forlad mig! — Jeg er hæftig, min kiære Onkel! — Jeg taler frit.

Orgon.

Vel frit! — Men Din Alder, Din Redelighed og mit Venskab kan tillade Dig det — Du taler uegennyttigt.

Leander.

Er De derimod saa lykkelig, som jeg haaber, og som De fortiener, at De faaer en dydig Ægtefælle, hvilken Lyksalighed! hvilken Velsignelse! De behøver kun at betragte Deres Broder, den lykkelige Orontes, og hans Araminte.

Orgon.

Ja, ja, min Søn! der er Noget i det, Du siger; men Du betænker ikke, hvad Frihed betyder.

Leander.

Den at drikke, hvad Viin man lyster, er vist nok artig.

Orgon.

Du har dog vel ikke fortælt den Historie her i Huset?

Leander.

Til Ingen, uden til Araminte. I min første Hede kunde jeg ikke tie. Men hun har lovet mig, at holde det hemmeligt.

Orgon.

Ja! til hun faaer sin Orontes at see. Jeg kan ikke nære mig. Jeg giør ligesaa godt, at jeg gaaer.

Leander.

Araminte elsker sin Mand for høit til at betroe ham Noget, som kunde giøre ham Kummer; og hun veed, at Intet kan bekymre ham meer, end naar det gaaer hans Broder ilde; desuden har de altid nok at tale om deres egen Lyksalighed.

Orgon.

Og Leonore?

Leander.

Til hende taler Araminte aldrig om Sligt. Hun, saavelsom Orontes, skiulte gierne Deres ulykkelige

Aag for hele Verden. Den dydige, den uskyldige Leonore har heller ingen Mistanke derom. Hun bærer tvertimod stor Høiagtelse for Dem og taler ofte om Deres Retsindighed, Deres Menneskekiærlighed.

Orgon.

Hun taler ofte om mig, siger Du? Det rører mig — det . . .

Siette Optrin.

Henrik (med et Brev i Haanden), de Forrige.

Henrik.

Et Brev til Dem, Herr Leander!

Orgon.

Jeg vil lade Dig alene. Jeg vil gaae ind til min Broder. Hert Argantes har desuden lovet at møde her i Eftermiddag; vores lærde Magister kommer uden tvivl og — bliv kun!

(Han gaaer.)

Henrik.

Argantes og Herr Magister Træknub! Et herligt Selskab for Herr Orgon! Det bliver et heelt Knippe Pebersvende. I Eftermiddag vil det gaae ud over Konerne.

Lean-

Leander,

(som endnu seer efter Orgon.)

Arme Mand! At saa giftig en Fordom skal forblinde, plage, vanære Dig! Men, jeg maa læse mit Brev — det er fra Leonore! Jeg skiælver for at bryde det. Der var noget Vigtigt, sagde Du før? Ak, min Leonore! naar vil du tillade mig at nyde, at være vis paa min Lykke? Den fortredelige Hemmelighed forbittrer al min Glæde. Men, jeg maa see.

(Han bryder Brevet og læser.)

"Jeg kan ikke komme til at tale med Dem.
"Men jeg er ulykkelig. Jeg skal have faaet
"en uformodentlig Arv paa 30,000 Rigsdaler
"efter en Slægtning i Batavia. Alting er ude.
"Min Fætter, Herr Argantes — Men jeg kan
"ikke sige Dem Mere. Jeg er i dette Øieblik
"alene i Haven. Kom snart og trøst Deres
"bedrøvede

Leonore."

Henrik.

Ak, hvilken Ulykke! 30,000 Rigsdaler fra Batavia! Hvilken Elendighed! Dersom saadant et Vanheld hendtes min Lucie, saa troer jeg, at jeg giftede mig med hende af Fortvivlelse.

Leander.

Jeg veed ikke selv, hvad jeg skal tænke herom. Hendes Fætter, Argantes? Hvad kan det nedrige Menneske have isinde? Jeg maa vide, hvad det er. Kom og pas paa Havedøren, at Du kan advare os, om Nogen kommer!

(De gaae.)

Anden

Anden Handling.

Første Optrin.

Argantes alene.

Holla! ho! — Der er ikke een Siel. Men, dersom de tænker, at de skal beholde Leonore nu, da hun har 30,000 Rigsdaler, da kiende de Herr Argantes ikke ret! Jeg veed, hvad jeg skal paastaae. Ja! da hun ikke havde Noget — Men, 30,000 Rigsdaler! Bevare os! — De Renter kan jeg jo holde min hele Huusholding for ti Gange og endda lægge Penge op — Kortsagt, jeg maa, førend en ung Springer — Vel har jeg tusinde Gange forsvoret, at gifte mig — En Kone er en ædende Capital, en Ødelæggelse i et Huus! — Jeg kan jo see det paa denne Araminte — Jeg tør bande paa, at hun bruger alene for to Rigsdaler Handsker om Aaret! Nu Knappenaale! nu Hovedvand! nu Bændler! Au vee! — Men, er jeg ikke Mand? Jeg skal nok lære hende at spare! Og, førend jeg lader den Capital

tage

tage mig bort for Næsen — Stille! Jeg troer, der kommer Nogen — Holla! hò!

Andet Optrin.

Leander, Argantes, og siden Henrik.

Leander (hæftig.)

Hvad er der? (foragteligt.) O, Herr Argantes!

Argantes.

Deres ydmygste Tiener, Herr Leander!

Leander.

Deres Tiener!

Argantes.

Jeg er her, for at tale med Herr Orontes i en vis Sag.

Leander.

Herr Orontes taler med sin Broder i Familiesager. Men jeg skal lade ham sige, at De er her. Henrik!

Henrik.

Herre!

Argantes.

(Alt, imedens Argantes taler, giver Leander med alle sine Gebærder Utaalmodighed tilkiende.)

O, jeg beder! Giør Herr Orontes ingen Uleilighed! Jeg kan komme igien. Jeg har desuden et

lille

lille Ærinde paa Torvet. Jeg maa sørge for min Huusholding, Herr Leander! I gamle Dage var det mig en Fornøielse; men i disse besværlige Tider — Haaret kan staae Een paa Hovedet — Hvad mener De? — Nu er det, saamen! ikke to Maaneder siden jeg kiøbte en Skieppe Gryn; og nu ere de, saamen! allerede slupne. Men, hvad mener de? Skulde De troe det om min gamle Agnete, at hun var saa ugudelig? — Et Christenmenneske! — Thi det kan ikke være Andet, end at hun maa give Katten Grød; ja, saamen! maa hun saa — Thi den bliver øiensynligen federe og federe, og dog er der hverken Muus, eller Rotter i mit hele Huus. Og hvad mener De? Naar hun kunde spare Noget fra sin Mund, bør det da komme mig til Fordeel, eller Katten? Men hvad skal jeg giøre? Jeg kommer ligesaa godt først som sidst til at kiøbe en Skieppe igien. Ja, saamen! giør jeg saa — Nu faaer jeg at see. Jeg skal strax have den Ære at være her.

(Han gaaer.)

Leander.

Bliv borte til evig Tid! Den Nederdrægtige! Den Nar!

Henrik

(raaber ud af Skuepladsen efter Argantes.)

Hei! hei! Glem ikke at tælle Grynene!

Lean-

Leander.

Den Nar, siger jeg? Nei! jeg, jeg er det, som burde rende med Hovedet imod Væggen! Det dumme, dumme Hoved! Og mit uskiønsomme Hierte! Ha! Ha! — Kiendte jeg da ikke Araminte? ikke Orontes? Har jeg ikke været opdragen i deres Huus? i deres Skiød? Eller havde jeg Mistillid til dem? At jeg ikke kunde betroe dem min Kjærlighed til Leonore? Førend den forbandede Arv! Nu, nu havde min Lykke været kronet! — Ak, Leonore! det var Din Skyld! Utidige Betænkelighed! Ha! jeg maatte gaae fra Viddet!

Henrik.

Bevar os! Hvorledes tager Herren afsted?

Leander.

Har jeg ikke sagt Dig? Han tager...

Henrik.

Hvem? Herre!

Leander.

Hvor tidt skal jeg sige Dig det? Han! den Forbandede! Karlen med Grynene!

Henrik.

Hvad tager han?

Leander.

Leonore, Leonore, Leonore tager han!

Henrik.

Til Kone?

Leander
(springer hen imod ham.)
Til Kone? Dumdristige! Tør Du sige: til Kone?

Henrik.
Hvortil da i al Verden? Jeg veed ikke selv, hvad jeg skal tale. De er og alfor utaalmodig.

Leander.
Du skal holde Din Mund, naar jeg er vred — forstyrret! Ha! gid Fætter og Arv var paa Bloksbierg! Og Batavia med!

Henrik (afsides.)
Det var Skade for Hollænderne.

Leander.
Hvad skal jeg giøre? min bedste Henrik! Hvad skal jeg giøre?

Henrik.
Lad Dem endnu i Dag vie til hende!

Leander.
Det vil hun ikke.

Henrik.
Om De — Nei! saa veed jeg Intet.

Leander.
Du er en Dosmer!

Henrik.
Stille, Herre! Der kommer Orontes og Araminte.

Lean-

Leander.

Ha! — Jeg veed, hvad jeg vil giøre. Jeg vil sige dem det Altsammen. Gaa imidlertid — (Henrik vil gaae.) Holla! — Du kan skaffe mig at vide, hvad hun vil mig med sin Mistanke — Furien — Huusholdersken! (Henrik gaaer, og Leander kaster sig i en Lænestol, uden at hilse Orontes og Araminte, som staae lige ved Siden af ham.) Nei, dersom jeg taaler det! dersom jeg taaler det, saa . . .

Tredie Optrin.

Orontes, Araminte og Leander.

Araminte.

Hvad vil De ikke taale? Gud bevare os, hvad De seer forstyrret ud, Fætter! Jeg bliver bange for Dem.

Leander

(springer op og kaster sig paa Knæ for Araminte.)

Jeg er det ulykfaligste Menneske paa Jorden, naadige Tante! Han tager hende!

Araminte.

Hvem? Hvilken? De maa være saa koldsindig, at jeg kan forstaae Dem!

Leander

(springer hastigt op.)

Ha! jeg er en Utaknemmelig! Dersom jeg havde sagt

sagt Dem det før, at den guddommelige Leonore var den Eneste, som jeg kunde elske, saa havde jeg nu været lykkelig, førend den forbandede Arv . . .

Araminte.

Jeg gientager det, at De maa være koldsindig, og saa koldsindig, at De endog kan tage imod Bebreidelser af Deres Veninde, førend hun taler videre med Dem.

Leander.

Jeg er som et Lam.

Araminte.

Eet er det, at De virkeligt har giort min Orontes Uret med Deres ringe Fortrolighed. Han fortiente Tillid af Dem. Ikke, som om vi ei skulde have vidst Deres Kiærlighed, De er for hæftig i Deres Tilbøieligheder til at skiule dem; men vi undskyldte Deres Taushed og ønskede Dem indbyrdes til Lykke med Deres Valg. Leonore uden Penge, og selv uden Skjønhed, havde været en Velsignelse for Dem.

Leander.

O Himmel! — Og hende skal jeg miste!

Araminte.

Stille! — Jeg har endnu een Bebreidelse — Uagtet Deres ædle Hjerte, uagtet Deres gode, Deres store Egenskaber, giør Deres overdrevne Hæftighed — om De vil høre det af mig — Deres Ubesindighed, at jeg længe vil betænke mig paa, at give

Dem

Dem min Leonore, om det og virkeligt stod i min Magt, at give hende bort. Til en Elskovs Varighed, som er saa hæftig, at den sætter Fornuften tilside, bør Enhver have Mistillid. Dersom min Orontes havde kaldet mig guddommelig, eller han havde bandet en mig tilfalden Arv, saa havde jeg maaskee — ja! jeg vil tilstaae Dem det — jeg havde været daarlig nok til at tage ham — men han havde end ikke været min Ven . . .

Orontes (omfavner hende.)

O, min Araminte!

Leander.

Og nu? naadige Frue!

Araminte.

Nu staaer det ikke i vor Magt, at give Dem Leonore.

Leander.

O Himmel!

Araminte.

Jeg vil fortælle Dem hele Sammenhænget. De har udentvivl hørt tilforn, at Deres Farbroder, Ariste, den redelige Mand, som saa uformodentligen drog herfra, uden at Nogen vidste hvorhen, levede her længe i fortroligt Venskab med vor Leonores Fader, og at han, da hans Ven var død i slette Omstændigheder, i en rum Tid underholdt den efterblevne Enke, Moderen til Leonore. Vel havde hun

een

een eneste Slægtning, et rigt Søbskendebarn, just Herr Argantes; men saa rig, som han var, havde han altid giort hende mere Ondt end Godt.

Leander.

Den Nidding!

Araminte.

Ofte bragte Ariste Leonore og hendes Moder til os. Han, og min Orontes, og jeg rev Barnet af hinandens Arme. Allerede den Gang beundrede vi de spæde Yndigheder, som dagligen udviklede sig meer og meer. Vi troede alt, at finde sindig Vittighed og Dyd hos hende. Omsider døde Leonores Moder, og kort derefter giorde en uforsigtig Caution Ariste ulykkelig. Han kom til os med Barnet. Han lagde det i mit Skiød — jeg seer det endnu — Taarene stode ham i Øinene. Hendes Moder, sagde han, er død; hendes Fætter er en ynkesløs, ugudelig Mand; mig kan støde Noget til — Men jeg besværger Dig, Orontes! og Eder, Araminte! ved Eders ubrødelige Kiærlighed til mig! skeer det, saa lad Leonore ikke være forladt! lad hende være Eders Datter!

Leander.

Den ædle, den værdige Mand!

Araminte.

Strax derefter blev han usynlig, og vi toge Leonore i Huset.

Lean=

Leander.

Og Argantes?

Araminte.

Lode vi det vide. Men Alt, hvad vi kunde af-tvinge ham for vort Fosterbarn, var det Løfte, at hun skulde være hans Arving, om han efterlod sig Noget. Fra den Tid er han af og til kommen i vort Huus. Orontes har kun taalt ham for Leonores Skyld; thi det er en ond Mand.

Leander.

En Nederdrægtig!

Araminte.

Han giør heller ikke Andet, end plager hende, naar han kommer. Men han har ikke talet om, at tage hende under sin Opsigt, førend denne uformo-dentlige Arv tilfaldt hende. Nu paastaaer han det.

Orontes.

Og han har Lovenes Medhold. Vi kan ikke vel nægte ham det. I det mindste kan vi ikke give hendes Haand bort uden hans Samtykke.

Leander.

Bedste Onkel! værdige Tante! Hav Medliden-hed med mig! Hvad skal jeg giøre? Tager han hen-de bort, saa er jeg Dødsens!

Araminte.

Jeg tænker, min Orontes! at det kun er den Mand om at giøre, at have Leonores Penge imellem

Hæn-

Hænderne. Hun har, som Du veed, altid, langt fra at være os til Byrde, været den største Glæde, vi kiendte, næst vor Forening. Jeg troer, at, om vi lade Argantes raade for Pengene, saa lader han sig gierne overtale til at skiænke os vor Datter.

Orontes.

Det skulde jeg ogsaa troe. Tiden maa da raade for det Øvrige.

Leander.

O, jeg lever op igien! O, lad mig, lad mig paa mine Knæ — (Araminte forhindrer ham i at falde paa Knæ) takke for mit Liv! Men, jeg døer af Glæde! — Min Fader! min Moder! mine Skytsengle!

Araminte.

Atter overdrevet! atter for hastigt!

Leander.

Thi han vil, han maa, han skal lade sig overtale. Han kan ikke staae imod, naar De vil overtale, naar Araminte vil nedlade sig til Bøn. Leonore, min Leonore maa vide det.

(Han gaaer hastigt bort.)

Orontes.

Borte er han! Hvilken Hæftighed!

Araminte.

Hos saa retskaffent og saa ædelt et Gemyt, som hans, er den tilgivelig, om ikke elskværdig.

Orontes.

Himlen bekræfte den og bøie Hiertet paa Argantes!

Leander

(omfavner den Ene efter den Anden.)

O, min Fader! min Moder! min Leonore! Jeg er drukken af min Lykſalighed! Jeg . . .

Araminte.

Stille! ſtille! Der kommer Nogen.

Leander.

Ha! Det er udentvivl Argantes. Jeg vil løbe hen at omfavne ham — (han kommer noget fortrædent tilbage.) Ak Himmel! det er den evige Magiſter Træknub! Paa min Ære, om jeg kan tale eet venligt Ord til den Karl, ſaa glad ſom jeg er!

Femte Optrin.

Magiſter Træknub (ſmudſig og uordenlig i Klæder), de Forrige.

Træknub (til Araminte.)

Salvete qvamplurimum! Den naadige Frues underdanige Tiener! (Til Leonore.) Og De, min lille Gudinde af Cythere! er De og her? (Orontes byder ham en Stol, og Alle ſætte ſig.) Qvid novi ex Africa?

Lean-

Leander.

Kaiseren af Monomotapa har ladet to af sine Fortænder trække ud.

Træknub.

Min Herre er i godt Humeur. Han behager gunstigst at skiertse med sin ydmygste Client; thi De veed meget vel, at man paa Latin kan spørge om Nyt fra Africa, naar man vil vide Noget fra Grønland. Det er bekiendt, at de gamle Romere . . .

Leander.

Jaja! det var brave Folk! Men, hvad ellers for godt Nyt af den lærde Verden? Herr Magister!

Træknub.

Per Jovem! det skal jeg have den Ære at sige Dem. Jeg kommer lige fra et lærd Selskab, hvor der blev forelæst en meget erudit Dissertation om, salva venia! Kaiser Constantinus Copronymus, paa Dansk . . .

Orontes.

O, Herr Magister! giør Dem ingen Umag! Vi veed Alle, hvad det hedder paa Dansk.

Træknub.

For Jomfruens Skyld!

Leander.

O, Jomfruen kan Græsk paa sine Fingre!

Træknub.

Hvad siger De? Hun kiender da vel og Noget

til

til den græske Historie og Mythologie? til Danae? til Leda? til Jo? til Europa?

Leonore.

Nei! jeg kiender Ingen, uden Diogenes.

Træknub.

Diogenes var en stor Mand, Jomfru!

Leonore.

En stor Nar var han. En Pebersvend i en Tønde.

Træknub.

At han blev ugift er det, hvorpaa man fornemmeligt skal kiende hans Viisdom. Havde Diogenes spildt sine kostbare Timer i en Kones Arme, istedetfor at han tilbragte dem i en Tønde, saa skulde Alexander aldrig have sagt: si non essem Alexander, vellem esse Diogenes! fordansket: om jeg ikke var Alexander, vilde jeg være Diogenes.

Leander.

Alexander var en Nar som Diogenes, og en besynderlig som han. Han vilde bemærkes, i hvad det skulde koste.

Træknub.

Alexander? min Herre! Har De ikke læst Deres Curtius? Sed, qvid hoc ad rem? Hvad giør det til Sagen? Diogenes elskede sine Muser og var dem tro. Og saaledes bør vi Lærde alle være. De taale ingen Medbeilerske. Enhver af vore Timer er

dem

dem kostbar. Det er kun Ignoranter, som gifte sig. En Kones kiælne Kiærlighed er Mænd, der har med saa alvorlige Ting at bestille, som vi, uanstændig og til Overlast. Deres Luner og deres Egensindigheder forstyrre os. Børn og Huusbekymringer vilde giøre os galne.

Leander.

Har De aldrig været gift? Herr Magister!

Træknub.

Per Jovem! jeg giør mig en Ære af at kunne sige Nei. Uden at prale, jeg skulde da ikke have forestillet den Person i den lærde Verden, som nu.

Leander.

Og De vil, ret alvorligt, heller aldrig giftes?

Træknub.

Me Deus fidius! Ikke, om Helena laa paa sine bare Knæ for mig!

Leander.

Stakkels Helene! Men, om Alle tænkte, som De, hvad vilde ikke da Fruentimret tabe?

Træknub.

Ja, lad dem tabe! men jeg vinder.

Araminte.

Ikke i alle Henseender, Herr Magister! Deres Lintøi, tillad mig at sige det . . .

Træ=

Træknub.

O! det er ikke af det Udvortes, at man skal dømme om Manden, Forma virum neglecta decet.

Araminte.

Reenlighed, Herr Magister! Reenlighed er dog en god Ting.

Træknub.

Concedo! for Dem, som ikke har andre og ædlere Prydelser, eller vigtigere Ting at passe paa; men, hvad os Lærde betræffer, nego. Men, for at komme igien til vor Hovedsag, saa har store Mænd endnu en Aarsag, hvorfor de ikke bør gifte sig. Man har snart aldrig seet en ret stor Mand, som har været lykkelig i Giftermaal. Der kunde skrives en herlig Bog herom. Socrates fik en Xantippe; Periander, een af de syv Vise i Grækerland, blev nødt til at sparke sin Kone ihiel.

Leander

(afsides til Araminte.)

Sparke sin Kone ihiel! Hvilken ubehøvlet Pedant!

En Tiener.

Caffeen staaer paa Bordet.

Oron-

Orontes.

Dersom Dem da behager, saa vil vi gaae ind.

(De staae op og gaae, saa nær som Leander.)

Leander.

Himlen skee Tak! Han skulde tilsidst have paastaaet, at en Foliant var bedre end en Kone.

(Han gaaer.)

Tre=

Tredie Handling.

Første Optrin.

Leander alene.

Her er det, at Leonore lovede mig at møde, for at høre, sagde hun, nogle Oieblik paa mine Daarligheder. Men med hvilken indtagende Mine sagde hun dette! Ha! Hun veed for vel, at den rene Kiærlighed er Viisdom, og Dyd, og Belønning for Dyd. Fortrædelige Selskab, som opholder min Leonore! som røver mig hendes liflige Røst, hendes Smiil, hendes Aandedræt, hendes Skygge! Hvilken Vanskiebne har i Dag samlet Byens latterligste, æklesste Pebersvende hos Orontes? En Samuel Smalbeen, som søger en Ære i at fortælle hele Verden, at han er ugift, fordi han er liderlig! En Herr von Lilleput, som troer at det er dumt at gifte sig, fordi det staaer i Bibelen! En Magister Træknub, som troer at giøre Verden større Tieneste med at besmøre Papiir til Kræmmerhuse, end med at forsør-

ge

ge en Familie! En Claus Dosmer, som ikke vil gifte sig, førend han kan faae en rig Brygger-Enke! Himmel! hvilke Dyr! hvor frække i deres Snak! hvor ubehøvlede i deres Manerer! Saa aabent som vort Hierte er, saa redebonne som vi ere til at være fornøiede med Alle, naar vi ere lykkelige, saa kunde jeg dog ikke holde dem ud. Hvor kan Du det? min Leonore! (Han seer paa sit Uhr.) Hun bliver længe borte. Vil hun da bie, til vi ikke meer kan komme til at tales ved alene og udøse vore Hierter for hinanden? Men, der er hun! der er hun! Mit Liv! min Glæde! (Han vil modtage Leonore og bliver i hendes Sted Henrik vaer.) See! er det den Slubbert?

Andet Optrin.

Henrik og Leander.

Henrik (leende.)

Slubbert! Det var et bandsat Fald fra mit Liv!

Leander.

Hvad vil Du? Hvor kan Du komme fra?

Henrik.

Har Herren da glemt, at Han Selv sendte mig ud paa Spionerie?

Leander.

Jeg erindrer det: Du skulde udfritte min Farbroders Pernille. Og Hvad fik Du at vide?

Hen-

Henrik.

O! jeg har fundet et Pund hos mig, som jeg ikke vidste at jeg besad. Havde jeg aagret dermed i Krigens Tid, saa havde jeg vist svinget mig ivei-ret derved. Jeg er en Spion over alle Spioner.

Leander.

Dine fortræffelige Gaver var ikke det, som jeg vilde vide.

Henrik.

Jeg kommer da til Sagen. Men først maa jeg sige Herren: at jeg ved denne Leilighed har faaet anlagt en Mine under den fiendlige Fæstning, som vist vil sprænge den. Med eet Ord, dersom Herr Orgon beholder sine Øine endnu en halv Time, saa kan han blive saa overtydet om Pernilles Utroskab, som vi Andre.

Leander.

Er det sandt? Hvor? naar? hvorledes?

Henrik.

Jomfru Pernille har Hovedpine og har lukt sig inde paa sit Kammer. Jens er ogsaa, af Vanvare, sluppen ind paa det samme Kammer. Der er et stort Nøgelhul. Marie har ved en besynderlig Hændelse, siger hun, fundet en Hovednøgel i Jomfru Pernilles Lomme, som hun dog forsikrer, paa hendes Samvittighed, at hun aldrig har brugt, uden at giøre Vel med. Den Nøgel lukker Døren op.

Naar

Naar det er Tid, kommer Marie og bringer Herr Orgon det Bud fra Jomfruen, at hun er ganske jammerligen syg; og saa fører hun ham lige ind paa Kammeret, og saa løber hun venteligen sin Vei.

Leander.

Ah! kiæreste Herrik! Dersom I fører det ud, og det lykkes, saa har Du der min Haand, jeg giver hver af Eder 25 Ducater.

Henrik.

Jeg er bange, at De betænker Dem, naar jeg fortæller Dem Udfaldet af mit egenlige Ærinde.

Leander.

Jeg betænke mig?

Henrik.

Taalmodighed! Hvad, om det er afgiort, om det er soleklart, at Herr Orgon elsker Deres Leonore?

Leander.

Haha! Du drømmer, min stakkels Henrik!

Henrik.

Jeg bygger ikke paa Pernilles Snak; men med disse mine Oine har jeg seet Leonores Portrait, som hun har fundet i hans Giemme, det samme, som Leonore engang viiste Dem, da jeg var hos, og De fandt saa ligt.

Leander.

Leonores Portrait, siger Du? O! Du maa have taget Feil — haaber jeg — endskiøndt Orgons

Uro=

Urolighed før — jeg vil lade den skrækkelige Mistanke fare — det kan ikke være.

Henrik.

Men, om det er saa, vil De da endnu give mig 25 Ducater, for at skille Herr Orgon ved sin Pernille?

Leander.

Hvad Andet? Kan Du tvivle derpaa? Er jeg en Nederdrægtig? Men bort! bort! bort med Dig! Der er min Leonore!

Henrik.

Ak Herre! Lucie er der og.

Leander.

Bliv da, Fiante!

Henrik.

Jeg skal dog engang spørge Herr Doctor Theophrastus: Hvem der er de største Fianter i Kiærlighed? de Fornemme, eller de Rige? de Rige, eller de Fattige? de Lærde, eller de Ulærde?

Tredie Optrin.

Lucie, Leonore, og de Forrige.

Leonore.

Nu, min Leander! Her har De Deres Leonore.

Leander.

Jeg — jeg kan ikke, Deiligste! — jeg kan ikke være

være min Glæde! — En vred Mine! et haardt Ord! Eller jeg døer.

Leonore.

Nu! — mit Ansigt har aldrig staaet i min Magt. Et haardt Ord vil jeg forsøge; men jeg kan intet finde. Men ak, min Leander! et bedrøvet veed jeg.

Leander.

Min Leonore bedrøvet!

Leonore.

Har De glemt Argantes? Det er ikke afgiort, om han — Vor Lyksalighed er maaskee en Drøm, Leander!

Leander.

Ha! — Drøm! En Drøm? Himlen være ham naadig, om han vækker mig deraf!

Leonore.

Det er Himlen, som vi bør sætte vor Tillid til, og Araminte, og vor Kiærlighed. Men, det er sandt, nu hialp De mig til et haardt Ord, et ret alvorligt. Naar vil De blive noget koldsindigere?

Leander.

Naar min Leonore befaler det.

Leonore.

Ha, Leander! jeg kunde ligesaa gierne befale Dem, at blive een Alen høiere.

Leander.

O Dydigste! Vær min Siels Ledestierne,

naar den forvildes! Men, tilgiv mig mine Feil! Mit Hierte er oprigtigt. Himlen veed, at det er! Men mine Svagheder vil jeg afbede, indtil jeg kan rette dem. Skiænk mig igien et mildt Diekast! eet eneste! Tilgiv Deres Leander!

(Han falder paa Knæ for hende. Hun forsøger at reise ham op, men forgieves.)

Lucie.

Nu? lille Henrik!

Henrik.

Jeg vilde gierne falde paa Knæ for Hende, min Gudinde! om jeg kun vidste Noget at bede Hende om Forladelse for.

Leonore.

Men, hvor tidt skal jeg gientage Dem det? Jeg kan, jeg vil ikke taale Tilbedelser. De ere mig kiedsommelige, ækle. Jeg bliver virkeligen fortrydelig. Jeg gaaer.

(Leander springer hastigt op, seer stift paa hende med Hænderne overkors.)

Henrik.

Det havde været artigt, om hun var gaaen bort, og han var bleven liggende alene, paa Knæ, midt paa Gulvet!

Leonore.

Nu? Leander!

Leander

De gaaer, siger De? Maaskee min Oncles Selskab er behageligere?

Leonore.

Herr Orgons! Hvorfor just Herr Orgons?

Leander.

Jaja — jeg veed nok . . .

Leonore.

Hvad er det De siger? Leander! Jeg agter Herr Orgon, som en retsindig og velgiørende Mand, der forener med disse Egenskaber et venligt og behageligt Væsen. Og den Taknemmelighed . . .

Fierde Optrin.

Magister Træknub og de Forrige.

Leander

(i det han seer Magisteren komme).

O Himmel!

Træknub.

Her skal man finde de unge Folk samlede. Man siger og for et gammelt Ordsprog, at Lige lege bedst. Ea demum firmissima est amicitia, quam similitudo parit.

Leander. (afsides).

Kunde denne Pedant vel komme paa en meer ubeleilig Tid?

Henrik.

Herre!

Leander.

Hvad vil Du?

Henrik.

Bliver det ved Aftalen om det Bevidste?

Leander.

Jeg prygler Dig, om Du spørger mig eengang endnu. Berettiger Andres Falskhed mig til at være nedrig?

Leonore.

Ak, min Leander!

Lucie

(trækker Leonore tilsides.)

For Alting, bedste Jomfru! Hun røber Sig. Giv Sig tilfreds! Det bliver vel godt. Hun kiender dog Herr Leander.

Leander.

At jeg nogen Tid skulde —

Træknub.

De er ikke i godt Humeur, Herr Leander!

Leander

Nei!

Træknub.

Og De ikke heller, min lille Rosens Mund! Hvad gielder det, min Sukkertop! at jeg skal opmuntre Dem? Kom! saa skal jeg forelæse Dem

nogle

nogle Anagrammata, som jeg har giort selv; nogle af de ypperligste Anagrammatibus, som ere giorte siden Syndfloden!

Lucie.

O ja! Lad os engang høre en Anegramatibus!

Henrik.

O ja, Herr Magister! — Deres Anders Grammaticus!

Træknub.

Saamen, Børn! endskiøndt jeg nok hører, at I ikke forstaae dem, skal jeg dog læse Jer dem fore; partim, for at fornøie Eder, og partim, for at faae dem læst selv. De har alle Hensigt til Ægtestandens Ulykfaligheder.

Leander.

Vil De følge mit Raad, Herr Magister! saa skal De ikke spilde Deres Umag.

Henrik.

Der kommer Herren og Fruen.

Femte Optrin.

Orontes, Araminte og de Forrige.

Træknub.

Beneveneritis! Beneveneritis! Velkommen! De kommer her, som De var kaldet, for at sætte Mod

i de unge Mennesker. Alting er her bedrøvet. Vor lille Gudinde hænger med Næsen, som Venus, da hun begræd sin Adonis. Og Herr Leander! Premit alto corde dolorem . . .

Leander

Himlen give, at De heller vilde spotte med mig paa Dansk, Herr Magister!

Træknub.

Anne dixi? Har jeg ikke sagt det? Intet kan være vissere Tegn paa en Sorrig, som forvirrer Sandserne, end naar man ikke længer kan lide Latin.

Leander.

Jeg troer, det skal være et kløgtigt Indfald, Herr Magister!

Araminte.

For Himmelens Skyld! Hvad skal Alt dette sige? Du skifter Farve, Leonore! Hvad fattes Dig?

Leonore.

Intet, naadige Frue!

Araminte.

Hvad fattes Dem? Fætter!

Leander.

Endnu mindre.

Araminte.

Hvem kan blive klog paa Alt dette?

Oron-

Orontes.

Jeg veed ikke selv, hvad jeg skal sige. Jeg kan ikke erindre, at jeg nogen Tid har seet saa megen Misfornøielse i mit Huus, som idag.

Henrik (afsides).

Ho! — Det er intet Under, hvor der er saa mange Pebersvende og Forelskede samlede.

Orontes.

Min Broder skyer Selskab, sukker og taler ikke eet Ord.

Leander.

Han gaaer formodentligen i Giftetanker.

Araminte.

Det var at ønske.

Træknub.

Nei, per Jovem! dertil er han for klog. Det kan jeg bevise, baade a priori og a posteriori.

Orontes.

Herr Magister! De er en god Mand, De kan lade Dem sige imod, uden at blive vred.

Træknub.

Naar det ikke skeer paa Latin og ikke i Syllogismer, saa anfægter Intet mig.

Orontes.

Jeg vil tage mig den Frihed at sige Dem, at De ikke kiender Ægtestandens Lyksaligheder; og jeg maa lægge det til, at De, saa længe De bliver ved

at

at tænke ſom nu, ikke fortiener dem. Den kiærlige Omhyggelighed, hvormed den bedſte Kone forekommer mine mindſte Ønſker; den Ømhed, hvormed hun bøder af for hver Skygge af Bekymring, ſom kan true mig; de Afvexlinger af Trøſt og Opmuntring, af Glæde ſelv, hvormed hun ſaa uudtømmeligt veed at lindre, at tilfredsſtille mit af Naturen hypocondriſke Sind, uden at jeg mærker det; den Godhed, hvormed hun bærer over med mine Skrøbeligheder; og overalt hendes behagelige, viſe og opbyggelige Omgang — den har lært mig at ſkiønne paa Ægteſtandens Lykſalighed og dagligt at takke Himmelen for min Araminte.

Araminte.

O min Mand! O min Orontes! Hvor giør Du Din Araminte lykkelig! Men den Roes kunde let giøre hende ſtolt. Jeg fortiener den ikke.

Trækhub.

Concedo. Men, præstantissime Domine! kiender De da og de — sit venia verbo! — langt ſtørre Lykſaligheder, ſom Muſerne tilbyde deres Sønner?

Orontes.

Saa meget kiender jeg dem, at Den, ſom holder dem for uovereensſtemmende med Ægteſkab, Den, min Herre! Den kiender dem ikke. En ægte Søn af Muſerne kan ingenſteds bedre finde den Lettelſe for Næringsbekymringer, den Forpleining,

den

den styrkende Opmuntring, som han saa nødvendigt behøver, naar han skal arbeide med Nytte, end hos en god og behagelig Kone. Men, er han vanheldig nok til at faae en slet, saa vil Ingen lettere trøste sig derfor, end han. Hans Studeerkammer er ham et sikkert Tilflugtssted, saa længe det onde Veir varer, og det varer ikke altid. De talede før om Socrates, min Herre! Han lod sig ikke forstyrre af sin Xankippe. Han — men, der kommer min Broder.

Siette Optrin.

Orgon og de Forrige.

Orontes.

Vi talede om Dig, Broder! Der blev sagt, at Du gik i Giftetanker.

Trækn ub.

Og jeg, som Deres gode Ven, tog Dem i Forsvar.

Orontes.

Siig os Dine Tanker! Troer Du, at Du i saa Fald behøvede Forsvar?

Orgon.

Jeg har hidindtil altid tænkt, at næst Sundhed vare Selskab og Frihed de største Lyksaligheder

pa

paa Jorden; at man burde derfor søge at forbinde dem saa meget med hinanden, som det vær mueligt.

Træknub.

Utroqve pede in tuam descendo sententiam; efter Ordene: jeg stiger med begge Fødder ned i Din Mening; efter Tanken: De har Ret, min Herr Orgon!

Orontes.

Troer Du da, at det er nødvendigt til Frihed, at være uden alle Baand?

Træknub.

Distingvendum est!

Syvende Optrin.

Argantes og de Forrige.

Argantes

(kommer som et forstyrret Menneske ind paa Skuepladsen.)

Nei, naadige Frue! Nei, Herr Orontes! Nei, mine Herrer! Nu er Ulykken reent løs!

Araminte.

Himlen bevare os! Hvad er der?

Argantes.

Syv Mark for een Skiæppe Gryn! Syv Mark! Har man nogen Tid hørt Magen? Syv Mark!

Ara-

Araminte.

Himlen skee Tak! jeg fik mit Veir igien.

Argantes.

Syv Mark! Det er et Under, at Jorden ikke aabner sig under saa ugudelige Folk. Jeg er en ruineret Mand.

Leander (afsides.)

Paa en halv Tønde Guld, troer jeg.

Argantes.

Jeg kan herefter ikke holde min Huusholding under 100 Rigsdaler. Agnete jager jeg bort endnu iaften: Det er og forbandet! Jeg har aldrig seet en gammel Kiærling æde saa megen Grød!

Leander.

Skal Katten have sin Afsked med?

Argantes.

Mener De, at en Kat Intet koster? min unge Herre!

Træknub.

Ignóscatis velim! Jeg skulde have mig en Bøtte Smør. Hvad koster Smørret paa Torvet idag? Herr Argantes!

Argantes.

Ja, Smør! Smør! Nu er det Tider at kiøbe Smør i! Naar man endda imellem kunde faae noget Madfedt, uden at ødelægge sig selv! Jeg sparer, saamen! ofte min Skilling og spiser Salt til mit Brød.

Brød. Hvad mener De? Jeg veed vidst, at der er ingen bedre Huusholder i hele Borgergaden, end jeg. Jeg vil dog fortælle Noget deraf for de unge Menneskers Skyld. Hvad mener De? Om Morgenen tidligt tager jeg et Stykke Brænde ud af mit Skab; thi jeg er saa forsigtig, at holde det under Laas. Det er sauget brav kort, det forstaaer sig selv. Der er ingen større Forødelse i et Huus, end langt Brænde. Det pinder jeg da ud, og saa staaer jeg selv hos, indtil mit Vand koger, ja! saamen giør jeg saa. Saasnart det er kogt, slukker jeg Brandene og giemmer dem igien. Herpaa kommer jeg Thee paa Potten; ikke hver Dag frisk, det maa De ikke tænke, nei! saamen giør jeg ikke. Jeg kan tøre den tre Gange, førend Kraften er trukken deraf. Saa, skal jeg sige Dem, drikker jeg da Thee. Frokost har jeg vant mig og Agnete fra at spise, uden naar jeg undertiden besøger een, eller anden god Ven. Min Middagsmad er saa tarvelig, som den kan være, ja! saamen er den saa. Jeg spiser gierne opkogt Mad, og jeg har følgeligen kun tre Gange Forandring om Ugen, og jeg kan vel sige om Aaret. Thi jeg troer, saamen! at, siden Dyrene altid nøies med een Sort, saa kan jeg sagte nøies med tre. Det er at sige: de tre Dage gierne Vandgrød og Graasei, de to gierne Ærter og Flesk, og de to andre Vælling og Klipfisk. Dog, maa jeg tilstaae,

staae, at jeg undertiden om Søndagen koger mig en Suppe paa en islandsk Bov. Om Aftenen, skal jeg sige Dem, spise vi sieldent, eller, som sagt, kun en Mundfuld Brød. Saa tænder jeg min Lampe, om jeg har Noget at bestille; thi tales ved kan man gierne uden Lys. Saa røger jeg mig en Pibe Tobak, holder min Aftenbøn og gaaer i Seng, ja! saamen giør jeg saa. Der har De min hele Huusholding. Er den ikke tarvelig?

Araminte.

Det maa Enhver tilstaae Dem.

Argantes.

Og, dog kan jeg ikke holde det ud!

Orontes.

De er en rig Mand; De kunde gierne underholde en Familie, Herr Argantes!

Araminte.

De skulde gifte Dem med et skikkeligt midaldrende Fruentimmer. Saa fik De det godt paa Deres gamle Dage.

Argantes (forskrækket.)

Gifte mig! (Han besinder sig med Eet og seer stift paa Leonore.) Ja! naar man kunde faae en kiøn, ung, tarvelig Kone, som tillige havde nogle Skillinger.

Leander (afsides.)

Nu!

Træknub.

Ak! en Kone, som har saa mange gode Egenskaber samlede, Herr Argantes! est rara avis in terris nigroque simillima cygno. Hun er en rar Fugl paa Jorden og ligesom en sort Svane. Det er Dem bekiendt, at alle Svaner ere hvide. Nu har jeg her den Ære at sidde ved Siden af den mediceiske Venus, af Dyden, af Astræa selv; men Det, som De talede om, nervus rerum gerendarum, Penge har hun ikke.

Leander (afsides.)

Den Nedrige! Den Tølper!

Leonore.

Der sidder min Moder og min Fader, Herr Magister!

Argantes.

Og dem behøver hun ikke engang nu, da hun har 30000 Rigsdaler.

Træknub.

30000 Rigsdaler! Per Jovem! Det vidste jeg ikke. 30000 Rigsdaler! Hvilket Bibliothek man kunde anlægge for de Penge! 30000 Rigsdaler! Profecto, et skiønne Subjectum til Ægteskab! Men for Alting, Jomfru! tag en lærd Mand!

Leander (afsides.)

Eia! vist! Hvorfor ikke et Lexicon?

Argantes.

Nei! en kiønt huuslig Mand bør hun tage.

Leander (afsides.)

Nu, for en Ufærd!

Araminte.

Siden vi dog tale derom, hvad for en Mand synes Dem, at Leonore bør tage? Broder Orgon! De har altid viist megen Agt for hende og en særdeles Nidkiærhed for hendes Vel.

Orgon

(seer frygtsomt og meget kiælent til Leonore, som slaaer Øinene ned og bliver forvirret.)

Jeg — jeg vidste maaskee — Men nei! — Det blev for dristigt — at raade en Engel.

Leander

(hæftigt, i det han slaaer Hænderne sammen.)

Ak Himmel! Jeg er forloren!

Araminte.

Fætter! For Himmelens Skyld! Hvad fattes Dem? Fætter!

Leander

(tager sin Hat og gaaer.)

Jeg har glemt Noget.

Araminte.

Hvad fattes Din Herre? Henrik!

Henrik.

Det er en Vexel, troer jeg, som han er nær ved at lade forfalde.

Araminte.

Det er ikke sandt! Penge ligge ham ikke saa nær paa Hiertet. Gaa og see, hvad han fattes! (Henrik gaaer.) Og Du? Leonore! Himmel! hun har ondt! Vand! Vand! Lucie! Kom! lad os bringe hende i Luften! Min Datter! min Leonore! O Himmel! hvad er Alt dette?

(Araminte og Lucie føre Leonore ud.)

Argantes.

Jeg vilde gierne, Herr Orontes! tale eet Ord i Eenrum med Dem og Deres Kiæreste, dette Pigebarn angaaende. De veed, jeg er hendes næste Paarørende. Jeg har kun først et lidet Ærinde at forrette her i Nabolauget.

Orontes.

Naar De befaler, Herr Argantes!

(Han gaaer ind.)

Trætnub.

Jeg vil betiene mig af denne Leilighed og gaae hiem, for at sætte disse Grunde methodice ud af hinanden, som Herr Orontes bragte frem for Giftermaal. De ere aldrig forekomne mig saa vigtige, som nu.

(Han gaaer.)

Orgon.

Orgon (affsides.)

Himmel! skulde hun elske mig? Nei, det tør jeg ikke haabe! Mig synes dog — Ha! — Jeg fortiener ikke den Lykke. Men jeg maa see . . .

Ottende Optrin.

Marie, Orgon og Argantes.

Marie.

Herren skal strax komme hiem! Jomfru Pernille er dødeligen syg.

Orgon.

O Himmel! hvad giør jeg nu? O min — O Leonore! jeg vilde helst — Jeg tør ikke — Hvad skal jeg giøre? Ak! det er ligesaa godt først som sidst. Det er dog sikkrest, at jeg gaaer til Pernille.

(Han gaaer.)

Marie,

(i det hun gaaer med Orgon.)

Du arrige Trold! Du skal ei slaae mig tiere. Nu faaer han Alting at see med sine Öine.

Argantes.

Haha! Jeg har lugtet Lunten! Argantes er ikke dum. Intet mindre end tre Snuushaner om Leonore! Orgon, den unge Herr Leander og Herr Magister Træknub. Men, dersom Nogen af dem tænker,

ker, at han skal faae hende, da kiender han mig ikke ret. Ikke saa meget af hende! I det mindste ikke af hendes 30000 Rigsdaler. Ja! da var jeg klog, om jeg lod hende blive her. Nei! nei! Saasnart jeg kun har været hos — (Han bliver med Eet staaende og føler i sin Lomme.) Men Hillemænd! jeg har glemt Nøgelen til mit Brændeskab. Jeg maa gesvindt springe hiem og see, om Agnete har været saa ugudelig, at koge Theevand.

(Han gaaer.)

Fier-

Fjerde Handling.

Første Optrin.

Henrik, alene.

Jeg har engang læst i en gammel Bog, at der i gamle Dage var en gammel Philosoph, som var Kok, eller en gammel Kok, som var Philosoph. Denne Kokke-Philosoph da befalede hans Herre engang, da han skulde have Fremmede, at han skulde hente det Bedste, som var at faae paa Torvet, og saa hentede han lutter Tunger. Det var intet andet end Tunger, Tunger til den første Ret, Tunger til den anden Ret, Tunger til den tredie Ret, kogte Tunger og røgede Tunger, Oxetunger, Lammetunger og Karpetunger. Herren nu, som blev vred, ligesom andre Herrer, sprang op fra Bordet, tog et Fad med Tunger og kastede ham i Hovedet. "Slyngel!" sagde han, "kunde Du intet Andet faae, end Tunger?" Nu! hvad Kokke-Phi-

losophen havde at gjøre, saa tørte han sig af igjen og sankede Tungerne op, troer jeg, og — ja! nu kommer jeg derpaa — "Slyngel?" sagde han. "Herre! hvorfor er jeg en Slyngel? Hvorfor kaster Herren mig Tungerne i Hovedet? Har Herren ikke Selv befalet mig, at jeg skulde hente det Bedste, som var at faae? Er ikke Tunger det Bedste? Beroer ikke al vor Lyksalighed paa Tunger? Bliver ikke alt det Gode, som skeer, udrettet ved Tunger?" Nu! hvad skulde Herren svare? Han blev stum, som en Fisk. Han mærkede nok, at hans Kok var ham for klog. Tilsidst tog han i Buxelommen. "Der," sagde han, "har Du to Rigsorter for Dit Drefigen, men imorgen skal Du hente mig det Allerværste, Du kan faae." Her kommer Lucie ind og lister sig sagte bag paa Henrik, hvor hun bliver staaende, saa at han ikke seer hende. Atter Tunger, intet Andet end Tunger, Tunger og Tunger. Atter ligesom før. "Slyngel! kunde Du intet Andet faae, end Tunger?" "Har ikke Herren sagt, at jeg skulde hente det Værste, som jeg kunde faae? Er der noget Værre end Tunger? Kommer ikke al vor Ulykke fra Tunger? Bliver der noget Ondt udrettet, uden ved Tunger?" Atter to Rigsorter. Hvad var nu det tilsammen? Det var, min Tro, en heel Rigsdaler. Men lige meget! Jeg syntes, jeg vilde have sagt Noget. Nu? ja! det er sandt. Om Kokke-Philoso-

sophen, eller Philosoph-Kokken havde Ret, eller Uret, det veed jeg ikke. Og, hvad kommer det mig ved? Men, saa meget ved jeg: at, om min Herre sagde til mig: "Hør, Henrik! Gaa paa Torvet og hent mig det Bedste, det Lækkreste, det Smukkeste, det Kostbareste, som der er i hele Verden!" saa vilde jeg hente ham et Fruentimmer. Og, naar han vilde sige: "gaa hen og hent mig det Værste, det Styggeste, det Modbydeligste, som der er i hele Verden!" saa vilde jeg ligesaa hente ham et Fruentimmer.

Andet Optrin.

Lucie og Henrik.

Lucie

giver ham et stærkt Slag paa Ryggen.

Hvad siger Han? lille Henrik!

Henrik, forbauset.

Hei!

Lucie.

Jeg synes, Han sagde Noget om Fruentimre.

Henrik.

Ikke eet Ord! Det er ellers ikke artigt at lure paa Folk, naar de staae og snakke et Ord i Fortrolighed med sig selv.

Lucie.

Han kan dog ſagtens ſige mig det eengang endnu. Det er for Tidsfordriv.

Henrik.

Virkeligt?

Lucie.

Paa min Ære!

Henrik.

Saa at jeg kan ſige med Sikkerhed, hvad jeg vil?

Lucie.

O, Han er alt for høflig til at ſige Noget, ſom jeg burde tugte Ham for.

Henrik.

Thi det forſtaaer ſig dog, at Hun er een af de gode Tunger?

Lucie.

Tjenerinde!

Henrik.

Ifald jeg da af Vanvare ſkulde ſlumpe til at bagtale nogle af Hendes Søſtre en Smule, ſaa kradſer Hun formodentligen ikke Øinene ud paa mig?

Lucie.

Nu! lad det faae Ende!

Henrik.

Vov da Din Hud for Sandhedens Skyld, Henrik! Men, jeg vil dog ſtaae nogle Skridt nærmere

Døren, af sine Aarsager. Saa! vil Hun nu give Agt? — Jomfru Leonore . . .

Lucie.

Hvad vil Han med min Jomfru?

Henrik.

Det var heller ikke endnu det. Endskjøndt, naar — Men, det var at begynde, hvor jeg skulde holde op. Hør nu! — Jomfru Pernille . . .

Lucie.

Lad det blive til Noget!

Henrik.

Det var heller ikke det.

Lucie.

Nu?

Henrik.

Dersom Hun forvilder mig, kan jeg ikke tale eet Ord meer. Jeg vil være en Hund, om det ikke og er lettere at tale for ti Borgermestere, end for een lille Taske, man har forgabet sig i! Men, nu veed jeg det. Hør nu! — Det er da saa meget, at, naar Fruentimre ere gode, saa ere de Engle — meget, meget deiligere, rarere, prægtigere, bedre, fuldkomnere, større, end vi stakkels Mandfolk kan blive med al vor Kunst og alt vort Praleri.

Lucie.

Er der Nogen, som tvivler derpaa?

Henrik.

Men, naar de igjen ere onde, saa ere de — saa ere de — de ere langt, langt fuldkomnere end vi, baade i det Ene og i det Andet.

Lucie.

Hvor har Han dog faaet al den Klogskab fra?

Henrik.

Har jeg ikke reist paa Studereriet med min Herre? Men, pas nu paa! Nu skal jeg give Hende en Lignelse. Er Hun ikke et lille allerkjæreste, nugt, velskabt, deiligt Fruentimmer? Lucie!

Lucie.

Hum! — Synes Han dog?

Henrik.

Og er ikke jeg et allerkjæreste, smukt, velskabt Mandfolk?

Lucie leende.

Et deiligt!

Henrik.

Men, Hun er dog noget deiligere end jeg.

Lucie.

Hum! — noget?

Henrik.

Ja, hum! hum! Han seer sig i et Lommespeil. Det er dog heller ikke saa farligt meget. Men, det kommer ikke derpaa an. Hun er da deiligere end jeg. Men, nu blive vi begge gamle, eller begge

hæs-

hæslige. Hvad gjelder det da, at Hun bliver hæsligere end jeg? Saaledes er det i alle Ting. Tro mig, Lucie! Henrik har Erfarenhed. Et Fruentimmer, som har Forstand, kan, uden at have studeret længe dertil, dreie Mandfolkene efter sit Velbehag; hun kan bestyre hundrede Ting paa eengang; hun kan regjere, o! et heelt Land og hele Verden, om det skal gjelde. Derimod kjender jeg Mandfolk, som heller ingen Fæhoveder ere, og som have studeret sig krumme og skjæve i 20, 30 Aar, og dog neppe kan bestyre dert eget Huus. Men, er et Fruentimmer paa den anden Side listigt og falskt, saa er hun, med Hendes Tilladelse, Jomfru Lucie! listigere og falskere end en Slange; og, er hun enfoldig, enfoldigere end en Gaas. Vi Mandfolk stige ikke saa høit, men vi falde heller ikke saa dybt.

Lucie.

En herlig Forklaring!

Henrik.

Endnu mere! Et Mandfolk er godhjertet; han seer en syg Stakkel, giver ham en Almisse og gaaer sin Vei; oftest glemmer han ham. Et medlidende Fruentimmer derimod bekymrer sig om de mindste Omstændigheder, om hver en Ting, som kan fattes ham; hun sørger for, om den Doctor, som han bruger, og er en duelig og forsigtig Mand, om han ligger godt, om hans Kammer er varmt. Hun be-

søger

søger ham; hun gjør sig en Fornøielse af at puske for ham; hun koger Supper; hun rører Pulvere; hun tæller Draaber til ham; og hun slipper ham ikke, førend han enten er frisk, eller begraven.

Lucie.

Han er jo ret veltalende paa vort Vedste, Henrik!

Henrik.

Men hør nu! Et Mandfolk er vredagtigt; han slaaer mig paa Øret og lader mig løbe. Et arrigt Fruentimmer derimod, et arrigt Fruentimmer, Lucie! Hun kjender jo Pernille?

Lucie.

Men, hvad vil Han sige med Alt det?

Henrik.

Jeg vil sige, jeg vil sige: at, ligesom Tunger ere Tunger, og Fruentimre ere Fruentimre, saaledes er det soleklart . . .

Lucie.

At Han skal tæmme Sin Tunge, naar Han taler om Fruentimre!

Henrik.

Har Hun lært at gjøre Slutninger af Magisteren? Saa flyder heraf, siger jeg, at, endskjøndt jeg vel troer, og altid tilstaaer, og i Nødsfald bander paa, saa dog, da det paa den anden Side kan være muligt, da man ikke kan skue Hunden paa

Haa-

Haarene, da Godt kan synes Ondt, og Ondt kan synes Godt, saa flyder deraf, at jeg ikke veed om jeg gifter mig!

Lucie.

Hvad bekymrer jeg mig derom?

Henrik.

Helst da Jomfru Leonore selv, hun, som jeg holdt for et ret Klenodie blandt Alle af sit Kiøn....

Lucie.

Nu da! min Jomfru?

Henrik.

Ja, det maa ud! Det maa koste, hvad det vil! Jeg brister ellers. Og det er dog derfor, at jeg har sat min Hjerne og min Lunge i al denne Bekostning. Jeg er græderfærdig, hvergang jeg tænker paa min stakkels Herre. En Steen maatte ynkes over at see ham! Nei, saa listig, saa falsk, saa hykkelsk, saa forrædersk, som Jomfru Leonore, kunde dog intet Mandfolk være! Lucie slaaer ham paa Øret. Mange Tak! — Tænkte jeg ikke nok, hvad Løn jeg vilde faae for min Oprigtighed?

Lucie.

Hans Herre er ikke den mindste Finger værd af min Jomfru. Han et dydigt og artigt Fruentimmer! Han! som omgaaes hende saaledes!

Hen-

Henrik.

Ja! Hun maa nu sige hvad Hun vil, saa lader det dog heller ikke smukt, at snakke for Een og at holde af en Anden.

Lucie.

En Anden? Efter de Ord, som faldt forhen mellem dem, og den Adfærd, Hans Herre derpaa lod see, skal det vel være Herr Orgon?

Henrik.

Just ham! Tro mig, vi har de klareste Beviis herom!

Lucie.

De klareste Beviis? Det skal jeg fortælle min Jomfru. Det bliver bedst, at de selv komme tilords sammen, saa vil hele Sagen snart oplyses.

Hun gaaer.

Henrik.

Ja, oplyses! Gjør Jomfru Leonore det ved min Herre, saa er det langt rimeligere, at Lucie kan gjøre det ved mig. Og, kan Lucie gjøre det ved mig, førend vi faae hinanden, hvad kan hun ikke da gjøre siden? Hu, min Pande! Nei, Henrik! betænk Dig vel, førend Du gjør Noget, som Du ikke kan gjøre om, naar det fortryder Dig! — Men, skal jeg af en blot Frygt, som maaskee er ubillig, maaskee taabelig, berøve mig selv dette Livs største Lyksalighed? den søde Fornøielse, at blive kaldt Papa?

Papa? Skal jeg lade Henrikkernes Stamme døe ud — og blive en Pebersvend?

Tredie Optrin.

Leander og Henrik.

Leander.

Henrik!

Henrik.

Herre!

Leander.

Blæk! Pen! Papiir! Skriverbord! Nei, Leonore! dersom Du troer det, saa gjør Du mig Uret! Ha! — Før briste dette Hjerte, førend det agter min Lyksalighed høiere end Din! Du elsker ham. Han fortjener Dig. Det er en ædel, en retskaffen Mand, og nu vil han snart faae afkastet sit haanlige Aag. Til Henrik. Det Portrait, Huusholdersken viste Dig, er dog virkeligen Leonores? Du har dog ikke taget Feil?

Henrik.

Jeg har jo sagt Herren, at det var det samme, som Jomfru Leonore engang lod Ham see, og som Han fandt saa ligt. Et lidet Oval-Portrait, malet paa Elphenbeen af Høier.

Leander.

Ha! — det er altfor klart! Jeg kjender min Onkel. Han kan aldrig have taget det selv. Hun maa nødvendigviis have givet ham det. Og desforuden, Begges øiensynlige Forvirring! Aha! Grusomme, altfor grusomme Forestilling! Jeg skal miste min Leonore! og en Anden — Men, det er afgjort; evigt, evigt er det besluttet over mig. Min Dom er afsagt af Himmelen og af Leonore, og jeg — Ha! om den og kunde forandres, saa skal dog min Fortvivlelse gjøre den urokkelig! Ha! jeg maatte gaae fra Viddet. Er Du færdig? Henrik!

Henrik.

Alting er i Orden.

Leander.

Velan! — Hun skal da faae at see, om — Han sætter sig ned at skrive og repeterer af og til Noget af det, han har skrevet. Imidlertid seer Henrik medlidende paa ham, snakker halvt sagte for sig selv, ryster med Hovedet og sukker. Fortvivlet Hjerte — saa lyksalig i — Til Henrik. Stakkels Henrik! hvem staaer Du og sukker over? bliver ved at skrive. — at De elsker ham — Deres lyksaligste Leander.

Han tager Blækhornet.

Henrik,

springer til og holder ham paa Armen.

Hei! — Det er jo Blækhornet, Herre! See! her er Sandbøssen!

Le-

Leander,

i det han strøer Sand paa Brevet og folder det sammen.

Saa! nu er det ude. O Himmel! ude for evigt! Gaa til hende med Brevet, Henrik! han staaer op og, dersom hun skulde spørge Dig, hvorledes jeg er tilmode, saa skal Du kun sige, at jeg er ganske, ganske rolig.

Henrik,

i det han tager imod Brevet.

Ja! det kan hun see selv. Men, Herre! Brevet har jo ingen Paaskrift; ei heller er det forseglet.

Leander.

Det er sandt. Giv hid!

Han tager Brevet tilbage.

Henrik.

Men, var det ikke godt, at Herren læste det igjennem først? Hans Tanker ere saa adspredte. For sig selv og leende. Hvem veed, om jeg ikke ogsaa kom til at staae i Brevet.

Leander.

Nu da! Han læser.

"Grusomme Leonore!

"Det er af et oprigtigt fortvivlet Hjerte, at "jeg inderligt glædes over Deres nye Lyksa-"lighed. Jeg holder det virkeligt for en Lyk-"salighed i al min Ulyksalighed, at De har "været saa lyksalig i, saa lykkelig i, at

væl-

"vælge Deres nye Mand. Han besidder,
"foruden Retsindighed og en ædel Characteer,
"den store Fortjeneste, at De elsker ham.
"Deiligste, evigelskte Troløse!" hav mig kun!
"men glem ikke Den, som snart, snart
"glemmer den Lyksalighed, som han eengang
"har nydt hos Deres

"ulyksaligste Leander!"

Hvorledes har jeg kunnet skrive dette forvirrede Tøi- Ah! Jeg har ingen Samling og veed ei selv, hvad jeg gjør. Jeg kommer til at skrive Brevet om igjen.

Han sætter sig og begynder at skrive.

Henrik.

Der er, min Tro, Magisteren!

Fjerde Optrin.

Magister Træknub, Leander og Henrik.

Træknub,

med et Papiir i Haanden.

Jeg kommer, min Moecenas! O, et præsidium et dulce decus meum!

Leander.

Jeg har at bestille, Herr Magister! forlad mig!

Træknub.

Jeg vil kun være kort. Leander staaer fortrydeligt op og falder i dybe Tanker. De seer her en Chria Aphthoniana, som jeg har elaboreret, efterat jeg var her sidst; horæ opus est. Jeg har i den, efter det behørige Exordium og Captatio Benevolentiæ, med Argumenter grundigt demonstreret, med Exempler tydeligt illustreret, og med andre authentiqve Vidnesbyrd overflødigt confirmeret, at enhver lærd Mand burde gifte sig; og deraf har jeg mascule concluderet, som De Selv seer, at jeg, Magister Træknub, bør gifte mig, et quidem, om det kan lade sig gjøre, med den Gudinde, som jeg tilbeder her i Huset. Jeg har dediceret min Chrie til Jomfruen. Men, da hun endnu skal være noget upasselig, og jeg følgeligen ikke kan have den Lykke at levere den selv, saa er det min ydmygste Begjæring, oro rogoque! at De, min Mæcenas! vil levere den paa behørige Steder og tillige recommendere min Person, saavelsom min bekjendte Lærdom paa det bedste. Et eris mihi magnus Apollo! Dixi!

Leander,

i det han tager imod Papiret.

Jaja! Jeg skal levere det til Græven, saasnart jeg gjør ham min Opvartning.

Træknub.

Proh Deos! Jomfruen er dog vel aldrig bleven Græve?

Le-

Leander.

Er det ikke et Rectorat, som De søger om?

Træknub.

Et Rectorat? — me miserum! Jeg seer, at jeg har spildt min Olie og mit Arbeid. Jomfru Leonore, den guddommelige Leonore er det Rectorat, hvortil jeg ønskede at promoveres.

Leander

giver med en foragtelig Mine Papiret tilbage, som falder paa Gulvet, da Træknub ikke strax tager derimod. Træknub tager det hastigt op igjen.

Leonore? De? En offenlig Foragter af Ægtestanden! De Leonore?

Træknub.

Per Jovem! dersom jeg ikke var Magister Philosophiæ, eller dersom jeg stod paa mit Catheder, saa blev jeg vred. Saaledes at behandle en Chria Aphthoniana! Men, Herr Drontes vil skjønne bedre derpaa! Og, hvorledes det gaaer, saa skal jeg dog ikke kunde bebreide mig, at jeg ei har bevæget enhver Steen, for at naae mit Forsæt. Nei — de, som troe, at jeg lader mig skræmme saa let, de kjende ikke Magister Træknub!

Han gaaer.

Leander.

Men, see mig dog engang til den Dumdristige! Han, denne smudsige Pedant, han Leonore! Er

Er det ikke, som om alle mulige Pebersvende paa eengang have faaet det Indfald, at gifte sig? blot for at gjøre mig ulykkelig, fortvivlet? Han vil sætte sig til Skriverbordet, men bliver i det samme Argantes vaer. Hvad? Argantes ogsaa! Ret nu taber jeg Taalmodigheden.

Femte Optrin.

Argantes, Leander og Henrik.

Leander.

Hvordan? De her? Jeg meente, at De var for længe siden gaaen bort.

Argantes.

Jeg har just nu haft en alvorlig Samtale med Deres Herr Onkel og Araminte og sagt Dem reent ud, at jeg gjerne ønskede, at De vilde udlevere mig mit Sødskendebarn med det Gode, heller iaften, end imorgen.

Leander.

Saaledes! Og hvad Svar gave de Dem derpaa?

Argantes.

De søgte allehaande Udflugter. "Jeg skulde kun bie, til man tilfulde var underrettet om Sammenhænget med de hende testamenterede 30,000 Rigsdaler,

ler, saa skulde denne Sag vel finde sig. De vilde gjøre mig saadanne Forslag, som jeg ganske vist skulde være fornøiet med." Men, jeg lader mig, saamen! ikke føre omkring ved Næsen, nei, saamen! gjør jeg ikke. Thi jeg kan, saa sandeligen! ikke længer taale med en god Samvittighed, at hun er her i Huset imellem saa mange Snuushaner; og, siden Leonore endeligt skal giftes, saa handler jeg, saamen! christeligere, om jeg for hendes salig Moders Skyld tager hende selv, end om jeg lader hende forføre og fordærve her.

Leander halvt sagte.

Kjeltring!

Argantes.

Kjeltring! Jeg? — Meget vel! min unge Herre! meget vel! — Det Skjældsord var godt til Huusholdingen i disse dyre Tider; jeg vil ikke have undværet det for fem Rigsdaler. Et Drefigen har eengang indbragt mig tyve, foruden Processens Omkostninger. Deres Tjener! De skal snart faae Nyt at vide fra mig, baade De og Deres Onkel, ja! De skal, saamen!

Han gaaer.

Leander.

Jeg kunde have Lyst til at prygle min Harme ud paa den Karl for et Par hundrede Rigsdaler. Men, det var Synd at gjøre ham den Fornøielse.

Han

Han blive hendes Mand! Nei, Leonore! saa længe jeg har een varm Blodsdraabe, skal Ingen tvinges Dig paa, som ei fortjener Dig, Ingen, som Du ikke elsker. Endskjøndt Du forkaster, hader, foragter mig, saa skal dog Din Lyksalighed, Dit mindste Ønske evigt, evigt være mig kostbarere end mit Liv. Jeg skal af yderste Magt forsvare Din Orgons, Din lykkelige Orgons Rettigheder. Din Orgons Rettigheder? O Himmel, hvilket Ord! Men hun elsker ham, og det er nok. O Leander! Leander! hvorfor er dog Din Lyksalighed forsvunden, som Dug for Solen?

Han sætter sig og begynder at skrive igjen.

Henrik.

Der kommer Herr Orgon, Herre!

Leander.

Himmel! Min Farbroder!

Han springer op og stikker Brevet i Lommen. Henrik gaaer.

Sjette Optrin.

Orgon og Leander.

Orgon.

Omfavn mig, min Brodersøn! Jeg er det lykkeligste Menneske!

Leander,

forskrækket og med sammenslagne Hænder.

Retfærdige Himmel! Det er forbi!

Orgon.

Hvad siger Du? Hvad fattes Dig?

Leander.

O, min Onkel! her, det grusomste Sting, her i den venstre Side. Jeg kan ikke holde det længer ud!

Orgon.

Du forskrækker mig; Du maa ikke være saa utaalmodig. Lad Dig aarelade! saa gaaer det vel over. Men, jeg maa dog sige Dig, hvori min Lykke bestaaer; thi jeg veed, at Du vil tage Deel deri. Jeg har ved en Hændelse, som jeg kan fortælle Dig siden, truffet Pernille i den allerskammeligste Utroskab, og Uhyret er i dette Øieblik ikke meer i mit Huus.

Leander

omfavner Orgon med Hæftighed.

Ak! min allerkjæreste Onkel! Tillykke! tillykke af det oprigtigste Hjerte! Hvor længe har jeg ønsket, hvor længe har jeg haabet denne Forandring!

Orgon.

Tag Din Side iagt! Dit Sting! Ja! for længe siden burde jeg have skilt mig ved hende, for-

an-

andret den uordenlige Levemaade, som en uheldig Vane holdt mig bunden til, og indladt mig i et lovligt Ægteskab. Dit redelige Hjerte og Din Kjærlighed til mig bragte Dig saa ofte til at give mig dette Raad. Dine Grunde for Ægtestanden vare gode; og jeg tilstaaer det, til min Skam, at jeg bestred dem kun, fordi jeg dengang vilde bestride dem. Ja, min Ven! Din Farbroder bør ikke undsee sig ved at tilstaae sine Feil, siden han ikke har undseet sig ved at begaae dem. Jeg var forblindet, uden at ville lade mig oplyse. Du kjender Leonores Dyder; de have gjort et stærkt Indtryk i mit Hjerte, og alligevel har jeg saa længe kunnet .... Du sukker?

Leander.

Mit Sting, Onkel!

Orgon.

Nu, da jeg saa lykkeligt har afkastet et Aag, som jeg maa blues ved, nu er Intet, som holder mig tilbage fra at tilbyde dette elskværdige Fruentimmer min Haand.

Leander.

Ak! min Side, min Side!

Orgon.

Du maa virkeligen lade Dig aarelade. Vel kunde en billig Undseelse holde mig tilbage; men hun er vist nok uvidende om det, jeg maa bebreide

mig

mig selv. Jeg har desuden Meget, hvoraf jeg tør smigre mig med den Tanke, at hun ikke er mig ugunstig. Kort, min Beslutning er fattet; og jeg er forsikkret om, at Du ganske vil bifalde den.

Leander tvungent.

Leonore fortjener virkeligen Deres Haand, min kjære Onkel! Jeg ønsker dem begge Lykke dertil.

Orgon.

Udsøg Dig ogsaa en yndig Ægtefælle, kjære Leander! og vogt Dig for at bie længe dermed! Du seer, jeg giver Dig Dit eget Raad tilbage. Erfarenhed har lært mig at kjende de Klipper, som den lebige Stand ofte støder paa. At henleve sin bedste Tid ugift er at udsætte sig for den Fare, tilsidst at blive enten en gammel Skjørlevner, eller en gammel Qvindenar.

Han gaaer.

Leander

kaster sig paa Stolen.

Han har Meget, siger han, hvoraf han slutter, at hun ikke er ham ugunstig. O! veed jeg ikke desuden, at hun bærer Godhed for ham? — Ha! Troløse! Troløse! Aldrig kan jeg bærer den Smerte, at være Vidne til deres Forbindelse. Jeg vil uden Forhaling reise bort, langt bort, uden at tale med hende først, uden at see hende. Ja! Det er ædelt gjort af mig, at jeg unddrager mig hendes

Syn,

Syn, for ikke at forurolige hende, ikke at være en Mand til Hinder, som elsker mig, og som fortjener hendes Haand. O Himmel, der er hun!

Syvende Optrin.

Leonore og Leander.

Leonore, alvorlig.

Hvad i al Verden vil De, at man skal tænke om Dem? Leander! Man er saa temmeligen vant til Deres fremfusende Hidsighed; men idag er De ganske forunderlig. Deres Tante er ganske ilde tilfreds med Dem. Hun vil, at jeg for min Skyld, for Deres egen Skyld, alvorligt skal irettesætte Dem og tage al den ædle Stolthed tilhjælp, som er vort Kjøn saa anstændig og undertiden saa uundværlig. Jeg burde og gjøre, som hun siger; men jeg vil kun spørge Dem, hvad det er for en Mistanke, Lucie fortæller mig, og jeg selv mærkede før, at De har fattet om Orgon og mig?

Leander

spodsk og med en tvungen Koldsindighed.

En taabelig, latterlig Indbilding, som ikke er værd at tale om, min smukke Jomfru! Min Farbroder har kun besluttet at tilbyde Dem sin Haand.

Leonore.

Mig sin Haand?

Le-

Leander i ſamme Tone.

Og det paa ingen anden Grund, end at han veed, ſiger han, at De ikke er ham ugunſtig.

Leonore.

Det ſiger han, at vide?

Leander, endnu koldſindig.

Saa har han juſt nu udladt ſig mod mig. Dog var han for beſkeden til at mælde noget om Deres Portrait, ſom han har faaet af Dem, det ſamme, ſom jeg for nogle Uger roſte ſaa meget, men ikke fik og ikke engang turde bede om.

Leonore, noget forvirret.

Der er ſandt; han har faaet dette Portrait — men . . .

Leander, meget hæftig.

Han har faaet det? — Han har faaet det? Det kan De ſige mig, uden at undſee Dem derfor! Troløſe! Ubarmhjertige!

Leonore.

Men, hør dog!

Leander.

Jeg hører ingen Ting! Jeg er mig ikke ſelv mægtig! Imorgen tidligt reiſer jeg herfra og kommer aldrig meer for Deres Øine. Farvel! — Lev lykkelig med en Anden, efterſom De kan det!

Han gaaer haſtigt bort.

Le-

Leonore.

Leander! Leander! — Han er borte! Hvilket hæftigt og uregjerligt Menneske! Dog, jeg maa heller beklage ham, end blive vred paa ham. Hans Farbroder har sagt til ham, at han vil tilbyde mig sin Haand, og at han troer sig vis paa at jeg ikke er ham ugunstig. Jeg kom og ikke til at sige ham Sammenhænget med Portraitet, at hans Onkel har formaaet Araminte til at give ham det, mig uafvidende, for at lade gjøre en Copi deraf. *Efter nogen Taushed.* Jeg maa nødvendigen endnu iaften have en Samtale med Herr Orgon; han elsker sin Broderson, og hans modne Alder gjør ham sagtmodig, saa jeg kan haabe at bringe ham med fornuftige Forestillinger til mit Maal.

Femte Handling.

Første Optrin.

Orgon alene.

Jeg skal endnu have en Samtale med Leonore. Hvad mon hun ville? udentvivl betroe mig sin Frygt for hendes Fætters Paastand, at hun skal forlade dette Huus og flytte hen til ham? Ah! var det saa, da fik jeg derved den ønskeligste Leilighed, at aabne mit Hjerte for hende. Ja, det maa jeg ikke længer opsætte. Men, hvorfor zittrer jeg? Jeg, en Mand, er bange for at tale til et ungt og uerfarent Fruentimmer! O Last! o Bevidsthed om Ondt! hvor dybt nedtrykker Du Mennesket! Thi jeg indseer det nu, altfor sildigt indseer jeg det, at min Egensindighed var Uorden, og den Uorden Last. Og, førend jeg indsaae, eller tilstod det, ha! hvor stærkt maatte jeg ikke allerede føle det, hvergang jeg nærmede mig til den uskyldige, den dy-

dydige Leonore! Uden at kunne staae imod, slog jeg forvirret Øinene ned, saa tidt hun saae alvorligt paa mig. Jeg vilde tale, og Ordet døde paa mine Læber. Endog hendes himmelske Venlighed kunde neppe oplive mit Mod. Ak! tænkte jeg, dersom hun vidste, dersom hun maaskee veed, eller om hun faaer at vide. Men nu, da denne Frygt forøges ved en Opsigt, som Pernilles pludselige Afsked har gjort blandt Tjenestefolkene her i Huset; da jeg skal aabenbare Leonore min Kjærlighed, nu mærker jeg først ret, hvilken elendig Person Skjørlevneren forestiller hos den kydske og dydige Skjønhed, helst naar han elsker hende. Er han ikke nedrig og afskyelig nok til at hykle, hvad bliver ham da tilovers, uden at være fræk, eller at synes tosset? Enten sætter han al Skam tilside og anstiller nogle usle og fornærmende Forsøg, paa at gjøre hende Lasten behagelig; eller, om han er saa lykkelig endnu, at han savner og ærer den Dyd, han har forladt, o! saa føler han sig nedtrykt af sin egen Uværdighed, frygter for, at hvert et Ord, hver en Mine skal røbe ham, og bliver tvungen, og latterlig. Men, der er hun!

An-

Andet Optrin.

Leonore og Orgon.

Leonore,

i det de sætte sig.

Jeg er Dem meget forbunden derfor, min Herre! at De paa min Anmodning har villet umage Dem herhid.

Orgon.

Umage mig? Ak! enten maa jeg have været meget uheldig i at tilkjendegive Dem mit Hjertelag, eller De maa vide, elskværdige Leonore! at Intet i Verden er mig dyrebarere, end den Lykke at være hos Dem.

Leonore.

Jeg troer det, Herr Orgon! at De bærer nogen Godhed for mig.

Orgon.

Siig heller . . .

Leonore.

At De er øm og nidkjær over min Ære.

Orgon.

Ganske vist!

Leonore.

At De ikke vilde udlade Dem med Noget, som kunde underkaste mig ufordeelagtige Domme.

Or-

Orgon.

Udentvivl — Men, hvad vil Jomfruen sige dermed?

Leonore.

Jeg vil sige: at, da jeg har saadanne fordeelagtige Tanker om Dem, kan jeg ikke finde mig i, at De skal have rost af, at jeg ikke er Dem ugunstig. Er det afgjort, at jeg føler mere end Høiagtelse for Dem, fordi jeg finder Fornøielse i Deres Omgiængelse og undertiden søger den?

Orgon, forvirret.

Hvorledes? — Jeg . . .

Leonore.

Men, det er Fruentimrets almindelige Skjebne, og jeg handler maaskee ufornuftigt i at jeg beklager mig derover. Ethvert af vore Ord, enhver af vore Miner har det Vanheld, at være Mandfolkene saa vigtig, at de altid vil finde Noget deri. Og det er ikke Lidet, som de vil finde; ikke vor Tanke om een og anden Ting, ikke vort Humeur alene, men vor Tilbøielighed, og ofte vor hele Characteer. Ere vi alvorlige, saa hade, saa foragte vi dem; lade vi derimod eet Ord falde, som kun har Skin af Venlighed og Fortrolighed, saa ere vi dem ikke ugunstige, Og, ikke ugunstig er som De vel veed, Herr Orgon! meget sagt om et Fruentimmer, altfor meget.

Or-

Orgon.

O Himmel, Leonore! Jeg veed ikke, hvad jeg skal sige. Skulde jeg være saa ulykkelig? Har Leander . . .

Leonore.

Ja, Herr Orgon! Min Agt var ikke at dølge det for Dem.

Orgon.

Den Ubesindige! Men, Himlen veed, jeg talede ikke om nogen Vished, kun om Aarsag til at haabe.

Leonore.

O! naar et Mandfolk udlader sig med, at han tør haabe, saa veed man nok, hvad det betyder. Men, er det aldrig faldet Dem ind, Herr Orgon! at Een, der, altid har været saa ivrig en Forfægter af den ugifte Stand, som De, uagtet andre gode Egenskaber, kunde synes mig ikke at love den bedste, ikke den kjærligste, ikke den ømmeste Ægtemand?

Orgon forvirret.

Ja! jeg har tænkt, jeg troede ikke . . .

Leonore.

Og at jeg kunde forestille mig, den Omgang, han var vant til med Qvindekjønnet i hans Huus . . .

Orgon afsides.

Himmel! skulde hun vide . . .

Leo-

Leonore.

At denne Omgang, denne bydende Tone, han saa længe havde brugt mod dem, muligt vilde give Anledning til, at han begegnede sin Kone noget nær som sin første Betjent?

Orgon afsides.

Ak! Jeg faaer mit Veir igjen! Ak! jeg veed altfor vel, at jeg ikke fortjener Dem. Men den Lyksalighed, jeg forestilte mig, var altfor stor til, at mit Hjerte saa let kan rive sig løs fra den. Om jeg nu har været daarlig nok til at smigre mig for meget, forvoven nok til at sige det, skal da, fromme Leonore! eet uforsigtigt Ord betage mig alt Haab? Og, om jeg end hidtil har været en Fritænker i Henseende til Ægtestanden, kan Deres indtagende Dyder da ikke have forandret mit Sind? Og bør man ikke forestille sig langt større Virkninger af dem? Ak! dersom De vidste, hvor høit...

Leonore.

Jeg kunde vente meget af et Hjerte, som Deres. Men mit, Herr Orgon! jeg nødes til at sige det, er ikke meer i min Magt.

Orgon.

O Himmel! hvad hører jeg!

Leonore.

Det er alt givet bort til Leander. Deres Herr Broder og Fru Søster ere idag blevne underrettede derom.

Or-

Orgon.

Leander! Ham tilhører Deres Hjerte! Hvorledes er det gaaet til, at jeg ikke er bleven det vaer? Men, jeg henførte Alt til Venskab, stiftet og forøget ved fælleds Opdragelse.

Leonore.

Jeg veed det, at De elsker ham, og jeg tør haabe af Deres Ædelmodighed, at De ikke unddrager ham Deres Yndest for denne Tilstaaelses Skyld.

Orgon.

Saa ubillig haaber jeg ikke at blive.

Leonore.

Jeg tør endogsaa anmode Dem om mere. Leander troer, at jeg elsker Dem, at det er mig, som har givet Dem mit Portrait. Han vil, siger han, reise herfra imorgen tidligt og aldrig meer komme for mine Øine. Har De nogen Godhed for ham og mig, kjære Herr Orgon! saa søg ham strax op! bring ham af hans Vildfarelse! Siig ham, at det er Araminte, som har givet Dem mit Portrait! at jeg tilgiver ham Alting! at han alene eier og stedse skal beholde mit Hjerte!

Orgon.

Hvor haard er denne Prøve, De sætter mig paa, deilige Leonore! Men, hvor det kommer an paa Deres og Leanders Lyksalighed, der kan jeg

ikke

ikke betænke mig eet Øjeblik. De staae op. Jeg gaaer og bringer ham selv hid. Afskibes. Hvad har jeg ikke udstaaet i denne Samtale!

Han gaaer.

Leonore.

Jeg var ikke uden Bekymring om, hvorledes det vilde gaae af. Nu er jeg meer rolig. Jeg maa dog underrette Araminte herom. Lucie!

Tredie Optrin.

Lucie og Leonore.

Leonore.

Hvor er min Moder? Lucie!

Lucie.

Hun og Herr Orontes har indsluttet sig i hans Cabinet med en hollandsk Skibscapitain / der skal have været i Batavia og bringe Breve med fra Herr Orontes Broder, som opholder sig der.

Leonore.

Fra Krist? Ah! det glæder mig, og jeg veed at det ligesaa vil glæde dem.

Lucie.

Maaskee kan denne Mand og give nøiere Efterretning om de 30,000 Rigsdaler, som skal være testamenterede til Jomfrüen.

Leonore.

O! Intet meer om denne upaalidelige Fortælling, som kun udsætter mig for en Argantesses Forfølgelse og en Magister Træknubs egennyttige og latterlige Opvartning!

Lucie.

Der har vi ham selv!

Leonore.

O Himmel! der findes og fortrædelige Folk i Verden, der ret paa eet Haar veed at træffe den Tid, hvori de kan plage os meest!

Fjerde Optrin.

Magister Træknub, Leonore og Lucie.

Træknub.

Gratulor! gratulor! Jeg seer, at Roserne igjen har forjaget Lilierne af Deres smaae Kinder. Nu, det er mig, per Iovem, kjært at finde Dem saa munter! Har min lille Gudinde maaskee min Chrie at takke for den Forandring?

Leonore.

Jeg forsikkrer Dem, Herr Magister! jeg veed neppe hvad det er, en Chrie.

Træknub.

Saa at Herr Orontes ikke har forklaret den Chria Aphthoniana for Dem, som jeg. . .

Leonore.

Ak! Jeg troer ikke, at Herr Orontes veed selv, hvad det er, det barbarske Ord. Og jeg forstaaer det, sandeligen! endnu mindre.

Træknub.

Da vil jeg dog forklare Dem det, om ikke for Andet, saa for at fordrive Dem Tiden. En . . .

Leonore, fortrædeligt.

Ak! De maa forlade mig, jeg er ikke i Humeur til at høre paa lærde Sager.

Træknub.

Bene! det kan da være. Og der kommer endnu, thi jeg seer det forud, lange Aftener, hvori jeg colloqvendo kan udpynte Leonores guddommelige Sjel med hundrede saadanne Skjønheder, som Chrier, Declamationer og Orationer, speciatim med Troper og Figurer; som Troper; Metaphora, Metonymia, Synechdoche, Ironia — Figurer . . .

Lucie

holder ham Haanden for Munden.

For Himlens Skyld, Herr Magister! De maner os. Min ene Fod er alt halvt i Jorden.

Trækmub.

O Fruentimre, Fruentimre! I ſkjønne ikke paa Eders eget Bedſte! I burde anraabe Guderne paa Eders Knæ om lærde Mænd. Til Leonore. Hvad ſiger Hun, ſom er en Minerva iblandt det Kjøn? vilde Hun ikke ſynes godt om en Mand, ſom, foruden at han var paa ſin midlere Alder, at han ſaae lovligen godt ud, ſom jeg omtrent, ſom foruden Alt det, ſiger jeg, forſtod ſine Sprog, ſit Latin, ſit Græſk, ſit Hebraiſk, ſit Chaldaiſk, ſit Syriſk, ſit Arabiſk, ſin Philoſophi ex fundamento, ſin Mathematik og ſin Algebram, ſin hiſtoriam, univerſalem, naturalem et patriam, ſin ...

Leonore.

Nei! nei! nei, Herr Magiſter! Jeg vilde ſlet ikke ſynes om ſaadan Een.

Trækmub,
efter nogen Taushed.

Per Jovem! ſaa maa Hun og være af en maadelig Gout. Men dermed fordærvede Hun min hele Major. Den Inſtants havde jeg ikke ventet, den bragte mig fra alle mine Concepter. Men, der er Flere, ſom benytte ſig af det Fægterkneb i Diſputeerkunſten, at de attaqvere Majoren.

Lucie.

Vil De ikke frie til mig? Herr Magiſter! Førend De ſiger mig reent Nei, maa jeg underrette

Dem

Dem om en liden Omstændighed, som De maaskee ikke veed. Der er skeet en stor Feiltagelse; det er ikke Jomfruen, det er mig, som har arvet de 30,000 Rigsdaler,

Træknub bliver vred og vil gaae, men betænker sig, da han seer Argantes komme.

Leonore.

Lucie! der kommer Nogen, Lucie! Skulde det alt være — O Himmel!

Femte Optrin.

Argantes og de Forrige.

Argantes.

Jeg havde, saamen, ikke tænkt at komme her uden godt Følgeskab, nei! jeg havde, saamen, ikke. Til Træknub meget koldt. See! Deres Tjener! Men jeg hører, at den hollandske Skibscapitain, som jeg talede med igaar, er her i Huset. Jeg har og betænkt det siden, at det i disse besværlige Tider er christeligere at forlige sig, helst naar man ikke just er saa sikker paa sine Vidner. Saa kan dog den Ene spare, og den Anden faae Noget. Ellers vilde vist nok Stavningsmænd, og Skrivere, og Procuratorer, og, Himlen veed, hvad for flere Grispomenuser, løbe af med det Altsammen. De veed

dog,

dog, min lille Sukkertop! at jeg har et Skjelds-
ord tilgode hos Herr Leander?

Lucie afsides.

Hvorfor ikke et godt Dresigen?

Argantes.

Ja, saamen, har jeg saa! Men det komme vi, som sagt, nok tilrette om. Jeg veed, at Herr Leander ikke vil forbeholde mig Mit, nei! han vil, saamen, ikke. Og, hvad Herr Orontes betræffer, da har han sikkert og sine Penge for kjære, til at gjøre mig mange Vidtløftigheder, hvor min Ret er saa soleklar. Jeg kan, saamen, heller ikke længer forsvare det, hverken for Hendes salig Moder, eller for Hende Selv, at lade Hende blive i et Huus, hvor Hun ikke kan lære Andet end Ødselhed, og Uorden, og Galskab. Jeg vil, saamen, gjerne troe, ja! jeg vil, saamen, at Hun for lang Tid siden er kjed deraf, det stakkels Barn! saavel som af de mange Snuushaner, der hoppe hver Dag og Nat omkring Hende. Men, jeg har sandeligen ikke haft Leilighed til Hende før. Men nu har jeg været saa lykkelig at finde een, som ikke kunde være bedre.

Leonore.

Til mig? Leilighed? Men hvem har besværet Dem med den Commission? min Herre!

Ar-

Argantes.

O, Hun vil blive saa fornøiet, saa fornøiet, som om Hun var kommen i Himmelen! Jeg skal sige Hende, det er hos en kjøn, gammel, reenlig, tarvelig Jomfru, som boer paa min tredie Etage. Værelset er smukt; det er vel ikke betrukket, thi, kort at fortælle, jeg holder slet ikke med Betræk i Værelser; der vil gjerne sanke sig Utøi bagved, ja! der vil, saamen. Men der er des flere kjønne Skilderier, alle med Glas og Ramme for. Der er Jephtæ Datter! der er Dronning Elisabeth! der er Christine af Sverrig! O! jeg troer, der er alle de 40,000 Jomfruer. Hvad Kosten anbelanger, saa spiser Hun vel kun daglig Føde, saavelsom jeg; men, naar min lille Lækkertand engang vil have lavet Sig noget Andet, som: en Risengrød, eller et Par Æbleskiver, saa har Hun, Himlen skee Tak! Penge nok dertil, ja! Hun har, saamen, om det saa var til en Søsterkage. Tiden skal, saamen, heller ikke blive Hende lang. Naar de nu, skal jeg sige Hende, fordrive sig Tiden med at sye, eller med at spinde, eller med hvad de saaledes kan tage sig fore, saa staaer, saamen, Munden aldrig stille paa den gamle Jomfru. Hun kan fortælle om den svenske Krig, og om Pesten, og om Ildebranden, saa man maa tabe Næse og Mund derved. Og der er, saamen, ikke een Familie i hele Kjøbenhavn,

hvis

hvis Slægtregister, og Giftermaal, og Historie hun jo kan regne op paa sine Fingre, nei! der er, saamen, ikke. Og, saa skal jeg sige Hende, om Aftenen saa lister Hendes lille gode Ben, Hun forstaaer mig nok, sig saa sagte op til dem, og saa skal vi fortælle Eventyrer, og lege Nødder ihænde, og Blindebuk, og sye Skoe, og gjøre hvad vi kan finde paa. Kort at fortælle, Meningen er denne: Hun skal blive saa fornøiet og komme til at holde saa meget af mig, at der endnu skal blive et Par af os, førend vi slippe hinanden, ja! der skal, saamen.

Leonore.

O Himmel!

Lucie.

Dersom jeg maatte raade Dem, saa gjorde De, saamen, bedre, Herr Argantes! om De parrede Dem med Deres gamle Jomfru, eller med Deres Agnete, ja! De gjorde, saamen. Og endnu bedre, om De blev som De var; thi der er dog ingen Kone at faae, som kan knibe Huusholdningen saa godt som De, nei! der er, saamen, ikke.

Træknub leer og nikker venligt til Lucie.

Argantes.

Det er der, min Tro, ikke heller! Men dog, da jeg har kjendt hendes Moder saa vel, og . . .

Siet.

Siette Optrin.

Leander, Orgon, Henrik og de Forrige.

Leander

løber til Leonore og kaster sig paa Knæ for hende.

O, min Leonore!

Træknub.

Oho! εὕρηκα, εὕρηκα!

Leander.

O, jeg er en Uværdig! Herr Orgon har oplyst mig om min hele Forbrydelse. Jeg seer den med Skam. Her bliver jeg liggende, indtil De har tilgivet mig.

Imedens han taler, vil Argantes træde imellem dem, for at faae Leander til at staae op, men han tør ikke, hvilket giver et Theaterspil.

Leonore

rækker Leander Haanden; han springer op og kysser den.

Ak, Leander! jeg havde tilgivet Dem, længe førend De tænkte paa at bede mig derom. Deres — Deres Overilelse kan trykke, den kan qvæle, men den kan ikke forandre dette Hjerte.

Leander.

Ædle, fortræffelige, mageløse Hjerte!

De tale sagte med hinanden og derefter med Orgon.

Træknub.

Det kunde jeg vel vide, at det ikke var for Intet, at man forsmaaede min Chrie — Qvos ego!

Ar-

Argantes,
i det han nærmer sig dem.

Nu, det bekjender jeg!

Henrik
trækker Argantes stærkt bag i Klæderne og bukker meget dybt for ham, da han vendte sig om, for at see, hvad det er.

Deres ærbødigste Tjener, Herr Argantes!

Argantes, vred.

Tjener igjen!

Henrik.

Men, jeg har noget Vigtigt . . .

Argantes.

Saa siig snart!

Henrik.

Jordæbler, Herr Argantes! saa store som begge mine Næver, rette Svinemaver, og for 8 Skilling Skjæppen! er det ikke Røverkjøb?

Argantes.

For 8 Skilling Skjæppen, siger han? Hillemen, Kjære! hvor kan man faae dem?

Henrik.

Det veed jeg, sandeligen, ikke! Jeg tænkte kun, at det var godt, om man kunde faae dem. Men, dog skal jeg sige Dem noget Andet.

Argantes.

Lad mig i Ro! Men, see kun engang til den dumdristige Karl! Til Leonore. Jeg kan, saamen, ikke nok forundre mig...

Sidste Optrin.

Orontes, Araminte og de Forrige.

Orontes

med et Brev i Haanden.

Jeg bringer noget Nyt, noget aldeles Uventet, som i visse Henseender, saavidt jeg troer, ikke vil være ubehageligt, endskjøndt det har kostet mig og min Araminte...

Araminte.

Ak! jeg kan ikke forvinde det! Nu, andengang og for altid at miste den ædleste, den redeligste Mand! Til Orgon. Min Broder! o Leonore!

Leonore.

Jeg zittrer! O, forklar...

Orontes.

Ja! det har kostet os nogle Taarer. Men Skjebnens Lov, Himmelens Villie er uforanderlig og fordrer Underkastelse uden Knur. Og her, hvor saa megen Aarsag til Glæde opretter vort Tab, kan endog Suk være Forbrydelse.

Araminte.

Dennegang undskylder jeg Deres Hæftighed. Men, lad dog Deres Onkel tale ud!

Orontes.

Han forordner tillige, Herr Argantes! at jeg og, i Mangel af mig, Araminte skal modtage disse Penge og udbetale dem siden til Den, som hun med vort Minde ægter, og at Leonore skal fremdeles blive i vort Huus og under vort Opsyn, indtil hun bliver gift.

Argantes.

De maa, saamen, forlade mig, Herr Orontes! at jeg begjærer en Smule Beviis for Alt dette, ja! De maa, saamen.

Orontes.

Testamentet skal blive Dem forelagt, og De skal faae Copi deraf.

Argantes.

Men, hvorledes kunde da Capitain Adriani...

Orontes.

En blot Feiltagelse! De fandt ham igaar paa tredie Sted. Han var kommen saa hastigt iland, at han havde glemt Brevet ombord; og han kunde, som det er naturligt nok hos en Mand, der har saa mange Commissioner, ikke erindre mit Navn. Han spurgte derfor efter Leonore og hendes Paarørende i den Tanke, at jeg maatte være hende nær beslægtet

tet, siden jeg efter Testamentet skulde have Opsigt med hendes Midler. De forsikkrede, at De var den eneste Paarørende, som Leonore havde her paa Stedet, og at De hedde Argantes. Som man nu let kan tage Feil af Argantes og Orontes, troede han, at det var Dem.

Argantes.

Men jeg meente, at denne Gave til Leonore kom fra Een af hendes Fædreneslægtninger, som ogsaa opholder sig i Batavia, eller der i Egnen, og skal være meget rig.

Orontes.

Det har Capitainen ikke sagt Dem, men De Selv har for hastigt sluttet Dem dertil; og, da han ikke kunde bie, saa kom det ei til nogen nærmere Forklaring imellem Dem.

Leonore.

Den ædelmodige Mand! Indtil sit Yderste har han beviist sig som en Fader imod mig! Til Orontes og Araminte. Nu, jeg for altid mister ham, hvor lykkelig er jeg da, at jeg beholder i Dem saa kjærlige Forældre!

Leander.

Og en kjærlig Mand i mig!

Araminte.

Atter for hastigt! De bør i det mindste først prøves i eet Aar efter saa stor en Overilelse.

Leander.

Ak! det er eet Aar, siden min Leonore blev vred paa mig!

Henrik.

Vi har været over Alperne siden.

Orgon.

Jeg har hidindtil tiet; jeg har været stum af Smerte over min Broders Død, og jeg har eftertænkt, hvor vel og viseligt han har sørget for Leonores Bedste, i at udvælge hende en Ægtefælle. Den rette, den beqvemmeste Alder er ingen uvigtig Sag i Ægteskab; og Den, som, født med Hjerte, der gjorde ham oplagt til denne kjærlige Forening, forsømmer alligevel den bedste Tid dertil, han bør finde sig i, han bør ansee det det for en billig Straf, at han siden maa undvære den. Ja, yndige Leonore! saa vil jeg tænke fra denne Dag. Jeg længes nu kun efter at blive Vidne til Deres og Leanders Lyksalighed.

Leonore til Orgons.

Dersom min ømmeste Hengivenhed . . .

Argantes.

Jeg seer nok, at man agter at bortgifte mit Søskendebarn, uden at spørge mig derom. Men hun kan, saamen, og være vis derpaa, at hun skal aldrig faae saa Meget af mine Midler.

Leander.

Deres Midler bruger hun ikke.

Lucie

kommer en Kurv med Syetøi i, som staaer paa Bordet, neier for Argantes og byder ham den.

Og Deres Person forærer hun denne.

Argantes.

Nu! nu! den kunde, saamen, dog være god til at hente Æg i.

Lucie

neier meget dybt for Magisteren og byder ham Kurven.

Herr Magister! En lille Foræring fra Jomfruen.

Træknub.

Apage! Saaledes at forhaane en Magistrum Philosophiæ!

Leonore alvorligt.

Lucie!

Orgon.

Mine Herrer! vi gamle Ungkarle have maaskee fortjent denne Spøg. Vi have talet og muligt tænkt saa længe ubilligt og ringe om Fruentimrene, indtil de tilsidst foragte os igjen. Vi bør ikke for-

tænke dem deri, at de hævne sig. Vi have dog altid Noget, som vi kan trøste os ved, Frihed!

Træknub.

Og Muserne!

Argantes.

Og de mange Bekostninger, man kan spare!

Henrik.

Og Sikkerhed for — han tager sig for Panden havde jeg for een Time siden haft Lyst til at sige; men nu — Hvad vil Hun med den Kurv? Lucie!

Lucie.

Jeg venter, at Han skal frie til mig, lille Henrik!

Henrik.

Faae Den Skam, der gjør, saa længe Hun har den i Haanden! Han tager Kurven fra Lucie, som kun modstaaer paa Skrømt, og sætter den bort. Saa! nu tør jeg bede om Hendes Ja.

Lucie.

Han skal, min Tro, først gjøre Fruentimret Afbigt for Det, Han sagde før! Erindrer Han? om Tungerne?

Hen=

Henrik.

Afbigt? Saa maatte det da være til de onde, arrige, falske, hæslige, tossede Qvinder alene. Saasnart de mælde sig . . .

Orgon.

Gjør Henrik lykkelig, Lucie! Jeg giver ham min ene Herregaard i Forpagtning og det Forskud, som han behøver!

Leander.

Og jeg giver ham Alt, hvad jeg har lovet ham, og Mere dertil!

Araminte.

Og jeg bekoster Bryllupet!

Lucie.

Nu da! Hun rækker Henrik Haanden. For Fruens og det gode Herskabs Skyld!

Henrik.

Nu da! Han rækker hende sin Haand igjen. For ikke at blive en Pebersvend.

Orontes.

Han tænker at skjemte, men det er dog et virkeligt Uheld. Og Intet er vissere, jeg veed det af

Erfarenhed, end at Jorden ikke har ſaa rig, ikke ſaa ſikker en Kilde til Lykſalighed, ſom Ægteſtanden, naar den bliver begyndt med Kjærlighed, med Overlæg, og itide!

De brutale Klappere.

Et tragicomiskt Forspil

i

een Handling.

Vinterens Begyndelse, eller, for at være end meer nøiagtig, den 7de October 1771, er een af de vigtigste Epoker i den danske Skuepladses Historie. Al Bestræbelse efter at fordærve den dramatiske Smag og al Bestræbelse for at forbedre den datere sig fra den Dag. Sal. Borgermester Bredal var, Himlen veed hvorfor, bleven Directeur for Skuepladsen, han, der dog ved sin Gram og Signe havde aflagt saa kjendelig Prøve paa den maadeligste Smag. Han gav strax en ny Prøve paa det Samme, da han troede, at et Theater kunde ei bestaae uden Syngestykker. Han skrev slux Thronfølgen i Sidon og lod Skuepladsen aabne med den; og fra den Tid er det, at der saa ideligt har haglet Syngestykker ned paa vort Theater og nedslaaet hver Spire af sund Smag, lige saa fast den pippede frem. Samme Tid havde en ung Mand af megen Aand i Stilhed dannet sin Smag og sit Øie og udgav nu ugenligt den dramatiske Journal, den første Dramaturgi i Danmark. Han

maatte

maatte naturligviis begynde sit Blad med denne Thronfølges Bedømmelse og følgeligen vise, at det var et saare fattigt Stykke. Forbittret derover skrev Directeuren en Ting, skulde være et Skuespil, kaldet den dramatiske Journal, som skulde gjøre Dramaturgen latterlig. Han begik tillige den ublue Uforsigtighed, at lade det opføre. At han blev udpeben, det forstaaer sig; men han stolede paa et mægtigt Parti, bestaaende af hans egne Venner og Bekjendter, dem han, som en bon compagnon, havde mange af, og af de af Dramaturgen lastede Skuespilleres og Skuespillerinders respective Clienter, Venner og Tilbedere. Disse havde igjen hvervet Andre, ganske uvedkommende, og iblant dette Parti var endeel Folk, som ved deres Stand skulde være over Pøbelen, men ved deres Adfærd satte sig ganske i Pøbelclassen. Disse forulempede Dem, der gave deres Mishag tilkjende, tillode sig endog Voldsmandsgjerning. Hvert tænkende Menneske i Publicum opbragtes mod denne Uregelmæssighed, og det saa meget meer, som det var notoriskt, at den største Deel, der just paa det voldsomste forfægtede Borgermesterens Sag, forstode ei eet Ord af Critik, eller det Allermindste, hvad der behøves til at bedømme enten Poesi, eller Prosa, hvilket ogsaa Nogle ganske naivt tilstode.

Fra

Fra denne saa usigeligen latterlige Side betragtede vor Digter det ellers uanstændige Optrin og skrev dette saa meget skjønne Stykke. Han daterede det ogsaa af 25 November 1771, ret som det var Forspil til Bredals Efterstykke.

Per.

Personerne:

Bürgerschreck.

Bister.

Rechtbruder.

Klaphanns.

Erast.

Værten.

Værtinden.

Kjælderpigen.

Soldater og Matroser.

Scenen er i et Værtshuus.

For=

Første Optrin.

Bürgerschreck, Bister, Rechtbruder og Klaphanns sees siddende ved et Bord med Viinflasker og Glas for dem.

Bürgerschreck til Bister.

Sa, Broder! klink! og høit stem i med Løvetoner!
Høit! længe leve vi, den fine Smags Dragoner!
Døe Den, som trodser os! døe hver Couleurdeloup!
Døe hver en Pibere!... Hvad Fanden! sover Du?

Bister.

Ha! jeg er stum af Harm! At mangen Bogorm vover
At tænke for sig selv, det undres Ingen over;
Det er jo hans Natur. Og, naar misundte vi
En Muldvarp, en Pedant det Støv, han roder i?
Hvad er vel Hjernespind mod galoneerte Hatte?
Og lad dem i der' Krog forkradse sig, som Katte,
Og skrige; Den er gal! Den væver! Den har Ret!
Saa, Broder! faae Den Skam, der skal fortryde det!
Men, at de offentligt og paa Parterrets Bænke,
Fordømt! saa nær ved os, tør sige hvad de tænke,

Ret

Ret give Tonen an og lade sig forstaae
Med Mishag, eller Ros, før vi har tænkt derpaa!
At Een, som til sit Næb er fuld af græske Gloser,
Tør derfor sige, hvad han laster, eller roser,
Og, som vi ei var hos, og selv slaae Lyd til Krig,
Det, Bruder Bürgerschreck! kan evigt ærgre mig.
Gid Fanden tage mig og hans Journal tillige,
Om jeg forstaaer et Ord af Alt, hvad han vil sige!
Hvad er Dramatiskt? Ha! det være Fuchsers Sorg!
Sligt, Broder! har vi glemt, Du veedst, i Meklenborg.
Hvem veed? Hvad er det Snaus? *Til Rechtbruder.* Siig frem!

Rechtbruder.

Ret, Broder Bister!
Spot kun! Jeg bander selv den evige Magister,
Hvor tidt den græske Hund min stakkels Poder fandt;
Hvor nær han havde gjort mig til en lærd Pedant.
Det er mig som en Drøm, jeg siger det med Skamme,
Jeg troer, Dramatisk og Grammatisk er det samme,
Som man med meer kan see af Verba Stephani.

Bister.

O, ti for Himlens Skyld med det Pedanteri!
Græsk er mig Gift og Pest. *Til Bürgerschreck.* Klink, Broder!

Bür-

Bürgerschreck.

Paa Parole!

Rechtbruder lugter og forbandet af sin Skole! Hinter med Rechtbruder. Sa, dae Gram...

Rechtbruder.

matica!

Bürgerschreck.

Hør atter! — Fanden veed, hvor han kan faae det fra!
Dog falder Eet mig ind. Hvad, Broder! om vi satte
For Spøg Rechtbruder ud paa disse græske Katte?
Parbleu, en artig Jagt!

Klaphanns.

Ha, bravo!

Rechtbruder.

Du har Ret!
Men, schlag das Wetter drein, om jeg fordrager det!
Forstaaer Du mig?

Klaphanns.

Encore!

Bister.

For Fanden!

Bürgerschreck.

Nu! jeg vilde,
At denne Viin blev Gift, om det var meent saa ilde!
Men, seer I? Blod er Blod, gik vi lemfældigt frem
Og viste dem en Lærd, som kunde feie dem,

Som

Som raabte kun paa Græsk: Dumhoved, hold Din
Pibe!
Hvad gjelder, at de saa blev hæsligt bragt iknibe?
Hvad, om vi lod dem kun saa hemmeligt forstaae,
At vi var Lærde nok, naar det kom an derpaa?
Thi, Brødre! Alt om Alt, hvor mange Laurbær
henter
En Helt, som Een af os, fra lurvede Studenter?

Rechtbruder.

Nei! Du har Ret deri.

Bürgerschreck.

Hvad, om de peb' i Fred?
Hvad tabte vi?

Rechtbruder.

Parbleu! jeg troer, jeg piber med.

Bürgerschreck.

Som om vi leiedes? Det er en Skam, for Fanden,
At trække Sværdet for een Bogorm mod en anden!
Det er en Cavaleer vel magtpaaliggende,
Om der er Sands og Smag i en Comoedie?
Naar jeg betænker ret, Gotts Blitz! hvad vil min
Pige,
Hvad vil min Onkel Trumf, hvad vil Grev Schnurbart sige,
Ifald de drømme om, at vi maaskee forstaae
Eet Ord af alt det Væv, vi slaaes og bande paa?

Først

Først Kurven var mig vis; og Trumf, den gamle
Puger,
Vil lukke Pungen til de første fire Uger;
Og Schnurbart: "Pfui, den Krig! — hvor lugter
den af Blæk!
Hvor borgerligt! gemeent!"

Rechtbruder.

Ret, Broder Bürgerschreck!

Bister.

Nu, Himmel! Jeg har taugt; ha! hvi jeg ikke tygger
Mit Glas og knuser det i Millioner Stykker!
Ha! hvi jeg ikke slaaer Viin, Flasker, Stol og Bord
Ti tusind' Mile ned i den fordømte Jord!
Saa, Bister! det er Tid! lad hvert et Blækhorn vove
At foreskrive Dig og hele Verden Love!
Lad hver en Skoleorm kun bristigt sige Dig:
Det vil jeg pibe ud, thi det mishager mig!
Ha, Himmel! — Før forgaae Studenter og Soldater,
Før tage Fanden selv Parterre og Theater,
Før, gid jeg blive græsk, før jeg fordrager det!
Hvad? Bister en Cujon?

Rechtbruder.

Ret, Broder! Du har Ret!

Bister.

Men Du, Herr Bürgerschreck! at prale, bande, drikke
Gjør ingen Helt endnu, og Andet kan Du ikke!
Men,

Men, om Du fkeier ud, saa denne! *peger paa Kaarden*
det er reent!

Bürgerschreck.

Nu, Broder! paa min Sjel! det var ei ilde meent!

Bister.

Og Klaphanns?

Klaphanns.

Denne Haand, den føler det, desværre!
At jeg i femten Aar har klappet paa Parterre.
Døm, om jeg skaaner den, og om den hviler nu,
Da Klap er Dolkestik for hver Couleurdeloup!

Bister.

Saa, Brødre! .. Bürgerschreck! hvortil den tvungne
Latter?

Bürgerschreck.

Hvor skal vi prælle dem!

Bister.

Nu kjender jeg Dig atter!
Hør! troer Du, at jeg har Forfatteren saa kjær,
At jeg af Venskab tog mig denne Sag saa nær?
Hvad? eller troer Du, at jeg blev hans Vaabendrager,
Fordi hans, hvad det er, hans Efterspil behager?
Nei! lad det være skjønt! Hans Ret lad være størst!
Men, om det faldt mig ind, Parbleu! saa peb jeg først!
Men først! min Broder! først! Thi mig og os til-
kommer
Den Ret, i slig en Sag at være første Dommer.

Lad

Lad Een kun reise sig og sige derimod!
Ha! jeg forstaaer min Stok, og denne Prygl er god!
Lad Stykket være mat og uden Sands og Orden,
Af Alle Skuespil det dummeste paa Jorden,
Galt eller ypperligt! det være født af Had,
Af Hevn, af Billighed, og Himlen veed af hvad!
Hvad bryder jeg mig vel om slige Bagateller?

Bürgerschreck.

Jeg tænker ei derpaa.

Klaphanns.

Jeg, paa min Sjel, ei heller!
Jeg klapper ligefuldt.

Rechtbruder.

Ja, Bruder! Du har Ret!

Bister.

Men lad dem knye derom! ha! lad dem vove det!
Herr Bogorm! fra vort Vink skal Du ærbødigt hente
Tilladelse til Sligt! saa længe skal Du vente!
Og, om vi fløite saa engang for Tidsfordriv,
Pib saa! pib, hvem der vil! og, hele Verden, pib!
Skjenk, Broder!

Bürgerschreck

tager til Flasken og finder den tom.

Viin, Herr Vært!

Klaphanns.

Jeg tømmer alt min anden.

Bister.

Ha! naar Du har Din Haand, hvad bruger Du Forstanden?
Herr Wirt! zum Wetter! Hei! har Fanden haft sit Spil
Og pebet Værten ud, hvor skal det saa gaae til?

Klaphanns.

Ha, bravo! bravo!

Bürgerschreck.

Hei!

Bister.

Nu, troer jeg, at han kommer.

Andet Optrin.

Værten kommer ravende ind, de Forrige.

Værten.

Nu veed jeg først, hvad Viin min tykke Mave rummer.
Ihr Herren!

Klaphanns.

Bravo, Wært!

Værten.

Min Ven! forstaa mig ret!
De Fjorten gaae deri, men Femten ikke slet.
Hei, piber! Pibens Skaal!

Bi-

Bister.

Hør, Kammerat! Du væver!

Værten.

Tirlit paa Hallingsaas; thi Stuen er for snever!

Klaphanns.

Nei, klappe skal Du! Klap!

Værten klapper.

Ha, bravo! som en Mand!

Bister.

Saa drukken, som han er, saa har han dog Forstand.

Værten.

Det var en herlig Dag; thi, naar var mine Stuer
Saa fulde før af —

Bürgerschreck.

Os?

Værten.

Nei, af —

Bister.

Couleurdelouer.

Værten.

For Fanden, nei! af —

Klaphanns.

Nu?

Værten.

Af — — Er det ei en Spot?
af Folk, som drikke lidt, men som betale godt!

Bister.

Viin, Vært! og sladr ei!

Værten.

Ihr Herren! Druesaften
Er lislig! Men jeg skal paa en Journal iaften,
Et himmelskt Efterspil, som Een har gjort paa Krig,
For — Ak! den brave Mand!

Bister.

Nu?

Værten.

For at spække mig!
Jeg har fra Comos * Tid ei haft saa mange Gjæster;
De strømme ret herind fra Øster og fra Vester.
Een klapper Klap i Klap, Een piber Tirlilit,
Een raaber, ak, charmant! Een siger, det er —
Det være, hvad det vil, saa samler jeg mig Penge.
Jeg drak mig reent ihjel, ifald det vared' længe.

Klaphanns.

Saa, feiler det vel ei, Du klapper dygtigt med?

Værten.

Ihr Herren! saa min Haand skal slides op derved!
De Lærde sagde vel, saavidt jeg kunde skjønne,
At al den hele Stads ei duede for en Bønne!

Bi-

---

* Como, en italiensk Ballekmester for en tredive Aar siden, foraarsagede Uroligheder blandt Tilskuerne, da han og hans Kone fik forurettet en Dandser og Dandserinde, som vare meget gode og efter Fortjeneste yndede af Publicum.

Bister.

Hvad? Hvem tør sige det?

Værten.

Men, Hans veed, hvad han gjør.
Saa skal jeg klappe, saa! han klapper.

Bister.

Vov Andet, om Du tør!

Værten.

Ihr Herren!

Bister.

Nævn mig strax de Slyngler, som tør sige,
At Stykket ei er godt, og skjønt, og uden Lige!
Fort! slæb mig dem herind! og, om de saa var Ti!

Værten.

Ihr Herren!

Klaphanns.

Bravo!

Rechtbruder.

Ret!

Bürgerschreck.

Men Vinen glemme vi.

Bister.

Hvad! nøler Du?

Bürgerschreck.

Men Viin!

Vær-

Værten.

Ihr Herren! Wiin? et Anker!
Men, fald for Himlens Skyld paa fredelige Tanker!

Bister.

Hvad? Jeg?

Værten.

Hav Medynk!

Bister.

Jeg? med en Couleurdeloup?

Værten.

Er' de dog Mennesker!

Bister.

Was! raisonnirest Du?

Værten

Ihr Herren!

Bürgerschreck.

Wiin, Herr Wært!

Værten.

Ret! bravo! drikke! drikke!
Det veed man, hvad det er! det Andet veed man ikke!
Hei, frisk! lad Piberne kun fylde sig med Vand!
Journalens Skaal i Wiin!

Bister.

Han har endnu Forstand.
Men, Broder! føl min Haand! føl, Klaphanns!
hvilken Warme!
Parbleu! den brænder ret, at brække Been og Arme.
Ha!

D. Chodowiecki del. & f. 1790

Ha! kunde jeg kun faae en Skolestymper fat,
Som kunde sige mig, at vor Journal var mat!

Tredie Optrin.

Kjælderpigen med Viinflasker, de Forrige.

Kjælderpigen.

Her, mine Herrer!

Bister.

Hid!

Kjælderpigen.

Herr Bister! Tjenerinde!

Bister.

Hid, Snut!

Klaphanns.

Mig først et Kys!

Kjælderpigen

De vente mig derinde!

Bister.

Fort, siger jeg, herhid! Lad dem kun vente der!

Kjælderpigen

sætter sig paa hans Skjød.

Naar, Fanden, var her og saa fuldt af Mennesker?
Og Alle plages de af een og samme Grille!
Har Lucifer da gjort det Stykke, man skal spille?
Er det om Doctor Faust?

Bi-

Bister.

Tys! det er en Journal.

Kjælderpigen.

Journal?

Bister.

Ja! veed jeg meer, saa gid jeg blive gal!

Kjælderpigen.

Jeg seer Comoedier, kun for at see paa Løier;
Og Intet er saa smukt, som naar Parterret støier.
Det raske Klappende, det "bravo! bravo!" har
Tidt gjort, at jeg for Lyst ei vidste, hvor jeg var;
Thi hvad de remse op, det er ei værdt at høre.
Men, "Bravo, Hei, Encor!" o! det kan hjertenøre!
Det gaaer til Marv og Been. Det lurer jeg kun paa;
Thi alt det andet Væv maa Fanden selv forstaae!
Vi Kjælderpiger kan faae nok af slige Griller
Som Elskov, Klammeri, og hvad det forestiller,
Og bedre her, end der; thi alt det Narreri
Om Ære, Dyd og Sligt gaae Gjæsterne forbi.
Naar man vil elske lidt, staaer man ei først og væver.
Den, som har Lyst at slaaes, den bruger sine Næver.
Men "Klap," Herr Bister! "Klap, Encor, Encor,"
og Sligt,
Ak, hvor det er charmant! hvor uforligneligt!
Tidt har jeg tænkt derpaa, hvorfor den stakkels Herre
I Hullet, han, man seer kun Hov'det af, desværre!
Faaer ingen Klap? Og, er en Lysesnydere,

For

For Fanden! da ei og et christent Menneske?
Og, lad istedetfor den Hvidsken og den Banden,
Før Dækket hidses op, Een klappe for den Anden,
Saa skal De see, hvor smukt! Saasnart der klappes ei,
Saa var det nok saa godt, kun strax at gaae sin Vei.
Jeg kjender een Monsieur, en Engel i sit Væsen!
Vel har han smale Been og lidt Skavank i Næsen;
Men klappe kan han! ak! og skrige høit, som To,
"O, bravo! Schwere Noth! Gotts Blitz! bravissimo!"
Men, hvad er det for en Journal, med Tugt at sige?
Thi den er venteligt dog om en Hvermands Pige,
Da den skal pibes ud; det var en Tomark værd,
Man tog en Vandspand med; fy! for en Fandens Færd!

Bister.

St! — tag Dig vel iagt! thi, vover Een at føre
Den mindste Skamklik paa, Den har med mig at gjøre!
Journal mig hid og her! den er saa god som Du.
Og, hvem der negter det —

Kjælderpigen.

Ih nu, Herr Bister! nu!
Saa mangen fattig Tøs skeer Uret, destoværre!
Men Fanden føre da de Slyngler fra Parterre!
Det skulde være mig! Vel er jeg kun et Bud,
Jeg skjenker kun for Folk, men Horer pibes ud!
Hum!

Bister.

Giv Dig kun tilfreds! de vove ei at røre
Ved Piben, nei, Parbleu! det skal Du faae at høre!
Nei! just til Trods for Dem, som spidse Mund derpaa,
Skal det fra Noahs Tid ei været pebet saa.

Kjælderpigen.

Det er forbandet og! Imorges gav jeg Stymper
Min sidste Tomark ud for et Par Jydestrømper.
O, den Comoedie! saa rask, saa moersom een,
Saa fuld af Klap, var værd at see paa bare Been!

Bister.

Hvad, om vi, for at bringe
Det Dyr af sin Betryk, lod fire Styver springe?
Hvad? Brødre!

Klaphanns.

Bravo!

Rechtbruder.

Vel!

Bürgerschreck.

Jeg skal ei vægre mig.

De skyde Penge sammen og flye hende.

Kjælderpigen.

Saavist! Der' Godhed gjør mig ret undseelig.

Bister.

Vi troe det vel. Men hør! saa Meget vil jeg sige,
At klappe skal Du med!

Kjæl-

Kjælderpigen.

Ja, som en ærlig Pige!

Værtinden, uden at blive seet.

Hei! Lisbeth! hurtigt! hei!

Kjælderpigen.

St! Nu er Fanden løs!

Fjerde Optrin.

Værtinden. De Forrige.

Værtinden.

Hvem skal vel skylle Glas? jeg, eller Du? Din Tøs!

Kjælderpigen.

Her er jeg!

Bister.

Hør et Ord! Jag Een af de Philister
Med Piberne herind! Forstaaer Du?

Kjælderpigen.

Ja, Herr Bister!

Hun gaaer.

Værtinden.

De pardonnere mig! Men Fanden staaer beskudt
I Piger nutildags! Man er ret ilde brudt.
De sladre Dagen bort.

Bister

klinker med de Andre.

Ba! leve vor Værtinde!

Rech-

Rechtbruder.

Hun leve!

Bürgerschreck.

Vivat! hoch!

Klaphanns.

Ba! bravo!

Værtinden.

Tjenerinde!

Bister.

Men, hvi saa pæn idag?

Værtinden.

Herr Bister synes saa.

Men, hvad for Galskab kan min Mand ei finde paa!
Og, fuld er Bestet nu. Der vil den gamle Taabe
Strax paa Comoedie, at støie og at raabe;
Thi Andet kan han ei. Og, vil jeg have Fred,
Har man vel hørt saa galt? saa maa jeg følge med.
Dog nægter jeg det ei, jeg selv gad gjerne høre,
Hvad for Ulykke dog den Mand har kunnet gjøre!
Har han forandret Tro, saa er han vel forført.
Men, pibes ud er haardt og hidindtil uhørt!

Bister.

Og, om jeg er den Mand, hvorfor Enhver mig kjender,
Om Bister er mit Navn, og har jeg Stok, og Hænder,
Da skal det, tro mit Ord! ei blive hørt endnu!
Hvad? Bruder Bürgerschreck! hvad, Klaphanns! siger Du?

Bürgerschreck.

Jeg slaaer en dygtig Stok.

Klaphanns.

Jeg klapper, som den Bedste.

Værtinden.

Det er dog christeligt, at hjelpe paa sin Næste.
Hvad? Er han vel en Tyrk? at pibe ud og Sligt,
Det, mine Herrer! det er ikke christeligt.

Bister.

Madam! jeg haaber da, Hun vil retskaffent klappe.

Værtinden.

Spørg kun, om jeg ei før lod mine Handsker lappe,
Just til det samme Brug! Jeg!

Femte Optrin.

Erast. De Forrige.

Erast.

Med Tilladelse!

Værtinden gaaer.

En Pige bad mig; men, hun har hart Feil maaskee.

Bister.

Har hun indbildet Dem — jeg veed ei, hvad De hedde —
At prøve den Musik, som man skal tilberede,

Saa

Saa har hun ei hørt Feil. Vi elske slig en Spøg.
Parbleu, min Herre! pik et Stykke til Forsøg!

Erast.

Min Herre! dette Sprog er fremmed for mit Øre.

Bister.

Ei heller er det Græsk.

Erast.

Nei, som jeg troer at høre!
Saavidt jeg kan forstaae Der' Sprog, foruden Tolk,
Var Grækerne dertil altfor poleerte Folk.

Bister.

Parbleu! jeg troer —

Bürgerschreck.

Beym Blitz!

Erast.

Koldsindigt maae De tale
Og Dansk, om ellers De har Noget at befale!
De pardonnere mig! men Det, vi ei forstaae,
Det kan vi, som de veed, ei heller svare paa.

Bister.

Og Love, Herr Pedant! os vil Du foreskrive?

Erast

vil gaae, men Bister stiller sig imellem ham og Døren.

Jeg er tilovers her.

Bi-

Bister.

Parbleu! nu skal Du blive!
Og, rører Du dig kun af Pletten, før jeg vil,
Saa skal jeg lære Dig et andet Pibespil!

Erast.

At sige Dem imod staaer ei i mine Kræfter.
For slige Slutninger gav selv Fornuften efter.
Og, om en Socrates kom fra sit Paradiis,
Saa gav han efter for saa haandfast et Beviis.
Dog, at den ædle Tid ei skal gaae reent tilspilde,
Hvad var det egenligt, min Herre! som De vilde?

Bister.

Welan! saa dybt endnu skal jeg nedlade mig;
Og nægt saa siden, at jeg har advaret Dig!
Ubillig er jeg ei. Sid paa Parterrets Bænke!
See! hør! jeg vil ei selv forbyde Dig, at tænke!
Pust! suk og hvidsk endog! Skrab! røm Dig! hark og host!

Erast.

Og, om jeg nøs engang?

Bister.

Jeg selv skal sige "Prost!"
Raab: bravo! raab: encor! saa meget, som Du gider!
Lee, til det gjør Dig ondt i begge Dine Sider!
Klap, saa man hører ei eet Ord af vor Journal!
Gjør Dig, Acteur, Soufleur og hele Verden gal!
Men, om Du aander kun i Piben, om Du triner

Kun

Kun usædvanligt haardt, og fløiter kun med Miner,
Og letter kun Din Fod, og spidser kun Din Mund,
Saa skal titusind Prygl nedregne paa Din Hund!

Erast.

O, kun den fjerde Deel var meer end overflødig,
Og jeg forsikrer Dem, den skal ei gjøres nødig!

Bister.

Nu kan jeg lide Dig, saasnart Du taler saa.

Erast.

Men, tør jeg sige Dem det, som jeg undres paa?

Bister.

Siig frem!

Erast.

Af Deres Ord, min Herre! kan det flyde,
At Larm er ikke det, hvorpaa De just fortryde.
Men, om jeg feiler —

Bister.

Nei! Larm er min bedste Leg,
Og Ingen støier meer, urost, min Ven! end jeg.

Erast.

Thi Klap og Bravoraab, skjøndt de tilkjendegive
Meer Lyst og Munterhed, skjøndt de saa tidt oplive
Den matteste Poet, den søvnigste Acteur,
Som ved en Pibes Lyd besvimer reent og døer;
Skjøndt Haand og Fod i saa forskjellig Hensigt røres,
Saa gjør dog begge, at Acteuren ikke høres.
Sandt, Foden synes, at udrette det, den vil,

Da

Da Haanden par Malheur kun klapper Øret til;
Men —

Bister.

Halt! — beym Wetter, halt! — Først siig mig, unge Herre!
Hvorfor gaaer jeg, og De, og Andre paa Parterre?
Hvorfor besøger man saa tidt Comoedier?
Mon for at skrive op, hvad Pølsesnak det er?

Erast.

O! langt fra mig skal en saa dristig Tanke være!

Bister.

Kun for Poetens Skyld, og for Acteurens Ære
Indfinde vi os der, for at opmuntre dem.

Erast.

Hvortil?

Bister.

Hvortil? Ha ha! Gotts Blitz! — teremtettem!

Erast.

O, altfor ædle Træk! — thi Hvo kan vel beskytte,
Og Hvo kan muntre op med mindre Egennytte,
End Den; som selv ei veed, hvad, og hvad Øiemed?
Som foresætter sig ei mindste Maal derved?

Bister.

Nei, meiner Seele nicht!

Erast.

Jeg troer Dem. Men De vilde
Forlade mig! man kan opmuntre vel og ilde.
Stærkt, som De veed, og svagt.

Bister.

Man klappe, som man bør!

Erast.

Men, mon ei Agtsomhed og smigrer en Acteur?

Bister.

Ha! — naar man klapper kun, hvad vil de saa begjære?
Hvad kan de ønske meer? Er det dem ei en Ære?

Erast.

Hvor stor! Hvad synes Dem, om man oprettede
En Klappermølle ved enhver af Bænkene?

Bister.

Zum Teufel, Herr! Jeg troer — —

Erast.

Min Herre! Lyst at tjene
Der' ædle Hensigt har opmuntret mig alene.
Om De tillade mig at sige, hvad jeg vil,
Saa har jeg vel endnu eet Ord at lægge til.
Men, da jeg mærker — —

Bister.

Tal!

Erast.

Saavidt jeg kan begribe
Er, at De elske Klap, og at De hade Pibe,

Ei

Ei af den mindste Lyst til større Rolighed,
Og Skuespillet selv er ei Der' Diemed.
Der' ædle Hensigt er, ifald jeg ret kan skjønne,
Kun den, at muntre op og muligt at belønne.
Og, skjøndt De Selv ei veed, hvortil, hvorfor, og hvad,
Saa troe De, Digter og Acteur er lige glad.
Jeg seer, at, om en Eed forbandt Der' Tro til dette,
Er Piben reent fordømt, og Intet at udrette.
Eet Spørgsmaal er mit Haab, ifald De ikke svor;
Det: er enhver Acteur, hver Digter lige stor?

Bister.

Jeg skulde drømme det?

Erast.

Nu vel! jeg tør da sige,
At man blandt denne Slægt kan finde maadeligs,

Bister.

Og slette selv, min Ven!

Erast.

O! denne Godhed er,
Min Herre! meget meer, end jeg har haabet her.
Tre Poster vover jeg kun ydmygst at erindre.
Een: at den Større vel vil skilles fra den Mindre,
Og at, da dette dog skal skee ved Hørelsen,
Har han den Hørende saa kjær, som Klapperen.
En anden: at han ei opmuntres til at stige,
Naar man dog evigt gjør hver Fusker til hans Lige;
Og at han venteligt kun slet vil skjønne paa

Ti Millioner Klap, som hver en Nar kan faae.
Den tredie var den: at, naar man først retfærdig
Vil gjøre Bifald til Belønning for en Værdig,
Og ei berøve ham hans Gjenstand, og hans Ret,
Ved at vanhellige og at bortkaste det,
Hvor lille bliver da den store Klappe-Liste!
De Maadelige faae ei flere Klap at miste.
Opmuntres skal de dog; og, for at muntre dem,
Min Herre! tager man en lille Pibe frem.

Bister.

Hvad? Herre! Hvad? endnu?

Bürgerschreck.

Han piber efter Noder.

Klaphanns.

Ha! bravo, Bürgerschreck!

Rechtbruder.

Ja, Du har Ret, min Broder!

Kraft.

At Ingen dog kan see hans Enighed med mig!
Opmuntre vil han dog, og selv en Maadelig.
Klap er de Godes Løn, Klap kan det ikke være;
Opmærksom Taushed er de største Mestres Ære.
Ved Piben, troer jeg, at hans ædle Hensigt naaes.
Er det et Mordgevær, en Dolk, som foreslaaes?
Hvor mangen ædel Helt, som tapper burde slibe
Sit blanke Staal paa Steen, har flygtet for en Pibe!

En

En Vægter vover det, og selv mod Krigens Gud;
Og, lappede Poet! Du tør ei pibes ud?

Bürgerschreck.

Han taler ei saa galt.

Bister.

Snak!

Kraft.

Om jeg turde stole
Paa Det, De sagde før — —

Bister.

Mit Ord er min Parole!

Kraft.

At Digter, at Acteur selv kunde findes slet,
Tilstod De; men, hvordan tilkjendegive det?
Ved Sladder sover man istedetfor at høre.
Men Ord, som skurre stærkt i Ærbarhedens Øre,
Sting af en giftig Dolk, Sting i en følsom Sjel,
Ved den kan pibes godt, men ikke soves vel.
Den Forudsættelse af en forvoven Digter,
At en Tvetydighed, som spotter Dyd og Pligter,
At ublu Pøbelskjemt tør finde vort Behag,
Den er fornærmelig for meer, end for vor Smag.
Bør Den, som offentligt, og frekt, og ublu viser
Ved Kaadhed eller Gift, ved Grovhed og Sottiser,
Hvad Tanker han om os og om vort Hierte har,
Bør Den behandles saa lemfældigt, som en Nar?
Man klappe, naar en Helt med Sganarellers Mine

Faaer ved sit sidste Suk Matroser til at grine!
Man tie, Dido! naar Du, neiende og mild,
Glad ved Parterrets Klap, nedg idr i Din Ild!
Men sæt det, at en smuk, og kaad, og fræk Actrice
Tør ville smigre os, med offentligt at vise —
Fy! sæt, at vore nu var ei for høflige
Til at fornærme os med slig Bebreidelse!
Og, forebygger ei Danseusen efter Evne,
At Det ei bliver seet, som ei Enhver tør nævne?
Og hævn da, om ei os, dog Fruentimmeret,
Den, som blev rød, og Den, som ei kan blive det!
Frels, Vægter! Den, som svagt, og Den, som tvungen fægter!
Theatret er vor By, Parterret er dets Vægter;
Og det vil taale Dem, som overfalde Dig,
O Dyd! ung, værgeløs og mindst betænkt paa Krig?
Da, i det mindste da bør Landets Helte gribe,
Ei til en mordisk Dolk, men til — — en lille Pibe.

Bister.

Hvad? Herre! Hvad? igjen?

Bürgerschreck drikker.

Sa, Broder Vægterknægt!
Du leve!

Klaphanns drikker med.

Bravo, va!

Recht=

Rechtbruder peger paa Bister.

Mein Seel', der Herr hat Recht!

Bister.

Og Du, som længe har opirret disse Næver!
Hvad Fanden passer det sig her, det Tøi, Du væver?

Rechtbruder.

Ret, Broder!

Bürgerschreck.

Prel ham!

Klaphanns.

Frisk!

Bister.

Og Du, som gjør mig gal!
Hvad finder Du i den dramatiske Journal?

Erast

bukker sig meget dybt.

Slet Intet!

Bister.

Vov det kun!

Erast.

Hvorledes tør jeg sige,
At Skuepladsen ei er Plads for lærde Krige?
At, hvor vi haabe meer, og kun dramatiskt Digt,
Det bedste Stridsskrift selv er mat og væmmeligt?
At det er altfor stolt, naar Een tør forudsætte,
At Alle tage Deel i hans private Trætte,
Og, skjøndt den nok saa godt kan læses af Enhver,

Be-

Een, eller anden Fuchs, for slige Bagateller,
Skal pibes ud! Mein' Seel', en brav og ærlig Kal!
Og vi beskytte hans dramatiske Journal.

Værtinden.

Det er ei christeligt.

Kjælderpigen.

Ei smukt.

Værten.

Nei, fy for Fanden!

En Soldat.

Der Kerl hat Schwein' im Leib!

Erast.

Snart taber jeg Forstanden.

En Soldat.

Der Teufel hole Herr!

En Matros.

Den Onde tordne skal!
Hvad? — Du vil fløite, Du, ad Drammens Skibs-journal?

Erast.

Nok! meer end nok!

Bister.

Herud!

Rechtbruder.

Herud!

Bürgerschreck.

Herud, Din Slyngel!

Klap-

Klaphanns.

Jag ham paa Døren, Ham og al den græske Yngel!

Erast.

O strax! af Hjertens Grund! Den maatte være gal,
Som stred mod dem og der' dramatiske Journal!

Han gaaer.

Bister.

Saa! fly, Afmægtige! Men, Helte! overveier,
At Tiden fordrer os til større Kamp og Seier!
Blodfanen vaier alt; og hør Trompetens Skrald!
Op, at forfægte vor dramatiske Journal!
Du har Fortropperne, Rechtbruder! Lad dem føle
Din Arm! Og, Bürgerschreck! lad Du Din Stemme brøle!
Klaphanns er Adjutant, og jeg er General
I denne Krig, for den dramatiske Journal.
Stok hoch! Gerichtet! March! Saa, ret!

de rangere sig i Geled.

Dog, glemmer ikke,
At det er Krigsmaneer, for Alting først at drikke!
Nu, Brødre! støder an! og længe leve skal
Vort tappre Mod og vor dramatiske Journal!

De klinke og drikke.

Soldater og Matroser.

Hurra! Hurra! Hurra!

Bister.

March! March!

De fire Brutale marchere af.

En

En Soldat.

Courage, Schwager!
Kom mit! Gewinnen sie, so plündern wir das Lager!

Soldaterne gaae.

En Matros.

Hvad, Fanden, staaer Du her? — Hei, Jeppe! giør Dig gal!
Slaa Lygter ind engang! — Hei! frisk for Herr Journal!

Matroserne gaae.

Værten.

Hei, frisk! lad Strømmen gaae, hvorved min Mølle sliber!
Og længe leve den, som klapper, og som piber!
Gid Fanden maatte slaaes! det er en ærlig Karl,
Som drikker godt for den dramatiske Journal!

(Værten, Værtinden og Kjælderpigen gaae; og Tilskuerne med, ifald de ere frygtsomme.)

Min-

Mindre Poesier.

Ønsket.*

O Du, hvis Vink fremkaldte Myriader
  Af Intets tause Nat til Dig!
Du Cherubimers Ven! Du Støvets Fader!
  O lad Dit Smiil besjele mig!
O byd mit Liv, mit usle Liv, at være
  Et Spor af Dig, Du Godheds Gud!
Min svage Røst fortolke høit Din Ære!
  Og al min Idræt Dine Bud!

Afte-

* Har været aftrykt i danske almindel. Biblioth. Jan. 1778.

Aftenen.*

Et Fragment.

Skjul Din Straale! skaan mit Hjerte
For det sidste Spor af Lyst!
Frydens Glimt i Sky af Smerte
Knuse kun mit svage Bryst.
Dette Nu, hvori Du smiler,
Dræber Dig, Du Jordens Ven!
Mørket haster, Døden iler;
Ingen Almagt standser den.
Skjul Dig snart! O, skjul Din Glæde!
Bland den ei med Skrækkens Sky!
Svøbt i Mørket vil jeg græde,
Til min Elsktes Fiender flye.
I et grundløst Mulm forsvinde
Hvert et Glimt, som trøster mig!
Medynksløse Hvirvelvinde
Døve mine Klageskrig!

— — —

* Dette Stykke, som er indført sammesteds i d. a. B., er aldrig, det man veed, tilendebragt af Digteren.

Til min M**. *

Sværdets Hvinen og Skraldet af Skjolde
Tvinger Nogle til Sang; og Din Vellyst,
Biarkemaalet og Nornernes Hilsen,
River der' Aand i Din brusende Hvirvel,
Krigernes Thor!

Naar det skummende Bæger kun blinker,
Smeltes Andre, som Riimfrost i Solen;
Minni flød fra de flammende Læber.
Brage skal altid med Saft af Odrærer
Blande der' Mjød.

* Et varmt, paa Agtelse grundet Venskab var stedse imellem Digteren og nuværende Hr. Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Fr. Moltke, hvis Lærer hiin havde været. Ham er det ogsaa, Sangeren taler til i første Deel; thi hans dengang unge Ven havde i nogle smukke Stropher i Adresavisen opfordret ham til at besynge Dronningen. Nærværende Ode har ellers været aftrykt i det alm. d. Bibl. for Jan. 1780.

Mange findes, hvis Aand ei kan modstaae
Brune Piger med svulmende Bryster.
I Din Lund, o, Du Elskerens Freia!
Sukke de Velklang, og slumre, og aande
Brændende Lyst.

Mig — thi ofte har Dalenes Hyrder
Tause trængt sig i Kreds om min Harpe,
Naar de zittrende Strænge fortolkte
Sukkende Glæder, og Smilets, og Taarens
himmelske Sprog —

Mig har Krigslyd, og Vinen, og Elskov
Altid mægtigt fortryllet, men aldrig
Fyldt med Sang. Dine rødmende Druer,
Mosel! og Øresunds blussende Piger
Kryster jeg taus.

Mig, de cimbriske Halvguders Sanger,
Mig, o sødeste, svulmende Stolthed!
Mig, som kjendes og elskes af M**,
Mig kan de venlige Dyder alene
Skabe til Skald.

Stille, sølvgraa, som Maanen bag Regnsky,
Klar som Smiil, der fremspire af Taarer,
Høi, saa syntes den zittrende Amme,
Svævede Nornen, som fordom i Vuggen
Kyssed' mit Bryst.

"Føl", saa sagde den svulmende Norne,
"Føl Algodhed! og fredsomme Konger,
"Jordens Venner, og Dydens, og Kunstens
"Venner, og Armods medlidende Brødre,
"Føl dem og syng!"

Derfor sang jeg om Støvets Forbarmer;
Derfor sang jeg om Cimbrernes Venner,
Rolf, og Balder, og Christjan, og Fredrik.
Alle, som hørte min smeltende Harpe,
Smilte og græd.

Derfor sang jeg, indsvøbt i en Støvregn,
Som Philet, om Dannemarks Bernstorf;
Kjærligt fulgte min Sang og mit Hjerte
Cimbrernes Ven. Nu tilvinker Cheruben
Skalden et Smiil.

Der-

Derfor, smilende Dyders, og frugtbar
Viisdoms flammende Ven, o Du, Jordens
Elsker! derfor, min ædelste M**!
Fylder Du mægtigt mit Bryst og min Harpes
Zittrende Stræng!

Haab og Erindring.*

Hold paa Dit Nu, min Sjel! forsøg at smage
Det Øieblik, som er!
O, bind det Flygtige! hold det tilbage
Med stærke Følelser!
O dette! det er stort, og reent, ublandet
Med Kummer, varmt af Dyd.
Mon Tidens Fader sender Dig et andet,
Saa svangert af hans Fryd?
O grib, o føl det, førend det forflyder!
Udbred Dig! Hvil derved!
Er Skyggen evigt Alt, hvad Sjelen nyder
Af sin Lyksalighed?
Hvi skal den evigt haabe og begræde
Sit Gode, det, den har?
Og kun barnagtigt lege med den Glæde,
Som kommer, og som var?

O, føl

* Blev skrevet i en Reisendes Stambog den 31 Mai 1772 og trykt kort derefter i Bibl. for nytt. Skr. S. 409 f.

O, føl den selv! Her er den! Hvor? Forsvundet,
Opslugt er Glædens Nu!
O Lyst! o Drøm! O Sjel! hvad har Du fundet?
Og hvad beholder Du?
Dit store Dieblik! Hist see det svømme,
Et ubemærket Gran
Blandt Millioner, blandt de ældste Drømme
I Intets Ocean,
Alt neppe kjendt fra det, som ei har været,
Fra drukne Skalders Digt,
Udstødt af Skabningen, opslugt, fortæret,
Uigjenkaldeligt!
Dø da! og selv det falske Gjenskin vige,
Det, som fortryller mig!
Thi, ak! mens jeg betragter det, bortsnige
Titusind andre sig.
Mød! stands dem! Men de glide, smutte, bruse,
Flye, storme, lyne bort!
Selv til at sees, at nævnes af min Muse
Er Glædens Liv for kort.
Ja, kundskabsgridske Sjel! dybt af Din Dommer
Nedæltet i Dit Leer,
Kan Du kun see Din Vellyst, før den kommer,
Og naar den ei er meer.
Ak! det Minut, som var betroet at bære
Vor Rigdom i sit Skjød,
Er først, naar det skal holde op at være;

Dets

Dets Fødsel er dets Død,
Det smiler, naar det sendes af Alfader,
Betynget, til vort Bryst;
Det nærmer sig, og flyer, og efterlader
Kun Skyggen af sin Lyst.
O Haab! og Du, Erindring! Thi kun Eder
Betroer den Evige
Magt, at tilveie Støv Lyksaligheder
Og himmelsk Følelse,
Velgjørende Gudinder! I, som mætter
Den fangne Sjel med Lyst!
O kommer da! og iler! og opretter
Et Tempel i mit Bryst!
Thi, ak! mit Hjerte higer efter Glæder;
Hoit slaaer det, svulmende
Mod Lyst; mit Oie frygter for at græde;
O kommer, Himmelske!
Thi Myrthekrandse kan min Muse binde.
O snart! hvad tøver I?
Thi høie Hymner har min Sangerinde
Og Harpers Harmoni.
Bort, Zadoks sorte Børn! og bort, Neroner!
Og, Smertens usle Træl,
Bort, Heraklit! Forsvind! Thi Haabet throner
I min opfyldte Sjel.
O Rigdom! Vid Dig ud, mit Bryst! at fatte
Den Alforherlige,

The-

Cherubers Lyst, og andre Verdners Skatte,
Og Verdners Skabere!
O, hvilket Støv er Guld! Hvor hastigt falmer
Den stolte Daphnes Krands,
Og Epheu, og de seierrige Palmer
Ved min Gudindes Glands!
O Glands! o Hav af underlige Straaler!
O Svælg af Salighed!
Synk i min Sjel! Heelt! Hvad den ikke taaler,
Det skal den smelte ved.
Thi Dig, Du Himlens Datter! er mit Hjerte
For evigt helliget.
Og ingen Sky, og intet Spor af Smerte
Skal meer formørke det.
Selv dybt i Mulm, nedtrykt af Himlens Vrede,
Skal dog mit høie Raab
Fremkalde Dig af Natten og tilbede
Din Salighed, o Haab!
Og Dig, Erindring! Dig, hvis Smiil omhyller
Den forbigangne Lyst
Med Liv, med Pragt, som, evig ny, fortryller
Det aldrig mætte Bryst;
Dig, Dig, som raader for den Graad, der flyder
Saa smeltende, saa reen,
Saa himmelsk ved et Glimt af høie Dyder
Ved Heltens Bautasteen.
Og ved Velgjerninger, og selv ved Smerte,

Ved

Ved andre Tiders Skrig,
Erindring! Hecatomber skal mit Hierte
Med Lovsang bringe Dig.
Skjøn er Du, stor; Din sølvgraa Tinding pryder
Glands af den Evige,
Du, Haabets Moder, Du! og Du tilbyder
Cherubers Følelse!
Men tryg, men elsket, som vort Ildsteds Skygge,
Kjendt, som en Moders Røst,
Men mægtig er Din Glædes Lyd; vi bygge,
Vi hvile ved Din Trøst.
Og vil jeg bygge — Templer i min Hytte,
Trophæer i min Vraa;
Og for ved den skal paa en dorisk Støtte
Den nøgne Sandhed staae
Med elysæisk Pragt. Nei, bort, I Drømme!
Thi paa barbarisk Viis
Skal, frygt kun ei! skal ingen Lethe strømme
Nær ved mit Paradiis.
Og ei det mindste Glimt skal giftig Slummer
Udslette af mit Bryst,
End ei eet Gjenskin af forsvunden Kummer;
Thi dette selv er Lyst.
Kun Nag og vrantne Fjender vil jeg glemme,
Du Gjernesmilende!
Alt Andet skal min Sjel huusholdersk gjemme,
Og karrig tidt besee.

Og, stum af Lyst, som Harpax, vil jeg tage
De gamle Skatte frem,
Og ofte tælle de forsvundne Dage,
Og smaaligt veie dem.
O gyldent Nieblik! Hvor skjønt! hvor vægtigt!
Hvor stort! hvor fuldt af Gud!
Og dette, vil jeg raabe, hvor almægtigt
Forkynder det hans Bud!
Og hiint, det Stolte! da det fandt mit Hjerte
For snevert og for svagt,
Forlod det mig, halvdød af himmelsk Smerte,
Halvqvalt af Dydens Magt.
O sjeldne Skat! Fleer vil jeg finde præget
Med muntre Barders Lyst;
Og disse vil jeg smilende, bevæget,
Tidt trykke til mit Bryst.
Hiint, varmt endnu ved Smiil af Dydens Datter;
Hiint ved fortrolig Klang
Af Bachus's Baaben; hiint af Rabners Latter;
Og hiint af Klopstocks Sang;
Og hiint — og hiint — hvi zittrer Du? min Læbe!
Hvi døde Glædens Lyd?
Og hiint — hvi vælte Taarer frem og stræbe
At røve mig min Fryd?
Dog, Hvo har Sprog, Hvo afmaalt Lyd til Eder?
I altfor Smeltende!
Hvo følte Glimt af Venskabs Saligheder

Og

Og sang sin Følelse?
Hvad Farve skildrer, hvilke Ord betyder
Det Nu, min S***!
Naar Aander blandes, naar en Sjel bortflyder
I en fortrolig Sjel?
Hvo kan udvikle Glædens store Scene?
Hvo lærer Mennesket
Hans Taarers Sprog? Hvor er en klog Camoene,
Som kan fortolke det?
Nei! taust og hemmeligt skal Sjelen nyde
Hvert Gjenskin af sin Ven,
Selv ei dets fulde Glands. En Tvivl skal bryde,
En Sky skal dæmpe den.
Og, øm af Vellyst, frygtsom vil jeg stamme:
Ak, er Han lykkelig?
Er Han i hvert et ædelt Træk den Samme?
Og — tænker Han paa mig?

Til A***.*

Tre Ting, — o skjærp mit Syn, Calliope! —
Tre sjeldne Under ønsker jeg at see:
Den Draabe i Neptunus's salte Skjød,
Som Solen greb og ikke gjorde sød;
Det bittre Blomster, som en vittig Bi
Forgjeves søgte Kraft og Honning i;
Og saa den Gift, hvoraf den Vises Bryst
Ei tilbereder Dyd og salig Lyst.

Ja! en forsagt, en haard, en nedrig Sjel,
Ja! Daarskabs usle, Lastens feige Træl,
Ja! Den, hvis Dine Pluto rørte ved,
Seer selv i Himlen ingen Salighed.
Den vrantne Klynkende, som troer sig viis,
Opdager Dødens Frugt i Paradiis
Og agter, glad ved Skrækken, som han fandt,

Ei

* Ogsaa skrevet i en Stambog, d. 15 Januarii 1773, og har aldrig været trykt.

Ei Myrtherne, hvorunder Pison randt.
Og Den, som vrager, hvad Algodhed gav,
Som nipper Draaber, hvor han seer et Hav,
Hans sjeldne, hans for tidt befølte Lyst
Er mat og lunken, før den naaer hans Bryst.
Men da, naar Mørkets Konge stiger ned
Fra Østens Bjerge, naar han, vild og vred,
Forfølger Hesperus, naar Intets Ven
Forsøger at udslette Skabningen,
Da zittrer strax den feige Hob og flyer.
Mon Godhed da blev skjult af disse Skyer?
Ha! see dens Vink i Lynild! Hør Dit Kald
Til Salighed i høie Tordenskrald!

Lyksalig er en Viis, hvis lyse Sjel
I Mulm og Straaler altid seer sit Vel!
Hvis Die Lastens Gift, og Blodets Magt,
Og Svaghed selv kan ikke gjøre svagt!
Hans Tanke fængsler Glæden, og hans Bryst
Er som en Kobbermuur om Edens Lyst;
Han finder, sin alvise Skaber lig,
En salig Himmel, hvor han finder sig.
I skumle Ørkner seer han Dine Spor,
O Godhed! og Dit Smill bag Nattens Flor.
Og, om Cocytus's Hvirvel trak ham ned,
Da trak den ham i Svælg af Salighed.

Der=

Derfor, gid Amors Ild, og Plutus's Glands,
Og Mavors's Palmer, og Din Phøbus's Krands
Forøge Din Lyksalighed, min Ven!
Alecto's Gift kan ei formindske den.

Til
Frue Walter*
den 5 Februar 1778.

Aria.

Thalia! Dit Skjød
En Yndling er fød,
De Danske en Ære.
Misundelse være
Den fremmede Flok!
Men Cimbren har nok!

Recit.

Forlystende for hver Tilskuer
Er hendes Gang, hvor hun fremstiller sig;
Og Handlingen er Mnemosynes lig;
Og Røsten en Zephyr for Hørelsen;

Og

* Dette og det følgende Stykke, som ere nok de svageste, der ere komne fra Ewalds Pen, kunde her ikke udelades, da de nu eengang staae trykte i Lommebogen for Skuespilyndere, dette i den for 1784 S. 51. og det følgende i den for 1788 S. 55.

Og Oiekast og Miner Ambras Luer:
Kom! hør og see! og føl Dig hendes Ven!

Chor.

Saasnart hun fremtræder,
Hver Kjender sig glæder,
Tungsindige muntres,
Den Muntre forundres.
Paa Rige og Høie
Hun Hjerter kan bøie.
Thalia! Dit Alter
Faaer Lys af Fru Walter.
Vort Epheu vi flette;
Hun leve for dette!

Til
Thalias Caroline
paa hendes Fødselsdag
den 5 Februar 1778.

O Du, som henrykt seer min Fryd
Og hører Glædens høie Lyd,
Thalias tause Ven!
O Fremmede, hvis varme Bryst
Udvidet føler al vor Lyst
Og ei begriber den!
Udanske, som kan spørge her,
Hvi alle Musers Yndlinger
Idag just glæde sig!
Bøi Øret til min Harpes Klang!
Og Carolines Fødselssang
Skal undervise Dig.
Thalia saae fra Pindus ned,
Og saae den Dag, vi glædes ved,
Og følte den sin Fest.

Og med en Moders travle Iil;
Og med et stolt og vittigt Smiil
Bad hun Olymp til Gjæst.
Al Musens pludselige Fryd
Kom af de spæde Læbers Lyd,
Som hørtes første Gang.
Gudinden kjendte let deri
Sin egen elskte Harmoni
Og sine Søstres Sang.
Den Snilde kjendte altfor vel
Sin Carolines raske Sjel,
Endskjøndt den først frembrød.
Da bad hun stolt Gudinderne
At haste fra Olymp og see
Den Muse, som var fød.
De kom i herlig Høitidsdragt;
Hver ærede ved særskilt Pragt
Thalias Fest og sig.
Thalia glemte sig og dem,
Og tog sin lille Yndling frem,
Og smiilte moderlig.
Hun kyssed' Øie, Mund og Bryst
Og sagde: "vær, til Danskes Lyst,
Din Skytsgudindes Speil!
Afbild dem i Dit Spil! og byd
Din Tone skildre hulde Dyd!
Dit Smiil at revse Feil!"

Da

Da kysfed' Polyhymnia,
Og alle Muser kysfed' da
Den spæde Sangerske.
De kysfed' hende alle Ni;
Og Alle sagde: "syng som vi!
Og syng for Følende!"
Da kom de hulde Gratier;
Og Caroline fik af Hver
En himmelsk Yndighed:
De Træk i Gang, og Smiil, og Sprog,
Som skildres ei, og som vi dog
Saa vist fortrylles ved.
Da sagde Venus trædskelig:
"Dit Danmarks Ungdom elske Dig!
Vær Venus i Dit Nord!"
Hun holdt sit Ord kun altfor vel!
Nu sukker mangen ærlig Sjel
Ved Aphrodites Ord.
Saa rask kom Hebe springende;
Bag efter humped' Cybele,
Af Alder krum og tung.
De trættedes af Hjertens Grund
Og raabte i hinandens Mund:
"Bliv gammel!" og: "bliv ung!"
Dog, Juno skilte Trætten ad.
"O, Hebe!" smiilte hun, "tillad
Vor Yndling mange Aar!

Dog.

Dog, det forstaaer sig, Cybele!
Her tales ei om Rynkerne,
Og ei om sølvgraae Haar."
Hun kyssed' Carolines Barm.
"Bliv," sagde hun, "bliv længe varm!
Bliv, gammel, ung endnu!
Som Ninon, flin i Lyst og Smag,
Som Ninon føl Din Foraarsdag!
Som Ninon falme Du!"
Høit vinkte nu Saturnia,
Og alle Muser knælte da.
"Hør!" bød hun, "og adlyd!
Enhver, som elsker Lyst og Smag,
Skal ære Carolines Dag
Ved Skjerts, og Sang, og Fryd!"
O Fremmede, hvis varme Bryst
Uvidet fulgte al vor Lyst
Og ei begreb dens Maal!
Nu veedst Du det! Vær glad som vi!
Og drik ved Pindi Harmoni
Vor Carolines Skaal!

Un-

Under Fru Walters Billed.*

See her, hvad Aand, hvad Ild i hver en Mine,
Naar vor Aglae taus kun viser sig!
See! her er Præget af Thalias Caroline,
Hvis Sang saa ofte har fortryllet Dig!

Paaskrift paa en Caffekande.

Som Venskab, saa Din Saft, Du ædle Mokka-
Frugt!
Bør være reen, og stærk, og varm, og umisbrugt.

We- fe-

* Stukket i Aglaes Characteer af Hr. Prof. Kleve efter Hr. J. N. Høiers Tegning.

Aeselet og Bonden.*

Et Aesel, vant til Byrder og til Slag,
Vaer i den Tro, at det saa skulde være,
Taalmodigt, jevnligt, Dag for Dag,
Alt, hvad han fik at slæbe paa,
Saa længe han kun ei fik meer at bære,
End det, han pleiede at faae.
Men intet Ondt er til, som jo kan blive værre.
Et Aesel selv — o ædle Mennesker!
Bemærker nøie hvad jeg siger her! —
Et Aesel selv, hvis Kaar I dog forsmaae,
Kan blive værre faren, end han er.
Thi vor Langøre gik det saa,
Dengang han skiftede sin Herre.
En gjerrig Bonde, i hvis Lod han faldt,
Tog følesløs, saasnart det var betalt,
Vort Aesel, Godheds Værk, kun for sit eget;
Og daarligt, blot fordi det kunde bære Meget,
Paastod han, at det skulde bære Alt.
Hver Dag betyngedes vort Aesel meer.

Og,

* Staaer i det alm. danske Biblioth. for Januar 1778.

Og, som det altfor ofte skeer,
Blev med hans Byrder og hans Strimer fleer.
Hvad skulde nu den Arme gjøre?
Han fandt sit værre Kaar og skreg saa ynkelig,
At Himlen vist fornam hans Skrig.
Dog, ak! os Mennesker kan Æsler ikke røre.
Hans Herre, stolt, thi Dyret var hans eget,
Saae til ham med Foragt og raabte ubevæget:
"Unyttige Forvovne! skriger Du,
Da skal Du bære meer og prygles meer endnu."
Han holdt sit Ord. Dog, med en Rest af Haab,
Som Arme saa ugjerne vil forlade,
Blev Æslet ved sit jammerlige Raab.
Og, da det Intet kunde skade,
Saa, skjøndt det dagligt af Erfaring saae,
At Ingen agtede derpaa,
Skreg det saa længe, som det kunde staae.
Men, da dets Knæ nu, zittrende og svage,
Snart skulde synke, da dets Øie, mat,
Kun viste det dets sidste Hvilenat,
Da gik det villigt og holdt op at klage.
"Ha!" raabte Bonden glad, "saa skal man lære
Jer dovne Æsler til at bære!
Du bærer meer end før; hvi skriger Du da ei?"
""Nei!"" svarte nu det stolte Æsel, ""nei!
Før stod mit Haab til Lindring kun til Dig;
Da skreg jeg, skjøndt jeg fandt Dig ubevæget

Ved

Ved al min Nød, ved alle mine Skrig.
Men nu, Haardhjertede! men nu
Behøver jeg Dig ei; nu hjelper Døden mig.
Og tro, det er mig lige meget,
Om Døden hjelper, eller Du!"'"

Naar Undertrykte lære,
Hvad Æslet seent forstod,
Da først, da skal de bære
Der' Kaar med større Mod.
Hvi hyle de som Daarer
Til deres Fjenders Lyst
Og spilde Strømme Taarer
Paa hvert et steenhaardt Bryst?
Tyranner er' kun svage
Og kan, endskjøndt de vil,
Ei skabe større Plage,
End vi har Kræfter til.
Hver ny, hver større Kummer
Gi'r os langt bedre Haab
Om Trøst og salig Slummer,
End alle vore Raab.
Thi, sank vi under Nøden,
Da smiilte Armods Ven,
Da gav Han kjærligt Døden
Et Vink, at ende den.

Klagesang,

over Skjødehunden, Maske.*

Bland, Muse! bland Din Graad med Arabelles
Taarer!
For Efterslægten klag den fromme Piges Nød!
Hyl, at Barbarer selv og følesløse Daarer
Maae gyse ved Din Sang og hendes Yndlings
Død!
Og, skjøndt tredobbelt Flor skal døve Harpens
Strænge,
Og, skjøndt Du ofte bør besvime, mens Du slaaer,
Skal ved et Underværk Din Klages Gjenlyd trænge
Høit over Muftis Sang ved Storsultanens Baar.
O Du, hvis Øie stolt ei kjender anden Væde
End den, som Latter, Søvn og Tunka efterlod!
Svøm nu og drukn i Graad! Men I, som let kan
græde,
Hvis

* Denne Skjemt staaer ligeledes i alm. danske Bibl. for Jan. 1778 og er beviisligt af Ewald, skjøndt hans Navn ikke heller staaer under Stykket der.

Hvis hele Sjel er Vand! o, I bør græde Blod!
Og Du, som, lærd, og kold, og strax, naar Skjebnen saarer,
Vil læge med Din Trøst og med et frostigt Raad!
Ti! Dog, det kan Du ei; men bland latinske Taarer
Ved Maskes Hvilested med Arabelles Graad!

*** *** ***

Nu krøb den skulende til sin bekjendte Pude.
Dens Hale, Spaniers og Bolognesers Lyst,
Laa nu, vanhelliget ved en forvoven Snude,
Og sneg sig til at slaae paa det beklemte Bryst.
Nu — dog, hvor vil Du hen? forvovne Sangerinde!
Ak! for en straffet Feil bør Dækket falde ned.
Og hvi tilstaaer Du Sligt? Siig frit, at Din Heltinde
Tog, som Lucretia, sin Død af Kjærlighed!
Men laan af Cerberus hans Fraad', for stærkt at male,
Og af hans trende Gab syng høit om Morderen,
Som aanded' Smiger først til Tippen af den Hale,
Hvor Maskes trygge Sjel for villigt taalte den!
Barbar! Et Tigerdyr var udentvivl Din Amme;
Med Crocodillers Gift inddrak Du Dig en Sjel;
Fra Morder-Kobbelet, Troløse! maa Du stamme,
Som paa Actæons Jagt rev Jægeren ihjel!
Hvad? eller tør Du vel dumdristigt forevende:

Du

Du troede, Maske var en lykkelig Gesandt
Af Dem, som Hundene har fordom skullet sende
Til Jupiter, af Dem, de siden aldrig fandt?
O, ti med slig en Digt! Thi her var Syn for Sagen!
Vi saae — dog, atter vil min Harm henrive mig —
Hvad saae vi? Lumpne Hund! mon Musen midt i Klagen
Ved sin Heltindes Grav vil gjøe sig træt med Dig?
Nok, at den kjendeligt forandrede sit Væsen,
Opførsel og Diæt, Sprog, Vaner og Humør.
Den var fra denne Dag ei nær saa pæn og kræsen,
Og overalt ei den polcerte Hund som før.
Saa stræng i Miner er den nyligt gifte Kone,
Som viser stønnende hvad Pligt hun bærer paa.
Saa megen Kummer har en sextenaars Matrone
Af dyr Tid, slette Folk og Børn — som forestaae.
Saaledes troer hun sig berettiget at glemme
Frisør og Speilet selv, saasnart hun har en Mand,
Og sminker sig med Sod, at Alle maae fornemme,
Hvorlidt hun skaaner sig i hendes Ægtestand.
Og, naar nu Caffedunst opstiger for at samle
Det talesyge Kjøn til Mynstring og Conseil,
Saa holder hun sig nu ærværdigt til de Gamle,
Og taler i Tenor om hendes Næstes Feil.
Saaledes var det og at Maske, stræng i Sæder,
Og skjødesløs i Pynt, og viis i Gang og Røst,
Nu viste, hvad den var. Dog, Arabelle græder;
Hun

Hun vægrer sig med Ret endog for denne Trøst.
Thi, ak! Ei hvad den var, men Dig, o Slag! o
Smerte!
O Død! som forestod, Dig, Gravsted, hvor den er,
Dig viste den. Den fandt sin Skjebne i sit Hjerte
Og saae sin grumme Død i mørke Anelser.
Forgieves var det, at hun deelte Liv og Varme
Med den og trykte den til sit beklemte Bryst.
Den græd i Glædens Skjød, i Arabelles Arme,
Og vreed sig, naar den blev titusind Gange kyst.
Forgjeves var det, at hun med vemodig Stemme
Tidt forespurgte sig om dens Befindende.
Forgjeves raabte hun: "min Maske! kan Du glemme,
"Hvor tidt jeg gjorde Dig til min Fortrolige?
"Fortro mig nu Din Nød! Hvad vil Du? Hvad
kan lindre?
"Svar, Maske! svar! bliv rørt ved Arabelles
Graad!"
Men Maske græd og taug. Den saae alt Gnisten
tindre,
Den, som saa grusomt sved dens korte Levetraad.
Og saae man Tegn og Sligt, som pleier at advare
Matroner tidligt om de store Fruers Død:
Et hæsligt Dødninguhr forkyndte Maskes Fare;
Een drømte tidt om Æg; en Anden sved sin Grød.
Den krøllede Plaitil, vor Maskes tro Veninde,
Som var opdragen med den Ulyksalige,

For-

Forlod sin Mad af Sorg og nærved var at finde
En tidlig Død ved Indigestionerne.
Nu kom det grumme Slag; tre haabefulde Spæde
Krøb klyngende omkring dets moderlige Bryst.
Af Parcen var de kun bestemte til at græde,
Og hun misundte dem det mindste Glimt af Lyst.
De døde før de saae. Tregange lykkelige
Kan man dog kalde dem, fordi de saae Dig ei,
O grumme Fald! o Skræk, hvortil de, sandt at sige,
Endskjøndt uskyldige, dog havde banet Vei!
Bland, Muse! bland Din Graad med Arabelles Taarer!
Høit for en anden Slægt klag Arabelles Nød!
Men dæk Dit Bryst med Staal! thi hver en Tanke saarer,
En Dolk er skjult i hvert et Træk af Maskes Død!
Nu laa den taus og mat, nedtrykt af Gram og Smerte,
Og saae med Taarer til den forbigangne Tid.
Men, naar den tænkte frem, da pikkede dens Hjerte,
Kun lidet trøstet ved dens Æsculapers Flid.
Mistrøstet peb den svagt, naar Nimrods Børn forgjeves
Fandt paa dens ømme Puls og saae paa dens Urin
Saa godt dens Sygdoms Art, og om den kunde hæpes,
Som De, der dræbe os paa Græsk og paa Latin.
Een viste kraftigt af Erfarenhed og Grunde,
At Maskes Liv blev frelst ved Svededrik og Bad.

Een

Een svor, at kun Diæt curerer Skjødehunde,
Da Een kom frem med Eet og skilte Trætten ad.
Barbar! Dog nævn ham ei! Min Sangerinde ryster
Endnu af Skræk. Han var saa høi, og grum, og vild,
Som en Cyclop. Hans Haar stød stridigt op som Børster,
Og i hans Øine var en phlegetonisk Ild.
Som Torden var hans Røst. "Hvad!" skreg han, "hvad? For Fanden!
Er det en vigtig Ting at gruble længe paa?
Jeg veed et sikkert Raad. Man skyde den for Panden!
Og ufeilbarlig skal dens Smerte snart forgaae!"
Halv sukkede de selv, de grønne Skovcolleger,
Skjøndt vante til for Spøg at gjøre slige Skud.
Men Arabelles Skræk — den skildres kun ved Streger —

*** *** ***

Den kan min Læser selv langt bedre tænke ud.
Dog, nu var Retten sat, der skulde decideres;
Og, da den hele Sag var overveiet vel,
O Skræk! blev Maske dømt til at arqvebuseres,
Og paa Barbariskviis forbudet alt Appel.
Du slaaer Citharen svagt, udmattede Camoene!
Klir ei saa klynkende! Høit klinge Klagens Klang!
Dog, Hvem har Toner til saa skrækkelig en Scene?

Og

Og fordrer Maskes Død ei meer end Skalders
Sang?
Bland, Muse! bland Din Graad med Arabelles
Taarer!
Men ti, og deel, og føl den fromme Piges Nød!
O skaan det ømme Bryst! Betænk, hvor dybt Du
saarer
Med hver Erindring om den lille Yndlings Død!
Nok, at den ei er meer! Dog, dette maa Du sige,
Kun det til Sandheds Tarv og Efterslægtens
Gavn:
Den faldt med Heltemod, for tapper til at krige,
Og intet Feigheds-Træk besmittede dens Navn.
Og, skjøndt ei Marmor har opgjemt Dit Æreminde,
Skal dog den sidste Slægt erindre Dig endnu,
O Maske! Thi hvor er den sjeldne Hund at finde,
Som er saa nydelig, saa smuk, saa klog som Du?
Fiin var Du i Din Skjerts; alvorlig, naar Du
tænkte;
Og kræsen i Dit Valg af Spøg og Tidsfordriv.
Forgjeves var det ei, at Arabelle skjenkte
Dig fjerde Parten af et uskatteerligt Liv.
Forgjeves deelte hun dog ei sit ædle Hjerte
Imellem Dine Bjef og Dydens høie Røst,
Og rev den ømme Sjel saa tidt fra Venners Smerte
Til Dine Knur, naar Du for Spøg begjerte Trøst.
O Hund, som med et Spring, med een Harleqvinade

Kom tidt iveien for en Herveys Billeder!
Som gjorde Streger i en Snedorfs vise Blade
Og Parentheser i en Youngs Betragtninger!
O store Hund, som jeg, uværdig, tidt har bandet,
Naar yndig Viisdom klang i Arabelles Mund
Og paa det mindste Vink et Englesprog blev blandet
Paa meer end babelsk Viis, o altfor store Hund!
O lykkelige Hund! som ofte for at skrige,
Hvad vigtigt Overlæg det end brød overtvert,
Fik Millioner Kys af en elskværdig Pige,
Hvoraf Din ringe Skald misundte Dig ethvert!
O Hund! Du er ei meer! Men Du, som hopper, bieffer
Og skjertser nu saa trygt ved Maskes Hvilested!
See: at den Død, som slaaer en Puddel, ak! den treffer
Den bedste Skjødehund! see det og skjelv derved!
Min Muse! bland Din Graad med Arabelles Taarer!
Læg Harpen! ti og føl! Og tag den længste Pen
Af Sphinx, og blodigt Blæk af Gorgoniders Aarer
Og skriv paa Daphnes Bark først denne Gravskrift hen!
Staa stille, Hund! og hyl ved denne Haandfuld Aske,
Som, da den havde Liv, var Arabelles Lyst!
Men vee Dig, om Du fræk besmitter Støv af Maske,
Som en elskværdig Mund saa tidt har rost og kyst

Ber

Versemageren.

En Versemager oversatte
Sin Riimbog i et fremmed Sprog;
Og, ak! nu fandt det arme Skrog
Selv sine Yndlingsoder matte.
Han rystede det lange Øre.
"Nei!" raabte han, forbittret, "nei!
Det Sprog er væmmeligt at høre.
Saa klinge mine Tanker ei!"

Den fornuftige Datter.

Hvad er Dig kjærest? lille Pige!
"Mama! det er min Psalmebog."
Nu! det var skjønt! Dog, sandt at sige,
Jeg tænkte Dig ei halv saa klog.
Ak, nei! det kan umuligt være!
Betænk Dig ret og svar igjen!
"Mama! den er det, ved min Ære;
Thi Naboes Peter gav mig den!"

Klaus Rimers Gravskrift.

Her ligger Klaus
Blandt andet Snaus.
Hans Krop er Sliim;
Hans Sjel gjør Riim
For Cherubim,
Ifald han ei
Gik med Niels Klim
Den anden Vei.
Den stakkels Nar
Var aldrig taus.
Det bedste var
Han gik tilgravs.
Derfor skal paa
Hans Liigsteen staae:
In fine laus.

Impromptu. *)

Her ligger Madam Godiche!
Hun faldt, fordi hun stod ikke.
Gak, Læser! bort og rod ikke
Ved hendes Legems Bodike!

*) Denne Spøg blev foranledet ved at man paastod, der kunde ikke rimes paa Navnet Godiche, efterat man havde moret sig en Stund med Riim paa adskillige Navne. Siden blev Indfaldet interpoleret af Andre med flere Vers; men kun disse fire ere Ewalds.

Leiligheds = Vers.

Hvorfor en Ewalds Leilighedsvers fortjene at opbevares, er allerede sagt i Anledning af dem, der findes indførte i tredie Deel. Disse ere i fremmed Navn og, paa det sidste nær, ved Ægteforbindelser; det første alene er i Digterens eget Navn til et Par Paarørende og indføres her efter hans egen Anviisning, da hans Venner i senere Tider ellers ikke havde kjendt Stykket, som det første metriske Arbeid, han havde frembragt i det danske Sprog.

Til C*** og H***. 1765.

Hvor Zephir hvislende blandt tæt begroede Eger
Snart deler Solens Magt, snart stiller Skygger ad,
Saa i et sagte Vift med søde Liljer leger
Og, da den bøier dem, opløfter Tornens Blad;
Hvor Skovens Fløitenist snart Syngestykker spiller
Og byder Dyr og Træer at agte paa dens Suk,
Snart kurrer, fløiter, slader, snart i afbrudte Triller
Nedfalder gradeviis fra Slag til søde Kluk;
Hvor — Men; kast Penslen bort! — I Yndigheders Bolig,
Som knap Naturen selv kan treffe ret igjen,
Der boede Seladon, for al Bekymring rolig,
I mættet Nøisomhed og Pagt med Himmelen.
Ei ynket, ei misundt, ei falske Venners Slave,
Ei priist af Nosifleng, ei lastet af Zoïl,
Holdt han sin vise Sjel for Himlens største Gave
Og saae til Verdens Støi med et høimodigt Smiil.
Lyksaligste! Mon Guld, mon Purpur, mon en Krone,

Mon

Mon Laurbærkrandse* gav Din Lykke større
Glands?
"Nei!" siger Seladon, "nei!" med veemodig Tone.
Du sukker? vise Sjel! Bedaares Du af Sands?
Hvem er da lykkelig, naar selv den Vise knurrer
Mod Skjebnens Karrighed? naar den Lyksaligste —
Men, billigt Suk! — Hør hist, hvor Turteldduen
kurrer,
Og husk, at Seladon er ikke skabt af Snee!
For Klóris sukker han. O Skabnings vise Orden!
Fra Seladon til mig vil Alle parre sig.
Selv Adam, hellig, viis, Gud lig, Regent paa Jorden,
Er først i Evas Arm fuldkommen lykkelig.
O ædle Drift! O Baand! O søde, fælleds Lykke!
O Følelse! O Liv! Ti, Muse! nu om No!
Rös ikke Eenlighed! Søg Høiden af vor Lykke,
Hvor Elskov, Overlæg og Himlen samler To.
Jer nævner Musen ei, I altfor svage Sjele,
Hvis Drift var ureen Lyst og kort Begjerlighed!
Og Satyr give dem et billigt Eftermæle,
Som har kun Guld og Rang til Baandets Diemed!
Men, hvor en hellig Ild i rene Flammer brændet,
Som Dyden tændte op, og Død kun slukker ud,
Lyksalige! hvor To fremrakte glade Hænder,
Som sammenbandtes af Forældre og af Gud!
Lyksalig E***, som fik Din Christiane

Til

Til Lykkens største Pant af Himlens egen Haand!
Lyksaligt Brudepar, som midt paa Dydens Bane
Blev knyttet evigt fast med Elskovs søde Baand!
Sku, Müse! føl! og syng om kjelne Turtelduer!
Siig mig, hvor dette Par — Dog, her faldt
Dækket ned.
Naar skildrede en Pen saa rene Elskovs Luer?
Og Hvem kan oversee saa stor Lyksalighed?
Hun fik en værdig Mand, og han en værdig Mage;
Naturen lover selv en talrig Efterslægt.
To Ønsker har kun Sted; thi hvad er meer tilbage,
End Lykkens Stadighed og Himlens Varetægt?

Til P*** og L**. 1768.

Bort, vilde Latter! Kjendetegn paa Daarer!
Bachanter rase! Glæden fælder Taarer.
Den skildres kun, Den glædes ei, som leer.
Skrig, følesløse Pøbel! støi Din Glæde!
Men under Skyggen skal min Muse græde.
Den larme mindre, men den føle meer!

Naar Sephis seer sig elsket af den Høie,
Da spille Taarer i det kjælne Øie,
Da flyer hun Verden, for at føle Gud.
Kun Du, min Fristad! Helligdommens Skygge!
Hvorunder ingen vilde Lyster bygge,
Kun Du var værd, at skjule Himlens Brud.

Naar Mentor, ædel som en anden Skaber,
Seer, at det Raa sig meer og mere taber,
Og Mennesket opvoxer ved hans Haand
Da, Himmel! Philomele! tro Veninde!
Du ene saae de fromme Taarer rinde,
Naar Engle deelte Glæde med hans Aand.

Og,

Og, naar Krist løsriver sig fra Svøbe,
Som rundt omkring ham stamme Tak og Glæde,
 Og Moderen opløfter Hænderne,
Da gaaer han bort i lange Trin, og stræber
Til Skyggen; Glæden zittrer i de fulde Læber,
 Han lukker Øiet, for at kunne see.

Og Du, min Damon! naar Du henrykt tænker
Paa Dydens Baand, og paa de kjælne Lænker,
 Som knytte Dig til Din Lyksalighed,
Da er kun Skyggen, og de stille Dale,
Og Maanen, og aarvaagne Nattergale
 De Vidner, som Din fulde Glæde veed.

Derhen, min Muse! Stille, Vestenvinde!
Og stille rislende skal Bækken rinde!
 Og, Echo! Du skal tie til min Fryd!
Men, saligt Chor af Aander! vær tilstede
Og føl det, at min Muse føler Glæde
 Og græder Venskab og belønnet Dyd!

Da skal det staae med Taarer i mit Øie:
Min Damon er belønnet af den Høie,
 Min Ven! Og Himlen føle det: min Ven!
Da svarer Cherub med de gyldne Toner:
Min Ven! Og atter: Ven af sin Forsoner!
 Og Almagts Tordner buldre det igjen.

Saa

Saa voxte fordum Sionitens Glæde
Op til sin Gud og til sit rette Sæde.
Saa skal min Harpe kun for Engle slaae.
Men naar Du Selv i Glæden kan fornæmme
En kjælen Githar og en afbrudt Stemme
Da siig! det er min Ven, jeg hører paa!

Min Ven! saa synger jeg for tætte Skygger,
En værdig Hyrde! Gud hans Hytte bygger!
Hans Hiord, hans Kloris, hans Lyksalighed!
Men da skal Clio slaae de høie Strenge;
Hoit skal jeg raabe: Lad den vare længe!
Gud! lad den evigt, evigt blive ved!

Til v. d. O** og v. Sch*. 1770.

Hoit, Jordens Vise! tør Du vove
Din Flugt! Afmaal Cometers Vei!
Tæl Mælkeveiens Myriader!
Vei Solekredse mod Monader!
Opdag Naturens skjulte Love!
See Godhed — og begrib den ei!

Hver Draabe i et Hav af Naade,
Hver spiller med forskjellig Pragt.
Du, Solens Speil! og Du, som Torden
Omhylles med til Skjold fra Jorden!
I fryde paa en modsat Maade,
Eens i at prise Godheds Magt!

Du, Vift i Myrthen! syng hans Ære!
Og kom, Orcan! hans Navn ihu!
Styrt, Strøm! Skyl, Bølge! Iil at prise!
Brist, lille Boble! for at vise,
Hvor evigt stort det Svælg maa være,
Hvor Verdner tabe sig som Du!

Hvor

Hvor Trællen mæskes i sit Fængsel,
Hvor Vise tæres hen i Fred,
    Hvor Kummer — og hvor Vellyst myrde,
    I Guld og Støv, hos Helt og Hyrde
Har Godhed lagt Naturens Længsel:
    Den jordiske Lyksalighed.

Hvers Maal, og for Enhver det rette,
Skjøndt i Din Dragt foranderlig,
    Du glæder Jordens Myriader;
    Dig prise evigt Søn og Fader,
Kun, gyldne Æble! smukke Trætte!
    Kun ueens om at skildre Dig.

Spørg Hildebrand, hvorop han stiger!
Og Gustavs Datter spørg, hvorned!
    Een, hvor han stønner hen i Pandser!
    Og Een, hvorhen hun sminket dandser!
Spørg Den, som stormer, Den, som sniger!
    De svare: til Lyksalighed!

Een skyer — Een efterstræber Ære;
Een dyrker, Een foragter Guld.
    Een leer, Een frydes ved at græde;
    Men hvilket er den største Glæde?
Al Godheds Rigdom skal man lære,
    Og Alles Paastand skal man troe!

Saa

Saa sang jeg! Musens Hede førte
Mig i et vildt og bundløst Hav,
Blandt Alt, hvad Jord og Himmel haver
Af vel og slet anvendte Gaver,
Blandt Lyst, som Lidenskab oprørte,
Og Glæde, som Fornuften gav.

Men Straalen kom, Glands fra det Høie,
Et Glimt af Godhed, som jeg sang;
Og høit opsvulmede mit Hjerte
Til Fryd, som kun mit Syn begjerte.
Men Tvivlens Flor faldt fra mit Øie,
Og Skygger flyede for min Gang.

Da saae jeg Dyd, og den alene
Var skjøn og mægtig i mit Bryst.
Kun Den, som steds ublendet sigter
Til at opfylde sine Pligter,
Hvis Ønsker ere faa og rene,
Den saae jeg smage Jordens Lyst.

Dog, hvor to Hjerter sig forbinde,
Som begge valgte Dig, o Dyd!
Hvor evigrene Luer brænde,
Som fælleds Dyd og Elskov tænde,
Der saae min glade Sangerinde,
Der saae hun Svælg af himmelsk Fryd.

Min D**! lær af Saligheder,
At Du har valgt den rette Vei!
Det glimrende Phantom, som dandser
Utrættet for bedragne Sandser;
Den smukke Dunst, som tidt forleder
Den Vandrende, bedrog Dig ei.

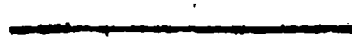
Den høie Dyd, som Du tilbeder,
Var den, som styrede Din Fod.
Den var det, som, høit over hine,
Med Engles, med en Elskets Mine,
Med S**s udvalgte Yndigheder
Saa ofte venligt for Dig stod.

Nu bunden fast med Elskovs Lænker
Til Alt, hvad Jorden har af Fryd,
Nu kan Du roligt see tilbage
Paa Den, som, aldrig mæt af Plage,
Halv kun paa Dydens Vellyst tænker,
Imedens Du omfavner Dyd.

O I, som Haand i Haand betræde
En banet Vei til Salighed,
Lyksaligt Par! som tidligt nyder
Den bedste Frugt af fælleds Dyder!
Hvad meer kan ønskes Eders Glæde,
End at den evigt varer ved?

Den

Den staaer! Høit skal mit Suk paakalde,
Og Godhed svare selv: den staae!
Dog jeg, som øm, og tro, og nøie,
Med roligt og umættet Øie
Saae den, hvi troer jeg, den kan falde,
Og veed den Grund, den hviler paa?

Til B*** og C***. 1772.

O Du, hvis stærke Flammer drive
Det store Hjul i Verdens Uhr!
Hvis Straaler varme og oplive
Den ellers staaende Natur!
O Godheds Smiil! O Almagts Bud!
Du som opholder og bestyrer
Alt Liv, fra Elephant til Myrer,
Fra Støvets Brimmel til dets Gud!

O Du, som Himmelen betroede
Det største Gjenskin af sin Lyst,
Det største Glimt af den Algode,
Som kan faae Rum i Faldnes Bryst!
O Du, hvis Smiil vi smelte ved,
Hvis Vink vi stammende tilbede!
Din Lov, Dig skal min Sang udbrede,
Guddommelige Kjærlighed!

Du

Du glædede den nyligt Skabte,
Da han endnu var god og viis;
Du blevst ham tro, endskjøndt han tabte
Sin Høihed og sit Paradiis;
Du straalte Vellyst i hans Harm,
Liv i den skjelvende Mandinde,
Og venlig hialpst Du dem at finde
Et Eden i hinandens Arm.

Saa øm, saa venlig og fortrolig,
O Glædens Moder! haster Du
Fra Fyrstens Slot til Hyrdens Bolig;
Saa trofast er Dit Smiil endnu.
Selv Æren aagrer med sin Lyst;
Kun Du frembyder og udbreder
Din Rigdom, Dine Saligheder
I Heltens og i Slavens Bryst!

Du sammensmelter vrede Prindser,
Dem ubevidst i salig Fred;
Og de udtømmede Provindser
Udtømme Din Lyksalighed.
Og saae min Sangerske Dig tidt,
Med himmelsk Lyst belæsset, snige
I Smilet af en kjælen Pige
Til en usavnet Eremit.

Kun til det sorte Bryst alene
Som skyer, som hærder sig mod Dyd,
Har Du, o Hellige! o Rene!
Ei selv det mindste Glimt af Fryd.
Styg, svovlet, giftig, stinkende
Er dyrisk Ild, som Laster tænde.
Kun morderiske Flammer brænde
Paa Chamos skidne Altere.

Men, Herlige! Hvis Bryst kan rumme
Din Vellyst? Hvo kan skildre den?
Naar Du nedstraaler paa den Fromme,
Paa Menneskets og Himlens Ven,
Da svulmer hans opfyldte Bryst,
Da zittrer først hans rene Læbe,
Da gyser han, og Taater stræbe
At vise Gjenskin af hans Lyst.

Min B***! udbred Dit Hjerte!
O viis! forklar min Sangerske
Det kjælne Suk, den søde Smerte,
Den mægtigste Fortryllelse!
Beskriv den Strøm af Ild og Iis,
Som kryber om i hver en Aare!
Fortolk den underlige Taare,
Som taler om Dit Paradiis!

O siig

O siig mig! lær mig, hvad Du finder
Nu, da et evighelligt Baand,
Af Almagt selv velsignet, binder
Dig og Din Elskte Haand til Haand,
Og Bryst til Bryst, og Kaar til Kaar!
Og, naar hun rødmer ved Din Side
Og stammer "Ja!" saa lad mig vide,
Hvor tidt, hvor høit Dit Hjerte slaaer!

Thi hvert et Glimt af Saligheder,
Som naaer Din Sjel, som lønner den;
Hver Skygge, som Din Lyst udbreder,
Hvert Suk er vigtigt for Din Ven.
Ja! ved almægtigt Sympathi
Skal min henrykte Sangerinde
Begribe, see, og troe at finde
Den Vellyst, som Du svømmer i.

Da skal hun, drukken af sin Glæde,
Af hellige Fornæmmelser,
Opdage Skjebnens skjulte Kjæde
Og Himmelens Beslutninger.
Og spaae: Min B***! min Ven!
Spaae skal min Sang, og Godhed svare:
"Ja! længe skal Din Glæde vare!
Og himmelsk Lyst skal krone den!"

Til

Til B** og G***. 1772.

Bag Zembla er et Bjerg af Sølv, som stiger
Mod Himmelen. Der boer den stolte Kriger,
Indsvøbt i tykke Skyer af evig Snee,
Og mørk, og grum, og græsselig at see.
Der throner Solens Fiende, Han, som strider
Med Livet fra utænkelige Tider.
Der ruster han sig ud til evig Krig
Mod Haabets Børn, og Dem, som glæde sig.
Hans Røst er Storm; hans hule Suk oprører
Afgrunden og forstyrrer Skibets Fører.
Hans Øines Vink er Mulm, og Nat, og Død;
Hans lumske Smiil gjør Himlen bleg og rød.
O fly, Natur! Alt seer man ham nedstige –
Fra Bjergene af Sølv, den Skrækkelige!
Seer ham! hist, svøbt i Taage, vandrer han
Paa Ryggen af det vilde Ocean.
Fra Solens Bredde kan man alt fornæmme

Hans

Hans vilde, fnysende, hans Vredes Stemme.
Alt kommer han, bered til Kamp og Krig;
Og Solen flyer, og Glæden skjuler sig.
Naturen blegner, sukker dybt og græder;
Den hyler, sønderriver sine Klæder,
Iføver sig en Sæk, et hæsligt Slør,
Og stønner, spretter, mattes ud og døer.
Arbeidets Søn, den stærke Landmand, bæver;
Soldaten puster i de haarde Næver;
Den tykke Junker flyer til sin Camin;
Og Nympher pandsre sig med Hermelin;
Og Alle væbne sig mod Kjæmpens Vrede,
Een med Vulcans, og Een med Bacchi Hede;
Og Alle flye. Den troer sig lykkelig,
Som veed et Sted, hvor han kan skjule sig.
O Du, som fandt et Skjul, og Liv, og Varme,
Og Lyst i Din Hyrdindes kjælne Arme!
Min B**! Du, som er bevæbnet med
Den rene Ild af ægte Kjærlighed!
Lyksalige! lad Kjæmpen fnyse, true!
Du smiler, tryg ved Amors søde Lue.
En himmelsk Ild, antændt af Guders Gud
Ved Dyden selv, kan aldrig slukkes ud.
Og, lad Naturen blegne, sukke, græde
Og døe! Din Ild oplive Dig til Glæde;
Den spaaer Dig salig Frugt, skjøndt Jordens Skjød
Er lukt, og dobbelt Liv, skjøndt Pan er død.

O vise

O vise Valg! Ja B**! ja! den Høie,
Som elsker Dig, har selv opladt Dit Øie.
Han viste Dig det skjønne Tilflugtssted,
Og han velsigner det med Varighed.

Til F* og L*. 1773.

Nu smiler Solen stolt bag aabne Himle;
Naturen føder; unge Glæder vrimle
Omkring dens Bryst.
Den blev befrugtet under Almagts Vinger;
Nu føder den, og af dens Skiød udspringer
Nyskabtes Lyst.

Et Svælg af Haab, som ingen Sky indskrænker,
O salig Tak besjele Den, som tænker;
Han føler sig.
Og hine Dyr, som Tanke ei var givet,
Forkynde hede Følelser af Livet,
Ved Frydeskrig.

Jordguden kjender kun de store Skygger
Af Skaberen, som trindt omkring ham bygger
Sit Paradiis.
Men Spurven selv opflagrer mod sin Skaber,
Og priser ham; og al Naturen taber
Sig i hans Priis.

Den Svageste udruster sig. Den Spæde
Udvider selv sit lille Bryst til Glæde,
Som Himlen spaaer.
Et Sødt, jeg veed ei hvad, en kjælen Smerte,
En salig Længsel svulmer i det Hjerte,
Der neppe slaaer.

Men Du, min Broder! Du, som Godhed leder
Imod den Største blandt de Saligheder,
Der naae vort Bryst!
O Du, hvis ædle Hjerte fandt sin Mage!
Udvid det til at rumme, at modtage
En himmelsk Lyst!

Thi ei de grønne, guldindsprængte Skove,
Og ei den emailerte Dal kan love
En Lyst, som den.
I Bjergets Skjød kan ingen Glæde findes
Som den, hvortil Du nu for evigt bindes
Af Himmelen.

Den skjønneste blandt alle Vaarens Dage
Er, mod et Smiil af en elskværdig Mage,
En Vinter-Nat.
Og mod den Ild, som Dyd og Elskov tænder,
Og mod den Ild, hvoraf Dit Hjerte brænder,
Er Solen mat.

Naar

Naar Liljen falmer, naar nu Stormen leger
Med sammenskrumpet Løv af Nordens Eger,
Naar Alt er Iis,
Da blomstret Salighed i Dine Arme,
Og Glimt af Gud bestraale og opvarme
Dit Paradis.

Omfavn Din Fryd! Betro Dig til Din Glæde!
Vær tryg ved Pagtens diamantne Kjæde!
Ved Herrens Haand!
Han bandt den. Han velsigne den! Han give
Sin Engel seent sit Vink, at sønderrive
Saa smukt et Baand!

Til Fr. v. M**. *)

Reen og ukunstlet er den Fryd,
Som flammer i vort Bryst.
Enfoldig er vor Glædes Lyd,
Og jevn vor Sang om Lyst.
Vi føle dybt i Hjertets Grund
Det Held, som Øiet seer.
Og ingen Kunst har lært vor Mund
At udbasune meer.

Vi

*) Er omtrent fra 1775. I Nærheden af Rundsted har en ædel Dame, Søster til en af Digterens varmeste Venner, sit Herresæde. Hun og de, der vare om hende, toge virksom Deel i hans dengang intet mindre end behagelige Forfatning. Endeel af Damens Underhavende søgte at hædre hendes Moders Fødselsdag ved adskillige landlige Festligheder; og med Glæde gav vor Digter denne Sang dertil. Stykket har aldrig været trykt tilforn.

Vi see Dig, vor Elisabeth!
 Vor Lyst! vor Tak! vort Haab!
Vi føle og fortolke det
 Med raske Glædesraab.
Vi see Din Fest og prise den
 Med milde Toners Klang.
Og kun den raa Natur, vor Ven,
 Istemmer med vor Sang.

Den vilde Skov besvarer kun
 Ustemte Frydeskrig
Og raaber: "længe leve Hun,
 Hvis Smiil opliver mig!"
Vor Herskerindes Moder see
 Sit elskte K***
I Ly og Hegn af Planterne,
 Som nu først spire op!

Mosgroede Høie! stemmer i
 Med Dalens glade Raab,
Og svarer: "Ædle! vær som vi
 Endnu de Yngres Haab!"
Du, Armes Moder! lev og nyd
 Vor Afkoms Tak og Lyst!
Og see, som i et Speil, Din Dyd
 Udviklet i der' Bryst!

Og Han, som finder Velbehag
  I en Umyndigs Bøn,
Velsigne ved sit Vink en Dag,
  Som er saa mild og skjøn,
At den maa længe blive det,
  Den os har været nu,
Stolt af Dit Liv, Elisabeth!
  Og god og stor, som Du!

Til B*** og Sch*. 1776.

Dæmp Harpens Klang! og neppe røre
Din lette Haand ved Strængene!
Nyn Slummer i den Stærkes Øre,
Du Glædens kjælne Sangerske!
Nyn Tryghed i den Vises Bryst!
Men qvæl hver Lyd, som tør advare
Selv i Dit Skjød om List og Fare,
I taske Hvirvler af Din Lyst!

Den Helt, som Løver slavisk dyrke,
Blødgiør hans Sjel og frit ham ud!
O siig! hvori bestaaer Din Styrke?
Du, Jordens underlige Gud!

Bekiv mig trygt, med hvilke Baand
Din høie Sjel kan sikkrest bindes!
Hvoraf den stærke Snor kan tvindes,
Som ikke smelter i Din Haand! —

"O Smigrerske! ifald Du tænker
"At fængsle mig i dette Skjød,
"Bind mig med Pluti gyldne Lænker!
"Da er jeg bunden til min Død."
Han slumrer. — Vaagn, Du rige Træl!
Vaagn i Din Afmagt! see Dig bundet!
"Hvem? Jeg? af Støv? — See det forsvundet,
"Som Nattens Taage, fra min Sjel!"

Mig, Falske! kan Du let bedrage.
Dog, Grumme! kan Du ynde mig
Og frygtsom skjule for mig Svage,
Med hvilke Baand man fængsler Dig? —
"Sirene! — Vel kan Guld kun svagt
"Afholde mig fra Friheds Glæde;
"Dog, Ærens diamantne Kiæde,
"Den skulde trodse Sjelens Magt." —

Dæmp Harpens Lyd! Han slumrer atter.
Med Diademer bind ham nu!

Dog

Dog, Daare! tænk paa Gustavs Datter!
Kom Tydsklands femte Carl ihu!
Bind Jordens Gud med Purpurbaand!
Hæft ham med Staal til Verdens Throne!
Omslyng hans Hoved med en Krone!
Det er ham Glas i Barnets Haand.

Hvi vil Du da, Mistænkelige!
Hvi vil Du spotte Sangersken,
En kjælen og uskyldig Pige?
Kan Helten frygte sig for den?
Din Spot aftvinger Musen Graad.
Siig heller! siig, at Intet binder,
Hvor Guldets Trolddomskraft forsvinder,
Og Diademer brast som Traad! —

"Forførerske! hvi vil Du trætte
"Min Sjel og svække mig ved Bøn? —
"Saa viid! hvad Ingen kan udrette,
"Kan Aphrodites blinde Søn." —
Nu smeltede min Sang hans Bryst.
Kom, Amor, med Din Rosenkjæde!
Kom snart og bind ham til Din Glæde!
Forstrik hans Sjel i kiælen Lyst!

Vaagn af Din Drøm, Du drukne Slave!
Og knæl for Elskovs blinde Gud!
Dit Aandedræt er Amors Gave;
Knæl og adlyd hans mindste Bud! —
"Jeg? knæle for et Barn? en Blind?
"Sødt er hans Baand, og skjøn hans Lænke,
"Men skjør, saasnart den tør indskrænke
"Et frit, og høit, og ædelt Sind!" —

Ha, Spottere! Du sønderslider
Et tusindstrænget Baand saa let?
Ti! kjed at spørge Dig omsider,
Vil jeg nu ikke vide det!
Og, skal min Sang, Dit Hjertes Ild,
Dit Øres Lyst, Din Ros forstumme!
Ti uforstyrret! ti, Du Grumme!
Vær sikkert fri, og haard, og vild! —

"Ha, frittesyge Sangerinde!
"Ha! lok og tru mig ei til Træl!
"See før de Baand, som evigt binde
"Min villige, min vaagne Sjel!
"Det Baand, som Dyd og Klogskab spandt,
"Som Amor snoer, og Hymen knytter,

"Og

"Og Almagt hærder og beskytter;
"Det stærke Baand, det evigt bandt!"

"See hist et yndigt Par, omvundet
"Med Dyds, Fornufts og Elskovs Baand!
"See dem for evigt sammenbundet
"Af Hymens og af Himlens Haand!
"Og see dem glade, Bryst til Bryst,
"Velsigne selv den Haand, som skjænker
"De uopløselige Lænker
"Og fængsler dem i evig Lyst!" —

Dig, ædle Brud, Dig, vor Veninde!
Dig og Din elskte B***,
Dig saae den fromme Sangerinde,
Og Glæden klang i Strængene.
"Da først," saa sang hun, "naar Du har,
"O Frihed! naar Du kan tilbyde
"Den Lyst, som slige Fanger nyde,
"Da skal Du løse dette Par!"

Men see der' Baand! betragt det nøie!
Betragt der' Lænke, Led for Led!

Det

Det Smiil, som svømmer i der' Øie,
Som Kinden ei tør rødme ved!
Huusholderiske Dyders Pagt,
Det søde Maal, hvortil den sigter,
Den muntre Flok af milde Pligter,
Staaer denne Skat i Friheds Magt?

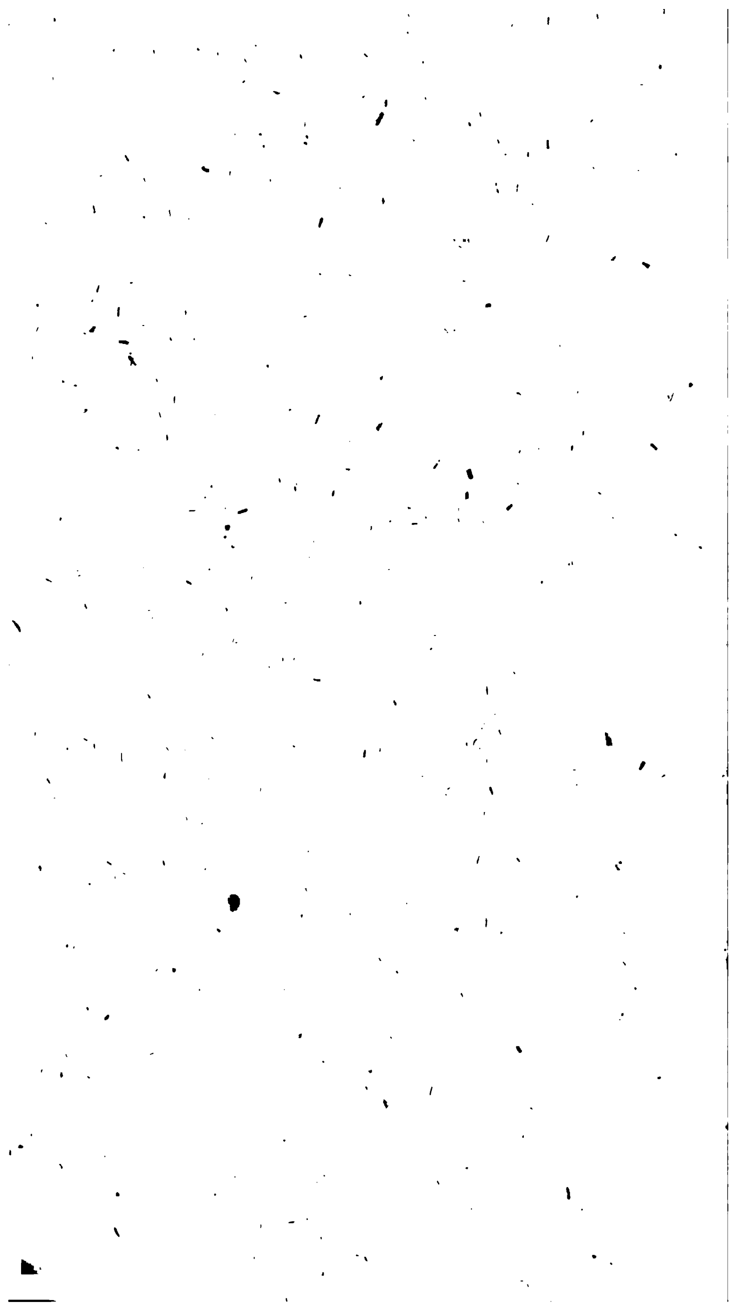
Dø da i Lyst! og kjælen Klage
Skal muligt høres ved Dit Liig.
Dog, Suk, som ønske Dig tilbage,
Har Baandet qvalt, som qvalte Dig.

— — —

O Du, det Godes Giver! byd!
Vink, Almagt! at saa skjøn en Kjæde
Kun hærder sig i jordisk Glæde!
Kun løses op i himmelsk Fryd!

Til

Tillæg.

Følgende, efter første Udgave af Digterens Arbeider fundne og forhen i Ugebladene den danske Tilskuer og Sandsigeren samt Nyaarsgaverne Charis adspredttrykte Digte meddeles herved samlede paa eet Sted.

Brudstykke,

eller

første Act

af

Sørgespillet Frode.

Personerne:

Frode, Konge i Danmark.

Gunver, hans Søster.

Grib, den øverste af Frodes Kjæmper.

Gotvare, hans Moder.

En Kjæmper.

Første Handling.

Første Optrin.

Gunver. Frode (i Begyndelsen sovende paa nogle Bjørneskind bagerst paa Skuepladsen.)

Gunver,

(det første halve Vers til en Kjæmper, som lader sig see med draget Sværd.)

Jeg vil! det er Dig nok.

(Kjæmperen gaaer).

Nød bryder alle Love.
Naar Landet skriger høit, bør Kongen ikke sove.
Og kan han? Frode kan! I Søvnens kjælne Skjød
Fandt Fridlefs Søn et Skjul for sine Danskes Nød,
For Dydens hæse Raab, for Undertryktes Jammer,
For Æren, for sig selv og Odins Tordenflammer.
O Frode! vaagn! Jeg veed, jeg veed, at tunge Baand
Nedtrykte kun Dit Mod og fængslede Din Aand.
Du sukker under dem. Jeg seer den skjulte Kummer,
Som kryber i Dit Bryst og trættes med Din Slummer.

Paa

Paa Dit indfaldne Kind er Spor af bange Dyd.
Du sukker. O, men vaagn! Vær stærk og sønderbryd!
O Erik! vise Helt! Den trygge Fange sover.
Jeg græder kun; og Du! hvor stort er Det, Du vover!
Her strande! her med Flid! Du gavst mig Haand derpaa.
Dog, Ven! tilgiv min Frygt! Jeg tvivlte, til jeg saae
Her, i Uhyrets Gab! Alt vil han sluge Vraget,
Alt Dig. O! mon det ei, som Erik har opdaget,
Er grumt Forræderi? Hvi bandt han mig ved Eed
Til .... ha! jeg gyser ved saa stor Forsigtighed.
Jeg skal forsværge Suk? Jeg Vink, som kan advare
Min Broder? og hvorfor? Veed jeg endnu, hvad Fare?
O Erik! Dog, han selv vil snart oplyse mig.
Ak! om — Dog haaber jeg, at kunne frelse Dig!
Om kun —

Frode (i Søvne.)
Nei, Fridlef! nei!

Gunver.
Guddommelige Skygge,
Som svæver over ham! advarer Du den Trygge?
Advar, men skaan!

Fro-

Frode som før.

Du mig? jeg vil —

Gunver.

O Gunver! knæl!

O Hellige! Han har talt høit til Frodes Sjel,
Skjoldungen til sin Søn! Men grusom Angst,
men Smerte
Omspænder Kongens Bryst; hvor raser ei hans
Hjerte!
Dog, vække ham? og nu? da Valhalls lyse Søn,
Maaskee omgaaes med ham og mærker paa hans
Bøn.

Frode som før.

O! —

Gunver.

Frode! St! o vaagn! Thi al min Tvivl for-
svinder.
Ak! store Taarer trille paa de blege Kinder.

Frode som før.

Du myrde!

Gunver vækker ham.

Herre! vaagn!

Frode vaagnende.

Hjælp!

Gunver.

Det er mig, Du seer.

Frode,

i det han springer op.

Hvem? Hvad? Vagt!

Gunver.

Kjender Du da ei Din Gunver meer?

Frode

efterat han har stirret noget paa hende, brister i Graad.

Ak, Gunver!

Gunver.

Elskte!

Frode.

Min —

Gunver.

Ulykkelige Broder!

Frode.

Min Søster!

Gunver.

Sæt Dit Sind! — En Drøm, som jeg formoder,
Har skrækket Dig!

Frode.

En Drøm? ak! — Dog, for Alting see,
Om man med Sikkerhed, om ingen Mordere,
Om Døren — ak! — om Grib, om Vestmar, om Gotvare!
Om Dronningen!

Gun-

Gunver.

O Thor! Hvad? frygter Du for Fare?
Du Fridlefs Søn og Dans! Du zittrer?

Frode.

Ak!

Gunver.

Og her,
Hvor....

Frode.

Søster! knuus mig ei med fleer Bebreidelser!
O Du, den Eneste, for hvem mit bange Hjerte
Tør aabne sig endnu! skaan mig! O, skaan min Smerte,
Min Angst, Frygt, om Du vil! Jeg rødmer selv derved.
Men, Bedste! undersøg, om vi med Sikkerhed....

Gunver.

Bevogter Han Dig ei? Han, som Du tryg betroede
Dit Sværd, Dit Land, og Alt! Og hvad befrygter Frode,
Som, tryg for Lyden selv af Mord, og Brand, og Vold,
Bag Leire-Muur, bag Gribs eedsvorne Kjæmpers Skjold....

Frode.

Hvad? Vold! Du, Bittre! Hvem?

Gunver.

Ja! Du har Ret. Jeg Daare!
Jeg her! Jeg tale her om Undersaatters Taare!
Nei, Frode! Du har Ret; thi Dine Danskes Skrig
Bør naae til Guderne og ikke naae til Dig.
Sov trygt paa Fridlefs Stol! Men, Frode! ak!
Du græder!

Frode.

Hvad skal jeg?

Gunver.

Knuse ham, den giftige Forræder!
Udrødde Morderen og flye den lede Trold.
Gotvare! har ei hun Dit Scepter i sin Vold?
Rev ei den Blodige — Uhyret, som min Læbe
Afskyer; Tyrannen, som lod Erins Ungdom dræbe —
Hans Sværd af Frodes Haand? O, lær at herske
selv!

Frode.

Ak! om man hørte Dig, forvovne Gunver! skjelv!

Gunver.

Jeg? for de Nedrige? Nei! Lær, at Fridlefs Datter,
Naar Pligt og Skjebne vil, kan døe! Ha! døe med
Latter
Og muligt, om Du ei ....

Frode.

Men tør, men kan jeg da?

Gun-

Gunver,

(efterat have betænkt sig noget.)

Eet, som Du kan, en Bøn, vil Du tilstaae den?

Frode.

Ja!

Gunver.

Sværg mig ved Fridlefs Sjel!

Frode.

Du tvivler?

Gunver.

Tør jeg bygge

Paa Ord?

Frode.

Ja, Gunver! ved hans skrækkelige Skygge!

Gunver.

Nuvel! fornæm da først, hvorfor jeg vovede
At trænge mig herind, trods Vagt og Speidere!

Frode.

Forbød man Dig?

Gunver.

O, mig! hvem agter Frodes Søster?
Men Nattens Storm forslog et Skib paa disse Kyster.
Fra Taarnet seer man det paa Siden, uden Seil,
Og Isen voxer synligt bag det høie Speil.

Frode.

Veed man, formoder man, hvorfra?

Gunver.

Man vil opdage
De brede Vinger af den frygtelige Drage.

Frode.

Min Fjendes! Stöhers Skib! og her! vil Norge
Krig?

Gunver.

Et strandet Skib, et Vrag kan alt forskrække Dig!

Frode.

En Speider!

Gunver.

Det er stort; og gyldne Nagler lyne
Mod Solen; læg saa til, at Vaabnet er tilsyne!
Saa fatter vel Enhver, at ingen Speidere....

Frode.

Hvad vil Du da?

Gunver.

Din Fred for denne Fremmede!
Uhyret, Morderen har seet ham, gridsk paa Bytte.
Du veedst, om Ærens Lov, om Medynk kan beskytte
Mod hans opspiilte Mund. Gridsk foer han alt derned,
At sluge Søens Søn; og, om ei snart Din Fred...

Frode.

Han har den, thi jeg svor. Lad Ambar strax kund-
gjøre
Mit Ord! og meer, thi Dit undseer han sig at røre,
Skib,

Skib, Mandskab, Alt er Dit. Jeg gav Dig Kongens Ret.
Kun følg mit Raad og byd ham strax kundgjøre det!

Gunver.

Saa naaer et Glimt af Haab igjen Din Gunvers Hjerte.

Frode.

Men, jeg forstaaer Dig ei; det Lidet, Du begjerte,
Den Iver i Din Bøn, den store Helligdom,
Hvorved Du bandt mit Ord, det Haab, Du taler om,
Alt er mig mørkt; og ak! hvad Samling med det Andet?
Du glemmer Danskes Nød af Medynk med en Strandet?
O, Gunver! dette Bryst! O, træk den grumme Dolk
Af dette Bryst og tal om Lindring for mit Folk!

Gunver.

Kostbare Suk! O Folk! saa frelstes Du omsider!
Ja, lindret, ja, forglemt, ja, kjært er det, Du lider!
Din Frode føler det. Min Frode! Ja, det Bryst,
Som fandt Betrængtes Nød, skal finde Guders Lyst!
Ja, græd af Glæde, Folk, som Kongen vil husvale!

Frode.

Ak, vel!

Gunver.

Behøves meer?

Fro-

Frode.

Du spaaer; mørk er Din Tale.

Gunver.

Og Glæde spaaer min Aand.

Frode.

Hvad Haab?

Gunver.

Den Fremmede
Er viis og stærk, som Thor.

Frode.

Du kjender ham?

Gunver. (noget forvirret.)

Maaskee.
Men spørg! thi har Du ei i fire lange Dage
Qvalt Din Nysgjerrighed? Spørg, hvi jeg kom tilbage!
Jeg! fra min Jammers Huus, min Grav, fra Lesføes Strand,
Hvor jeg forglemt begræd min Konge og mit Land.

Frode.

Om jeg, uvant til Lyst, blev stum og neppe troede
Mit Syn, da Du med Eet omfavnede Din Frode;
Om alt mit Blod blev koldt, var det at undre paa,
Da Leire kaldte det utroligt, som den saae?
Saa mange Vintre alt omslæber Du Din Smerte
I Ørkener og skyer Dit Folk, og dette Hjerte.

Og

Og nu ... men, om Du troer, at nedrig Fritte-Lyst
Vil listigt røve det, Du skjuler i Dit Bryst ....

Gunver.

Nei, Frode! thi jeg selv, Din glade Gunver, brænder,
At aabne Dig et Bryst, som Du saa lidet kjender!
Jeg skyede Dig? Jeg dem? Og jeg, hvis Harm, hvis Skrig,
Forstummer ved eet Glimt af Haab for dem og Dig?
Men — (Der høres en Tummel bag Scenen.)

Frode.

St!

Gunver.

Men først fornæm, hvad og hvorpaa jeg haaber!

Frode.

O! hører Du?

Gunver.

Det er Uhyret selv, som raaber.
Kort: just det samme Skib har lagt ved Lesføes Strand;
Den Helt, som fører det, kan kun befrie Dit Land.

Frode.

Der, Gunver! der!

Gunver.

Og hvad?

De Kjekke! hør, hvad Mod! de tude ret, de hvine;
Og saae Du Nastronds Ild besjele hver en Mine;
Blod vil de, Blod og Død!

Gunver.

Men, Herre! tier Du?

Frode.

Men —

Grib.

Du skal see —

Frode.

Men, Grib!

Grib.

Du frygter Dig endnu?

Gunver.

Hvi zittrer Fridlefs Søn? Fra Valhals lyse Egne
Seer Helten skarpt herned; hvad, om han saae Dig blegne?

Frode.

Jeg, frygte?

Gunver.

Tal da!

Grib.

Ret! Ha, Du fortryller mig,
O, kjekke Gunver!

Gunver.

Træl! naar talde jeg til Dig?

Har

Har Fridlefs Datter talt uværdigt, at Du vover
At smitte mig med Ros?

Grib.

Drøm! Troldom! mon jeg sover?
Og jeg, som kjendte Dig, Din Stolthed og Dit Haab!

(Gotvare kommer ind, uden at Nogen af de Andre synes at blive hende vaer.)

Frode.

Forglem Dig ei!

Grib.

Jeg mig? og er jeg da? og hvad?
Nedlad Dig til mit Støv! eet Øieblik, Førstinde!
Eet Ord! at dog den Dunst, den Troldom maa forsvinde!
Den korte Drøm, hvorpaa mit stolte Haab var bygt!
Siig! vil Du ei, som jeg, fordrive Kongens Frygt?
Hvortil? Ved Erins Støv, ved Det, som Du begræder!
Hvortil opmuntrer Du?

Gunver.

Jeg? Til Din Død, Forræder!

Frode.

Ak, Søster! hvilket Ord! hvor bitter er Din Dom!

Gunver.

Min Dom?

Grib.

Ha, Dom!

Tredie Optrin.

Gotvare, de Forrige.

Gotvare.

Nu, Børn! hvad kan I trættes om?

Grib.

Jeg en Forræder? Jeg?

Gotvare.

I Din velmeente Iver
Forglemmer Du en Pligt, som Troskab foreskriver.

Grib.

Hvad Pligt? Hvad har jeg glemt? Og hvad? —

Gotvare.

Ærbødighed!
Tænk efter, hvem Du er, og hvem Du taler med!
Og Du! forlad mig det, høimodige Førstinde!
Du —

Gunver.

Ingen Frækhed!

Gotvare.

Hør!

Gun-

Gunver.

Foragtelige Qvinde!

Gotvare.

Nu see! hvad Ungdom gjør! jeg glemmer ei endnu
Den Alder, da jeg var saa fuld af Ild, som Du.
Da kaldte Leire-Møer mig spottende den Tamme.
Eet Ord den Tid, eet Vink; strax var min Sjel i Flamme
Og stolt, som Fjeldets Strøm, der, vild og skummende,
Bortskyller, hvad den kan, og slaaer det Øvrige.
Saa var min unge Sjel. Ja! jeg tilstaaer, jeg Svage,
Jeg kildres ved et Glimt af hine stolte Dage.
Hvor blev de? Aar har lært, og Aar vil lære Dig,
At ligne Dalens Bæk, som gjerne krummer sig.

Gunver.

Aar mig? Valkyrien skal finde mig ubøiet
Af Laster, stolt mod Den, som Ondskab har ophøiet!
"Vild" siger Du? ja! vild som Stormen er min Sjel
Mod hver en lumsk, og grum, og feig, og troløs Træl.
"Bortskylle?" "Slaae?" hvor svagt! Nei, knuse! Nei, adsprede
Der Støv og Dit! —

Gotvare.

Hvor skjøn! Hvor yndig selv i Vrede!
Dit Øie lyner Skræk og mørknes af sin Ild;

Og

Og dog fortryller det! Hvad, om man saae Dig mild?
Om Friggas Smiil ....

Gunver.

Ha, jeg nedlod mig til at svare!

Gotvare.

Ak! om Du saae, hvor høit —

Gunver.

Jeg kjender Dig, Gotvare!

Gotvare.

Jeg elsker!

Gunver.

Slange! Gift!

Gotvare.

Nu! skjæld! men, hør min Bøn!

Grib.

Jeg en Forræder! Jeg?

Gotvare.

Stil Dig tilfreds, min Søn!

Grib.

En Træl!

Gotvare.

Behersk Dig Selv! men sig mig!

Grib.

Dybt i Støvet
Nedtraadt? knuust? glemt?

Gotvare.

Og meer!

Grib.

Hvad?

Gotvare (fortrædeligt.)

Viid og Sands berøvet!

Grib.

Og Du! og Du?

Gotvare.

Ja! jeg, naar Du formastelig —

Grib.

Skræk! Død! Hel træffe Den, som tør foragte mig!

Gunver.

Og, Herre! tier Du? og Fridlefs Søn forstummer?
Trods, Frækhed, Trudsler selv fordrive ei Din
Slummer?

Frode,

(i det han ligesom opvaagner af de dybe Tanker, hvori han det hele foregaaende Optrin har syntes at være begraven.)

Hvad skal jeg? Hvem er fræk?

Gotvare.

O Gunver! siig os, hvem!

Frode.

Og truer mig? hvormed?

Gotvare.

Lær os at kjende dem!

Gunver.

I Guder! har jeg drømt? Ha, drømt! Nei, desto
værre!

Jeg

Jeg seer; dog nei! jeg vil ei see det hos min Herre;
Nei! thi jeg ærer selv Din.... Din Fortryllelse;
Dit Suk, Din Svaghed selv skal Sceptret hellige.
Men, Herre! det er Tid, at frie en Helt for Lænker.

Frode.

Hvem? Hvilken?

Gunver.

Glemmer Du saa hastigt, hvad Du skjænker?

Frode

efter nogen Betænkning.

Nei, Søster! Han er Din! Jeg bryder ei min Eed.

Grib.

Hvem fri? Hvad for en Skjænk, hvoraf jeg Intet
veed?

Gunver.

Ja, svar! ved Fridlefs Sjel! gjør Regnskab!

Frode.

Jeg har givet
Den Fremmede —

Grib.

Hvad? ham? Dog ikke Haab om Livet?

Frode.

Min Fred!

Grib.

Fred?

Frode.

Hør og døm!

Grib.

Grib.

Og Dannemark maaskee?

Frode.

Grib, glem Dig ei!

Grib.

Jeg, Grib! og hans Forhaanelse?
Jeg?

Hotvare.

Nu, min Søn! betænk —

Grib.

Ja, lær mig mine Pligter!
Jeg? Ha! jeg seer hvorhen; jeg seer, hvorhen det
sigter.
Og gavst Du ham Din Fred? Og vil Du sige mig,
Hvorfor?

Gunver.

Ved Odin, ja! han bør undskylde sig!
Maaskee —

Frode heftigt.

Forvovne! Nei! hvad er Du?

Grib.

Jeg? desværre . . .

Frode.

Tal!

Grib, stammende.

Jeg? Din Undersaat!

Frode.

Vel! saa adlyd Din Herre!

Gunver.

Han talde.

Frode.

Norges Skib er Gunvers; før Du kom,
Tog hun mit Ord; det staaer!

Grib,

efterat han i en Pause er kommen noget tilbage fra sin Bestyrtelse.

Men mit skal stødes om?
Men mig! Ja, Havets Skum! trygt, uden Skin af Fare,
Frit! Den, som spotter Grib, skal Guderne forsvare!
Jeg true Dig? O lee! Ha! Lispen af et Løv
Er meer. Lee kun! spot! skjælv! opblæs Dig mod et Støv!
Men, det er Kjæmpers Løn; fornæmmer det! O mærker
Jert høie Løftes Frugt! I, mandige Beherskere!
Foragt! Forhaanelser!

Gunver.

Du drømmer om Foragt?
Æsk Søens Søn til Kamp! Stol paa Din egen Magt!

Grib.

Net, thi det fattedes! O, dyrebare Prøver

Paa Gunvers Gunst! Ja, Grib skal kjæmpe med en
Røver!
Med — og jeg — (han vil gaae.)

Gotvare.

Bliv, min Søn!

Grib.

Nu?

Gotvare.

Børn! forlad mig det,
Førstinde! dette Haar gav mig en Moders Ret.
O Ungdom! for et Vrag jeg seer den hele Træste.
Hvad, om de Gamles Raad ei hjalp saa tidt tilrette?

Grib.

Hvad Vrag da? Stormen selv!

Gotvare.

Vær kold, min Søn! og stig!
Den, som Du agter ei, kan den fornærme Dig?

Grib.

En nøgen Pralere —

Gotvare.

Vel! Og hans Ord kan være
Tungt paa Dit Bryst, min Grib! og farligt for
Din Ære?

Frode.

Hvert Ord er Viisdom.

Gunver noget afsides.

List!

Grib.

Skal trodse mig, og her,
Og lee, og slaae sit Bryst, og vise, hvem han er?

Gotvare.

Nu! er det sagt, og naar, at Gunvers høie Hjerte
Slaaer høit ved Andres Suk og deler fremmed
Smerte?
At hun opleder Nød og forsker efter Graad,
Blot for at stille den med Trøst, og Hjelp, og Raad?
At —

Gunver noget afsides.

Lovsang nok! hvorhen?

Gotvare.

Nuja! Jeg vil ei heller
Fortælle her som nyt, hvad Øst og Vest fortæller,
Men kun, at Grib maa see, hvorfor Du er saa god
Mod dette stakkels Folk, som Odin selv forlod,
Tænk ei, af Had til Dig! Mon Gunver ei beskytter
Sin Broders bedste Mænd hans Thrones første
Støtter?
Vil hun opofre Dem — hvis Eed, hvis Navn og Magt,
Hvis Bryst er Frodes Skiold — til Fremmedes Foragt?

Frode.

Nei! evig ei!

Gunver noget afsides.

Ha, Trold!

Grib.

Af Medynk?

Gotvare.

De, som lide,

Fortiene den, — og meer; hvorledes kan Du vide,
Om ei til Rigets Gavn? Hun kjender ham,
maaskee
En mægtig Jarl, en Helt —

(med et hemmelighedsfuldt Smiil.)

en yndet Friere!

Gunver.

Ha, Slange! komst Du nu?

Gotvare.

Desbedre, om jeg feiler!

Saa —

Grib

(som Een, der med Eet indseer en Ting.)

Nei, veb Hel! (han gaaer bort i Furie.)

Gunver.

Hvorhen?

Grib i Udgangen.

At knæle for Din Beiler —

Gunver.

Ha, Konge! hører Du? forstaaer Du Dødens Vræl?

(ud ad Scenen.)

Om Du ei... Ambar! Vagt!

Frode.

Hvor martre I min Sjel!

Fjer-

Fjerde Optrin.

Frode. Gunver. Gotvare. Adskillige Kjæmpere.

Gunver.

Om de ei . . . Siig det nu! at Kjæmperne maae høre.

Frode.

Man understaae sig ei at dræbe . . .

Gunver.

Ei at røre . . .

Frode.

De Fremmede!

Gunver.

Og ei at lystre Morderen!

Frode.

De har min Fred.

Gunver.

Kun snart, at man udraaber den!

(Kjæmperne gaae.)

Frode.

Ha! Søster! er det Dig?

Gunver.

Forlad! Min Angst, min Vrede,

Min —

Gotvare.

Ungdom? ja! hvortil kan ikke den forlede?

Gun-

Gunver afsides.

Ha, Gift!

Gotvare.

Men, Herre! hør! tillad og mig en Bøn!
Thi Du foragter ei, Du hader ei min Søn?

Frode.

Ved Fridlefs Aske, nei! Tal, viseste Gotvare!

Gotvare.

Du friede Søens Søn for Skyggen selv af Fare;
Dit høie Ord er holdt. (til Gunver.) Og Din Medlidenhed
Er tryg, Du Ædleste! og jeg er glad derved.

Gunver.

Jeg troer det.

Gotvare.

Skjønne Sjel, som Dyden ene driver
Til Alt! thi Elskovs-Ild opflammer ei Din Iver?
Forlad mit Indfald før! Og troer jeg ei, at Had
Til Grib har mindste Deel i Det, hvorom Du bad.
Jeg veed, Du vil ei Selv, Du kan, Du bør ei lide,
At Kongens bedste Mænd forhaanes ved hans Side.
Nu er det, som det skal. Mon en Ulykkelig
Kan ønske meer, end Fred?

Gunver.

Agt kan han ønske sig.

Gotvare.

En Dansk, en Undersaat, en Mand, som Kongen ærer,

Kan

Kan fordre den; dog, Agt er meer, end Grib be-
gjærer.
Men, Herre! skal han da nedtrædes her paa ny?

Frode.

Hvad?

Gotvare.

Byd da Norges Helt, at leve og at flye!

Frode.

Og flye skal Spotteren! Gaa! hielp ham at ud-
brede
Hans Seil mod Vindene! Han zittre, at min Vrede
Ei naaer ham!

Gunver.

Om han først vil see Dig, skal han da
Med Vold —

Gotvare.

Frygt ei! Jeg gaaer, at raade ham derfra.
(Hun gaaer.)

Femte Optrin.

Frode. Gunver.

Gunver.

Vel! herligt! Fly da! fly! Og Han, hvorom jeg
troede,
Hvor-

Hvorom jeg sagde Dig: "hans Arm skal frie Dig, Frode!
Hans Viisdom," Ha!

Frode.

Hvad han?

Gunver.

Slet Intet, som jeg seer!

Frode.

Er han ei tryg og fri? Og kan han ønske meer?

Gunver.

Nei! men Dit Land, men Du —

Frode.

En Rømmings-Mand, en Strandet,
Han, — jeg forstaaer Dig ei — han hjelpe mig og Landet?
Hvortil?

Gunver.

Ja ret! hvortil? Hvad Hjelp behøver Du?
Og naar var Dannemark saa lykkeligt, som nu?

Frode.

Ak! men hvad kan da han?

Gunver.

Flye Bredder, som Alfader,
Som alle Guderne, som Haabet selv forlader;
Flye Morder-Hulen, hvor de Piintes hæse Skrig
Spaaer Hævn, og Skræk, og Fald!

Frode.

Du! Ha, Du dræber mig!

Gun-

Gunver.

Ak, Frode! ak! maaskee det Sværd er trakt, som dræber
(hemmelighedsfuld) Den, som skal flye! (heftigt) O Eed, som binder mine Læber!
Men veedst Du, om han ei har Vigtigt, Hemmeligt?
Tal med ham!

Frode.

Bør jeg da?

Gunver.

Nei skjælv! det er Din Pligt!

Frode.

Men Du! Det er Dit Kald at martre dette Hjerte.
Vel, Søster! piin da! knuus! nedsænk det i sin Smerte!
Men, om Du saae min Angst og min Fortvivlelse,
Du skaante, Du begræd den Ulyksaligste.

Gunver.

Ak, Herre! Om min Graad, om Gunvers høie Klage
Kan kalde Dig Dit Mod, Din tabte Tid tilbage;
Kan Taaren give Dig Skjoldungens Glands igjen,
Hvi qvalte jeg den da? Da, o da strømme den!
Min ømme Sjel er svag og elsker Smertens Glæde!
O Fridlefs Søn! det var min Ungdoms Lyst at græde.
Min Sorrigs mørke Huus bemoost, og eensom staaer
Dets høie Muur, og fort af Bølger, sort af Aar.
Taush er min Smertes Huus; faa Ravne tør besøge
Den

Den Bred, hvor Inisfails og Morvens Aander spøge.
Og Stormens hule Lyd, en enkelt Søfugls Skrig,
O, det er Skjalders Sang for en Ulykkelig!
Hvor Stænk af ædelt Blod paa hver en Steen
udbreder
Uhyrets Magt, Din Skam, uhørte Grusomheder;
Hvor Ulyksalige, fordi de elskte mig...
I Guder! Frode! der vil jeg begræde Dig.

Frode.

Græd! og forlad! og fly! og Lyset, som jeg hader,
Skal flye. Nu leer jeg kun. Ja Fridlef! ja min Fa-
der!
Stød til! her er mit Bryst! her mit forhadte Blod!
Her! (han griber sin Daggert og vil dræbe sig. Gun-
ver forhindrer ham.)

Gunver.

Store Thor!

Frode.

Nei slip! nei, Du skal see mit Mod!

Gunver.

Hold! styr Dit Raseri og hør!

Frode.

Hvad? evig Klage!
Dit Had? Foragt?

Gunver.

Jeg Dig?

Fro-

Frode.

Hold ei min Arm tilbage!
Thi Du skal see, ja! see, om Frygt . . . .

Gunver.

Ved Fridlefs Sjel!
Som det var stort at døe for . . .

Frode.

Siig kun, for en Træl!
Siig kun! spot kun! jeg veed —

Gunver.

Saa Meget vil jeg sige,
At Døden ei har Skræk for den Ulykkelige!
Den Svage lægger sig, naar Byrden synes tung.
Til Odins Død er Du —

Frode.

For ringe?

Gunver.

Og for ung!
Siig, Frode! sig: om Saar, om Sygdom, eller Alder
Indbyder Dig til Ro? Du døer, ukjendt af Skjal-
der
Og ubegrædt af Møer. En ubeskrevet Steen
Skal skjule Dig, og Børn opkradse Dine Been.

(Frode sukker og lader Dolken falde.)

O Frode! Dolk, og Gift, og aldrig lindret Smerte
Har skaanet dette Bryst og Gunvers svage Hjerte!
Og Du? —

Frode.

Hvad vil Du da? hvad skal jeg?

Gunver.

Sønderbryd
De Baand, som bandt Din Arm, Din Ære og Din Dyd!
Og, strømmer Blodet ei uhævnt paa Leire-Gader?
Skjælv, Frode! Det blev seet og veiet af Alfader!
Du kun, Du seer det ei. Alt taug det hæse Raab,
Fortvivlet om at naae til Dig; alt døer Dert Haab.
See! vov at see det Folk, som Guderne betroede
Skjoldungens Haand! og græd! und dem Din Graad, o Frode!
See dem adspredte flye, uvidende hvorhen,
Og vove Suk til Dig, og qvæle det igjen!
See hist en nøgen Hob, som villigt havde givet
Sit sidste Brød og nu seer op til Dig om Livet!
Og see ved Hertha-Steen en Kreds af ædle Møer
Anraabe Nat, og Død, og Nastrond selv om Slør!
See hende vandrende ved Havet, Dybens Datter!
See hende, bleg og vild, opløfte grusom Latter,
Og lege knirskende med det udslagne Haar
Og den forrevne Dragt, og tælle sine Saar!
Langt bag ved hende see den sølvgraa Fader græde!
Hun var hans Eneste, hans Stolthed og hans Glæde.
Tung er hans Graad; og ei forgjæves løfter han
Sin Haand saa zittrende mod Odin og mod Dan.

See

See Barnet slide i den dræbte Moders Bryster,
Dets Broder dræbe sig imellem Brud og Søster,
Som Dine Trælles Træl for Spøg beskjæmmede!
Hør Naboers høie Skrig! og hør Tyrannen lee!
Skjælv, Frode! thi af Dig, af Dine Hænder kræver
Alfader dette Blod!

Frode.

Hvor skrækkeligt! jeg bæver.
Men Odin seer min Sjel og min Uskyldighed.

Gunver.

Gav Du ei Morderen Dit Sværd, at myrde med?
Hvorfor betroede vel den Gud, som elsker Norden,
Dit Ansigt Asers Glands, Din høire Haand sin Torden,
Om ei til Forsvar for det værgeløse Bryst,
Til Skræk for Lasterne, og til de Danskes Lyst?
Ha Danskes! kjender Du det Folk? fornam Dit Hjerte,
Om Gothers Graad er tung?

Frode.

Hvad troer Du om min Smerte?

Gunver.

Kold! svag!

Frode.

Den smelter mig.

Gunver.

Bjerg=Toppens matte Snee
Tøer

Tøer halv ved Flammer, som fortære Granerne.
Ha! kan den slukke dem? min Frode! Ak, jeg Daare!
Jeg sværmer. Glem Dit Land, dets Nød og mine
Taarer!
Glem Alt og frels Dig Selv! forjag dog ei Din
Ven!
Tal med ham!

Sjette Optrin.

En Kjæmper, de Forrige

Kjæmperen.
Herre, snart . . .

Frode.
Hvad?

Kjæmperen.
Snart til Dronningen!
Hun venter.

Gunver.
Hør min Bøn!

Kjæmperen.
Hun . . .

Frode.
Ak!

Kjæm-

Kjæmperen.

Men Suk forsinke.

Frode (til Gunver.)

Ynk mig og ti! (Frode og Kjæmperen gaae.)

Syvende Optrin.

Gunver (alene.)

Han gaaer! han lystrer, naar de vinke!
Hanunde! veed jeg ei, at Du har solgt Din Sjel
Til Morderen, Din Dyd, Din Frihed til en Træl?
Om hun! Ha, sorte Sky! hvor tung af Skræk og
Fare,
Om... og hvad vil jeg da? Ja! og paa Knæ advare!
Hvorfor? hvad nytter det? O, Du Høimodige!
Hvor jammerligt Du faldt! Vee din Forførere!
O, at Du dog! Men nei! og er det Tid et klage?
Om... ja! min Eriks Bud maa vove sig tilbage,
At han, thi han har lovt, at underrette mig...
Og, om han flolt... O Helt! min Graad skal bøie
Dig!

(Hun gaaer.)

Ved Fru Rahbeks Død.

O! Viisdoms Dyb, hvori Cheruber svimle!
 O Vei, hvis Maal kun den Alviise veed!
Og Du! o Skræk for alle skabte Himle,
 Du aldrig skaanende Reifærdighed!
Tør Støvets Broder med et dristigt Oie
 See op mod Lyset? tør han see sin Gud?
Og tør vel Leret trætte med den Høie
 Og spørge ham om Aarsag til hans Bud?
Ja, Lys som Engles Oie neppe taaler!
 Lad min forvovne Sjel beskue Dig!
Thi bittre Taarer brække Dine Straaler,
 Og Dødens Skygge gjør Dig taalelig.
Min Aand er knuust; det bange Hjerte banker,
 Og hver en Nerve føler Vredens Dom.
Hvor skal jeg da henvende mine Tanker,
 Om ei til ham, hvorfra min Smerte kom?
Ti, kjælne Harpe! thi min Aand vil høre
 Den Røst, som Himle flye, og Dommens Røst.

Hans Torden være liflig i mit Øre!
Og Verdener skal falde, mig til Trøst.
Hist, hvor Chiddekel ned mod Træet strømmer,
Derhen, min Aand! at høre Skræk og Død!
At Naaden tordner, og at Gud fordømmer,
Hør det! og kald det Lindring i Din Nød!
"Dø, Mand!" saa sagde Han, som skabte Jorden,
"Og al Din Affkom smulre bort i Støv!"
Da bad Naturen mod den strænge Torden;
Men Ingen hørte, Naaden selv var døv.
En evig Lov gik ud fra Dommens Throner,
Som selv Algodhed ei kan slette ud,
Hvorfor det største Offer ei forsoner,
Som dræber Alt, endog hver Jordens Gud.
Forgjæves spreller Du med Dødens Smerte
Og krymper Dig, naar Du skal klædes af,
O Mand, som gjemmer Herren i Dit Hjerte!
Og Du skal døe, og gjemmes i en Grav.
Forgjæves byder Croesus Millioner;
I Guld nedgravet er hans Kjød kun Høe;
Selv Jordens Guder paa de største Troner
Er Adams Slægt og fødes for at døe.
Forgjæves skinne jordiske Gudinder
Som Stjerner; thi og de skal slukkes ud.
Det er kun Væirlys, som i Hast forsvinder,
Og hendes Døttre, som fortørnte Gud.
Forgjæves stoler Hiin paa sine Kræfter;

For-

Forgjæves Denne paa de unge Aar.
Det er ei Ting, som Døden spørger efter;
De ere Støv, og Støv er det, den slaaer.
Kan Dyder da, kan Millioner Taarer,
Kan Guld, og Rang, og Ungdom ei befrie,
Hvi sukke da formastelige Daarer
Mod Himmelen? og hvad begræde vi?
Vi vil — men flyder! flyder, Taare-Floder!
Ak, usle Trøst, som kom af Andres Nød!
Høit vil jeg græde; ak! hun var min Moder!
Hun var det! Himmel! og nu er hun død.
Men tænk ei, Jord! at jeg alene taber!
Og Du, som elsker Dyd! og Du har tabt!
Til Ziir for Dig, til Ære for sin Skaber,
Til Dyden og til Døden var hun skabt.
Blodtørstige Tyran! Dit skumle Øie
Saae ei paa Rosen, da Du slog den om.
Ung var hun, yndig, elsket af den Høie,
Sin Næstes Fryd, sin Skabers Helligdom.
Hun faldt! Hvi gik ei Solen her tilbage?
Hvi frelstes hun ei nogle Aar endnu?
Høit vil vi græde; billig er vor Klage.
Hvor haardt! hvor haardt, o Herre! straffer Du
Og Du, som nu har tabt Dit halve Hjerte!
Foreen Dit Suk med mit! opløft Din Røst!
Hør den, o Jord! o Himmel! hør vor Smerte!
Du sendte Sorgen; send os nu Din Trøst!

Hvo førte mig til Trøstens sande Kilde?
  Og hvilken sällig Aand erindrer mig,
At den Alviise aldrig handler ilde,
  Og at min Klage var formastelig?
Skal jeg uskjønsomt knurre mod Din Glæde?
  O Salige! og sørge, naar Du leer?
I stille Skygger sagte vil jeg græde
  Og fælde Taarer, som Du ikke seer;
Thi var ei Himmelen Din rette Bolig?
  Og Hvem belønner Dyden meer end Gud?
Der lever Du ufristet, glad og rolig,
  Og Engle kalde Dig Din Skabers Brud.
Du er lyksalig! Vi, som blev tilbage,
  Kun vi har tabt ved Din Lyksalighed.
Tilgiv os da! tilgiv os denne Klage,
  Og om vi længes efter samme Sted!

Paa Kongens Fødselsdag 1778.

Din Fryd, o Nord! stadfæstes fra det Høie.
I aabne Himle seer det glade Øie
Et herligt Glimt af Efterslægtens Aar.
Igjennem Glæder see Dit Held imøde!
Føl, nyd og priis Din Morgenrøde,
Betrygget ved den Dag, som Haabet spaaer!

Frygt ei for Nattens Skygger,
O Land, hvis Glæde Dan betrygger!
Din Fryd kan ei forsvinde,
Din Sol kan ei gaae ned.
See Fredrik alt oprinde,
Mens Christians Sol udbreder
Al sin Middags Herligheder!
Den Enes Glands veileder
Den Andens raske Fied
Til Din Lyksalighed.

O Cimbrer! hæft Dit Øie
Kun trygt til Dine gyldne Høie!
Det Skjær, hvori de svømme,
Spaaer Dig umørknet Fryd.
De lyse Purpurstrømme,
Som Himlene udgyde,
Spaae den Sol, hvoraf de flyde.
See alt dens Glands frembryde!
See Fredriks Glands og nyd
Et Gjenskin af hans Dyd!

Din Dag skal ei forsvinde,
O Nord! Ved Sol see Sol oprinde!
See Fredriks Morgenrøde
I Glimt af Christian!
See Dagens Gud imøde!
Ustandset skal han stige,
Herligt, som hans store Lige.
Priis ham, Du lykkelige,
Du trygge Lod af Dan!
For Dig oprinder han.

Bland Dig, vor Røst! med Himlens høie Stemme!
Din Dal, o Dan! Dit Fjeld, o Nord! fornæmme
Vort trygge Held af raske Glædesraab!
Og Hver, som føler, hvad hans Æt skal nyde,
Og Hver, hvis Barm Ufødtes Held kan fryde,
Velsigne Frederik, vor Afkoms Haab!

Stig høit, vor Sol! og, naar Du stiger,
Opflam det Folk, som Du beriger!
  Smelt Cimbrers Bryst i Frydesang!
Da, Christian! skal vort fulde Hjerte
Udøse Glæden, som det lærte
  Den Dag, Du straalte første Gang.

Til en Veninde
paa hendes Fødselsdag.
Sendt som Envoi med Sangen til Jomfru Cecilia Wormstrup.

Brød vel Apoll hiin Daphnes spæde Grene
Til Sang for mig? Naar stammede jeg Digt,
Beruset af Din Kraft, o Hippocrene!
At Venskab vil opfordre mig til Sligt?
Kun Den, som niaonisle Gudinder
Opammed' under Skjærts, og Sang, og Spil,
Hvis spæde Tinding Laurbær strax omvinder,
Kun Den kan synge, naar og som han vil.
Naar Erato i kjælne Toner klirrer
Hyrdindens Stolthed og den tro Damoet,
Han græder med; og Rusen, som forvirrer,
Ombanner ham til en forelskt Poet.
Saasnart Terpsichore harmonisk dandser
Eens Død, en Andens seierrige Mod,
Saa er han snart i Flor og snart i Pandser,

Og

Og Taarer koste ham saa lidt som Blod.
Og, møder Satyr slig en færdig Digter,
Selv naar han hyler ved en Førstes Grav,
Strax spøger han selv med Regentens Pligter,
At Sørgeskaren skoggerleer deraf.
Vi ønske kun; hos ham kan Alting haves.
Vi frygte; og han skjælver strax derved.
Vi lee; han leer. Vi døe; og han begraves.
Vi gifte os; han døer af Kjærlighed.
Af Det, man havde, har og aldrig venter,
Gaaer Intet hans Opmærksomhed forbi.
Og Himmel, Jord, og alle Elementer
Har Intet, som undgaaer hans Poesie.
Men, kun til Klage gavst Du og til Smerte
Mig Røst, Urania! Til Graad bestemte Du
Min Sang, mig selv, min Skjebne og mit Hjerte;
Og Glæde sang og saae jeg ei endnu!
Hvad vil da Du, Du Glædens muntre Datter?
Som spøgende udfordrede min Pen!
Sorg er min Sang; prosaisk er min Latter;
Cecilia! kjend og undskyld Din Ven!
Dog, at Du ei opirret mig maa sige,
"Han synger ei min Fest af Egensind!"
Vel! rime vil jeg; og Du, muntre Pige!
Syng Tanker i de Riim, som faldt mig ind!

Vinteren, Brudstykke.

Ned fra Fjeldets nøgne Skjær
Stiger Vinteren ukaldet,
Zittrende, og grim, og skaldet,
Kold, og bleg, paa Næsen nær.
Knarvurn knurrer han og brummer
Langs med Dovres mørke Ryg,
Væmmelig i Sang, og styg,
Naar han stønnende forstummer.

Mosens knæbrende Tyran
Fandt hans Toner altfor hæse;
Vildgjæs, som dog selv kun hvæse,
Viben selv mishager han.
Droslen flyer fra fulde Rønner;
Svalen, stum, men fiin i Smag,
Flyer fra det bekjendte Tag,
Naar den hører, at han stønner.

Skræk

Skræk for Skovens Harmoni,
I kun, sørgelige Fugle!
Heire! Krage! Ravn og Ugle!
Stemmer melancholisk i!
Kun de tøre Graner knage!
Kun en enkelt Ulv, en Bjørn
Tude ned mod Dalens Børn,
At indbyde dem til Klage!

Jorden synes bag sit Slør
Stiv, og dorsk, og grim af Alder.
Løvet brunes, krummes, falder;
Græsset guulnes, hælder, døer,
Søen hvidnes, hærdes, fryser;
Bække sagtnes, standse, staae.
Er det vel at undres paa,
Om min stakkels Muse gyser?

Nyaarshilsen
fra en Datter til hendes Fader.

Som Snee bortsmelte Støvets Dage;
Som Nattens Riim forgaaer vort Liv.
Hvo sagtner Tidens Gang? Hvo binder
Det Dieblik, som nu forsvinder?
Mon Du kan sige: "kom tilbage!"
Du stærke Gud, som sagde: "bliv!"

Glimt, som den Evige betroede
Min Sjel af Skabningen og sig!
O Du, som voxer ved at nydes!
O Glimt, som aldrig meer tilbydes!
Uigjenkaldelige Gode!
O Tid! vær meer end Guld for mig!

Men Du, min Fader! Du, som lærte
Mit Bryst sit første Aandedræt!
O Du, som først har viist mit Die

Mig selv, Naturen og den Høie!
O, at Du kunde see mit Hjerte!
Thi Ord kan ei fortolke det.

Og hvilken Tak er ei for liden,
For svag til Dig? min første Ven!
Hvad vil da min uvante Læbe?
Hvad er min Sang? Mon den tør stræbe
At lønne Ham, som gav mig Tiden
Og lærte mig, at nyde den?

Men Han, som huld bønhører Svage,
Gud skal betale Dig min Gjeld.
Ja! Tidens Fader skal fornæmme
Min Bøn og mærke paa min Stemme.
Han skal forlænge Dine Dage,
Og han skal krone dem med Held.

Med ham skal Du med Haab tiltræde,
Med Tak beslutte dette Aar.
Ved hans Velsignelse formere
Din Alder sig med mange fleer!
Og han beslutte dem med Glæde,
Med salig Lyst, som ei forgaaer!

Nyaarshilsen
fra en Datter til hendes Fader.

Som Snee bortsmelte Støvets Dage;
Som Nattens Riim forgaaer vort Liv.
Hvo sagtner Tidens Gang? Hvo binder
Det Øieblik, som nu forsvinder?
Mon Du kan sige: "kom tilbage!"
Du stærke Gud, som sagde: "bliv!"

Glimt, som den Evige betroede
Min Sjel af Skabningen og sig!
O Du, som voxer ved at nydes!
O Glimt, som aldrig meer tilbydes!
Uigjenkaldelige Gode!
O Tid! vær meer end Guld for mig!

Men Du, min Fader! Du, som lærte
Mit Bryst sit første Aandedræt!
O Du, som først har viist mit Øie

Mig

Mig selv, Naturen og den Høie!
  O, at Du kunde see mit Hjerte!
  Thi Ord kan ei fortolke det.

Og hvilken Tak er ei for liden,
  For svag til Dig? min første Ven!
Hvad vil da min uvante Læbe?
Hvad er min Sang? Mon den tør stræbe
  At lønne Ham, som gav mig Tiden
  Og lærte mig, at nyde den?

Men Han, som huld bønhører Svage,
  Gud skal betale Dig min Gjeld.
Ja! Tidens Fader skal fornæmme
Min Bøn og mærke paa min Stemme.
  Han skal forlænge Dine Dage,
  Og han skal krone dem med Held.

Ved ham skal Du med Haab tiltræde,
  Med Tak beslutte dette Aar.
Ved hans Velsignelse formere
Din Alder sig med mange fleer!
  Og han beslutte dem med Glæde,
  Med salig Lyst, som ei forgaaer!

Fra

Fra Datter til Fader paa Nyaarsdag.

O Du, min Ungdoms tro Veileder,
Som styrer mig til varig Lyst!
O Du, som planter Saligheder
Og unge Dyder i mit Bryst!
Troer Du, at Nattens Svælg fortærte
Det Aar, som var? ak nei, det er!
Du Selv, Du bandt det i mit Hjerte
Med evige Velgjerninger.
Min Tak har gjemt, hvad Jorden taber;
Den hindrer Tiden i at flye.
Min levende Erindring skaber
Den alt forsvundne Tid paa ny.
Mit Øie seer med Lyst tilbage,
Min Fader! og min rørte Sjel
Foreviger de glade Dage,
Som Du betegner med mit Vel.
Algodhed lønne Dig og byde
Din Sjel at see med Tillid frem,

At sine glade Aar, at nyde
Og ei at kunne tælle dem!
Han lyse Dig, og han udbrede
En lang, og tryg, og banet Vei
Forved Dit Ansigt, og veilede
Din Sjel til Fryd, som endes ei!
Rigdommens, Glædens Herre træde
I Din gjeldbundne Datters Sted!
Han selv gjengjelde Dig den Glæde,
Som Du har overøst mig med!
Hans Naade skjænke Dig en Alder
Ærværdig, rolig, høi og sød!
Han byde, at Du ikke falder,
Før Du henseguer i hans Skjød!

Du kaldte Din trofaste Hyrde
Til Hvile; Du borttogst hans Byrde;
Og Du omgjærder ham med Lyst.
Hvor herligt kroner Du hans Dyder!
Vi veed det, Gud! men Taaren flyder,
Og Smerten svulmer i vort Bryst.

Thi ak! vor Sjel er svag, Du Høie!
Vort Hjerte fængsles af vort Øie
Og lænkes til det Tab, vi see.
Vi veed vor døde Faders Glæde;
Men, ak! vi see hans Grav og græde,
At vi har tabt den Salige.

Og dyrebare var hans Dage!
Ak! een var meer end al vor Klage;
Een Times Tab fortjente den.
Ei er det lidt, os Døden røver;
Du veedst det Selv, som Hjertet prøver,
O Du, som gavst og togst vor Ven!

Thi, som et Lys i Dødens Dale,
Hvis Glimt veilede, og husvale,
Og styrke trætte Vandrere,
Saa sjelden er Dit Ords Forkynder,
Der ei henrives af de Synder,
Hvis Afgrund han opdagede.

Saa

Saa var vor S*, saa var Din Tjener;
Et himmelsk Lys blandt Syndens Venner,
Et saligt Gjenskin af Din Pagt.
Han leved trofast, som han lærte.
Din Kjærlighed var i hans Hjerte,
Og i hans Mund var Sandheds Magt.

Brøstfældig var den faldne Hytte,
Men stærk hans Sjel, som Himlens Støtte.
Utrættet i sit store Kald,
Han understøttede den Svage,
Og holdt den Synkende tilbage,
Og greb den Faldne i sit Fald.

Hans Røst var kjær, thi den var kjærlig,
Og mægtig, thi dens Grund var ærlig.
O Gud! man kjendte strax Din Tolk.
Kun Hvo, som han der selv er dydig,
Kan vække Angst hos hver Ulydig,
Og salig Tillid hos Dit Folk.

Nu tier han; derfor, Du Høie!
Formørker Taaren Folkets Øie!
Hans Venner trøster det ei meer,
Vort Lys forøger Himlens Glæde;
Vi kan ei øine det, vi græde
Hos det tilbageblevne Leer.

Men Du, som gav mig denne Glæde,
Som har bestrøet min Barndoms Vei
Med Roser og bevart mig Spæde,
At Torne saarede mig ei!
Men Du, hvis Haand veiledte mig
Paa Dyds og Viisdoms snevre Stier!
Hvor fandt jeg stærke Harmonier,
Som sige, hvad jeg skylder Dig?

O! Du mit Intets tro Veninde!
Hvad var jeg, da Dit varme Bryst
Oplivede mig til at finde
Det første Gysende af Lyst?
Hvor var min Sjel, o Elskte! siig,
O Du, som fødte mig med Smerte!
Fortæl! hvor sov jeg, da Dit Hjerte
Med stærke Slag opvakte mig?

Ak! hvilket rædsomt Mulm omspændte
Min Sjel og bandt min Phantasie,
Før Dine rene Luer tændte
Det første Glimt af Lys deri?
Dybt sank jeg; Hvirvler drog mig ned
I Chaos; Natten greb mig Svage;
Da drog Din Straale mig tilbage,
Ufattelige Kjærlighed!

Oplys mig da, min Sjels Veileder!
Hvi valgte Du, hvor fandst Du den
Blandt Myriader Muligheder?
Hvad var jeg, at jeg blev Din Ven?
Viis mig, Du Glimt af Gud! og Du,
Dens Helligdom og dens Præstinde!
Lær mig, hvormed jeg kunde vinde
Din Yndest, før jeg var endnu!

Fortæl, hvordan det kjælne Hjerte
Blev haardt og turde ruste sig
Mod Dødens Frygt og Dødens Smerte,
Og kjæmpe for at frelse mig!
Hvorledes blev mit Liv Din Lyst?
Viis mig den underlige Kjæde,
Du, som opelskte mig til Glæde
Ved eget ædle Moderbryst!

Og nu! ak, naar min Sjel opregner
Utallige Velgjerninger,
Hvormed Din Haand endnu betegner
Hvert Øieblik, hvori jeg er,
Da, o da flye Camoenerne,
Da svimler Sjelen og fornæmmer
En Gjenlyd af Algodheds Stemmer,
Og drukner i sin Følelse.

Du, som forvandlede min Smerte
Til Slummer og til Haab om Lyst!
Fortolk Du Selv mit fulde Hjerte,
Læs Din Erindring i mit Bryst!
Der, Elskte, som jeg aander ved,
Min tro, min eneste Veninde!
Der skal Du see Dig Selv og finde
Et Gjenskin af Din Kjærlighed.

Og den Alvidende skal mærke
Mit Suk og agte paa min Bøn.
Han, den Algode! Han, den Stærke!
Skal være selv Din store Løn.
Hans Naade give, at Du maa
Med Glæde sildigt see tilbage,
Med Lyst erindre disse Dage,
Hvis Kreds vi nu begynde paa!

Lyksalighed.

Ord, eller Lyd, som Babels Hvirvelvinde
Forfølge, tumle, splitte ad til nu!
Ord, som paa Brødres Læber dagligt blandet,
Forstaaes om Alt, og af Enhver om Andet!
Lyksalighed! o lad min Sangerinde
Begribe Dig! o Lyd! hvad siger Du?

Thi liflig er Din Lyd, som Harpens Toner,
Som Vestenvindens Sang blandt Roserne.
Hvor er Du da? O! lad en Straale vise
Den Yndling, som Dig trættes ei at prise,
I Støv, i Guld, ved Hytter, eller Throner,
Hvor skal jeg spørge den Lyksalige?

Hvor

Hvor Trællen mædskes, glad i gyldne Lænker?
Hvor Eremiten, mager, stolt og fri,
Kun nyder sig? hos Helten? hos en Hyrde?
Hos Den, som bæret, Den, som er til Byrde?
Hos Den, som dybt, og Den, som aldrig tænker?
Hvor er Du? Drøm! og hvad bestaaer Du i?

Men Pactols gule Sand, og Indus's Stene,
Og Daphnes Krands er ikke nok til Dig,
Lyksalighed! For Frie og for Slaver
Flyer Du. Den Stolte flyer for Dine Gaver.
Hos Dyd og Viisdom findes Du alene;
Den Fromme kun kan være lykkelig.

Den da, som, god, og viis, og stolt, og rolig,
Kun øser Glæden af dens rene Væld;
Den, som har sluttet Forbund med den Høie,
Hvis mindste Suk er stort i Almagts Øie,
Hos Denne har Lyksalighed sin Bolig,
Ham overøser den med Lyst og Held.

Kom frem, Du første Mand! af Godheds Hænder!
Lad Musen see Dig i Dit Paradis!
For Dig udbreder Almagt, hvad den skabte.

Hvad

Hvad Myriader har, og hvad de tabte,
Det eier Du. Du føler Gud, og kjender,
Og ligner ham. God er Du, stærk og viis.

Lyksalige! hvi smægter da Dit Øie?
Hvad leder Himlens Ven forgjæves om?
Det af Algodhed fulde Hjerte banker
Uroligt; Suk adspreder Viisdoms Tanker.
Blev Støvets Sjel ei mættet af den Høie,
At Længsel ulmer i hans Helligdom?

Hvor er Lyksalighed? Men Glædens Fader
Har seet det Suk, Mand! som Du blusser ved.
Han saae den Fryd, hvortil Du kunde trænge
I Glædens Skjød, i Edens gyldne Enge.
Han fandt Dig god, som Himlens Myriader,
Men ei lyksalig i Din Evighed.

Først i Din Arm, Du rødmende Mandinde!
Først ved det svulmende, det kjælne Bryst,
Hvor i et Sprog, som Godhed selv har blandet,
Eet Suk betroer sin Vellyst til et andet,
Smiil døer i Smiil, og Verdener forsvinde,
Der boer Lyksalighed, der throner Lyst!

Ja!

Ja! jeg har fundet den! Den boer alene
I Ædles Bryst, hos Viisdom og hos Dyd.
Men der, min J**g! der, hvor Luer brænde,
Som Himlen selv, som Dyd og Elskov tænde,
Der finder Du, der øiner min Camoene
Et Svælg, og hvilket bundløst Svælg af Fryd!

Alt lyser Hymens Fakkel høit til Glæde,
Og Amor følger med sin gyldne Piil.
Alt møder Himlen Dig; see! den udbreder
Sin rige Gave, Dyd og Yndigheder.
Alt knytter den Lyksaligheders Kjæde,
Som Godhed selv besegler med et Smiil.

Alt svarer Glædens Chor, en sneehvid Skare
Af unge Dyder, Elskov rødmende,
Og Ømhed, smilende med Mødres Miner,
Den stolte Troskab, Huuslighed, som triner
Forsigtigt frem, og Fromhed. Alle svare
Og kalder J**g den Lyksaligste.

O svar og Du, som zittrer i min Læbe!
Men Lyst, men Blodets, Brodernavnets Magt
Har qvalt min Stemme med Lyksaligheder.

O Musa! syng da Du Din tro Veileder,
Ven, Broder, Lærer! o! men Taarer stræbe
At sige meer, end al min Sang har sagt.

Og broderlige Taarer skal anraabe
Den Gud, som gav Dig Din Lyksalighed,
Om . . . og hvorom? hvad kan min Sang begjære,
Til den Lyksalige? Guld, eller Ære?
Nei, Broder! thi det Bedste, Du kan haabe,
Er, at den Lyst, Du har, maa vare ved.

Afte-

Aftenen,

Brudstykke.

Indsvøbt i al sin Skræk, og vred, og vild
Nedbruser han fra Bjergene. O fly,
Du Rosens og de spæde Liljers Ven!
O, skjerts ei meer saa tryg med Sjølunds Høi!
Din Fjende kommer; fly, Du gyldne Sol!
Fra Helsinge, fra Østens nøgne Fjeld
Nedbruser han; hans Aandedræt er Storm.
Og huul, og sørgelig som Bølgens Lyd,
Der toner mod en eensom Klippes Fod,
Er Lyden af hans Komme. Glædens Spor,
Hvert yndet Maleri af Grønt og Guld,
Hver Gnist af Skovens skummende Christal,
Hvert flygtigt Glimt af Bølgens sølvblaa Ryg,
Har alt hans store Skygge slettet ud.
Bag ved den Morder er Naturen død.
O fly! Du Glædens Ven! o skjærts dog ei
Saa længe med Sophias gyldne Spiir!

For-

For længe kysser Du hver enkelt Busk,
Hver vestlig Høi, hvormed Du drev Din Skjerts,
De rødme ved Dit kjælne Affskedskys.

Snart skal de blegne, som den stolte Mø,
Hvis Hjerte Helte kun tør trætte om.
Hvi sidder hun saa eensom i sin Port,
Saa tankefuld? hvi løfter hun saa tidt
De store Øine, dem, som Dyd, og Mod
Og Viisdom, og endnu jeg veed ei hvad
Saa Yndigt blandes i? hvi løfter hun
Dem smægtende saa tidt mod Bjergets Vei?
Hun venter ham, sit Hjertes skjulte Haab,
Sin stille Tankes Ven, den unge Helt;
Hun skildrer sig ham seierrig, beladt
Med Jetters Rov; og alt tillaver han
Et meer end venligt Smiil og Heltesang.
Og paa sit Skjød udbreder Kampens Mø
Det bunte, det med Guld isprængte Skjærf,
Som hun har virket til sit Hjertes Helt.
Nu kommer han; han kommer, ha! han flyer.
Nu blusser hendes Kind; hun skjuler vred
Det guldisprængte Skjærf. Men ak! hun seer
Den sorte Jette, som forfølger ham
Med høit opløftet Sværd. Nu zittrer hun,
Nu svømmer hun i Graad, hun blegner! fly,
Guldhaarede! før Jetten knuser Dig.

Saa

Saa rødme Leirehøie ved Din Flugt;
Og vrede skjule de der gyldne Pragt,
Som hver for sig udbredte Dig til Lyst,
Du bunte Høies Elsker! Men de see
Din sorte Fiende. Skrækkelig og vild
Forfølger han der' Ven med lange Skridt.
Da zittre de, da svømme de i Dug.
Snart skal de blegne. Fly, Du elskte Sol!
Før Jetten naaer Dig! Guul er Jettens Hjelm,
Som Dødens Farve. Fra dens høie Kam
Nedsvæver Busken, smudsigrød og bleg,
I tynde Striber ad hans brede Ryg.
Sort er hans Skjold, som Sorgen, som det Flor,
Bag hvilket Enken græder, skrækkeligt
Som Avmagts Slør, hvormed den skjuler sig,
Naar den i Harm tillaver Dødens Ild.
Et ildrødt Meteor er Jettens Sværd.
O! see det lyne bag hans Hjelm! og fly,
Du milde Kjæmper med det gyldne Haar!

An-

Anhang.

Vor Digter havde saaban Styrke i det tydske Sprog, saa man nok kunde sige, at han skrev dette fremmede Sprog meer correct end sit Modersmaal. Længe før han kunde forestille sig, at han eengang skulde være Danmarks ypperste Skald, havde han i sin Skolegang i Schleswig udarbeidet mange metriske Stykker i det Tydske. Det var at ønske, vi havde Noget deraf; da det vilde være meget behageligt at see i disse Ungdomsarbeider de første Gnister til den blussende Ild, der siden flammede i alle hans Sange. Følgende to Stykker, som ere af en meget senere Tid, ere det eneste Tydske af ham, man har kunnet overkomme. De tilføies her, ei alene for den Sjeldenheds Skyld, at en dansk Digter kunde frembringe saa correcte tydske Digte, men ogsaa for deres indvortes Værdi, som Kjendere uden Umag ville finde i dem. At de ikke have været trykte tilforn forstaaer sig.

Til Fr. v. M**. *

Erhabenste! vernim den Ruf,
Den Wiederhall von Lust,
Von Freuden, die Dein Tag erschuf,
In armer Hirten Brust!
Verschmähe nicht den schlechten Kranz,
Den Straus, den Demut bricht!
Er mildert Deiner Stralen Glanz;
Doch, er verdunkelt nicht.

Der Gott der Götter neigt sein Ohr
Zum stammelnden Gebet;
Und schweigend horcht sein frohes Chor,
Wenn arme Einfalt fleht.

* Fra samme Tid og i samme Anledning som det Danske til denne Dame Side 366.

Ja, Bild der Güte! die uns liebt,
Sie hört und segnet schon;
Sie lächelt Glück, und segnend giebt
Ihr Wink der Tugend Lohn.

Elisabeth! der Armen Glück,
Der Frommen schönste Zier!
Dein Tag kömt oft so froh zurück,
Denn dies erflehten wir.
Du wirst noch lange, Dir zur Lust,
Der Hirten Freude seyn;
Und Deinem Ruhm in ihrer Brust
Ein ewig Denkmal weihn.

Gang
efter Gellerts Hyrdestykke: Das Band. *

Montan.

Doch, Galathee! kanst Du erklären,
Warum heut jeder Hirt, entzückt,
Die Wange, nas von frohen Zähren,
An seines Freundes Wange drückt?
Was macht die heiße Bruderliebe?
Was gehn die Schwestern Hand in Hand?
Entwickle die geheimen Triebe!
Wo nicht, so löse Dich durch Pfand!

Ga-

* Paa Eierindens egen Fødselsdag opførte, paa den Side 366 omtalede Gaard, de samme Personer det nævnte Hyrdestykke, og vor Digter lagde paa Anmodning denne Sang til, hvori han, som man seer, har haft den heldige Idee, at lade Personerne virkelig lege den Panteleg, som foreslaaes i Stykkets sidste Repliker.

Galathee.

Sie zeigt, daß Henriette heute,
Der Flur zum Segen und zur Lust,
Die Welt zum erstenmal erfreute.
Ihr Festtag schmelzt des Hirten Brust.
Doch, sprich! was macht die Tugendliebe,
Wovon ein jedes Herz entbrant?
Erkläre die erhabnen Triebe,
Myrtil! wo nicht, so reich ein Pfand!

Myrtil.

Sie zeigt den Thälern und dem Haine
Der edeln Henriette Spur.
Sie zeigt in hellem Sonnenscheine
Den Glanz der Göttin unsrer Flur.
Doch ach! was macht die arme Liebe,
Durch unsre Seufzer kaum erkannt?
Erkläre die fruchtlosen Triebe,
O Doris! oder gieb ein Pfand!

Doris.

Sie zeigt der frohen Henrietten,
Das wir durch Sie nur glücklich seyn;
Sie zeigt, daß, wenn wir Kronen hätten,
Wir würden Ihr, nur Ihr sie weihn.
Doch sprich! was thut des Himmels Liebe,
Die Gott in unser Herz gesandt?

Enthülle mir die frommen Triebe,
O Daphne! sonst gilt Dirs ein Pfand!

Daphne.

Sie zeigt die Sicherheit vom Throne,
Daß Gott, der Gütge, der uns liebt,
Der Flurbeschützerin zum Lohne
Den schönsten Segen heute giebt.
Doch, Kinder! sprecht! da wir gesehen,
Daß wir die Liebe gut gekant,
Worin der Segen wird bestehen?
Und, irret Ihr, so gebt Ihr Pfand!

Montan.

Ein helles, frohes, langes Leben
Wird Ihr der Güte Gott verleihn!

Galathee.

Und alte Freunde wird er geben!
Und Enkel, die Ihr ähnlich seyn!

Myrtil.

Und immer Macht zu edeln Thaten!

Doris.

Und ächten Glanz, der nie verschwand!

Daphne.

Ja, Kinder! Ihr habt recht gerathen.
Er wirds; Er selbst ist unser Pfand!

Alle.

Ja! lange wird Er uns erhören;
Und oft noch feyern wir, entzückt,
Mit munterm Tanz, mit frohen Chören,
Den Tag, das Band, durch Dich beglückt.
Mit Dir, erhabne Henriette!
Verknüpft uns denn das schönste Band;
Und für die Dauer dieser Kette
Ist jedes Herz ein sichres Pfand!

